

Donated to
The Academy of Sanskrit-Research
Melkote - (Karnataka) (BY)

M. O. S. Iyengar,
B.E., M.I.E.,
Retired Deputy Chief Engineer
Southern Railway.

**THE ACADEMY OF SANSKRIT RESEARCH
MELKOTE-571431.
(KARNATAKA STATE)**

శ్రీ

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీసుందరజామాత్యమునయే నమః.

పరమకారుణిక రానప్రసిద్ధియ మణవాళచ్చీయర్ తస్మై
యపోతముడన్ అన్బోడు తిరువాయ్మలర్ స్థరుళియ

త త్త్వనిరూపణమ్.

ఇంద్రగన్ధమ్

ప్రమాణ త్తిఱ్ఱుడనుమ్, టిప్పణిక భుడనుమ్

శ్రీపరమహంసేత్యాది

గోమతం - కేరళభాళ రామానుజజీయర్ స్వామి నియమనత్తార్

శ్రీమదిత్యాది

పు - ఇళైయవిల్లి రామానుజాచార్య కటాక్షపాత్రతఘరాన

అయోధ్యా రామానుజజీయరెన్దిఱ

శ్రీరజ నారాయణ జీయర్ స్వామికళాల్

అనేక శ్రీకోశజ్ఞుల్ సహాయ త్తినాల్

పరిశోధిక్కుప్పట్టు,

ఆర్. వేంకటేశ్వరకంపెనియా రాలే

సాధారణసంపత్సర త్తిల్

వ్యక్తీయానన్ద ముద్రాక్షరకాలైయిల్ అచ్చిట్టు

ప్రచురంకెయ్యప్పట్టుకు.

1910

శ్రీమతేరామమణాయనమః
విషయసూచికా.

	ప్రథమాధికారః.	పు.	పం.
మజ్జిమోచరణమ్	౧	౧౦
ప్రమాణనిరూపణమ్...	...	౧	౧౫
ప్రత్యక్షాది నిరూపణమ్	...	౩	౧
వేదస్మృత్యుక్తరభాగద్వయాత్కత్వకథనమ్	...	౪	౨౦
తస్యపరమాత్మప్రతిపాదకత్వకథనమ్	...	౫	౩
ఉపమానాదిపంచకస్యప్రత్యక్షానుమానాగమేష్వస్తర్భాతత్వకథనమ్	...	౫	౬
వేదాంగాత్కత్వక్షాదిస్వరూపనిరూపణమ్	...	౫	౧౭
పూర్వోక్తరమీమాంసయోరైకత్వాన్వయకథనమ్	...	౬	౧౬
స్మృతేః, ఇతిహాసపురాణయోక్తపూర్వోక్తరభాగోపబృంహణత్వ కథనమ్		౮	౧
పురాణలక్షణనిరూపణమ్	...	౮	౧౦
ఇతిహాసనిరూపణమ్	౮	౧౫
పురాణావేక్షయా ఇతిహాసస్యప్రాబల్యకథనమ్	...	౯	౪
అష్టాదశవిద్యాస్వరూపనిరూపణమ్	౯	౧౨
పురాణస్మృత్యాత్మకత్వాదినిరూపణమ్	...	౧౦	౧
అష్టాదశపురాణస్య రుద్రపరత్వశంకాపూర్వక నారాయణపరత్వ సమర్థనమ్	...	౧౧	౩
వేదస్మృతిత్వసమర్థనమ్	...	౧౨	౬
సాక్ష్యాదితస్మాద్వినిర్వృత్తి పరమాత్మప్రతిపాదకత్వకథనమ్	...	౧౩	౧౫
సాక్ష్యయోగపాశుపతమతనిరూపణమ్	...	౧౪	౧౬
శ్రీహంచరాత్రస్య ప్రమాణతమత్వసమర్థనమ్	...	౧౫	౧౨
బ్రహ్మస్వరూపనిరూపణమ్	...	౧౭	౧
తస్యకారణత్వనిరూపణమ్	...	౧౭	౧౩

ద్వితీయాధికారః.

భూ.

తస్మాత్పరిధికారణత్వనిరూపణమ్	౧౮
తస్మాత్పరిధికారణత్వసమర్థనమ్	౨౦
సృష్టిదైవిధ్యకథనమ్	౨౨
సమష్టిసృష్టినిరూపణమ్	౨౩
అన్య క్తనిర్ణయమ్	౨౩
మహత్తత్వనిరూపణమ్	౨౪
తత్తనాత్మికబుద్ధినిరూపణమ్	౨౪
రాజన	౨౫
తామన	౨౫
మహత్తత్వాదహంకారోత్పత్తికథనమ్	౨౬
వైకారికాహంకారాత్ ఏకాదశేంద్రియోత్పత్తికథనమ్	౨౬
ఏకాదశేంద్రియాణాం భూతాదేరుత్పత్తికథనవచనానా మన్యపర		
త్వకథనమ్	౨౭
జ్ఞానేంద్రియపరిగణనా	౨౮
కర్తేంద్రియపరిగణనా	౨౮
మనసః జ్ఞానకర్తేంద్రియోభయసహకారిత్వకథనమ్	౨౯
ఇంద్రియాణామణుత్వసమర్థనమ్	౩౦
భూతాదేవత్వాత్తాద్యుత్పత్తికథనమ్	౩౦
పరమాత్మనః భూతోత్పత్తికథనవచనానాం తాత్పర్యకథనమ్	౩౧
తత్త్వాత్తాదేరాకాశాద్యుత్పత్తికథననిరూపణమ్	౩౨
పంచీకరణప్రకారకథనమ్	౩౩
అణుసృష్టిప్రకారనిరూపణమ్	౩౪
చతుర్ముఖసృష్టికథనమ్	౩౫

తృతీయాధికారః.

చతుర్దశభువననిర్ణయమ్ [సప్తపాతాళనిరూపణమ్]...	...	౩౬
అనంతస్యపాతాళాదిధారకత్వకథనమ్	౩౭

		పు.	పం.
తస్తాత్కాలాగ్నిరుద్రోత్పత్తికథనమ్	...	౩౯	౧౭
భూమణ్డలస్వరూపకథనమ్	...	౪౧	౬
భూమణ్డలోపరిపర్తమాన మేయస్థాననిరూపణమ్	...	,,	౧౨
మేయోపార్వస్థానపర్వతనామాదికథనమ్	...	,,	౧౩
భారతపర్వాదినిరూపణమ్	...	౪౧	౩
భారతపర్వశ్రేష్ఠతాకథనమ్	...	౪౩	౧౨
భారతపర్వసవభేదకథనమ్	...	౪౪	౧౬
ప్రక్షుద్భిష్టపర్వనమ్	...	౪౬	౧౦
కాల్పలిద్భిష్ట పర్వనమ్	...	౪౭	౧౪
మళద్భిష్ట ,,	...	౪౮	౧౦
క్రౌంచద్భిష్ట ,,	...	౪౯	౪
కాకద్భిష్ట ,,	...	౪౯	౨౪
పుష్కరద్భిష్ట ,,	...	౬౧	౧౧
పంచాశతోక్తిభూమణ్డలనిర్ణయమ్	...	౬౩	౧౮
యోజనాదిసంఖ్యానిరూపణమ్	...	౬౪	౯

చతుర్థాధికారః.

సరకనిరూపణమ్	...	౬౭	౧
సరకస్థాననామాదినిరూపణమ్	...	,,	౧౨
ప్రాయశ్చిత్తనిరూపణమ్	...	౭౬	౨౨
అస్తరిక్షలోకాదినిరూపణమ్	...	౮౨	౯
అదిత్యచంద్రానక్షత్ర బుధశుక్రఅంగారకబృహస్పతిశనినక్షత్ర ధృవాదిపదనిరూపణమ్	...	౮౨	౧౨
భూర్యసన్న్యవరాదిలోకనిర్ణయమ్	...	౮౩	౧౧
సత్యలోకాస్తర్గతచతుర్ముఖివిష్ణులోకనిరూపణమ్	...	౮౪	౩
అకృతకృతకృతకాకృతకబ్రాహ్మనిరూపణమ్	...	౮౪	౨౦

పంచమాధికారః.

సంహారనిరూపణమ్	...	౮౭	౧
---------------	-----	----	---

	పు.	పం.
నిత్యైమిత్తికప్రాకృతాత్మనికప్రళయస్వరూపనిరూపణమ్	౮౭	౪
సంహారప్రకారనిరూపణమ్ ...	౮౭	౧౨
చతుర్ముఖకృతబుద్ధాత్మనృప్తినరూపణమ్ ...	౯౦	౧౦
అణిమావ్యవైశ్వర్యస్వరూపనిరూపణమ్ ...	౯౨	౨
ద్వాచకాదిత్యనామనిరూపణమ్ ...	౯౭	౭
ఆదిత్యాదినప్రగణనామకృత్యనిరూపణమ్ ...	౯౭	౧౧
ద్వాదశమాసేషు ద్వాదశాదిత్యాదినప్రగణపరిభ్రమణ నిరూపణమ్ ...	౯౯	౩
ఆదిత్యమండలాభిష్టిత పురుషాన్తర్యామి శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపనిరూపణమ్ ...	౧౦౨	౧౯
వ్యాధికారః.		
ఆదిత్యరథపరిమాణాదినిరూపణమ్ ...	౧౦౪	౫
సంపత్సరపరివత్సరాదినిరూపణమ్ ...	౧౦౭	౨
చాస్త్రసావనసారనాక్షత్రరూపచతుర్విధసంపత్సరభేదనిరూ పణమ్ ...	౧౦౮	౧౪
సోమరథనిరూపణమ్ ...	౧౦౯	౧
బుధరథని ...	,,	౧౫
శుక్రరథని ...	,,	౨౦
శోమరథని ...	,,	౨౧
బృహస్పతిరథని ...	౧౧౦	౧
శనిరథని ...	,,	౩
రాహురథని ...	,,	౪
కేతురథని ...	,,	౬
ఆదిత్యాదీనాంసంఘాతనిరూపణమ్ ...	,,	౧౧
చాతుర్వర్ణవైశ్రమ్యస్పృష్ట్యాదినిరూపణమ్ ...	౧౧౨	౪
బ్రాహ్మణాదికృత్యనిరూపణమ్ ...	,,	౯
కాలస్వరూపనిరూపణమ్ ...	౧౧౩	౨

	పు.	పం.
సప్తర్షి, అష్టవసు, ఏకాదశరుద్ర, చతుర్దశమను, చతుర్దశే స్త్రీ, ఏకాంబికానాం నామనిరూపణమ్ ...	౧౧౬	౨
యుగాదిసిద్ధినిరూపణమ్ ...	౧౧౭	౧౦
యుగాదిధర్మనిరూపణమ్ ...	౧౧౮	౧౪
సృష్టిసీతినంహారరూపప్రతివిధకారణత్వమపి పరమాత్మన ఇ త్యర్థనిరూపణమ్ ...	౧౧౯	౧౦
సప్తమాధికారః.		
నియంతృత్వనిరూపణమ్ ...	౧౨౦	౧
ఈశ్వరానంగీకారే దోషనిరూపణమ్ ...	౧౨౧	౧౭
కారణవాక్యస్థనద్భిప్రత్యక్షాదిసామాన్యశబ్దానాం విశేషశబ్ద పర్యవసాననిరూపణమ్ ...	౧౨౪	౫
ఇత్యాగ్నిదీప్తిచంద్రావైశ్రవణ యమవరుణవాయుప్రభృ తిదేవతాసమూహస్య కారణత్వాద్య సమ్భవనిరూపణమ్...	౧౨౬	౧౨
రుద్రజగత్కారణత్వమతనిరూపణమ్ [రుద్రస్య క్షేతాశ్వత రోపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వం] ...	౧౨౭	౩
తస్య చాఞ్డోగ్యదహరవిద్యాప్రతిపాద్యత్వనిరూపణమ్ ...	౧౨౮	౨౨
తస్యైతి తిరీయదహరవిద్యాప్రతిపాద్యత్వని...	౧౨౯	౧౩
తస్య బృహదారణ్యకప్రతిపాద్యత్వని...	౧౩౦	౧
తస్య ఆధర్వణశిఖాప్రతిపాద్యత్వని...	౧౩౦	౫
„ తైత్తిరీయప్రతిపాద్యత్వని... ..	„	౧౦
„ అథర్వణిరంశపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వని ...	౧౩౧	౧
చతుర్ముఖకారణత్వమతనిరూపణమ్ ...	౧౩౩	౯
తస్య అమృత్యునువాకప్రతిపాద్యత్వనిరూపణమ్ ...	౧౩౪	౧
తస్య ముక్తప్రాప్త్యత్వని... ..	౧౩౫	౩
సద్భిప్రత్యక్షాదిశబ్దవత్ శివాదిశబ్దానాం సాధారణత్వ సమ ర్థనమ్ ...	౧౩౫	౬
రుద్రస్య జన్యత్వప్రతిపాదనమ్ ...	౧౩౬	౮

	పు.	పం.
నారాయణపరత్వసమర్థనారమ్భః	౧౩౭	౧
నచ్చిచ్చిత్తాదిసామాన్యకర్తృత్వానాం నారాయణకర్తృత్వపర్యవసాన సమర్థనమ్	౧౩౭	౫
‘ఏకోహవై నారాయణకీర్త’ ఇతివాక్యార్థవిచారః	౧౩౯	౧౯
నారాయణస్యమోక్షప్రదత్వాదనిరూపణమ్	౧౪౦	౧౪
తస్యనారాయణోపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వని	౧౪౦	౯
,, మహోపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వని	౧౪౦	౧౭
,, శ్వేతాశ్వతరోపనిషద్భుక్తితఃపశ్యద్వాచ్యత్వసమర్థనమ్	౧౪౧	౧
చతుర్ముఖుడ్రయోః నారాయణజన్యత్వసంహార్యత్వాదనిరూ పణముఖేన కారణత్వాభావసమర్థనమ్	౧౪౧	౧౩
కారణవాక్యనుజిత హిరణ్యగర్భాదికర్తృత్వానామపి పరమాత్మ పరత్వసమర్థనమ్	౧౪౨	౧
‘హిరణ్యగర్భస్సమపర్తతాగే’ ఇత్యస్యపరమాత్మపరతయార్థ విర్ణనమ్	౧౪౨	౧౫
‘అమృతస్యపారే’ ఇత్యనువాకస్య నారాయణపరత్వసమ ర్థనమ్	౧౪౩	౧౨
పురుషసూక్తస్య నారాయణపరత్వసమర్థనమ్	౧౪౪	౧౩
‘థాతాయథాపూర్వమ్’ ఎన్దితి శ్రుతిక్కు నారాయణపరత్వ సమర్థనమ్	౧౪౫	౬
‘ప్రజాపతేస్సభామ్’ ఎన్దితి శ్రుతిక్కు నారాయణపరత్వ సమర్థనమ్	౧౪౫	౧౦
‘తతఃస్వయంభూర్భగవాన్’ ఎన్దితి శ్రుతిక్కు నారాయణ పరత్వసమర్థనమ్	౧౪౫	౧౯
నారాయణానువాకప్రతిపాద్యనిర్ణయమ్	౧౪౬	౬
‘నారాయణపరమ్’ ఇత్యాదియిల్ శొణ్ణమ్ పఞ్చమీనమాస ఖణ్డనమ్	౧౪౬	౧౫

	పు.	పం.
ఇతఁడు మహాభారత త్రిశ్ర సంచాదమ్ ౧౬౦	౯
అథర్వశిరోచ్చితీయఖండన 'యోనైరుద్రః' ఇత్యాదిక్కురుద్ర		
పరత్వాభావోపపాదనమ్ ౧౬౦	౧౫
అథర్వశిరోచ్చితీయచతుర్థఖండన 'నఓక్కారోయఓక్కా		
రః' ఇత్యాదిక్కు భగవత్పరత్వప్రతిపాదనం ౧౬౦	౨౦
అథర్వశిరోపభాషమఖండనమ్ ,, ,,	... ౧౬౧	౩
ఇతఁడు దృష్టాంతమ్ ౧౬౧	౬
తదుక్తభస్మస్వర్ణవిధిక్కు పాశుపతప్రతమాత్రార్థత్వమ్	... ౧౬౧	౧౨
'విశ్వాధికోరుద్రోమహర్షిః' ఇత్యాదిక్కుతాత్పర్యమ్	... ౧౬౧	౧౬
శ్రీరుద్రాదికకుక్కు రుద్రైశ్చర్యపరత్వాభాషనమర్థనమ్	... ౧౬౨	౫
'ఏక ఏవరుద్రః' ఇత్యాదిక్కుతాత్పర్యమ్	... ౧౬౩	౪
'నఓబచ్చనశిః' ఇత్యాదిక్కుతాత్పర్యమ్	... ౧౬౩	౫
శ్రుత్యంతరజ్ఞశిలుక్తవ్యాయాతిదేశమ్	... ౧౬౩	౧౩
శ్రుత్యనుపారిపురాణజ్ఞకుక్కు ప్రామాణ్యము తదితరజ్ఞకు		
క్కుప్రామాణ్యముమ్	... ౧౬౩	౧౫
నారాయణ పరపురాణాధికకుక్కు సాత్త్వికత్వాత్ప్రమా		
ణ్యముమ్,తదితరజ్ఞకుక్కు తపభావాదప్రామాణ్యముమ్.	౧౬౩	౨౦
వక్తవ్యాంశానుక్తియాత్ పద్ధత్యునితైక్కు పరిహారమ్	... ౧౬౪	౨
ప్రబుధార్థనిగమనమ్	... ౧౬౪	౬

విషయసూచిక ముద్రాశ్రీయము.

శ్రీమతే కామానుజాయ నమః.
 శ్రీసుందరజామాతృమనయే నమః.
 శ్రీమద్వరమనయే నమః

పీఠికై.

పరమకారుణికరాస పెరియవాచ్చాన్నిక్కై తిరువశిగళాయ్, నకలశాస్త్రసారాసారవివేకకుశలరాయ్, వన్నీరాయిరప్పడి, దీపప్రకాశికై, తత్త్వసంగ్రహం, రహస్యత్రయవివరణం, రహస్యచూడామణి, అధ్యాత్మచిన్తై, వివరణమాలై, ముదలాన ప్రబంధజగరుళిచ్చెయ్త అమ్మియ మణవాళచ్చీయర్ నకలచేత నోజ్జీవనార్థమాగ వనోబ్ధరుళిచ్చెయ్ద తత్త్వనిరూపణమ్, ఎన్ఱిఱగ్రంథం తత్త్వత్రయవ్యాఖ్యానాదికళిల్ ప్రమాణమాగ వెఱ్ఱుతప్పట్టుళ్ళ తాకై యాతే తత్త్వజిజ్ఞాసుక్కుళాన సర్వఱ్కు మాదరణీయమాక క్కడవతు.

శ్రీమదిత్యాది శ్రీపరమహంసేత్యాది గోమతం పేరుళాళ రామానుజజీయర్ స్వామికోశమ్ (అపూర్ణం)(౧) శ్రీపెరుమ్బూ తూర్-కో-క-ఱ్ఱై యవల్లి దొడ్డై యాచార్యర్ తిరుమాళ్ళికై కోశమ్, (౧) తిరువక్కారణై రాఘవాచార్యర్ స్వామికోశమ్ (౧) ఆకమ్మానైయుమ్కోణ్డై యథామతి పరిశోధిత్తు ప్రమాణాకరాదిక ఖండన్ అచ్చిడప్పట్టతు.

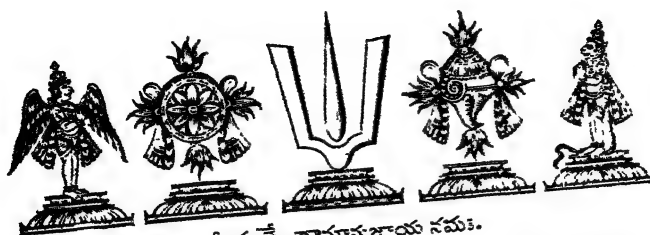
పిల్లల తిరుత్తమ్.

పుట.	పక్కె.	ఆశుద్ధం.	శుద్ధం.
3	౪	ఘామాది	ఘామాన్ని
౫	౧౫	శీతా	శీతా
,,	౧౭	శీతా	శీతా
౮	౧౦	పంశ	పంశో
,,	౧౭	2	3
,,	౧౮	1 (వాయు...) 2	1. 2. (వాయు...)
౧౧	౧౩	పంశ	పంశో
౧౨	౧౨	†	†
,,	౧౩	‡	‡
౧౪	౭	నిర్దేశ	నిర్దేశాచాన్
౧౭	౨౩	భార-కా-మో	భార-కా-మో-౨౯౧-౧౦,౧౧
౩౨	౭	తన్నాతాపుత	తన్నాతాపుతత్వ
,,	౭	సహకారత్వ	సహకారిత్వ
౩౪	౫	త్వత్తియలుం	త్వత్తియం
౩౫	౯	ఇవ్వణ్ణతు	ఇవ్వణ్ణత్తు
,,	౧౩	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
౩౫	౨౧	౨ ()	౨. (వి-పు. ౧-౩-౧౭).
౩౯	౨	గభస్తిమత్తెన్దుమ్ (౪)	(౪)గభస్తిమత్తెన్దుమ్ శొల్పట్ట
౪౦	౨	నిమ్మగ్నిమాత్తి	నిమ్మగ్నిమాత్తి
,,	౧౮	మెను	మెన్దు
౭౦	౧౭	ఎళు	ఎళు
౭౨	౧౭	కేపి	కేళి

పుట. పత్రిక	అనుధం.	పుధం.
౭౮ ౪	కర్తయోగ్యతా	కర్తయోగ్యతా
౭౯ ౧౦	పాపానః	పాపానః
" ౨౪	2 (భారత-ఉద్యోగ)	2. (భారత-ఉద్యోగ. ౬౯-౫)
౮౦ ౫	'సర్వ'	'సంస్కరణ'
౮౧ ౧	కేవలం	వర్గ
౮౧ ౧౫	విషయజ్ఞకు	విషయజ్ఞకు
౮౨ ౨.౨	౨౫	౨౫
౮౩ ౧	శుభ	శుభ
" ౧౦	" అహం "	" అహం "
" ౨౦	వైకల్యం,	వైకల్యం ;
౮౫ ౭	సిద్ధి-	సిద్ధి
" ౨౦	{ మోక్షస్య- అవరాయః-	{ మోక్షస్య, అవరాయః, }
౮౬ ౫	సంస్కరం,	సంస్కరం
౮౭	తార్.	తార్.
౮౮ ౧౬	కమ్మ	కమ్మ
౧౦౫ ౧౪	నామ"	నామ" 2
౧౨౦ ౨౧	ప్రొక్షం	ప్రొక్షం
౧౨౫ ౧౪	సమవత్సర"	సమవత్సర" 7
౧౨౬ ౫	శుభిహి	శుభిహి
౧౨౭ ౧	అన్య	అన్య

ఇప్పుడీ యిన్నం శివపుణ్డాయరుక్కనూగైయార్ పెరియార్ కళ్
అప్పియైయం తిరిత్తిక్కొళ్ళక్కడెరు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

వాదికేసరి యుగియమణవాళచ్చీయరకుళిచ్చెయద
తత్త్వనిరూపణమ్.

గ్రంథకర్తృతనియక్.

సుందరజామాతృమునేః ప్రపద్యే చరణామ్బుజమ్ ।
సంసారాన్ణ వసన్తుగ్న జన్తు సన్తారపోతకమ్ ॥
అసద్భిత్తపరిత్రాణ ప్రేమప్రదాణమానసమ్ ।
వాదికేసరిణం వందే సౌమ్యజామాతరంమునిమ్ ॥

మంగళాచరణమ్.

అభయప్రదనామాన మస్తద్గురు మహంభజే ।
యత్కటాక్షోదయం జన్తు రభునర్జన్త తాజ్ఞతః ॥ ౧
మానమేయమయం సర్వం మతం యస్మి స్థవస్థితమ్ ।
సమస్తజగదాధారం తన్నమామి శ్రియశ్శితమ్ ॥ ౨
భగవంతం యతివరం ప్రణిపత్య గురూనపి ।
తత్ప్రసాదా త్కరిష్యేహం సమ్యక్తత్త్వనిరూపణమ్ ॥ ౩
లోక త్తిల్ పరీక్షకరానార్, ప్రమాణత్తాలే ప్రమేయతై
నిశ్చయిక్ క్కడవర్గ శాయిరుప్పర్ గళ్.
ప్రమాణమావదు - యథావస్థితార్థానురూపమా యిరు
క్కుమ్. ఆగైయాల్ సమ్యగనుభవసాధనం ప్రమాణం ఎన్దు

శొల్లుగై నై య్యాయికాదిగై ప్పొలే కరణప్రమాణ్యం శొల్లు
గైయచ్చియే జ్ఞానప్రమాణ్యం శొల్లుగై సిద్ధాన్తిగళుక్కు అభి
మతిమాయురుక్కుమ్. ప్రమాణద్వాక్ - ప్రత్యక్షమెన్దుమ్, అను
మానమెన్దుమ్, ఆగమమెన్దుమ్, ఉపమానమెన్దుమ్, అర్థాపత్తి
యెన్దుమ్, అభావ మెన్దుమ్, సమ్భవ మెన్దుమ్, వితిహ్యమెన్దుమ్,
ఏట్టువనై యాచొప్పిల్లువర్గళి.

ఇతి చార్వాకర్ ప్రత్యక్షమొన్ను మే ప్రమాణ మెన్బర్గళి.

నై శేషీకరుం, బాధ్యుం, అత్తోడే యనుమాన తైయుం కూట్టి
కొట్టె యిరణ్ణుప్రమాణ మెన్బర్గళి.

నై య్యాయికరిల్ భూషణమత త్తిలుళ్ళార్ - అనైత్తోడే
ఆగమ తైయుం కూట్టి మూర్టుప్రమాణ మెన్బర్గళి.

ఉదయనమత త్తిలుళ్ళార్ - అనైత్తోడే యుపమాన తైయుం
కూట్టి నాలుప్రమాణ మెన్బర్గళి.

ప్రాభాకరర్ - అనైత్తోడే అర్థాప త్తియెయుం కూట్టి విన్దప్ర
మాణ మెన్బర్గళి.

భట్టర్ - అనైత్తోడే అభావ తైయుం కూట్టి యాటుప్రమాణ
మెన్బర్గళి.

వితిహసికర్ - అనైత్తోడు సమ్భవ తైయుమ్, వితిహ్య తైయుం
కూట్టి యెట్టుప్రమాణ మెన్బర్గళి.

1 “ ప్రత్యక్షమేకం చార్వాకాః కణాదసుగతౌపునః । అనుమానంచ
తచ్ఛాహుః సాక్ష్యాశ్చబ్దంచతేఅపి । న్యాయైకదేశినోఽప్యేవముపమానంచకే
చః । అథాపత్త్యనప్రాతాని చత్వార్యాహ ప్రభాకరః । అభావవస్తాన్యేతాని
భట్టావేదానిచస్తథా । సమ్భవైతిహ్యయుక్తాని తానిపౌరాణికాజనః ”

౧. శ్చైవై తిల్ పృత్యక్షమావదు—ఇన్ద్రియజ్ఞశుక్కు అరజ్ఞ
భోమన్దానసన్నికర్తతాలే యపరోక్షమాగపిటక్కుం జ్ఞానమ్.

౨. అనుమానమావదు - వ్యాప్తమానలిగ్గస్తరామర్శత్తాలే
వ్యాపకమాన సాధ్యవిషయకజ్ఞానమ్. అదావదు - ధూమాదిగ
ళుడైయ నిత్యసహచారత్తై మహానసాదిగళిలే కణ్డవక్ పర్వతగత
మాన ధూమదర్శనత్తాలే యగ్నియ్యుడైవటది యిడుగై.

3. ఆగమమావదు—ఆప్తోపదేశమ్. అదావదు - వేదవైదిక
వచనజ్ఞో.

౪. ఉపమానమావదు—నదృశవస్తుదర్శనత్తిల్ పూర్వదృష్ట
సాదృశ్యజ్ఞానమ్. అదావదు - మున్నే గోవై క్కణ్డవక్ పిన్ను గవ
యత్తై క్కణ్డాల గోనదృశంగవయమెన్టు పిటక్కిటసాదృశ్యబుద్ధి.

౫. అర్థాపత్తియావదు—అనుపపద్యమానమానవర్థత్తై క్క
ణ్డాల అదుక్కుపపాదకమాన వర్థానరత్తై క్కల్పికై. అదావదు -
జీవిక్కిటపురుషనై గృహత్తిల్ కాణాదోబ్ధీన్ద్రాల పుటమ్మేపోనా
నాగ క్కల్పిక్కిటజ్ఞానమ్.

౬. అభావమావదు—ఒన్న్తినుడైయ యిల్లామెయై సాధిత్తు
క్కిడుక్కిట జ్ఞానమ్. అదావదు - ఇన్ద్రభూతలత్తిలే ఘటమిల్లై
యెన్టు పిటక్కిటజ్ఞానం ముదలాననై.

౭. సమ్భవమావదు—ఆయిరత్తిల్ ఒన్టుం, కడలిల్ క్కుళప్ప
డియుం కూడుమెన్టు పిటక్కుమ్ అజివు.

౮. ఐతిహ్యమావదు—లోకప్రసిద్ధమాన వారైయైక్కిణ్డు
అర్థనిశ్చయంపణ్ణగై.

ఇన్ద్రేత్తిల్ ప్రత్యక్షతైయుం, అనుమానతైయుం, ఆగమతైయు మిమ్మాన్దైయుమ్ వైదికప్రమాణమాగ ప్పరిగ్రహిక్కిఱవళవిల్ ఉత్తాపదేశరూపమానవాగమతై, అపారుషేయమాగై యాలే భ్రమ విప్రలమ్బాదిదోషరహిత నిత్యప్రమాణ మాగై యాల్ ఆప్తాపదేశమెచ్చ వేదతైయుం, తన్ములమాన మునివచనాదిగైయుమ్ శొన్నార్ గళి. ఇన్ద్రే స్వార్థత్తిల్ ప్రమాణమా మిన్ద్రేత్తిల్ జ్ఞాపాదిగళుక్కుచ్చాలే ¹ప్రామాణ్యం స్వాభావికమాయ్, ²అప్రామాణ్యం గుణకృతమాయుం, నై య్యాయికాది గళుక్కుచ్చాలే అప్రామాణ్యం దోషకృతమాయుం ప్రామాణ్యం గుణకృతమాయుమ్ ఇరుక్కైయన్దియే సర్వప్రకారత్తిలుం ప్రామాణ్యం స్వతస్సిద్ధమాయ్ అప్రామాణ్యం దోషకృతమాయుక్కుమ్.

ఇప్పడి స్వతస్సిద్ధప్రమాణజ్ఞాన విమ్మాన్దిలుం, ప్రత్యక్షానుమానజ్ఞాల్ - ఇన్ద్రియగ్రహణయోగ్యజ్ఞాల్ ప్రమాణజ్ఞానయిరుక్కుమ్. అతీన్ద్రియార్థత్తిల్ ప్రమాణమాయ్ అతివదు-వేదమొచ్చుమే.

ఇదుదా³ తనక్కు ³ ప్రకారజ్ఞాన స్మృతితిహనపురాణాన్యాయమిమాంసై గళోడేకూడి సవిభూతికనాన సర్వేశ్వరమై యై వై భవతై ప్రతిపాదిక్కైయిలే తత్పరమాయురుక్కుమ్.

అదిల్ కర్తప్రతిపాదకమాన పూర్వభాగం-భగవదారాధన విధియిలే తత్పరమాయురుక్కుమ్ ; బ్రహ్మప్రతిపాదకమాన పుత్త

1 అప్రామాణ్యం. ఇతి, ౨-3. 2 ప్రామాణ్యం, ఇతి, ౨-3: పా.

3 ఉపకరణజ్ఞాన, ఇతి ౨. పు. ఉపకారజ్ఞాన ఇతి, 3. పా.

రభాగం-భగవానుజ్ఞై య స్వరూపరూపగుణవిభాతి చేష్టితజ్ఞై
యజీవిత్తు యవనై ప్రాపిక్తైయిలే తత్పరమాయరుక్కుమ్.

ఆగై యాలే ¹“వేదైశ్చనర్వై రహమేవ వేద్యః” ఎన్టు భగ
వాన్ తానేయరుళిచ్చెయ్డపడియే కృత్స్నవేదముం సర్వేశ్వర
నై యే ప్రతిపాదియానిరుక్కుమ్.

ఇన్ద ప్రత్యక్షానుమానాఽగమజ్ఞో మూన్త్రిలుం -
అల్లాడ వైన్దప్రమాణజ్ఞభు మన్తర్భవిక్కుమ్. అదిల్ ఉపమాన
ముమ్, అర్థాపత్తియుమ్, సమ్భవముమ్ వ్యాప్తిసహకృతమా
యరుక్తైయాలే అనుమానత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమ్. ఐతిహ్యం-
శబ్దజన్యమాగై యాలే ఆగమత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమ్. అభావం-
భావాన్తరపర్యవసాయియాగై యాలే యథాయోగం ప్రత్య
క్షాదిగళ్ మూన్త్రిలుమ్ అన్తర్భవిక్కుమ్.

ఇప్పడి స్వతస్సిద్ధప్రమాణభావతై యుడయనై యాయ్, ఋ
గ్వజుస్సామాఽథర్వణరూపచాతుర్విధ్యతైయుడై య వేదజ్ఞ
భుక్కు ²“శీతా-వ్యాకరణం-నిరుక్తం-ఛందోవిచితిః-కల్పసూత్రం-
జ్యోతిశ్శాస్త్రమ్” ఎన్టు అజ్ఞజ్ఞో ఆతాయరుక్కుమ్.

౧. అదిల్ శీతైయావదు-వర్ణస్వరమాత్రాది నిరూపణం
పణ్ణం శాస్త్రమ్.

౨. వ్యాకరణమావదు - ప్రకృతిప్రత్యయాదిముఖతాలే
అర్థాభిధాయకమానపదజ్ఞై నిరూపిక్కుం శాస్త్రమ్.

1 (గీతా-౧౫-౧౫.) 2 (ఆపస్తంబ-౧. ౨. ప్రశ్నం. ౩-పటల. ౮.
ఖం. ౧౧-సూ.)

3. నిరుక్తమావదు - అక్షరసామ్యమాత్రతాలే పదజుళిల్
అక్షతై నిరూపిక్కుం శాస్త్రమ్.

౪. ఛందోవిచిత్రయావదు-గాయత్రీ - ఉష్ణిక్ - అనుష్టుప్ -
త్రిష్టుప్ - బృహతీ - పక్షి ¹జగతీ ఎన్ని సప్తఛందస్సుక్కులై
నిరూపిక్కుం శాస్త్రమ్.

౫. కల్పనూత్రమావదు - వేదార్థానుష్ఠానప్రకార నిరూ-
పణం పణ్ణమ్ శాస్త్రమ్.

౬. జ్యోతిషమావదు-అధ్యయనానుష్ఠానజుళుడై య కా
లనియమం పణ్ణం శాస్త్రమ్.

²“ఛందోపాదౌ శబ్దశాస్త్రంచ వక్త్రం కల్పః పాణి ర్జ్యోతిషం
చక్షుషీ చాశితౌ ఘ్రాణం శ్రోత్రమేతన్నిరుక్తం వేదస్యాక్షాన్యాయా
రేతాని షట్చ” ఎపు అవయవరూపజుళాగవుం నిరూపిప్పర్గల్.

ఇప్పుడి సాక్షమాన వేదజుళినుడైయ అర్థ్యాచిత్యతై, ప్ర
మాణాదినిరూపణజుళాలు, తర్కమర్యాదైయాలుం ప్రతిపాదిక్కు
క్కుడవదాయుక్కుమ్ న్యాయశాస్త్రమ్.

మిమాంసైయావదు - వేదవేదాంతార్థజుళుడైయ అర్థగమ
కత్వత్తు క్కువయుక్తమాగ పూర్వపక్షసిద్ధాంతరూపేణ వుణ్డాన
విచారమ్. ఇదుదా పూర్వమిమాంసై వుత్తరమిమాంసై
యెన్నిభేదేన ప్రసిద్ధమాగై యాలుం, కర్తృబ్రహ్మరూపేణ ప్రతిపా
ద్యాన్తభేదత్తాలు, ‘జైమనీయం, బాదరాయణీయం’ ఎన్ని క
ర్తృభేదత్తాలు, శాస్త్రభేదముణ్డెన్నిశక్తైక్కు విషయమాయి
రుస్తదేయాగిలు-నిరూపణీయమాన వేదమ్ ఉపనిషద్విశిష్టమాగై

యాతే ఏకమాగైయాలుం, రక్ష గోపురాది నిర్మాణత్తిల్పోల్
 కర్తృభేద మప్రయోజనమాగైయాలుం, ¹“నుమస్తం జైమినం
 పౌలం శుకంచైవ స్వమాత్మజం । వేదానధ్యాసయామాస”
 ఎన్జిత్యాదివచనత్తాతే జైమిని శ్రీవేదవ్యాసభగవానుక్కు నేరే
 శిష్యనాగైయాలుం, ²“ద్వీపే బదరికామధ్యే బాదరాయణమ
 చ్యుతం । పరాశరా త్సత్యవతీ పుత్రంలేభే పరస్తపమ్” ఎన్జు
 శ్రీపారాశర్యన్ బాదరాయణ నాగైయాలుం ³“యజ్ఞేన దానేన
 తపసానాశకేన బ్రహ్మణా వివిదిషన్తి” ఎన్జు బ్రహ్మజ్ఞాన
 త్తుక్కు కర్తృపేక్షై యుక్తాగైయాలుం, కార్యార్థ వ్యుత్పత్తియో
 పాది ⁴“అత్రాస్తేనిధిః” ఎన్జు ముదలానవాక్యజ్ఞలిలే పురు
 షార్థభూతమాన సిద్ధార్థత్తిలుం వ్యుత్పత్తి యుక్తాగైయాలుం,
 కార్యరూపం-వేదార్థ మానాలుం దుఃఖాసమ్భిన్న దేశ విశేష
 స్వర్గాదికల్ పోలపుం, రాత్రిసత్రప్రతిష్ఠాదికల్ పోలపు ముపా
 సనరూపమానకార్యత్తిలే అధికృతనాన పురుషనుక్కు ఫలమాన
 బ్రహ్మస్వరూపరూపగుణవిభవాదిగల్ స్వార్థజ్ఞలిలే వేదాస్తవాక్య
 జ్ఞల్ ప్రమాణమాగైయాలుం, ⁵“సంహితమేతచ్ఛాన్దరకం జై
 మినీయేన షోడశలక్షణేనేతి శాస్త్రైకత్వసిద్ధిః” ఎన్జు వృత్తికార
 వచన ముక్తాగైయాలుం, “మీమాంసాశాస్త్రం” “అథాత్తోధర్మ
 జిజ్ఞాసా” ఇత్యోరభ్య ⁶“అనావృత్తిశ్చబాదనావృత్తిశ్చబాత్”
 ఇత్యేతదస్తం సజ్జతి విశేషేణ విశిష్టక్రమమ్” ఎన్జు శ్రీభాష్య
 కారవచనముక్తాగైయాలుమ్ ఏకశాస్త్రమాయురుక్కుమ్.

1 (భారతే-శాన్తి-మోక్ష-38౧-౧౯-ఆది-చ-౬3-౯౨.) 2 (భారతే-
 ఆది.) 3 (బృహ-ఉప-౬-౪-౨౨.) 4 (శ్రీరంగరాజ స్తవే.ఉ త్తర. ౨౨)
 5 (బోధాయన.) 6 (పూర్వ-మీ-సూ.౧-౧-౧.) 7 (బ్ర-సూ.౪-౪-౨౨.)

అదిల్ ¹ “ప్రాయేణ పూర్వభాగార్థ పూరణం ధర్మశాస్త్రతః | ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదాంతార్థః ప్రకాశ్యతే” ఎన్నిటవడియే ఆచారవ్యవహార ప్రాయశ్చిత్తరూపప్రతిపాదకమానధర్మశాస్త్రం- కర్తప్రతిపాదకమాన పూర్వభాగార్థోపబృంహణం పణ్ణుగిటదు ; ఇతిహాసపురాణజ్ఞో - బ్రహ్మప్రతిపాదకమాన వుత్తరభాగార్థోప బృంహణం పణ్ణుగిటదు.

ధర్మశాస్త్రజ్ఞుమితిహాస పురాణజ్ఞుం-వేద త్తినుడై యవర్థ త్తుక్కు వైశద్యహేతువాయ్కొ ణ్ణుపబృంహణజ్ఞశా యిరు క్కుమ్.

అదిల్ పురాణమావదు-² “సర్గశ్చప్రతినర్గశ్చ వంశమన్వన్త రాణిచ | వంశానుచరితంచేతి పురాణం పఞ్చలక్షణమ్” ఎన్ఱు సృష్టిసంహారజ్ఞుం, వంశజ్ఞుం, మన్వన్తరజ్ఞుం, వంశానుచరితజ్ఞుమ్ అగిట పఞ్చలక్షణతై యుడైతై యిరుక్కిట బ్రహ్మసాద్వ వైష్ణవం ముదలాన గ్రన్థరాశి.

ఇతిహాసమావదు-ఇన్ద్ర లక్షణనియమాపేక్షై యన్ఱియే శ్రీ రామాయణం, మహాభారతం, శ్రీ విష్ణుధర్మాదియాన గ్రన్థరాశి. ఇవై త్తిల్ ³ “పురాణన్యాయమిమామాంసాధర్మశాస్త్రాజ్ఞమితి

1 (వాయుపు పూర్వః- ౧౦.) 2 పఞ్చలక్షణలక్షితమానపురాణజ్ఞో - అల్పపురాణ మెన్ఱుం, దశలక్షణలక్షితమానవైకజ్ఞో - మహాపురాణ మెన్ఱుం శిలర్ శొల్లవర్ణజ్ఞో. అప్పడియే భాగవత త్తిల్ ౧౨న్ఱు. ‘సర్గోస్యాథవిసర్గశ్చ వృత్తి రక్షాన్తరాణిచ | వంశోపశాసుచరితం సంస్థాహేతురపాశ్రయః || దశభిర్లక్ష జ్ఞైర్యుక్తం పురాణంతద్విదోవిదుః | కేచిత్పఞ్చవిధంబ్రహ్మ మహదల్పవ్యవస్థ యా’ ఎన్ఱు శొల్లపట్టదు. ఇన్ద్రవచనత్తు విరోధం వారామల్ కొళ్లవుమ్.

3 (మనుస్మృతి.)

తాః । వేదాస్థానానివిద్యానాం ధర్మస్యచ చతుర్దశ” ఎన్తు ధర్మ
విద్యాస్థానజ్ఞో పదినాలాగమనువుంశోన్నాత్. ఇష్టికాత్తిల్ విద్యా
స్థానమాగ పురాణమొన్తుమే పరిగణితమాయుర్కు యితిహాసతై
యుం కూట్టువానెన్నెన్నిల్,— “ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదం
సముపబృంహయేత్ । విభేత్యల్పక్రుతాద్వేదః మామయం ప్రత
రివ్యతి ²” ఎన్తు వేదోపబృంహణార్థమాగ పరిగ్రహితమాగై
యాలు, ³ “ఇతిహాసః పురాణం” ⁴ ఎన్తు క్రతుయిలుం సహపతిత
మాగై యాలు, ⁵ “ఇతిహాసపురాణం పశ్చిమమ్” ఎన్తు అల్పాచ్
తరమన్వియిరుక్కు అభ్యర్థిత మాగై యాలే పురస్వప్రయుక్త
మాన యితిహాసత్తుక్కు పురాణాద్వైలక్షణ్య ముణ్ణాగై యాలు
మిన్దపురాణశబ్ద మితిహాసత్తుక్కు ముపలక్షణ మాగక్కడవదు.

⁶ “అజ్ఞానివేదాశ్చ త్వారఃమీమాంసాన్యాయవిస్తరః । పురాణం
ధర్మశాస్త్రంచ విద్యాహ్యేతాశ్చతుర్దశ” ఎన్తు యెణ్ణప్పట్ట ఇన్ద
పదినాలు విద్యైగభోజే, ⁷ “ఆయుర్వేదోధనుర్వేదో వేదో గాన్ధర్వ
ఏవచ । అర్థశాస్త్ర మితిహ్యేతావిద్యాహ్యస్తాదశస్త్రతాః” ఎన్తు శరీ
రస్థితిహేతువాన ఆయుర్వేదముం, శత్రునివారణార్థమాన ధను
ర్వేదముం, భోగోపయుక్తమాన గాన్ధర్వవేదముం, సమ్పదార్థమాన
అర్థశాస్త్రము మాన నాలుపవేదముం సద్వారకమాగ ధర్మోప
యుక్తమాగై యాలే పదినెట్టువిద్యైయెన్తుశొల్లప్పట్టదితే.

1 (భార-ఆది. ౧-౨౩.) 2 వేదత్తుక్కు ప్రతారణమచదు - తదభి
ప్రేతవిపరీతార్థవర్ణనమే. 3 (బృహ-ఉప. ౬-౧-౨.) 4 ‘ఇతిహాసాన్ పు
రాణాన్’ ఇతి పా. ౨-౩. 5 (ఛా-ఉప-౨-౧-౧.) 6 (వి-పు. ౩-౬-౨౭)
7 (వి-పు. ౩-౬-౨౮.) 8 ‘అస్తాదవైవతాః’ ఇతి-వి-పు. ముద్రితకోశపాఠః.
9 ‘ఆయుర్వేదోవైద్యశాస్త్రం గాన్ధర్వోగీతిశాసనం । అర్థశాస్త్రందజ్ఞనీతిః ధను
ర్వేదోఽస్త్రీశాసనం । చత్వారణుపవేదాస్త్ర’ ఇతి వైజయనీ.

ఇంద్ర పురాణజ్ఞోత్థా¹ “యస్మిన్ కల్పేతు యతోష్ఠ్యక్తం
పురాణం బ్రహ్మణాపురా । తస్య తస్య తుమాహాత్మ్యం తత్త్వనిరూ
పేణవర్ణ్యతే ” ఎన్ను సర్వపురాణతుక్కుం ప్రవర్తక² బ్రహ్మ
వాయ్-అవనుక్కు యాదారు కల్పత్తిలే గుణత్రయత్తిల్ యా
దారుగుణం విశ్లేయిరున్దదు, అంద గుణానుగుణదేవతైయినుడై య
మాహాత్మ్యతై యంద పురాణజ్ఞళిలే శొల్లక్కడవనాగై యాలే,
² “ అగ్నే శ్చివస్య మాహాత్మ్యం తామసేషు ప్రకీర్త్యతే ॥ రాజసే
షు చ మాహాత్మ్య మధికం బ్రహ్మణో విదుః ॥౧౪॥ సాత్వికేష్వధిక
త్వేషు మాహాత్మ్య మధికం హరేః । తేషేష్వయోగ సంసిద్ధా గమి
వ్యన్తి పరాజ్ఞతిమ్ ॥౧౬॥ సజ్జీర్ణేషు సరస్వత్యాః పితౄణాంచ నిగ
ద్యతే ॥౧౩॥ ” ఎన్ను తామసకల్పజ్ఞళిల్ పురాణజ్ఞళాలే యగ్నిశివర్గ
ళుడై య మాహాత్మ్యతైయుం, రాజసకల్పజ్ఞళిల్ పురాణజ్ఞళాలే
బ్రహ్మ తన్నుడై యమాహాత్మ్యతైయుం సాత్వికకల్పజ్ఞళిల్ పురా
ణజ్ఞళాలే సర్వేశ్వరనాన హరియినుడై య మాహాత్మ్యతైయుం,
సజ్జీర్ణకల్పజ్ఞళిలే సరస్వతియినుడయవుం, పితృక్కుళినుడై య
వుం మాహాత్మ్యతైయుం శొల్లక్కడవనా యిరుక్కుమ్.

ఇదిల్ సాత్వికపురాణైకనిష్ఠరానవర్గల్ యోగముఖత్తాలే
జ్ఞానతై పెర్నిరుపరగతియై పెర్నిరుపరగతియై శొల్లక్కయాలేభగ
వత్ప్రతిపాదకజ్ఞళానసాత్వికపురాణజ్ఞళే ప్రామాణ్యత్తిల్ ప్రకృష్ట
జ్ఞళాయిరుక్కుమ్.

ఆనాల్ ఇతరదేవతాప్రతిపాదకజ్ఞళాన రాజస తామస సజ్జీ
ర్ణపురాణజ్ఞళల్ అప్రమాణ మిత్తనై యోవెన్నిల్?—అవై త్తిలుం
భగవదుత్కర్షప్రతిపాదకత్వం విశిష్టమాగై యాలే తన్నిబద్ధన

మాన సాత్త్విక్యముజ్ఞాన అంశత్తిల్ యథాజ్ఞానసాధకత్వ మడి
యాన పామాణ్యత్తిల్ కుత్తెయిల్లె.

“అష్టాదశపురాణేషు దశభిః కథ్యతే శివః” ఎన్టు పదినెట్టు
పురాణత్తిలుం పత్తుపురాణత్తాలే శివన్ శొల్లప్పడుకితా నెన్టు
జ్ఞాయుక్కు సకలపురాణజ్ఞభుంభగవత్ప్రతిపాదకజ్ఞేన్టుశొల్లుగిజ
పడి యెజ్జనేయెన్నిల్ 1 “అష్టాదశపురాణాని పురాణజ్ఞాప్రచ
క్షతే॥ ౨౦॥ బృహ్మం పాద్యం వైష్ణవం చ శైవం భాగవతం
తథాతథాఽన్యం నారదీయంచ మార్కండేయంచ సప్తమమ్ ॥
౨౧॥ ఆగ్నేయ మష్టమంచైవ భవిష్య న్నవమం స్మృతమ్ । దశ
మం బ్రహ్మకైవర్యం లైజ్ఞ మేకాదశం స్మృతమ్॥ ౨౨॥ వారాహం
ద్వాదశంచైవ స్కాన్దంచాత్రత్రయోదశమ్ । చతుర్దశం వామ
నంచ కార్త్యం పంచదశంతథా॥ ౨౩॥ మాతస్యంచ గారుడంచైవ
బ్రహ్మణ్యంచ తతఃపరమ్ ॥ ౨౪॥ సర్గశ్చప్రతిసర్గశ్చ వంశమన్వస్త
రాణీచ । సర్వేష్వేతేషుకథ్యంతే వంశానుచరితంచయత్॥ ౨౫॥
యదేత త్వమైత్రేయ పురాణంకథ్యతేమయా । ఏతద్వైష్ణవసం
జ్ఞంచై పాద్యస్యసమనంతరమ్ ॥ ౨౬॥ సర్గేచప్రతిసర్గేచ వంశమ
న్వస్తరాదిషు । కథ్యతే భగవాన్విష్ణు రశేషేష్వేవస త్తమ ॥
౨౭॥ ” ఎన్టు శ్రీ విష్ణుపురాణత్తిలే పురాణజ్ఞో పదినెట్టెయి
మనుక్రమిత్తు యిప్పురాణజ్ఞి లెల్లావల్ శ్రిలుం సర్వేశ్వరనే ప్రతి
పాదిక్కుప్పడుగితానెన్టు శొల్లుగై యాలేయుం, 2 “ఏవమేవపురా
ణేషు దశస్వప్తనునాన్యథా” ఎన్టు పదినెట్టుపురాణత్తిలుం భగ
వానే సర్వస్మాత్పరనాగ ప్రతిపాద్యనల్లదు తత్త్వాన్తరమనైన్టు

పురాణాన్తరవచన ముజ్ఞాయుకుక్తేయాలుం ఇని సర్వపురా
ణత్తిలుం సర్వేశ్వరనేప్రతిపాద్య, దేవతాన్తరోత్కర్షం శోల్లు
గజవిజమ్ భగవన్నిసృష్టకారణపురుషత్వాదిపదప్రాప్తియుడై
యరాగైయా లే తద్విభూతి నిబంధనమాన పుత్కర్షప్రతిపాద
నత్తిలే తాత్పర్యమాగ క్కడవదు.

పురాణాదిగళితే సర్వజగత్తినుడై య యుగపత్సంహారాది
గళై చొల్లుగై యాలుం, ఆకాశవిశేషగుణమాన శబ్దత్తుక్కుం
స్వాశ్రయమాన వాకాశత్తోడే సంహారముజ్ఞాగై యాలుం, వర్ణా
త్కమాన శబ్దత్తుక్కు పురుషనుడైయ తాల్యాదివ్యాపారజన్య
త్వముజ్ఞాగైయా లే కర్తృవేత్తైయుజ్ఞాగైయాల్ పురుషబుద్ధ్యన్యయ
మూలత్వం సమ్భవిత మ్మాగై యాలుం, “ఇదానీమివసర్వత్ర దృ
ష్టానాదిక మివ్యతే” ఎన్నిట మీమాంసకమర్యాదై యా లే
వేదత్తుక్కు అవిచ్ఛిన్నపాఠసమ్ప్రదాయం అసమ్భవిత మ్మాగై
యా లే వేదత్తినుడై య అపారుషేయత్వ నిత్యత్వజ్ఞో కూడు
మృషి యెగ్గనేయెచ్చిల్. శబ్దనిత్యత్వంకొళ్లుగిట పక్షత్తిలుం
అద్ద్యేత్త పురుషావిచ్ఛేదనిబంధనమాన పాఠసమ్ప్రదాయా
విచ్ఛిత్తియితే నిత్యత్వాదికళుక్కు మూలమాయిదై. అదు
సకలసంహారావస్థైయులుం కుత్తెయిల్లై. అదావదు-ను ప్తప్రబుద్ధరా
న పుషాధ్యాయాదిగళో పూర్వోచ్చారణక్రమత్తై స్థరిత్తు శిష్యా
దిగళై యధ్యయనం పణ్ణివిక్కుమావోలే, సంహృతినమయజ్ఞళిల్
సర్వేశ్వర ఇంద్రవేదసందర్భత్తై త్తతిరువుళ్లత్తిల్ సంస్కారవిశే
షత్తిలే యిట్టు వైత్తు సృష్టికాలత్తిలే యింద్రవేదశబ్దజ్ఞళాలే స్థరి

క్కప్పట్టనామరూపజ్జలై స్సప్తమాన అప్నోఅథజ్జలిలే¹ వ్యాకరిత్తు
పుజిజ్జియుణ్ న్దప్రజైక్కళేపితాప్నోద్వివైక్కుమాప్సేలే² బ్రహ్మపుము
ఖరాన సర్వప్రాణిగళై యుం యోగ్యతానుకూలమాగ ఆధ్యయ
నంపణ్ణివైత్తు అవ్వవరుజ్జైయ హితజ్జలై యుం శాసిత్తుక్కుడ్డ
పోరుక్కైయాలే అస్సర్వమాణ కర్మత్వాదినిబన్ధనమాన వేదప్రా
మాణ్యం వ్యవస్థితమైన్ద దాయితీ³ యు.

2. “వాచా విరూప నిత్యయా” ఎన్దు సద్దర్శవిశేషణరూప
త్రాలే వాక్కు నిత్యైయాయరుక్కు మెన్దు శృతితన్నిలుం శో
లితీ⁴ యు.

3. “ఏత దేవ (చ) వేదానా మపారుషేయత్వం నిత్యత్వంచ-
యత్సర్వపూర్వోచ్చారణక్రమ జనిత సంస్కారవిశేషేణ తమే
వక్రమవిశేషం స్మృత్వా తేనైవ క్రమేణోచ్చార్యమాణత్వం”
ఎన్దు భాష్యకారరుం వేద త్తినుజ్జైయ వపారుషేయత్వనిత్యత్వ
జ్జలై సంస్కారరూపమాన సద్దర్శనిత్యతానిబన్ధనమాగ వరుళి
చ్చెయ్ దారిటే.

ఇప్పడి పురుషబుద్ధిమూలత్వాదిదోష మిల్లామైయాలే నిత్య
మానవేద రాశి-స్వతపవ సుదృఢప్రమాణ మెన్న దాయితీ⁵ యు.

ఇప్పడి సాజ్ఞోపాజ్ఞమాన సకలవేదజ్జళుం సర్వేశ్వరనై యే
ఏకకణ్డమాగ ప్రతిపాదిక్కు మళవిల్-సాజ్ఞ-యోగ-పాశుపత-
పాజ్ఞరాత్ర రూపత స్త్రవిశేషజ్జల్ స్వార్థ తిల్ ప్రమాణమాగిట
పడియెన్నెన్నిల్-⁶ “సాజ్ఞ్యం యోగః పాజ్ఞరాత్రం వేదాః పాశు

1 వ్యాకరిత్తు-ఇతి. ౨-౩. పా. 2 (యజు-౨-కా-౬-ప్ర-౬౨-పం-
౨-వా.) 3 వేదార్థసజ్జి⁷ పే 4 (భార-శా-మో-౩౫౦-౧).
5

పతంతథా । కిమేతా న్యేకనిష్ఠాని పృథక్ష్విష్ఠానివామునే” ఎఱ్ఱ
మహాభారత త్రిలే నిష్ఠానిర్ణయాధ్యాయ త్రిలే పశ్చసిద్ధాంతనిర్ణ
య త్రిలే ‘సాఙ్ఖ్యదిపశ్చసిద్ధాంతజ్ఞు మేకతత్త్వప్రతిపాదకజ్ఞు
పృథక్తత్త్వప్రతిపాదకజ్ఞు’ వెఱ్ఱ ప్రశ్నంపణ్ణ, “బహుప్రాపియ
ధామార్గావిశ న్యేకం మహాపురం । తథాజ్ఞానాని సర్వాణి ప్రవి
శన్తి తమిశ్వరం” ¹ ఎఱ్ఱ పలవట్టియు మొరుపడై వీట్టిలే పుగుటు
మాప్పోలే సర్వజ్ఞానజ్ఞుంసర్వనియంతావాన సర్వేశ్వరనైయే
ప్రతిపాదియూనిరుమ్ ఎఱ్ఱ ఉత్తరం శొల్లుకై యాలే సర్వసిద్ధాంత
జ్ఞుం సర్వేశ్వరనైయే ప్రతిపాదిక్కడవదు.

అదిలే వేదమానదు - కర్త్యాద్యభావత్తాలే నిర్దోషమాయ్
కొండ్లు భగవత్ప్రతిపాదన త్రిల్ ప్రబల ప్రమాణమగై యాలే
యల్లాదనాలుసిద్ధాంతజ్ఞుం తత్కమూలజ్ఞులయ్కొండ్లు ప్రమా
ణజ్ఞులగక్కడవన.

అదిల్ సాఙ్ఖ్య-యోగ-పాశుపతజ్ఞు వేదవిరుద్ధాంశ మొట్టి
యప్రమాణజ్ఞులగక్కడవన.

౧. అదావదు-సాఙ్ఖ్య-జగత్కారణభూతనాన సర్వేశ్వర
నుడైయ సకలేతరవ్యాప్తత్వమాయ్ వేదాంతవేద్యమాన స్వరూ
పతైయిళై యాదే పశ్చవింశతితత్త్వమాత్ర త్రిలే పర్యవసిత్తు అన్త
పశ్చవింశతిపురుషునై యుదాసీననాగవుం శొన్నాన్. (౨-౨-౧.
[బ-సూ.]

1 భార-శా-మా-శిగం. ఇశ్లోకం ముద్రితకోశ త్రిల్ కాణవిత్తై. సన్త
ర్భుతై ప్షార్తై భారతచనమాగ వేణుమ్. నారసింహపు. చు. ౬౪-౬౫.
లిరుక్కిడు.

౨. యోగియాచవక్ - యోగశాస్త్రత్తిత్ ఈశ్వరనుడైయ ఈశ్వరత్వం యోగజన్యమాయ్కోణ్ణ ప్రతిఫలనంపోలే ఔపాధికమామొత్తియ స్యాభావిక మల్లవెన్టు శొన్నాన్. (౨-౧-౩-బ్రహ్మసూత్రం.)

౩. పాశుపతక్ - పిచ్చైయుణ్ణి యెమ్మెరుమా నెన్నుమా ప్పోలే శాపోపహతనాన రుద్రనై పరమేశ్వరనాగ భ్రమిత్తాన్. (౨-౨-బ్ర-సూ) ఇవర్గల్ మూవర్కుం ఇన్ద వేదవిరుద్ధాంశజ్జళోత్తియ తత్త్వక్రమోత్పత్తికథన త్తిలుం, యోగస్వరూపప్రతిపాదనత్తిలుమ్, ఉపాస్యోపాసకభావాది ప్రతిపాదన త్తిలుం, విరోధమిల్లామెయాలే అన్ద వంశజ్జళిలే యిన్ద తన్త్రజ్జళిలే ప్రమాణజ్జళాగ క్కుత్తైయిత్తై.

ఆనాల్ శ్రీపాచ్చారాత్రముం ²“వాసుదేవాత్సంక్కుర్షణోనా మజీవ్రాజాయతే” ఎన్టు వేదాన్తవిరుద్ధమాన జీవ్రాత్పత్త్యాదిగళై చ్చొల్లుగై యాలే యదిలుం తన్త్రసామాన్యత్తాలే వేదవిరుద్ధాంశ ముణ్డాయరున్దదేయెన్నిల్ - (బ్ర-సూ-౨-౨-౩౯, ౪౦.)

అజ్గు జీవాధిష్ఠాత్మరూపమాన సంక్కుర్షణవ్యూహత్తినుడైయ పుత్పత్తి శొల్లుగిటదు. ఆకై యాలే జీవ్రాత్పత్తిక్కు ప్రసజ్గ మిల్లామెయాలుం, ³“ఇదం మహోపనిషదం సర్వవేదసమన్వితం” ఎన్టు సకలవేదానుకూలత్వ మిన్ద పాచ్చారాత్రవచన త్తిలే సిద్ధమాగై యాలుం, భగవాన్దాక్ పరవ్యూహవిభవాదిగళుడైయ యాథాత్మ్యతై నప్రకారమాగ ⁴సాత్త్వికాదిగళిలే యరుళిచ్చెయ్గై

1 యోగప్రకారోపపాదన త్తిలు మితి ౨ - ౩. 2 పరమసంహితా.

3 భార-శా-మో. ౩౪౦ - ౧౧౧. 4 సాత్త్వికాదిగళిలే-సాత్త్వికాదిసంహితైగళిలే యెన్నుపడి.

యాలుం శ్రీ పాశ్చరాత్రం స్వాక్షత్తిల్ కృతస్సముం ప్రమాణ
మాగక్ష్మణమ. (బ్రహ్మ-సూ. ౨-౨-౪౦, ౪౨.)

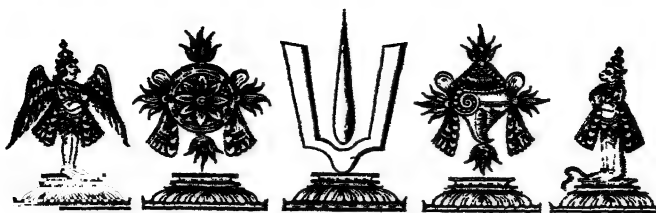
ఇక్ష్వన్తి క్షే సాక్ష్యాదిగభుక్కుం స్వాక్షత్తిల్ కృతస్స
ప్రమాణంకొల్ల తేడిల్, ¹“స్మృత్యనవకాశదోషప్రసజ్గతిచే న్నా
న్యస్మృత్యనవకాశదోష ప్రసజ్గత్ ” ఎన్నిట వధికరణ త్తిలే ‘సా
క్ష్యాదిచ్ఛృతిగభుక్కు ప్రామాణ్యం కొల్లుమళవిల్ జగత్తుక్కు
బ్రహ్మోపాదానకారణత్వం శొల్లుగిట మన్వాదినకలస్మృతిగభు
క్కు అనవకాశమాగిటదోషం వరు’ మెన్టు వేదాంతసూత్ర త్తిలే
యుపపాద్దిక్కెయాలుం, ²“యా వేదబాహ్యః స్మృతయః యా
శ్చ కాశ్చకుదృష్టయః సర్వాస్తానిష్ఫలాః పేత్య తమోనిష్ఠాహితాః
స్మృతాః” ఎన్టు ‘బాహ్యకుదృష్టి స్మృతికల్ తమకికార్యమాన
అజ్ఞానవృత్తిగళగై యాలే నిష్ప్రయోజనజ్గళాయ్కొండ్లు సం
సారవర్తిక్తై గళ’ మెన్టు మనువచన ముణ్ణాగై యాలుం, సాక్ష్యాది
గభుక్కుప్రామాణ్యం క్వాచిత్కమాయ్ శ్రీ పాశ్చరాత్రత్తుక్కు
ప్రామాణ్యం సార్వత్రికమెన్న దాయిల్ దు.

ఆగై యాలే సాక్షోపబృహణ సర్వతన్త్రసహితమాన సమ
స్తవేదజ్గళుంసకలవిభూతియుక్తనాన సర్వేశ్వరనుజ్ఞై య సమా
భ్యధికరహితమాన వైభవత్రైయే సమ్యక్ప్రతిపాదనం పణ్ణగిట
దెన్న దాయిల్ దు.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే ప్రమాణ నిరూపణంనామ

(ప్రథమోఽధికారః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

[ద్వితీయోఽధికారః.]

ఇప్పుడి వేదవేద్యమాయ బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమాన పుత్రత్వ మొప్పు ; అదువే ముముక్షుక్కుళుక్కు జ్ఞాతవ్యమ్. అదుక్కు జ్ఞాపకమాన లక్షణజ్ఞశేదెన్నిల్ :-

1 “యతోవా ఇమాని భూతాని జాయంతే యేనజాతాని జీవంతి । యత్ప్రయన్త్యభినంవిశంతి । తద్విజ్ఞానస్య । తద్బ్రహ్మ” ఎన్దు జగజ్జన్మస్థితిలయజ్ఞో వేదాన్తత్తిలేవుక్తమ్.

2 “అథాతోబ్రహ్మజ్ఞానా” ఎన్దు బ్రహ్మజ్ఞానతై నిధిత్త వేదాన్తసూత్రం అన్ద బ్రహ్మత్తుక్కు లక్షణమాగ 3 “జన్మాద్యస్య యతః” ఎన్గిఱ సూత్రతాలే జగత్తినుడై య జన్మస్థేమలయజ్ఞశే సూచిప్పిత్తదిఱే.

జగత్తుక్కు బ్రహ్మత్తిన్వక్కులుణ్డాన జన్మ-స్థేమ-లయజ్ఞశావన-ఉత్పత్తిస్థితి-వినాశజ్ఞో.

అదిలే బ్రహ్మత్తుక్కు జగత్తెప్పన్ద్రపుణ్డాన కారణత్వమావదు-ఘటాదిగ్నేప్పన్ద్రపుణ్డాలాదిగళు క్కుణ్డాన కారణత్వ మ్మాలే నిమిత్తత్వ మాత్రమోవెన్నిల్-అప్పడియన్దు. లోక త్తిల్ కార్యోత్పత్తియిలు పాదానమెన్దుం, నిమిత్తమెన్దుం, సహకారి యెన్దుం కారణజ్ఞోమూన్దు. అతిల్ ఉపాదానకారణమావదు-

1 (తై-భృగ-౧-౧.) 2 (బ్ర-సూ-౧-౧-౧.) 3 (, ౧-౧-౨)

కార్యస్వరూపత్తిలే వస్తర్భవిక్కుమ్పడియాదొరు వస్తువిను
డైయ స్వరూపత్తై యుపాదానమ్పణ్ణి కార్యత్తై యుత్పాదిక్కి-
రాణ్ అదు పుపాదానకారిణమ్. అదావదు-ఘటమాన కార్య
త్తిలే మృతానకారణరూపత్తై స్వీకరిత్తు అత్తై పుణ్డాక్కితా
ప్పోలే. నిమిత్తకారణమావదు-అన్ద పుపాదాన స్వరూపమాన
మృత్తై కులాలన్ వికరిప్పిక్కుమాప్పోలే కార్యాకారేణ వికరిప్పి
క్కుమదు. సహకారికారణ మావదు-కులాలన్స్తత్తైలే ఘటత్తై
యుత్పాదిక్కు మళవిల్ దణ్ణచక్రాదిగళిపోలే కార్యోత్పత్తి
క్కుపకరణమామనై. ఇన్దైమూన్తుం లోక త్తిలొన్ది నుడై యశక్తి
యొన్తుక్కిత్తై. బ్రహ్మం - జగత్తుక్కు క్కారణమామళవిలిన్దై
మూన్తుం తానేయాండుక్కుమెన్తు శ్రుతిశొల్లిత్తు.-

అదావదు.-¹“కింస్విద్వనంక ఉ స పృక్ష ఆసీత్ | యతోద్యా
వాపృథివీఃనిష్టతత్తుః | మనీషిణోమనసాపృచ్ఛ తేదుతత్ యదధ్యతి
ప్రద్యువనాని ధారయన్” ఎన్తు లోకదృష్టిమర్యాదై యాలే నిమి
త్తోపాదానాదిగళై భిన్నమాగ ప్రతిపత్తిపణ్ణియాదొరువస్తు భువ

1 (యజు-అష్టక-౨ - ప్రశ్న-౮-అను-౭-పం-౮.)

† ‘నిష్టతత్తుః’ ఎన్దిఱవిడత్తిల్ బహువచనం విపక్షితమన్ను. ‘సూర్యాచ
స్త్రీమసౌధాతాయథా పూర్వమకల్మయత్ దివంచపృథివీంచ’ ఎన్తు ద్యావాపృ
థివాద్వికకుక్కు ఏక కర్తృత్వ శ్రవణత్తైలే కర్తృబహుత్వం సమ్భవి
యా మైయాల్. ఇప్పడియే శ్రుతప్రకాశికాచార్యరరు శిచ్చెయదదు (౧-౪
-౨౫-సూ-వ్యా).

‡ (కింస్విది) త్యాది. అత్రసాయనాచార్యభాష్యం “లోకేహి గృహం
కీచిద్దుః పుమాన్ వనంగత్వా తత్రకంచిద్బృక్షం ఛత్వా తదీయైః కాష్టైః
గృహోన్నిర్మితాతే, తద్దృష్టాన్తేనాత్రాపి; యతః - యస్మాత్ వనజన్యా
ద్వృక్షాత్, ద్యావాపృథివీ - ద్యులోక భూలోకా, నిష్టతత్తుః తత్తజేన

నజ్జళై ధరిత్తుక్కొణ్ణు నిష్ట దెన్టు నిమి త్తైచ్చొల్లి 'యతో'ద్యావా
పృథివీ నిష్టతత్తుః' ఎన్టు యాదోన్టా లేద్యావాపృథివిగళై వగుత్తా
ర్ గళి, అన్దవన మెదుయెన్టుం అన్దవృక్ష మేదెన్టు ముసాదానత్తై
యుం, తదితరోవకణ త్తైయు మ్మిటిత్తు ప్రశ్న మ్మణ్ణి, ¹“బ్రహ్మవనం
బ్రహ్మసవృక్ష ఆసీత్ యతో'ద్యావాపృథివీ నిష్ట తత్తుః । మనీషీణో
మనసా విబ్రవీమివః । బ్రహ్మధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్” ఎన్టు
అధిష్ఠిక్కుం నిమి త్త కారణముమ్, ఉపాదాన కారణముమ్ బ్రహ్మ
మెన్టు త్రివిధ కారణముం బ్రహ్మమాగచ్చొల్లిల్లదు.

ఇన్దవర్ణం.- ²“స దేవసోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్ ఏకమేవాద్వితీ
యమ్” ఎన్టు కారణవాక్య త్తిల్ జగత్తు యేకమాగక్కొణ్ణు లయి
క్కుమ్మడి వుసాదాన సచ్చబ్రహ్మచ్యవస్తు(అద్వితీయ)మెన్టు శొల్లు
గై యాలే అధిష్ఠా త్ర స్తర త్తైక్కళిత్తు నిమిత్తోపాదానాదిగళె
ల్లా మేక [భూత] వస్తుమెన్టుచ్చొల్లపట్టదు.

నిర్మితారః-నిర్మితవస్తు, తాదృశంవనం, కింస్పిత్ - భవేత్, కచ్చ - తా
దృశః, సవృక్ష ఆసీత్, హేమనీషిణః-బుద్ధిమన్తః, మనసా - స్వకీయేన వి
చార్యతదిదమర్థద్వయ మాచార్యసమీపే పృచ్ఛత. కించ, యత్ - కారణ
భూతం వస్తు, భువనాని-సర్వాన్ లోకాన్ స్వాత్మని. ధారయన్. అధ్య
తిష్ఠత్ - నియమనమకరోత్. తదిదు - తదపి పృచ్ఛత. యదు క్తమనీషిణాం
ప్రశ్నత్రయం తస్మాచార్య ఉత్తరంబ్రూతే. యస్మాత్ -వనజన్మాత్-పు
క్షాత్, ద్యావాభృథివ్యో నిర్మిమితే, తద్వనస్థానీయం పృక్షస్థానీయం బ్రహ్మై
వ. తస్యసర్వశక్తిత్వాత్. యస్య-ఉత్పాద్యస్య, యాసామగ్ర్య పేక్షితా
సాసర్వా తస్మిన్విద్యతే, తదేవబ్రహ్మ, సర్వాణి భువనాని అస్మిన్ధారయతి, నియ
మయతిచ, హేమనీషిణః-అచార్యోఽహం మనసానిశ్చిత, వః-యుష్మభ్యం,
విబ్రవీమి-వివిధముత్తరం బ్రవీమి' ఇతి.

1 (య. ౨-౮-౯-౮.) 2 (ఛా-ఉప-౬-౨-౧.)

అఖిలహేయప్రత్యసీకత్వ కిల్యాణైకతాతత్త్వరూపభయ
లిక్ష్ణ విశిష్టప్రత్యసీకత్వస్వభావ పరబ్రహ్మం జడత్వదుఃఖత్వయుక్త
మాన చిదచిదాత్మిక ప్రపంచత్తు క్కుపాదాన మాన్యుషియెజ్జనే
యెర్పిల్; నిర్దోషప్రమాణమాన వేదాన్తభాగత్తిల్ కారణవా
క్యజ్జ్ఞాతే తొల్లప్పట్ట బ్రహ్మత్తినుడై య పుపాదానాది భావత్తు
క్కు అన్యథాసిద్ధియిల్లామైయాలే ప్రమాణాను గ్రాహకమాన
పుపన్త్రి విశేషజ్జ్ఞాతే యివ్వర్థతై వేదాన్తవిత్తుక్కుల్ నిమ్మర్పి
యానిన్నాకగళి.

ఎజ్జనేయెర్పిల్ -¹“పుణివ్యపునీయతే” ఎన్టు తొడజ్జి తత్త్వ
క్రమత్తిలే లయత్తెచ్చొల్లి, ¹“మహానన్యకేలీయతే । అన్యక్త
మక్షణీయతే । అక్షరన్తమసీలీయతే । తమః పరేదేవ ఏకీభవతి”
ఎన్టు మహత్తిత్వత్తుక్కులయస్థానమాన అన్యక్తం లెన్నుడై య
సూక్ష్మదశారూపమాన వక్షరతిమోఽవస్థమాయ్కొణ్ణు పరదే
వత్తైపక్కులిలే ఏకీభవిక్కుమెన్తెయాలే చిదధిష్ఠితమాన వన్యక్త
త్తినుడై య సూక్ష్మవస్థైయక్షరమాయ్, అక్షరత్తినుడై య
సూక్ష్మవస్థైయై తమస్సగచ్చొల్లుగైయాలే పుష్పత్తినుడై య
ముకుళకోకకాద్యవస్థైగళిపోలే తత్త్వాన్తరమన్తియిలే యెన్తిను
డై య సూక్ష్మవస్థైగళిగైయాలే మహదాదిగళిపాది నామ
రూపవిభాగత్తుక్కు అర్హమల్లాద సూక్ష్మచిదచిద్వస్తుక్కులై తమ
శృబ్దతాలేళొల్లి అదుక్కు పరమాత్మావిన్పక్కుల్ ఏకభావంశొల్లు
గైయాలే కారణభూతపరబ్రహ్మత్తుక్కు సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టత్వ
మపర్జనీయమ్.

ఆగై యితే ¹“ప్రకృతిర్యానుయాఖ్యాతా వ్యక్తావ్యక్త
స్వరూపిణీపురుషశ్చైపుష్పభావేతా త్రియేతే పరమాత్మని” ఎన్తు
చేతనాచేత నజ్జలిఱ్ఱుక్కుం పరమాత్మావిన్వక్కులిలేలయత్తై
చ్చొల్లి శ్లో.౫.

ఇప్పటి సూక్ష్మ చిదచిద్విశిష్టమాన బ్రహ్మతై యిదిలే ²“సదేవ
సోమ్యేద మగ్రాసీత్” ఎన్తు ముదలాననాక్యజ్జలే జగత్కారణ
మాగ చ్చొల్లుగిటన.

ఇప్పటి యివై గళుక్కు లయన్గానమాగై యాలే బ్రహ్మం జగ
దుపాదానకారణమెన్తు దాయి శ్లో.౫.

ఇన్ద్రబ్రహ్మం జగదుపాదానమామిషత్తు ³“నిష్కలం నిష్క్రి
యం శాస్త్రం” ⁴“సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ” ఎన్తు వికారాదిరహి
తమాగ్రశ్రుతిసిద్ధమాన స్వరూపత్తుక్కు పరిణామం వారాదోపే
న్నిల్-సూక్ష్మ చిదచిన్నిశ్రమానపరబ్రహ్మం స్థూల చిదచిన్నిశ్రమా
నజగదాకారతై యుడై త్తామళవిల్ స్వరూపత్తుక్కు పరిణామం
వారాదపడి జగత్తుక్కుపాదానమాయ్ పరిణామిక్కుక్కుత్తైయిల్తై.

అదావదు-చిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మత్తినుడై య వచిదంశ త్రిలే
స్వరూపపరిణామం, చిదంశ త్రిలే జ్ఞానమాగిట స్వభావ త్రిలే సం
కోచవికాసరూప పరిణామముమాయ్, చిదంశత్తుక్కు స్వరూపప
రిణామమిన్త్రియి లేయొగ్గిగిర పౌపాదిపుభయనియన్తావాన బ్రహ్మం
శత్తుక్కు స్వరూప స్వభావజ్జలిఱ్ఱిలుం పరిణామ మిన్త్రియిలే
⁵“బహుస్యం” ఎన్గిట తాదాత్మికనజ్జల్పరూపపరిణామమే

1 (వి.పు.౬-౪-౩౯.) 2 (ఛా.ఉప.౬-౨-౧.) 3 (శ్వే. ఉప-౬-
౧౮.) 4 (తై.ఉప.౮-౧-౧.) 5 (ఛా.ఉప.౬-౨-౩)

యాగై యాలే చిదచిత్తుక్కుళోపాది స్వరూపవికారం స్వభావసం
కోచాదిగళాగిట దోషరూపపరిణామమిన్ద్రియే కర్తృత్వలక్షణాది
సిద్ధమానసత్యసజ్జుల్పాదిగళుం,నియన్తృత్వసిద్ధమానజ్ఞానశక్త్యా
దిగుణోత్కర్షము మాగిటనైలక్షణ్యాతిశయమ్పుకాశిక్కైక్కయా
లే వికారత్తుక్కుం కల్యాణగుణయోగత్తుక్కు మొరుకుతై
యిత్తై. ఇప్పడి యుపాదానమాన పరబ్రహ్మన్దానే తన్నుడైయ
సత్యసజ్జుల్పత్వాదిగళాలుం,జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగత్తాలుం,స్వశ
రీరభూత చిదచిత్తుక్కుత్తై యధిష్ఠిత్తు కార్యరూపమాన వవస్థా
న్తరాపత్తియై ప్పణ్ణివిక్కైక్కయాలే నిమిత్తకారణమాయరుక్కుమ్.

తన్నుడైయ సర్వశక్తియోగత్తాలే యితర నిరపేక్షమాగ
కార్యత్తై యుత్పాదిక్కైక్కయాలే సహకార్యన్తరాపేక్షముమా
యిరాదు.

ఆగైయాలే జగత్తుక్కు త్రివిధకారణముం బ్రహ్మమెన్ద్ర
దాయిత్రు.

ఇప్పడి బ్రహ్మత్వకమాన సూక్ష్మ చిదచిత్తుక్కుళో స్థూల
మాన జగదాకారమాయ్కొణ్ణు సృష్టమామళవిల్ 'సమప్తి'
ఎన్ద్రం, 'వ్యప్తి' ఎన్ద్రం సృష్టి ద్వివిధమాయరుక్కుమ్.

(౧) అదిల్ సమప్టియావదు- బ్రహ్మాత్వ త్రిపర్యన్తమాన
ఆద్యసృష్టి.

(౨) వ్యప్టి సృష్టియావదు-అజ్ఞానర్వ ర్రియాన లోకతాకిక
సృష్టి

(౧) అదిల్ సమప్టిసృష్టియిల్ -¹“అనీదిదంతమోభూతమ

[ప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్|అప్రతర్క్యమవిజ్ఞేయంప్రనుప్తమివసర్వతః||”
ఎన్టు జ్ఞానశూన్యమాయ్, విభాగలక్షణ రహితమాయ్, విచార
యోగ్యమన్నియలే విశేషజ్ఞానవిషయ మల్లాదపడి సుప్తమాయ్
కొండ్లు అవిశేషితమాయ్, తమో ౨ వస్థమాయ్ కొండ్లు
తన్నక్కలిలే యేకీభవితవిస్థజగత్తై, ¹“ప్రాదురాసీత్తమోనుదః”
ఎన్టు స్వరూపాద్విభక్తమామృడిపేరిత్తు సృష్ట్యన్ముఖనాయ్ తమ
సైన్యక్షరమాక్కి అక్షరత్తై యవ్యక్తమాక్కుమ్. ఇవ్యక్షర త
మస్సుక్కల్ అవ్యక్తత్తినుడై య సూక్ష్మావస్థగళాగై యాలే
తత్త్వాన్తరమల్ల వెన్టు మున్తే శొల్లప్పట్టదు. [౨౦-పు-౧-౨-వ.]

ఇన్దు అవ్యక్తమావదు ²“త్రిగుణంతజ్జగద్యోని రనాదిప్రభ
వాప్యయమ్” ఎన్టిటపడియే సత్త్వరజ స్తమోరూపమాన గుణత్ర
యత్తై స్వభావమాగవుడై తాయ్, మహదాదిసమప్టివ్యప్తిరూప
జగత్తుక్కుక్కారణమాయ్, ఉత్పత్తి వినాశరహితమాగై యా
లేనిత్యమాయ్, ³“దైవీహ్యేషాగుణమయీ మమమాయాదుర
త్యయా” ఎన్టిటపడియే భగవానుక్కు లీలోపకరణమాయ్,
స్వసంస్పృష్టరాన బద్ధచేతనర్కుదురత్యయమాయ్, భగవానుక్కు
ప్రకారతయా శేషమాయ్, సతతపరిణామియాయరుక్కుమ్.

ఆగవితే ⁴“వికారజననీ మజ్ఞా మప్టరూపా మజాన్ధ్ర
వామ్” ఎన్టుమ్, ⁵“అచేతనాపరాధాచ నిత్యాసతతవిక్రియా”
ఎన్టుమ్ శ్రుతిస్మృత్యాదిగళిదినుడై య స్వభావజ్ఞలై బహుళః
ప్రతిపాదిత్తదు.

1. (మను-౧-౬) 2. (వి-పు- ౨-౨౧ - ౧) 3. (గీతా-౩-౧౩)
4. (మన్త్రికోపని-౩-వా) 5. (పరమసహితా)

ఇదినుడై యవికారమావదు-సూక్ష్మరూపమాయ్, స్థూలరూపమాయరుద్ధుల్ల ద్వివిధమాన స్వరూపపరిణామమ్.

(౧) అదిల్ సూక్ష్మపరిణామమ్.-నామరూపవిభాగ నిర్దేశాఽనర్థమా యిరుక్కుమ్.

(౨) స్థూలపరిణామమ్.-మహదాదియాన కార్యమౌగై యాలే నామరూప విభాగ నిర్దేశ మాయరుక్కుమ్.

ఇంద్ర మహదాదిపరిణామియాయ్ జగదుత్పత్తి క్కుపయుక్తమాయఱువదు సూక్ష్మపరిణామమ్. ఇంద్ర అవ్యక్తత్తుక్కు స్వరూపప్రయుక్తమాన ఆకారవిశేషమి త్తినై యితే

పరిణామమావదు..సూక్ష్మదశై యోడు స్థూలదశై యోడు వాశియఱువణ్ణానపూర్వావస్థాపరిత్యాగ పూర్వక మానల వస్థాన్తరప్రాప్తి.

అదు స్థూలదశైయిలే వందవాతే కార్యమెన్దు శోల్లప్పడుమ్.

“అవస్థాన్తరాప్రతిరేవహికార్యతా” † ఎన్దితే భావ్యకారవచనమ్.

అన్దఅవ్యక్తమ్ - ¹“గుణసామ్యమనుద్రిక్త మన్యూనంచ మహాముసే” ఎన్దుకారణదశైయిలే సత్త్వరజస్తమోరూపమాన గుణత్రయజ్గళాగిఱ స్వభావజ్గళు కొన్దుకొన్దున్మానాతిదేకజ్గళుణ్డాదల్. కృతోన్మదేకముణ్డాదల్ శైయ్యాదేసమస్వభావమాయరుక్కుమ్.

²“గుణసామ్యాత్తతస్తస్మాత్ డేత్రజ్ఞాధిష్ఠితాన్తునే । గుణవ్యజ్జినసమ్భూతిః సర్గకాలేద్విజోత్తమ” ఎన్దిప్పడి గుణసామ్య

† శ్రీభా-౧-౧౦. 1. (వి-పు-౬-౪-౩౪) 2.. (వి-పు-౪-౨-౩౩)

	పు.	పం.
దృష్టాంతప్రదర్శనపూర్వకం న్యాయవిశిష్టప్రదర్శనపూర్వకం		
కంచ తద్వాక్యాభిధానిరూపణమ్ ...	౧౮౭	౧౦
దృష్టాంతాంతరజ్ఞతైక్కిణ్ణు పూర్వోక్తసమర్థన పూర్వకం		
నిగమనమ్ ...	౧౮౮	౫
శ్వేతాశ్వతరస్థ 'తతోయదు త్తరతరమ్' ఇత్యాదివాక్యగత		
శక్త్యానిరాకరణమ్ ...	౧౮౮	౨౦
ఉపక్రమాధికరణన్యాయనిరూపణముమ్ తత్సమన్వయముమ్	౧౫౦	౧
పూర్వోక్త 'తతోయదు త్తరతరమ్' ఇత్యాదివాక్యత్తిల్ శ		
క్త్యాంతరముమ్ తత్సమాధానముమ్ ...	౧౫౨	౩
త త్రైవేదీయన్తరజ్ఞతై ...	౧౫౨	౧౪
తత్ప్రకరణగత 'స ర్వాననశిరోగ్రీవః' ఇత్యాదిక్కు నా		
రాయణపరత్వసమర్థనమ్ ...	౧౫౩	౩
'అథయదిదమస్మిన్' ఇత్యాదిక్కు నారాయణపరత్వసమ		
ర్థనమ్ ...	౧౫౩	౧౦
ఉక్తార్థత్తిల్ వాక్యకారసంవాదమ్ ...	౧౫౪	౧౫
తుల్యన్యాయాత్ 'దహ్రాంవిపాప్తమ్' ఇత్యాదిక్కు నా		
రాయణపరత్వసమర్థనమ్ ...	౧౫౪	౧౮
'యద్వేదాదా' ఇత్యాదిశ్రుత్యర్థవర్ణనమ్ ...	౧౫౫	౩
'కారణస్తధ్యేయః' ఇత్యాదిక్కు నారాయణపరత్వసమ		
ర్థనమ్ ...	౧౫౬	౩
త త్రైవేదీయన్తరజ్ఞతై ...	౧౫౬	౧౩
'పరమేవ్యోమన్' ఎన్నివిడ త్తిల్ పరమవ్యోమశబ్దత్తుక్కు		
పరమపదవాచకత్వాభావనిరాకరణమ్ ...	౧౫౮	౫
'అహ మేకఃప్రథమమానమ్' ఇత్యాదిశ్రుతిక్కు భావముమ్,		
అతుక్కు దృష్టాంతజ్ఞకుమ్ ...	౧౫౯	౩
ఇతెక్కు సూత్రకారసంవాదమ్ ...	౧౬౦	౭

ఎష్ట ధర్మైః ధర్మమాగవుమ్, ధర్మైః యధర్మమాగవుమ్, ఇప్పడి సర్వార్థజ్ఞైః యుం విపరీతజ్ఞాగవుమ్ నిశ్చయిక్తైః యెష్టమ్ గీతా చార్యైః గీతోపనిషత్తిలైః బుద్ధిత్రైవిధ్యత్రైయరుచ్చేళియదానితే.

ఇప్పడి బుద్ధిలక్షణమాన మహానై స్వకారణమాన ప్రథానతత్త్వమావరిక్కుమ్; అఙ్కురోత్పాదకమాన బీజత్రైయదినుడై యత్త్వక్కు ఆవరిత్తిరుక్కుమాప్సలే.

అవ్యక్తత్వాలే యావృతమాన మహత్తత్త్వత్తిల్ నిష్ట మభిమానకార్యోన్మేయమాన పహజ్కారముత్పన్నమామ్. ఇవ్వహజ్కార మభిమానహేతువాగై యావదు- దేహత్వాభిమానాదిగణానతస్మిన్ తద్బుద్ధియైజనిష్ఠికైః. ఇవ్వహజ్కారన్దా-¹ “వై కారిక స్తేజసశ్చ భూతాదిశ్చైవ తామసః” ఎష్టసాత్త్విక-రాజస-తామసరూపభేదత్వాలే వై కారికమెష్టం, తేజసమెష్టం, భూతాదియెష్టమ్ మూష్టవగై యాయురుక్కుమ్. ఏవంవిధమాన అహజ్కారత్వై స్వకారణమానమహత్తత్త్వమావరిత్తిరుక్కుమ్. గుణకృతమాన త్రైవిధ్యత్రైయైః తాన మహత్తత్త్వత్రైలుణ్ణాన ఆవరణమితే అహజ్కారత్రైవిధ్యత్తుక్కు హేతు.

(౧) ఇదిల్ వై కారికమావదు సాత్త్వికాహజ్కార మాగై యాలే, యిదిల్ నిష్టం సత్త్వికార్యమానలఘుత్వ-ప్రకాశకత్వజ్ఞైః యుడై తాన ఇన్ద్రియజ్ఞ భుత్పన్నమామ్. ఇన్ద్రియజ్ఞైః² “తేజసానీన్ద్రియాన్యాయాః దేవానై కారికాదశ । ఏకాదశ మ్మనశ్చత్ర దేవానై కారికాః స్మృతాః” ఎష్ట [వై కారిక] దేవాధిష్ఠితజ్ఞా

1 (వి-పు-౧-౨-౩౫) . † సాత్త్వికాహంకారత్తిల్ నిష్టం, ఇత్యధిక పాతః 3-పు. 2 (వి-పు-౧-౨-౪౯)

గైయా లే దేవశబ్ద వాచ్యజ్ఞానవిద్వియజ్ఞో పదినాన్తుం తె
జసమానరాజసాహజ్కారకార్యమో వై కారికమాన సాత్త్వికా
హజ్కారకార్యమో వెన్తు మతభేదత్తాలే వికల్పిత్తు, వై కారిక
కార్యజ్ఞేన్తు స్వసిద్ధాన్తత్తాలే శ్రీపరాశరభగవాన్ నిశ్చయిక్తై
యా లే, ఇన్ద్రియజ్ఞో సాత్త్వికాహజ్కారకార్యజ్ఞాగైయా లే,
నై య్యాయీకమర్వాదైయా లే భూతవి శేషపరిణామజ్ఞుమల్ల వెన్తు
మిడం సమ్ప్రతిపన్నమ్.

ఇన్ద్రియజ్ఞుక్కు యితిహాస త్తిలే *భూతసర్గజ్ఞాచిల్లుగిణ
విడం-భూతజ్ఞాల్లుణ్డాన వాప్యాయనమాత్రతై ప్సల్ ౧. ఇన్ద్రియ
జ్ఞోతా-జ్ఞానేన్ద్రియజ్ఞేన్తుం, కర్తేన్ద్రియజ్ఞేన్తు మిటణ్డు.

(౧) అదిల్ జ్ఞానేన్ద్రియజ్ఞావన-శబ్ద-స్పర్శ - రూప-రస-
గన్ధజ్ఞాగిణ విషయపంచకత్తైయమ్ ప్రతినియతమాయ్కోణ్డు
గ్రహిక్కిర శ్రోత్ర-త్వక్-చక్షు-ర్జిహ్వ-ఘ్రాణజ్ఞేన్తి వైన్దుమ్.

(౨) కర్తేన్ద్రియజ్ఞావన-వచన - దాన-గమన-మూత్ర-
పురీష నిస్సరణ హేతువాన వాక్-వాణి-పాద - పాయూ-పస్వజ్ఞేన్తి
వైన్దుమ్-శద్దాదిపంచకత్తైయుమడై వే యొట్టియరుక్కుమ్.

శ్రోత్రగ్రాహ్యమాన శబ్దవిషయమాయమ్, త్వగిన్ద్రియ
గ్రాహ్యమాన స్పర్శవిషయమాయమ్, చక్షుర్గ్రాహ్యమాన రూ
ప త్తిల్ ప్రవృత్తి హేతువాయమ్, రసనావిషయసాశ్రయమాన
జలతినుడైయ నిస్సరణ హేతువాయమ్, ఘ్రాణవిషయగన్ధాశ్రయ
పృథివ్యంశమానవన్నాదిగళిల్ + ఋజీషోత్సర్జన హేతువాయు
మిరుక్కుమ్.

మనస్సు-ఉభయసహకారియైగాయాలే, జ్ఞానేంద్రియము
మాయ, కర్తేంద్రియముమా యిరుక్కుమ్. “ఉభయాత్క కమనః”
ఎన్నితే శొల్లువదు.

ఇంద్రియజ్ఞో-పతినోన్వేగిణి నియమముం వ్యప్తివిషయమన్తు,
సమప్తివిషయమ్; ¹“తేమాన్త వ్యవయవాన్ సూక్ష్మాన్ షణ్ణామప్య
మితోజసామ్ । సన్నివేశ్యాత్తమాత్రాను సర్వభూతానినిర్లమే”
ఎన్తు అణుక్కళాగైయాలే సూక్ష్మజ్ఞళాన వింద్రియజ్ఞళినుడైయ
అంశజ్ఞళై ఆత్మమాత్మైగళితే ప్రవేశిశ్చిత్తుసర్వభూతజ్ఞళైయు
మిశ్శర్వర సృష్టితానెన్తు మనువచన ముణ్డాగైయాలే.

ఇదిల్ ‘సూక్ష్మాన్’ నైయాలే, ²“అణవశ్చ” ఎన్నిట సూత్రమ
ర్యాదైయాలే యింద్రియజ్ఞళణువెన్తుమ్, ‘అవయవా’ ఎన్తైయా
లేయింద్రియజ్ఞళోతోఱుంవ్యక్తిబాహుల్యముణ్డెన్తుమ్, ఆత్మమాత్మై
గళితే కూట్టినానెగైయాలే యడియిలే కొడుత్తి యింద్రియజ్ఞళే
యావత్సంహారమనువరిక్కుమెన్తుమ్, ³“శరీరం యదవాప్నోతియ
చ్చా పుష్కరామతీశ్వరః । గృహీత్వైతాని సంయాతివాయుర్గంధా
నివాశయాత్” ఎన్నిటపడియేశరీరతైవిట్టు శరీరాన్తరణైప్రవేశిక్కు
మ్పొదు ఇంద్రియజ్ఞళై గ్రహిత్తుక్కొణ్డపోమెన్తుమ్తో ⁴బ్రిగిటదు.
‘షణ్ణామ్’ ఎన్తుం, ⁴‘మనషష్ఠాని’ ఎన్తుమ్ శొల్లుగిట సంఖ్యానిరదేశ
త్తిల్ నిర్బధమిటై. ఇంద్రియాన్తరజ్ఞళుంకూడిపోగైయాలే.

(౨) ఇని భూతాదిశబ్దవాచ్యమాన తామసాహజ్కారత్తి
లోనిన్తుం-తన్తాత్రాపచ్చకముం, తద్విశేషమాన వాకాశాదిభూత
జ్ఞళు ముత్పన్నమామ్.

1 (మమ-౧-౧౬) 2 (బ్ర-సూ-౨-౪-౬) 3 (గీతా--౧౫-౨)
4 (గీతా-౧౫-౭).

“అత్తన ఆకాశః సమ్భూతిః, ఆకాశాద్వాయుః, వాయో
 రగ్నిః, అగ్నేరాపః, అద్యైః పృథివీ” ఎన్తు పరమాత్మావిస్వక్కు
 ల్నిన్తు మాకాశాదిభూతజ్గల్ క్రమేణోత్పన్నమామెన్తు శ్రుతి
 శొల్లానిర్క తామసాహజ్కార్తి నిష్టమ్పశ్చతన్తాత్త్రైగభుమ్
 భూతజ్గళు ముత్పన్నమామెన్తు శొల్లుగిఱడియెజ్జనే యెన్నిల్:-
 “అప్టప్రకృతియః షోడశవికారాః” ఎన్తు అవ్యక్త మహా దహ
 జ్కార్జ్గళుమ్ తన్తాత్త్రాదిపశ్చకముమ్, కారణమాగవుమ్, ఇన్ద్రి
 యజ్గల్ పదినొన్తుం భూతపశ్చకజ్గళుం కార్యజ్గళాగవుం శ్రుతిశొ
 ల్లుగెయాలుం, “మూలప్రకృతిరవికృతిర్నహదాద్యాః ప్రకృ
 తివికృతయస్సప్త । షోడశకశ్చవికారో నప్రకృతిర్నవికృతిః పురు
 షః” ఎన్తు సాఙ్ఖ్యన్తత్త్వివిభాగం శొల్లుగిఱవిడత్తిల్ మూల
 ప్రకృతిఒన్తిన్ కార్యమన్నియిలేయెల్లాత్తుక్కున్తా కారణమా
 యిరుక్కైయాలేప్రకృతియెన్తుం, మహదాదిన ప్తకముమ్ ప్రకృతి
 కార్యమాయ్ ఒన్తుక్కిన్తు కారణమాయుమ్ కార్యమాయు ము
 ణ్డాయిరుక్కైయాలే ప్రకృతి వికృతిగళాయిరుక్కుమెన్తుం, భూతే
 న్ద్రియజ్గల్ కార్యమాయే యిరుక్కైయాలే వికారజ్గళాయే యి
 రుక్కుమెన్తుమ్, పురుషనొన్తుక్కు కారణమాయిరుత్తల్ కార్యమా
 యిరుత్తల్ శెయ్యామైయాలే ప్రకృతియుమల్లన్ వికృతియుమ
 ల్లన్ ఎన్తు శొల్లుగెయాలుమ్, ఇజ్జుతన్తాత్తోత్పత్తి యొజ్జీయభూతో
 త్పత్తి కూడామైయాలుమ్, భూతజ్గళుక్కు తన్తాత్త్రాపూర్వకత్వ
 ముమ్, అవైత్తుక్కు అహజ్కార్కార్యత్వముమ్ కొళ్ల వేణుమితే.

ఆనాల్ పరమాత్మావిస్వక్కుల్ నిష్టమ్ భూతజ్గళుత్పన్నమా
 మెన్తు శొల్లుగిఱశ్రుతిక్కు తాత్పర్య మెన్నెన్నిల్-సూక్ష్మ చిదచి

ద్విశిష్టమాయ్ సచ్చబ్రహ్మచ్యమాన పరబ్రహ్మమే సకలజగత్తు
క్కు ముపాదానమాగై యాలే ప్రకృత్యాది తత్తదవస్థావస్థిత
నాన పరమాత్మావిస్వక్కుల్ నిస్తుం తన్నాతానహితమాన భూతో
త్పత్తియై చొచ్చిలుగైయిలే శుతిక్కు తాత్పర్యమాగక్కుడవదు.

ఆగైయితే ¹“తదైక్షత బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి”
ఎష్టుఛాన్దోగ్యత్తిలే కారణవస్తుపినుడయ యీక్షణాన్వయతై
చొచ్చిలుగిరవిడత్తిలే ²“తత్తేజవక్షత” ఎన్టుం, “తాఆపవక్షన్త”
ఎన్టుమ్, ‘తదన్నమైక్షత’ ఎన్టుమ్ తేజోబన్నజళాన భూతజ్గళుక్కు
యీక్షణాన్వయఛొచ్చిల్లిత్తు, అనుప్రవేశమడియాగ తత్తచ్చరీరవిశి
ష్టనాన పరమాత్మాన్వయముఖత్తాలేయితే; అల్లదు - అచేతనజ్గ
ళాన వివైబ్ధియుక్కు సజ్కుల్పరూపజ్ఞానాన్వయం సంభావితమ
ల్ల ఆగైయితే, ³“హంతాహమిమా స్తిస్రోదేవతాః అనేన జీవేనా
త్తనానుప్రవిశ్యనామరూపే వ్యాకరవాణి” ఎన్టు యివదచిత్త
త్తజ్గళినుడైయ నామరూపసిద్ధి అనుప్రవేశ నిబద్ధనమే యాగఛొచ్చి
ల్లిత్తు. ఇజ్జువొచ్చిన్న తేజోబన్నమాత్రజ్గళోశుత్యన్తరత్తిల్ శో
న్నవాకాళ వాయుక్కుళుక్కుం, అవ్యక్త మహాదహజ్కారాది
గళుక్కు ముపలక్షణమ్.

ఏవమూభతమాన తామసాహజ్కారత్తిల్ నిస్తుం ఆకాశ
త్తినుడైయ సూక్ష్మావస్థయాన శబ్దతన్నాత్మైపిటక్కుమ్, ⁴“తస్మిం
స్తస్మింస్తు తన్నాతం తేనతన్నాతతాన్యతాః తన్నాతాన్యవిశే
షాణి అవిశేషాస్తతోహితే । నశాన్తానాపి ఘోరాస్తే నమూఢా

1. (ఛా-ఉప-౬-౨-౩) 2. (ఛా-ఉప-౬-౨-౨-౪.) 3. (ఛా-
ఉప-౬-౩-౨.) 4. (వి-పు-౧-౨-౧౪-౧౫).

శ్చ ౭విశేషిణః” ఎన్టు అప్రాభూత విశేషజ్ఞునిన్డైయ అవ్యక్తావిశేషగుణోన్మేషమాన సూక్ష్మాకాశత్తుక్కు తన్మాత్రమెన్టు పేర్, ‘తన్మాత్రాణ్యవిశేషాణి’ ఎన్టు ఇవైత్తుక్కు స్థూలావస్థా భూతజ్ఞాన భూతజ్ఞశైవ్యేలే శాస్తత్వాది విశేషన్తోఁద్రామైయాలే యివతై అవిశేషజ్ఞశైన్టు శొల్లక్కడవదు. ఇన్దశబ్ద తన్మాత్రత్తిల్ నిన్టుం-యిదినున్డైయ స్థూలావస్థాయాన్ వ్యక్తశబ్దగుణకమాన వాకాశముత్పన్నమామ్, ఇన్ద శబ్దతన్మాత్రతైయు మాకాశతైయుం భూతాదియాన తామసాహంకార మావరిక్కుమ్. ఇప్పడి తామసాహంకారావృతమాన స్థూలాకాశ సహకృతమాయ్కొండ్లు వికృతమాన శబ్ద తన్మాత్రత్తిల్ నిన్టుమ్ స్పర్శ తన్మాత్రైయుత్పన్నమామ్. ఇదిల్ నిన్టుం స్పర్శగుణమాన వాయువానదు పిఱక్కుమ్. ఇన్దస్పర్శతన్మాత్రైయైయుం వాయువైయుం స్వకారణమాన శబ్ద తన్మాత్రైయావరిక్కుమ్. శబ్ద తన్మాత్రతాలే ఆవృతమాన వాయుసహకృతమాయ్ వికరిత స్పర్శతన్మాత్రత్తిల్ నిన్టుమ్రూప తన్మాత్ర ముత్పన్నమామ్. ఇదిల్ నిన్టుం రూపగుణకమాన తేజస్సుపిఱక్కుమ్, ¹“నాయోరగ్నిః” ఎన్టు తేజోవిశేషతైశ్రుతిశొల్లి తేయాగిలుమ్ తేజస్సమాన్యత్తుక్కుముపలక్షణమాగక్కడవదు. ఇన్దరూప తన్మాత్రతైయుమ్తేజస్సైన్యుమ్ స్వకారణమాన స్పర్శతన్మాత్రైయావరితిరుక్కుమ్. ఇత్తాలే యావృతమాయ్ తేజస్సహకృతమాయ్కొండ్లు వికరితరూపతన్మాత్రత్తిల్ నిన్టుమ్రసతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్, అదిల్ నిన్టుమ్ రసగుణకమానజలమ్ పిఱక్కుమ్. ఇన్ద రసతన్మాత్రతైయుమ్ జలతైయుమ్స్వకారణమాన

రూప తన్మాత్రమావరిత్తిరుక్కుమ్, ఇత్తా లేయావృతమాయ్ అమ్మ
స్పహకృతమాయ్ కొణ్ణ వికరిత్తి రసతన్మాత్ర త్తిల్ నిన్ఱమ్ గన్ద త
న్మాత్ర ముత్పన్నమామ్, అదిల్ నిన్ఱమ్ గన్ద గుణకై యాన పృథివి పిఱ
క్కుమ్, అన్ద గన్ద తన్మాత్ర త్తైయుం పృథివియైయుం స్వకారణమాన
రసతన్మాత్ర మావరిత్తిరిక్కుమ్, ఇప్పడి ఉత్తరోత్తర తన్మాత్రై
గళుక్కు-పూర్వపూర్వ తన్మాత్రావృతముమ్, పూర్వపూర్వ భూత
సహకారత్వము ఇచ్చిల్లుగిఱవిదు- ¹“ఆద్యాద్యస్య గుణానేతా
నాప్నోతి చ పరిస్పరః” ఎన్ఱు, ఉత్తరోత్తర భూతగుణజళిలుం
పూర్వపూర్వ భూతగుణజళనువర్తికైక్కాగ.

ఆగై యా లాకాశత్తుక్కు శబ్దమొన్ఱుమే గుణమాయ్, ²“సా
యువుక్కు-శబ్ద-స్పర్శజళిఱణ్ణమ్ గుణమాయ్, తేజస్సుక్కు-శబ్ద-స్ప
ర్శ-రూపజళి మూన్ఱుమ్ గుణమాయ్, జలత్తుక్కు - శబ్ద-స్పర్శ-
రూప-రసజళి నాలుం గుణమాయ్, పృథివిక్కు-శబ్ద-స్పర్శ-రూ
ప-రస-గన్దజళైన్ఱుం గుణమాగ చొల్లపట్టదాయ్త్తు.

²“ఆకాశం శబ్దమాత్రన్ఱు స్పర్శమాత్రం సమావిశత్ ।
రూపంతదై వ విశతః శబ్దస్పర్శగుణావుభౌ ॥ శబ్దస్పర్శంచరూపం
చ రసమాత్రం సమావిశత్ ॥ తన్మాచ్చతుర్గుణావ్యహో (విశేషా
శ్చేన్ద్రియగ్రహః) విజ్ఞేయాన్తురసాత్త్రికాః ॥ ఎన్ఱిఱ పురాణాన్తర
వచనత్తాలుం, “తేభ్యస్తన్మాతేభ్యో యథాసంఖ్యమేకే ద్విత్రి
చతుః పంచభ్యోభూతాన్యాకాశా నిలానలసలిలావని రూపాణి
పంచజాయన్తే” ఎన్ఱు యితీలధిక్రతనాన సాంఖ్యవాచస్పతి వచ
నత్తాలుమ్, పూర్వపూర్వ తన్మాత్రావృతత్వ మవశ్యజ్ఞోల్ల -
వేణమ్.

ఇప్పడి యుత్పన్నజ్ఞాన మహదాది విశేషాంతమాన పదార్థజ్ఞో-అణ్ణమాగ పురిణమిక్కుమళవిల్ పరస్పర సజ్జజ్ఞానాల్లదు, అణ్ణోత్పాదకజ్ఞానమాట్టదు. ¹ “నానావీర్యాః పృథగ్భూతాస్తతస్తే సంతాపివినా నాశక్నువన్ప్రజాః సప్త మసమాగమ్య కృత్స్నశః ॥ సమేత్యానోన్యసంయోగం పరస్పరసమాశ్రయాః । ఏకసజ్ఞతలక్ష్యశ్చ సమ్ప్రయ్యైక్యమశేషతః ॥ ... మహతాద్యావిశేషాంతా హ్యణ్ణముత్పాదయంతితే ॥ ” ఎనిజపడియే శాస్త్రత్వ, ఘోరత్వ, మూఢత్వజ్ఞానలే నానాశక్తియుక్తజ్ఞాన పృథగ్భూతజ్ఞానయిరుక్కిట యిష్టహదాదిపదార్థజ్ఞుక్కు పరస్పర సంతాపియావదేదెన్నిల్, - ఆకాశాదిభూతజ్ఞుక్కు పురాణజ్ఞులే ² “ఏవంజాతేషు భూతాని ప్రత్యేకం స్యుర్ద్విధా తతః । చతుర్థాభిన్నమేకైకమర్థమర్థంతథాస్థితమ్ । ప్రాప్త్యామార్గభాగాశ్చ త్వారో వాయు తేజః పయో భువామ్ । అర్థానియానివాయోస్తు ప్రాప్త్యామ తేజఃపయోభువామ్ ॥” ఎన్తు తుడగ్గి విభజిత్తు పచ్చీకరణం శొల్లప్పట్టదు. అదావదు-ఆకాశాదిభూతజ్ఞులై నైయుం తని త్తనియే యిజ్ఞుకూతాక్కి యవ త్తిలే యెరుకూతై నాలు కూతాక్కి అన్దకూటుగలై భూతాన్తరజ్ఞోనాలిలుం విభక్తార్థజ్ఞులే కూటి సర్వభూతజ్ఞులుం సర్వభూతజ్ఞుముణ్ణామ్బడి పణ్ణుగై. ఇప్పడి పచ్చీకృతమానాలు మవిభక్తజ్ఞానవర్థజ్ఞో ప్రధానజ్ఞాన నితైయాలే ఆకాశాది భూతభేద వ్యవహారత్తుక్కుకుత్తైయిల్లై. ఇప్పచ్చీకృతభూతజ్ఞుడేకూడ మహదహక్లారజ్ఞు మణ్ణోత్పాదకజ్ఞానాగ చొల్లుగైయాలే యవ త్తినుడైయ సమ్మేళనసిద్ధికాగ సస్తీకరణమెన్తుం శొల్లువర్థల్.

ఆనాల్ ¹“తాసాంత్రివృతంత్రివృతమేకై కాఙ్కరవాణి”
 ఎన్ఱు ఛాన్దోగ్యత్తిలే త్రివృత్కరణత్తై చ్చొల్లువానెన్నెన్నిల్-అఙ్గు
 తేజోబన్న తత్త్వత్రయమాత్రోత్పత్తియై చ్చొల్లితాగై యాలే
 యవ్యళవిలేపర్యవసితదు. శ్రుత్యస్తరసిద్ధమాన భూతాస్తరో
 త్పత్తియిలుం సర్వశాఖాప్రత్యయన్యాయత్తాలే యిఙ్గుం సిద్ధమెన్ఱు
 కొళ్ళవేణుమ్. ఆగైయాలే తేజోబన్నసృష్టి-తత్త్వాస్తరజ్జళుక్కు
 ముపలక్షణమానాప్సాలే త్రివృత్కరణకథనముం పశ్చీకరణత్తు
 క్కు ముపలక్షణ మెన్ఱు దాయిత్ర్తు.

అణ్డత్తుక్కుళ్ళే మహదాది కార్యజ్జళు జ్ఞాన్తైయాలే మహా
 దాదిపదార్థజ్జళైల్లాత్తుక్కుం సమ్మేళన మవర్జనీయమ్.

ఆగైయాలే ²“భూతేభ్యోఽణ్డమ్మహాబుద్ధేబృహత్తదుదకేశ
 యమ్” ఎన్ఱు భూతజ్జళిల్ నిన్ఱు మణ్డముత్పన్నమామ్, అదు ఉద
 కత్తిలే కిడక్కుమ్. ³“అపవనససర్వాదా తానువీర్యమపా సృ
 జత్ । తదణ్డమభవద్ధేమం సహస్రాంశుసమప్రభమ్” ఎన్ఱు
 అప్పక్కళిల్ నిన్ఱు మణ్డముత్పన్నమామెన్ఱు (మనుభగవాన్)
 శొన్నవిడం భూతాస్తరత్తుక్కు ముపలక్షణమ్. అదావదు-పూ
 ర్వభూతజ్జళోడే సంసృష్టమాయ్ పృథివియు స్తన్నగవాయిలే
 లీనైయాగ కిడక్కిట జలతత్త్వత్తిల్ నిన్ఱుమణ్డముత్పన్నమాయ్
 అదిలే కిడక్కుమెన్నెన్ఱు పడి.

ఇన్ద్రవణ్డం క్రమేణ పరిణమిక్కుమో యేకకాలత్తిలే పరిణ
 మిక్కుమోవెన్నిల్,- ఒఱోరుప్పడై యాగయిట్టు అకమెడుక్కు
 మాప్సాలే క్రమేణ పరిణమిక్కైయన్ఱియే ⁴“తత్క్రమేణవివృద్ధం

1 (ఛా-ఉప-౬-౩-౩.) 2 (వి-పు-౧-౨-౫౫.) 3 (మను-౧-౮.)
 4 (వి-పు-౧-౨-౫౫.)

సత్ జలబుద్బుదవత్సమమ్” ఎన్ఱు నీర్ కుమిత్తోపోలే యేకకాలత్తి
లే యుత్పన్నమామ్.

ఇప్పడి యణ్ణముత్పన్నమామ్మోదు ¹“అణ్ణానాన్ఱు సహస్రా
ణాం సహస్రాణ్యాయతానిచ। ఈదృశానాం తథాతత్ర కోటికోటి
శతానిచ” ఎన్ఱు పురాణజ్ఞులే పరస్పర సదృశమాయ్కోణ్ణు అ
సంఖ్యతమాన అణ్ణజ్ఞో, ²“ఏకకాలేఽభిసృజ్యన్తే సంహృయన్తే
చపూర్వవత్” ఎన్ఱిపడియే క్రమత్తాలే తనిత్తనియే యుత్ప
త్తివినాశజ్ఞుణ్ణాగై యన్ఱియే యుగపదేవ సృష్టిసంహరజ్ఞై
యుడైయవైయాయరుక్కుమ్. ఇన్ఱణ్ణతుక్కుళ్వాయిలే పరిణ
తజ్ఞాన వాకాశాదిభూతజ్ఞై యధిష్ఠిత్తు లోకజ్ఞై సృష్టికై
క్కాగవుం దేవాది చతుర్విధభూత విభాగత్తై సృష్టికైక్కా
గవుం కర్తవశ్యసమన్తచేతనాశ్రయశరీర నాగైయాలే బద్ధా
త్కసమష్టిభూతనాన బ్రహ్మవానవక్ ³“తస్మిన్జ్ఞేస్వయంబ్రహ్మ
సర్వలోకపితామహః” ఎన్ఱిపడియే జగదుత్పాదకరాన ప్రజా
పతి ప్రభృతిగళుక్కు ముత్పాదకనాగైయాలే పితామహ శజ్ఞ
వాచ్యనాయ్కోణ్ణు వ్యష్టిసృష్ట్యర్థమాగ భగవత్సజ్జుల్పత్తాలే
యుత్పన్నమామ్.

ఇప్పడి యణ్ణోత్పన్ననాన బ్రహ్మపుక్కు పద్మజత్వాది శొల్లు
కిటి ప్రమాణజ్ఞో ఆద్యసృష్టిగళి లుత్పత్తి భేదవివేకత్తైయాలే
యాగక్కడవదు.

ఇంద్ర బ్రహ్మాత్మ త్రివర్ణ నైయాన మహాదాది సమప్తిసృష్టి
సత్యసంకల్పనానసర్వేశ్వరనుక్షైయ¹ “బహుస్యాం” ఎన్నిట అవ్యవ
హిత సంకల్పత్తాలే యాగక్కడవదు.

బ్రహ్మాపజ్ఞమాన వ్యప్తిసృష్టి తదంతర్యామియాన పర
మాత్మావినుక్షైయ వ్యవహిత సంకల్పత్తాలే యాగక్కడవదు.

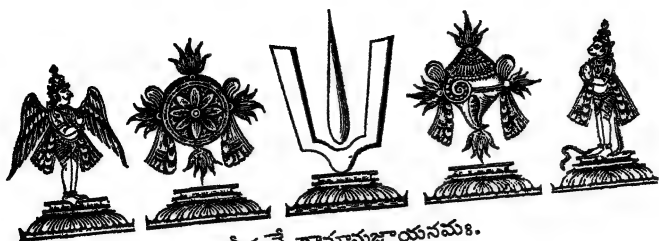
ఆగై యాలే² “తద్విసృష్టస్సపురుషోలోకే బ్రహ్మేతికీర్త్యతే”
³ “బ్రహ్మాణోఽసృజ త్పురుషః” ⁴ “మాస్త్యం పూర్వ మజీజనః”
ఎన్దు భగవత్సృష్టనాగ ప్రమాణజ్ఞో శొల్లుగిటనవిణ్ణే.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే సమప్తి సృష్టినిరూపణంనామ

ద్వితీయోఽధికారః.

1 (ఛా-ఉ-౬-౩-౨,౩.) (2 మను ౧-౧౧.) 3 () 4 (రా
మా-ఉ-తర. ౧౦౪. ౪.)

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

తృ తీ యో ౭ థి కా రః.

ఇప్పడి యుత్పన్నరాన బ్రహ్మాదిచేతనర్కు అస్తర్యామియా
య హృదయత్తిలే నిన్దు సజ్కుల్పరూపజ్ఞానాదిగళై జనిప్పిత్తు
సృష్ట్యాదిగళితే ప్రవృత్తికై యాలే సర్వప్రవృత్తిక్కు హేతు
సర్వేశ్వరనేయెన్న క్కుత్తైయిలై, “సర్వస్యచాహం హృదిసన్ని
విష్టో మత్తస్మనైతిర్జ్ఞానమహానమ్” ఎన్దు సకలర్కుం శరీరియా
య్కొన్డు సర్వకార్యజ్ఞకుం ప్రవర్తకతానేయాగ వరుళిచ్చె
దానితే.

ఇవ్వణ్డాన్దర్వరియాన వ్యష్టిసృష్టిక్కు ప్రయోజనమేదెన్ని
ల్, బద్ధాత్కాక్కుళుడైయ కర్మరూపమడియాగ భోగ్య భోగోప
కరణ భోగస్థానమామ్మడి అణ్డై పరిణమిప్పిక్కై. అదావదు
“తస్మిన్నణ్డే సభగవాన్ ఉపిత్వాపరివత్సరం స్వయమేవాత్మనో
ధ్యానాత్తదణ్డమకరోత్ ద్విధా ॥ ౧౨ ॥ తాభ్యాం సకలలాభ్యా
చ్చ దివం భూమిచ్చ నిర్మమేమధ్యే శ్రౌమదిశ్చచ్చిష్టా వహం స్థా
నచ్చ శాశ్వతమ్ ॥ ౧౩ ॥” ఎన్దు మనువు మణ్డాన్దర్వరియాన
లోకవిభాగతైయుం, ఆకాశ మప్టదిక్కుగళో సముద్రజ్ఞళినుడైయ
విభాగతైయుం, సృష్టావానభగవాన్ సృష్టితానెన్నానితే.

(౧) ఇద్ధ్రిల్ భోగ్యానురూపమాన సుఖదుఃఖానుభవత్తు
క్కు విషయమాగై యాలే, భోగ్యమెన్నదు-శబ్దాదిగళై.

(౨) ఇవ్వనుభవరూపజ్ఞానజ్ఞు క్కు పకరణమాగై యాలే,
భోగోపకరణజ్ఞునెన్నదు-ఇన్దియాదిగళై.

(౩) ఇన్దభోగత్తు క్కు ధికరణజ్ఞుళాగై యాలే, భోగస్థానజ్ఞుళేన్ది
అదు-దేవాదిశరీరజ్ఞుళై యుం, చతుర్దశభువనజ్ఞుళై యుమ్.

ఇశ్వరీరవిశిష్ట బద్ధాత్మాక్కుళుక్కు ఆవాసస్థానమాన చతుర్ద
శభువనజ్ఞుళావన-భూమిక్కు కీర్తిణ్ణకపాలత్తుక్కు మేలాగ వెణ్ణ
త్తుమూన్టు నూతాయరత్తైప్పతి నాయరమ్ యోజనైయుయర్తి
యుడై తాన గర్భోదకత్తిన్నేలే, ¹“స ప్రతిస్తు సహస్రాణాం ద్విజ్ఞో
చ్చాయోఽపికథ్యతే॥౧॥దశ సాహస్రమేకైకం పాతాళమ్మనిన త్త
మఅతలం నితలఞ్చైవ నితలఞ్చగభస్తిమత్ । మహాఖ్యం సుతల
ఞ్చాగ్ర్యంపాతాళఞ్చాపి సప్తమమ్॥ ౨॥ ” ఎన్నిటపడియే ఓహన్టు
తని త్తనియే పతినాయరం యోజన త్తళవు పుయర్తియైయుం, పర
వైయుముడై తాయ్, దైత్య దానవ పన్నగ సుపర్ణాదిగ శ్వర్తి
క్కు నేళమాయ్, ²“నితకృష్ణారుణాః పీతాః శర్కరాశ్చైల కాఞ్చ
నాః । భూమయోయత్ర మైత్రేయ వరప్రాసాద శోభితాః॥ ” ఎన్ని
టపడియే శుద్ధ వర్ణజ్ఞుళాయుం, కృష్ణవర్ణజ్ఞుళాయుం, అరుణవర్ణజ్ఞుళా
యుం, పీతవర్ణజ్ఞుళాయుం, వాలుకామయమానశర్కరా రూపజ్ఞుళా
యుం, శైలరూపమాయుం, సువర్ణ మయమా యుమిరుక్కిట స్థల
విశేషజ్ఞుళై యుడై యవైయాయ్, విలక్షణమాన మాళికై గళాలే
యుం ప్రాసాదతోరణజ్ఞుళాలేయు మలజ్ఞుతమాయ్, స్వర్ణాదిగళి

లుజ్ఞాట్టిల్ నిరతిశయ భోగ్యమాయ్(౧)అతలమెన్టుమ్(౨)వితల మెన్టుమ్ (౩) నితలమెన్టుమ్ గభస్తిమ తైన్టుమ్ (౪)తలాతలమెన్టుమ్ (౫) మహాతలమెన్టుమ్ (౬) సుతలమెన్టుమ్ (౭) పాతాళమెన్టుమ్ పేరై యుడై తాన అఘోలోకజ్ఞశ్చేత్రాయరుక్కుమ్.

ఇంద్ర సప్తపాతాళజ్ఞభుక్కు క్కీర్తే ముప్పతినాయరం యోజ న త్తళవిలే,¹ “పాతాళానామథశ్చస్తే విష్ణోర్యా తామసీతనుః! శేషాఖ్యా తద్గుణాన్వక్తుం నశక్తా దై త్యదానవాః ||౧౩|| యోఽ సన్తః పర్యతేసిద్ధై ర్దేవదేవ్విపూజితః । యస్సహస్రశిరావ్యక్త స్వస్తికామలభూషణః ||౧౪|| ఫణామణి సహస్రేణ యస్సవిద్యో తయన్దిశః । ... నబిభ్రత్ శేఖరీభూత మశేషం షీతి మణ్డలమ్! ఆ స్తేపాతాళమూలస్థః శేషోఽశేష సురార్చితః ||౨౦|| ” ఎన్టు శ్రీవిష్ణుపురాణ త్రిలుం, ² “పాతాళేభ్యోప్యధస్థాద్వాత్రింశత్సహస్ర యోజనోఽనంతః” *ఎన్టు శ్రీభాగవత త్రిలుం శ్లోల్లుగిజపడియే సర్వే శ్వరనుడై య తామసమూర్తియాయ్, అనన్త శబ్దవాచ్యనాన శేషనానవక్ తన్నాయరంపణజ్ఞళాలుం పాతాళ సహితమాన వశేష భూతలత్తైయు మొరుపువ్వుమాలైయై ధరిత్తిరుక్కుమాప్పోలే అనాయాసేన ధరిత్తుక్కిండ్లు యెఱున్దరుళి యరుక్కుమ్.³ “కల్పా

1 (వి-పు-౨-౫). 2 (భాగవ-౫-స్కం.) * ఇవాక్యం శ్రీ భాగవత త్రిల్ కాణవిలై “తస్యమూలదేశేత్రింశద్యోజన సాహస్రాన్తర ఆస్తేయావై కలాభగవతః తామసీ సహఖ్యాతానన్తః” ఎన్టు శ్రీ భాగవత త్రిల్ (౫-౨౪. ౧-) ఇనుక్కిన్టన. ‘పాతాళానాం’ ఇతి పూర్వోదాహృత శ్లోకవ్యాఖ్యానత్తి లుం ‘తస్యే’ త్యాదివాక్యతైయే శ్రీ విష్ణుచిత్తరు మెడుత్తరుళినదు. ఇవాక్య త్తి లధికసంఖ్యాదోషముం కాణ్ణిజదు. సరియానపడి కణ్ణుకోళ్ళ. 3 (వి-పు-౨-౫-౧౯).

స్తేయస్యన క్తేభ్యో విషానల శిఖోజ్వలః| సజ్కుర్వణాత్ కో రుద్రో నిష్క్రమ్యాత్తిజగత్త్రయమ్” ఎన్తుకల్పస్తత్తిలేసజ్కుర్వణాత్ కనాన కాలాగ్నిరుద్రనాసవన్ త్రైలోక్య సంహారార్థమాగయిస్తమహాశేషనుడైయ ముఖత్తిల్ నిన్తుమితే యుత్పన్ననాయ జగత్తైసంహరిప్పదు.

ఇస్సాతాశజ్జఘ్నుక్కుమేలే* యెఱుపతిచాయరం యోజనమ కలత్తైయుడైత్తాయ్, సప్తద్వీప సాగర పర్వతాదివిశిష్టమాయ్, పాదచారిగళాన మనుష్యాదిగళ్వర్తిక్కు ద్దేశమాయ్ పద్మాకారమాన భూమణ్డలమిరుక్కుమ్.

ఇన్ద భూపద్మత్తుక్కు కర్ణికై పోలే కనకమయమాన మహామేరుపర్వతమా యిరుక్కుమ్.

ఇమ్మేరు భూమిక్కుమేలే యెణ్ణత్తినాలాయరం యోజనము యర్తియై యుడైత్తాయ్, భూమిక్కుళ్ళే పతినాతాయరంవుదైన్దు ఆగ పెరులక్షంయోజనమాయ్ నిర్కుమ్; ముప్పత్తీతాయరం యోజనై పరవైయుడైత్తాయ్, పతినాతాయరం యోజనై యశిప్పరవైయుడైత్తాయ్, అచ్చువెల్లత్తై యడిమేల్ పణ్ణినా పోలే చతురశ్రముమా యిరుక్కుమ్.

ఇమ్మేరువుక్కుత్తైర్కేనిషధమెన్తుమ్,(౧) హేమకూటమెన్తుమ్,(౨) హిమవానెన్తుమ్(౩)మూన్తువర్ష పర్వతమాయిరుక్కుమ్.

మేరువుక్కు వశక్కే నీలమెన్తుమ్ (౧) శ్వేతమెన్తుమ్ (౨) శృంగీవానెన్తుమ్(౩)మూన్తువర్ష పర్వతమా యిరుక్కుమ్.

* యత్తద్దికర్ణికామాలమితి సత్సమ్ప్రీక్తిర్థితం | తద్యోజన సహస్రాణాం సప్తతీనా మథస్త్రుతమ్ ఇతివాయుపురాణోక్తేః. † వర్షాణాం-విచ్ఛేదకాః పర్వతాః వర్షపర్వతాః ఇత్యర్థః.

మేరువుక్కు క్షిక్కే మాల్యవానెస్తుమ్, (తెర్కే) గన్ధమాదనమెస్తుమ్ వర్షపర్వతజ్జళా యిరుక్కుమ్. (౧) అదుక్కు తెర్కుక్కడై యెల్లై భారతవర్షమ్. (౨) అదుక్కున స్తరం-కింపురుపవర్షమ్. (౩) అదుక్కున స్తరం-హరివర్షమ్. (౪) మధ్యమాన మేరువై చూచ్చుయిళావృతవర్షమ్ (౫) మేరువుక్కు వడక్కేయిళావృత తై యణ్డెకొణ్డె రమ్యవర్షమ్. (౬) అదుక్కున స్తరమ్-హిరణ్మయవర్షమ్. (౭) అదుక్కున స్తరం-కడై యెల్లై ఉత్తరకురువర్షమ్. (౮) మేరువుక్కు క్షిక్కే-భద్రాశ్వవర్షమ్. (౯) మేర్కే-కేతుమాలవర్ష మెన్దు ఒన్నతువర్ష మాయ్, జమ్బూద్వీపపృథివీ నవఖడ్గమా యిరుక్కుమ్.

ఇన్దై త్తిలే ఇళావృతం-భద్రాశ్వం-కేతుమాలమొత్తీన్ద ఆఱువర్ష ముమోర్నాస్తుమ్. ఒన్నతినాయరంయోజనం పఱిప్పైయుడై త్తాయిరుక్కుమ్.

మధ్యమానయిళావృతం మేరువై చూచ్చు నాలుదిక్కు మొన్నతినాయరం యోజనం పరప్పైయుడై త్తాయ్, మేరుస్థానత్తోజే ఆయామవిస్తారం ముప్పత్తినాలాయరం యోజనై యాయ్, చతురశ్రముమాయుక్కుమ్. క్షిక్కు-భద్రాశ్వముం, మేర్కు కేతుమాలముం, కీర్త్తేమేల్ ముప్పత్తీరాయరం యోజనై నీళమాయుక్కుమ్. భద్రాశ్వముం, కేతుమాలముమాన వర్షజ్జళిల్-వర్షపర్వతమాన మాల్యవానుం, గన్ధమాదనముం, ఆయిరమాయరం యోజనై యుయర్తియుం, అవ్వళపు పరప్పైయుముడై త్తాయ్, ముప్పత్తినాలాయరం యోజనై నీళ తైయు ముడై త్తాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ ముదల్ చొన్నవర్ష పర్వతజ్జళిన్నడువాన మహా

మేరువైయజ్ఞైస్త తెర్క్కుం వడక్కుం నివధపర్వతముం, నీల
 పర్వతముం నూతూయిరం నూతూయిరంయోజనై కీర్త్తమేల్ నీళ
 తైయుడై యవై యాయిరుక్కుమ్. అవై తైయజ్ఞైస్త హేమకూ
 టముం శ్వేతపర్వతముం తొన్నూతూయిరం తొన్నూతూయిరం
 యోజనై నీళతైయుడై యవై యాయిరుక్కుమ్. అవన్ శ్చైయ
 జ్ఞైస్తహిమవానుం, శృణ్గివానుం భూమియై వత్తైన్దువిల్ పోలే యిరు
 క్కైయాలే యెణ్బుదినాయిరం యెణ్బుదినాయిరం యోజనై నీళ
 తైయుడై యవై యాయిరుక్కుమ్. ఇవ్వాణు వర్ష పర్వతజ్జళుం
 తనిత్తనియే యిరణ్డాయిరం యోజనై యుయర్తైయైయుం పర
 వై యుముడై యవై గళాయిరుక్కుమ్. ఇన్ద మహామేరువిల్ నా
 న్నైలెగళిలుం పతినాయిరం పతినాయిరం యోజనముయన్ శ్చైయై
 యుడై యవై యాయ్, నాలుపర్వతజ్జళాయిరుక్కుమ్. ¹“పూర్వే
 తుమన్దరస్తస్య దక్షిణే గన్ధమాదనః । విపులః పశ్చిమేపార్శ్వస్య
 పార్శ్వశ్చోత్తరేస్థితః” ఎన్నిఱపడియే మన్దరపర్వతజ్జిత్తుక్కా
 య్, గన్ధమాదనం తెర్క్కాయ్, విపులమ్మేర్క్కాయ్ సుపార్శ్వం వడ
 క్కాయిరుక్కుమ్. ఇవై కీలమ్బొలే మహామేరువై యెల్లై
 యతామల్ పన్ శ్చైనిత్తైయాలే *విష్కమ్మజ్జళైన్దు పేరాయిరు
 క్కుమ్. ఇన్ద పర్వతజ్జళిన్తేలే ఆయిఱతైన్నూఱుయోజనముయ
 ర్తైయైయుడై యవై గళాయ్, అమ్మలై త్తైలై గళుక్కు కోడి త్తైన్దు
 పోలే యలజ్కారూపజ్జళాయిరుప్పనవాన నాలు వృక్షజ్జళా
 యిరుక్కుమ్. అవై గళిల్ క్కొక్కుదిక్కిలదు-కదమ్మమ్: తెర్క్కు

1 (వి-పు-౨-౨-౧౮.)

* మేరో: ధార కా: కీలా విష్కమ్మజ్జి.

దిక్కిలదు-జమ్ము ; మేర్కుదిక్కిలదు - అరళు, వడక్కు దిక్కిలదు - అలై.

ఇవై గళిల్ క్కిల్లక్కిల్-కడమై యానదు - సహస్రాలమ్మ శాఖానిచయజ్జళాలుం, మహాస్కన్ధజ్జళాలు ముపశోభితమాయ్, †మహాకుమ్భప్రమాణజ్జళాయ్, వికసితకేసరజ్జళాయ్, సర్వకాలజ్జళాయ్, మహాగన్ధజ్జళాన పుష్పవాసనై యాలే యాయి అంయోజన మ్పరిమళితమాయ్, భద్రాశ్వదేశత్తుక్కు కేతువృక్షమాయరుక్కుమ్.

తేర్కుదిక్కిలాన [జమ్బూ] వృక్షమానదు-మహాశాఖోపశోభితమాయ్, సదాపుష్పఫలాక్షీర్ణమాయ్, మృదుస్వాదుక్కుళాయ్ మహాగజప్రమాణమాన పక్షజళోమలై తలైయిలేవియ్దు ఒడైన్దు శారాయారాయ్, జమ్బూనదీయెన్దు పేరాయ్, మేరువై చూచ్చుల్లప్రవహియానిర్కుమ్. అదిన్ రనత్తై పానమ్పణ్ణిగిరి అద్దేశ వాసిగళుక్కు¹ “న స్వేదో న చ దౌర్గన్ధ్యం న జరా నేన్ద్రియక్షయః” ఎన్దు వేల్ ప్పం దౌర్గన్ధ్యముం, జరైయుం, ఇన్ద్రియక్షయము ముణ్ణాగాదు, అన్ద రనత్తాలే అన్దకరైయిల్ మృత్తుశుద్ధజామ్బూ నడమెన్దిఱపొన్నాయ్, సిద్ధాదిగళుక్కు భూషణమాగానిర్కుమ్. ఇన్ద జమ్బువానదు- జమ్బుద్వీప త్రినుడై యనామత్తుక్కు హేతు వామ్పడి ప్రధానమాయరుక్కుమ్.

మేర్కు దిక్కిలాన వృక్షమానదు - మహాచ్ఛాయ మహాస్కన్ధజ్జళై యుడైత్తాయ్, సార్వకాలీన మహాకుమ్భప్రమాణ ఫలవత్తాయ్, కేతుమాల దేశత్తుక్కు కేతు వృక్షమాయరుక్కుమ్.

ఉత్తరదిక్కిల్ వటవృక్షముం-వివులోచ్చాయ స్కన్ధోప
శోభితమాయ, ప్రవాళసదృశమహాకుమ్భ ప్రమాణఫలజ్ఞై
యుక్తైత్తాయ ఉత్తర కురుదేశత్తుక్కు కేతు వృక్షమాయరు
క్కుమ్.

ఇంద్ర విష్ణుమ్భుపర్వతజ్ఞో నాలుక్కుమ్మటమ్మే,¹ “పూర్వం
చైత్రరథంనామ దక్షిణంగన్ధమాదనం|వై భ్రాజం పశ్చిమేతద్వత్
ఉత్తరేనన్దనంవనమ్” ఎన్నిటపడియే క్షిక్కే చైత్రరథమెన్టుం
తెర్కే గన్ధమాదనమెన్టుం, మేర్కే చైత్రభాజమెన్టుం, వడక్కే న
న్దనవనమెన్టుం, నాలువనమాయరుక్కుమ్.

అమక్కుప్పుటమ్బాగ² “అరుణోదన్తు పూర్వేణ దక్షిణే
మానసంస్థితమ్| సితోదం పశ్చిమే మేరోర్మహాభద్రంతథోత్తరే”
ఎన్నిటపడియే క్షిక్కిలదు అరుణోదమెన్టుం, తెర్కే మానసస
రసెన్టుం, మేర్కే సితోదమెన్టుం, వడక్కే మహాభద్రమెన్టుం
నాలు సరస్సాయరుక్కుమ్.

ఇదుక్కుప్పటమ్మే³ “సితాన్తకరముదలైచ్చవ కరవీరాచ
లోత్తమః | మహానిలోథకుజ్జాశ్చ మాషాఖ్యశ్చాచలోత్తమః|
వీరుజ్జోమణిశృజ్జశ్చ సబిన్దు ర్కన్దర స్తథా | వేణుమాంశ్చ సమే
ఘశ్చ నిషధోదేవపర్వతాః” *ఎన్నిటపడియే సితాన్తముదలాన

1 (వి-పు-౨-౨-౨౫.) 2 (లైంగ-పు-పూర్వా-౪౯-౩౨.) ‘అరుణో
దనరః పూర్వం దక్షిణమానసం స్థితం | సితోదం పశ్చిమనరో మహాభద్రం
తథోత్తరం’ ఎన్టు లైంగవారాహాది పురాణ పాఠమ్.

3 (లైంగ-పూర్వా-౪౯-౪౨-౪౩.)

* ‘సితామ్భుశ్చకుముద్యాంశ్చ కురరీ మాల్యవాంస్తథా | వైకంకప్రము
ఖామేరోః పూర్వతః కేనరాచలాః’ ఇతి విష్ణు పు. (౨-౨-౨౭) పాఠః.
“సితాన్తకరమ్భుశ్చ కురరశ్చాచలోత్తమః || ౪౦ || వికరోమణిశైలశ్చ

విప్లవతత్వజ్ఞో మేరువుక్కు క్షిక్కే కేసరపర్వతజ్ఞశా యిరుక్కుమ్.

మానస సరస్సుక్కుప్పటమ్బే-¹ “వై లస్త్రీశిరసశ్చైవ శిఖ
రశ్చాచలోత్తమః । కపిజశ్చపతజశ్చ రుచకశ్చైవసానుమాన్ ।

తామ్రాభశ్చవిశాలశ్చ తథాశ్వేతోదరోగిరిః । సుమూలోవసుధా
రశ్చ రత్నధారశ్చపర్వతః । ఏకశృంగోమహా(మూ)శూలో గజశ్చై
లఃపిశాచకః । పంచవై లశ్చక్రైలాసోహిమవాంశ్చాచలోత్తమః”
ఎన్లిటవై తెర్కే కేసరపర్వతజ్ఞశా యిరుక్కుమ్.

సితోదత్తుక్కుప్పటమ్బే ² “కపిలఃపిజ్జళోభద్రః సురసశ్చ
మహాచలః । కుముదోమధుమాంశ్చైవ లజ్జనోమకుట స్తథాకృష్ణ
శ్చపాణ్డరశ్చైవ సహస్రశిఖర స్తథా । పారిజాతశ్చ వై లేద్యః శ్రీ
శృంగశ్చాచలోత్తమః” ఎన్లిట కేసరపర్వతజ్ఞో మేరువుక్కు మే
ర్కాయిరుక్కుమ్. మహాభద్రత్తుక్కుప్పటమ్బే ³ “శఙ్ఖకూటో
మహాశైలో వృషభోహంసపర్వతః । నాగశ్చకపిలశ్చైవ ఇన్ద్ర
శైలశ్చసానుమాన్ । నీలఃకణ్ఠకశ్చపర్వతః శతశృంగశ్చపర్వతః ।
పుష్కరోమేఘశ్చైలశ్చవిరజశ్చాచలోత్తమః । జారుధిశ్చత్రిశృంగశ్చ

పుక్షవాంశ్చాచలోత్తమః । మహానీలోఽధరుచకః సభిస్తుర్దర్దర స్తథా ॥౪౨॥
వేణుమాంశ్చసుమేఘశ్చ నిషధోదేవపర్వతః” ఇతి లైంగ (పూ-౪౯-అ.) పా
తః. “సితాస్తశ్చ కుమద్యాంశ్చ కుమరీమాల్యవాంస్తథా । వైకంఠోమణిశైలశ్చ
ఋక్షవాంశ్చాచలోత్తమః ॥౪౩॥...సభిస్తుర్దర్దర స్తథా” ఇతి కార్తపు-(పూ-
౪౪-.) పా. “సితాస్తశ్చ కుముజ్జశ్చసువీరశ్చాచలోత్తమః । వికంఠోమణి
శీలశ్చ పుషభశ్చాచలోత్తమః” ఇతి వాయుపు-(పూ-౩౬-౧౦.) పాతః.
అన్యత్రాపి బహుధా పాతాస్తర ముపలభ్యతే. నామభేదమాత్రేణ కోపిన వి
రోధః ఇతి భాతి-ఏవమన్యత్రాపిద్రవ్యవ్యక్తమ్.

1 (లైంగ. పూర్వా-౪౯-౪౬-౪౭-౪౮. వాయుపు-చ: పూ-౩౬-౨౨-
౨౪.) 2 (లైంగ-పూర్వా-౪౯-౫౦-౫౧.) 3 (లైంగ-పూ-౪౯-౫౪-౫౫.)

ఇత్యేతే ఉత్తరాస్కన్ధాః” ఎన్నిట కేసరపర్వతజ్ఞో మేరువు
క్కు వడక్కాయరుక్కుమ్.

ఇవైత్తిల్ నిషధాదిగళో వర్షపర్వతజ్ఞశాగచ్చెయ్ దేయుం
కేసరజ్ఞళిలు మస్తర్భవిక్కుమ్. ఇవ్వర్ష పర్వతజ్ఞళో అప్సావర్ష పర్వ
తజ్ఞళుక్కు యెత్తైగళాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ క్షిత్కిల్కల్యవానుమ్
మేర్కిల్ గన్ధమాదనముమాగిఱ వర్షపర్వతజ్ఞళో ఆసీలనిషధజ్ఞళు
క్కు నడువు తెన్వడక్కిలుళ్ల నీళత్తై యుడైత్తాయరుక్కుమ్.
భద్రదాశ్వముం, భారతముం, కేతుమాలముం, ఉత్తరకురువుం,
మర్యాదాశైలజ్ఞళుక్కు పుటమ్బాన విన్నాలువర్ష పర్వతజ్ఞళుం
భూపద్మత్తుక్కు చతుర్దశజ్ఞళాయరుక్కుమ్. మర్యాదా శైలజ్ఞ
ళావనక్కిత్తై దిక్కిల్ భద్రదాశ్వత్తుక్కు మర్యాదై గళాన వర్ష పర్వ
తమాన మాల్కవానోపాది జఠరముమ్ దేవకూటము మాసీల
నిషధజ్ఞళుక్కు నడువు తెన్వడక్కిలుళ్ల నీళత్తైయుడైత్తాయరుక్కుమ్.
తెక్కుదిక్కిల్ గన్ధమాదనముం, కైలాసముం, హిమవానోపాదియి
రణ్ణకడలుక్కునడువు కీత్తైయెత్తై యిరణ్ణకడలై యున్దట్టి యెన్పా
దినాయరం యోజనం నీళమాయరుక్కుమ్. మేలై దిక్కిల్ నిషధ
ముం, పారియాత్రముం, వర్ష పర్వతమానగన్ధమాదనత్తోపాది ఆసీల
నిషధజ్ఞళుక్కు నడువు తెన్వడలుళ్ల నీళమాయరుక్కుమ్. ఇదిల్
క్షిత్కుమ్మేర్కు తెన్వడల్ నీళమాన పర్వతజ్ఞళో-ముప్పత్తు నాలా
యిరంయోజనమాయరుక్కుమ్. వడక్కుదిక్కిల్ మర్యాదశైలజ్ఞ
ళానత్రిశృజ్ఞముం, జారుధియుం కీత్తై మేలై యిరణ్ణకడలుక్కున
డువుశృజ్ఞవానోడొత్త యెన్పాతినాయరం యోజనం నీళత్తైయు
డైత్తై, యిరణ్ణకడలై యున్దట్టి యిరుక్కుమ్.

భద్రాశ్వత్తుక్కు కేతువృక్షమాన కదమ్బ త్తడియిలే హయ గ్రీవరూపియాయుం, భారతవర్ష త్తుక్కు కేతువృక్షమాన జమ్బువి నడియిలే కూర్మరూపియాయుం, కేతుమాలత్తుక్కు కేతువృక్ష మానపిప్పల త్తడియిలేవరాహరూపమాయుం, ఉత్తరకురువుక్కు కేతువృక్షమాన న్యగ్రోధ త్తడియిలే మత్స్యరూపమాయుం, సర్వేశ్వరక సమారాధనజ్ఞోర్ణురుళుమ్. అల్లాదవర్షజ్ఞిల్ తత్తద నురూపమాన సమస్తరూపజ్ఞళాలుం సమారాధనజ్ఞోర్ణురుళుమ్.

ఏవమ్భూతమాన భూపద్మత్తుక్కు కర్ణికాకారమాన మ హామేరువిస్తలైయిలే పతినాలాయిరం యోజన మ్పటప్పైయు డైతాయ్ బ్రహ్మవినుడైయ పడై వీడాయిరుక్కుమ్. ఇదుక్కుయె ట్టుదిక్కిలుం లోక పాలక రాయ్ ఇంద్రాదిగళాన యెణ్ణుర్కుం పడై వీడాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ బ్రహ్మవి న్పడై వీటైచూచ్చు త్రివిక్రమ నిరువడివిళక్కిన తీర్థమానగడై వియ్దు నాలు దిక్కిలుం సితై యెన్టుం (౧) అశకనన్దెయెన్టుం, (౨) చక్షువెన్టుం, (౩) భద్రైయె న్టుం, (౪) నాలుప్రోతస్సాయ్ ప్రవహిక్కుమ్.

(౧) అదిల్ కీర్తదిక్కిల్ సితై మలై త్తలై గళాలాకాశ త్తి లే కిళమ్బి భద్రాశ్వత్తిలే శెన్టుకడలిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

(౨) తెర్కిలకనన్దై మున్నే ధ్రువపద త్తిల్ శెన్టు త్రైలో క్యత్తిలుంవద్దు “ఉగ్రదేవమన్దాకినీ” ఎన్టుం, “అథోభోగవతీ” ఎన్టుం “గాజ్జ తేతిగజ్జా” యెన్టుం శొల్లప్పట్టు ప్రవాహత్రయ త్తైయు డైతాయ్, త్రిపథగై యాయ్ ప్రవహిత్తు, భూలోక త్తిల్ ప్రవా హం రుద్ర స్తలైయిలే వియ్దు యేయ్వుగై యాయ్ ప్రవహిత్తు క్కిరై సగరపుత్ర గళై యు ముద్ధరిప్పిత్తు క్కుడలిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

(3) మేలైదిక్కిల్ చత్తువానదు పర్వత శిఖరజ్జళాలే కేతు-
మాల త్తిలేశెన్టు సముద్ర త్తిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

(౪) పడక్కిల్ భద్రైయాయనదు-పర్వతజ్జళాలే పుత్తర కురు
విలేశెన్టు సముద్ర త్తిలే ప్రవేశిక్కుమ్.

ఇన్దుహామేరువుక్కు క్కీత్తైదిక్కిలే కేసరపర్వతజ్జళాన సితా
స్తకుముదపర్వతజ్జళిన్నడువే మున్నూఱుయోజనన్నీళ మాయ్నూ
ఱుయోజనైయకలమానదొరు ద్రోణి సరసామలపానీయమానశ్రీ
సరస్సా యిరుక్కుమ్. అదు ద్రోణిపాత్రప్రమాణమాన పుణ్డరీకష
ణజ్జళాలుం హంసకారణవాది పక్షిసజ్జజ్జళాలుం విశ్వజ్జనిన్దుకొణ్డు
సరోమధ్యత్తిలే శతసహస్ర దళపద్మవనమధ్యే కోటిదళయుక్తస్వ
ర్ణపజ్జుజ కర్ణికారూడైయాయ్ సాత్మల్లక్ష్మీయిరానిర్కుమ్.
అన్దసర స్తీర త్తిలే సదాపుష్పఫలవత్తాయ్ బిల్వవనమాయిరుక్కుమ్.
అన్దబిల్వవనన్నూఱుయోజనై విస్తీర్ణమాయ్ నూఱుకాదన్నీళ
మాయ్ శాఖాసహస్రకలితార్థ క్రోశప్రమాణ మహావృక్షవణ్డు
మహాకుమ్భప్రమాణ సుగన్ధిస్వాదు ఫలవత్తాయ్ శ్రీవనమెన్దు
శొల్లప్పడుమ్. అక్లేయుంశ్రీయానవల్ సిద్ధసజ్జనిషేవితై యాయి
రుక్కుమ్. పిన్దైయుంవైకజ్జమణిశైలాన్దరత్తిలే శతయోజన విస్తీ
ర్ణమాయ్, ద్విశతాయామయుక్త ద్రోణివిమలపజ్జుజవన శోభిత
మాయిరుక్కుమ్. తత్తీర త్తిలతిమాత్రప్రమాణమాన సదా
పుష్పఫలవత్తాయ్, మహాస్కన్ధోపశోభితార్థ క్రోశోచ్చ వృక్ష
వణ్డుజ్జళిన్నడువే కశ్యపనుక్కు ఆశ్రమమాయిరుక్కుమ్. పిన్దై
యుం మహానీలకుముళ్ళైలాన్దరే పద్మవణ్ణోపశోభితమాయ్,
సుఖనదీపిన్దితి సరస్సాయిరుక్కుమ్. తత్తీర త్తిలుం పళ్ళాశద్యోజ
నాయామత్రింశద్యోజనవిష్టుతార్థ క్రోశోచ్చతాళవనమాయిరు

క్కుమ్. ఐరావత దేవశైలాంతరే వృక్ష వీరుధవర్జితమాయ్, పాద
మాత్రప్రమాణసలిలావృతమాయ్, సహస్రయోజనాయామశత
యోజనవిస్తృతైకశిలాతలభూమి - ఐరావత గజస్యక్రీడా శిలా
తలమా యరుక్కుమ్. మేరుపుక్కు తెర్కే కేసరపర్వతజ్జళాన
* త్రిశిరపతజ్జయోర్కధ్యే ప్రసన్నస్వాదుసలిలమాయ్, † బహూ
దకమెన్నిట నదీప్రవహిక్కుమ్. ‡ తత్తీర త్తిలే శతయోజనవిస్తృ
తమాయ్, ¶ పృథుక్షేపోచ్చయాదుమ్భరవనం-సర్వర్తుజప్రవాళ
సదృశమహాకుమ్భ ప్రమాణఫలోప శోభితమాయ్, కర్దమప్రజాప
తిక్కాశ్రమమాయరుక్కుమ్. తామ్రాభపతజ్జశైలయోరంతరే
శతయోజనవిస్తీర్ణమాయ్, ద్విశతాయామయుక్తమాయ్, బాల
సూర్య సజ్కాశరణోత్ఫల శోభితమాయ్, మహత్సరస్సా యరు
క్కుమ్. అన్దసగోమధ్యే శతయోజనోన్నతమాయ్, త్రింశద్యో
జన విస్తీర్ణమాయరుప్స దొరుగిరిశిఖర త్తిలే రత్నప్రాకార తోర
ణోల్లసితమాన విద్యాధరపురమాయరుక్కుమ్.

విశాఖాచల శ్వేతపర్వతయోరంతరే త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణ
మాయ్, పక్షాశద్యోజనాయామమాన సర స్తీర త్తిలే మహదా
మృవనమ్ - కనకసజ్కాశాతిసుగంధ మహాకుమ్భమాత్ర ఫలోప

* శిశిర - ఎన్టు వాయు (పూ-౩౮-౨.) వరాహ (౮౦-౨-౧) పు-పా.

† 'బహూదకానద్యోవహన్తి' ఎన్టు వరాహపు (౮౦-౩).

‡ (౩) కోశత్తిల్ 'తత్తీర త్తిలే శతయోజనాయామత్రింశద్యోజన విస్తృ
తమాయ్' ఎన్టు పాతజ్కాణ్ణి? అదు. వారాహాది పురాణజ్ఞలిల్ 'శతయోజన
విస్తృతమ్' ఎన్టీయరుక్కిఅదు.

¶ 'పృథుక్షేపోచ్చశిఖరైః' ఇతి వాయు పురాణానుసారేణ (పూ-౩౮-౩)
ధృతః. 'ఇక్షుక్షేప' ఎన్టు-వరాహాది (౮౦-౧) పా.

శోభితమాయురుక్కుమ్. *వసుధార రత్నధారయోర్నద్ధ్యే †త్రిం
శద్యోజనవిస్తీర్ణ మాయ్, శతయోజనాయామమాన సుగంధికింశు
కవనమాయురుక్కుమ్. సార్వకాలీనసుగంధ కింశుకవనపుష్పామో
దం శతయోజనంవాసియానిర్కుమ్. అదిలే ఆదిత్యనుక్కాశ్రమ
మాయురుక్కుమ్. ‡ మేరువుక్కుమేర్కే కేసరపర్వతజ్జళాన సుపా
ర్వశిఖైలయోర్నద్ధ్యే ఆయామవిస్తారం శతయోజనం వహ్నిస
స్తప్తస్థలం దుస్పర్శమాయురుక్కుమ్. తన్నద్ధ్యే త్రింశద్యోజన
విస్తీర్ణం వహ్నిమణ్డలమాయురుక్కుమ్. అదిలే లోకక్షయకారి
యాన సంవర్తకాగ్ని ఇన్ధనమిల్లాదే జ్వలియానిర్కుమ్. అనస్త

* 'సుమాలాచలేన్ద్ర' వసుధారయోర్నద్ధ్యే త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణమాయ్
పంచాశద్యోజనా యతమాయ్ 'విల్వస్థలి' ఎన్లిఱ వనమిరుక్కు మెష్టు యిష్పడి
యు మెరువాక్య మిజ్జిరుక్కు వేణు మెష్టు 'సుమాలసాశ్వచలేన్ద్ర'స్య వసుధారస్య
చాన్తరే | త్రింశద్యోజనవిస్తీర్ణ పంచాశద్యోజనాయతే 'విల్వస్థలీనామ' ఎష్టు
వారాహపు (౧౦-౭) రాణత్తిలుం వాయు (పూ-౩౮-౨౩.) పురాణత్తిలు
మిరుక్కుయాలే తోగ్గొనిగిడు.

† వారాహపురాణత్తి (౧౦-౭) 'వసుధార రత్నధారయోర్నద్ధ్యే
వింశద్యోజన విస్తీర్ణం శతయోజనాయాతం సుగంధి కింశుకవనం' ఎష్టు వింశ
ద్యోజనవిస్తీర్ణ మెష్టు పారక్కొణ్ణిఱదు-వాయుపురాణాది (పూ-౩౮-౨౭.)
గళిల్ త్రింశద్యోజనైయైస్తే పా.

‡ ఇవిడత్తి 'పంచుకూటస్య కైలాసస్య చాన్తరే సహస్రయోజ
నాయామం విస్తీర్ణం శతయోజనం హంసపాణ్డురం త్సుద్రసత్తైవరసాధృవ్యం
స్వర్గసోపానమివ భూమణ్డలం! అథ పశ్చిమదిగ్భాగే... సుపార్వశిఖైలయో
ర్నద్ధ్యే సమస్తాత్ యోజనశతమేకం భౌమశిలాతలం నిత్యతప్తం దుస్పర్శం'
ఎన్లిఱ వారాహపురాణ (౧౦-౭) ప్రకరణవాక్యానుసారేణ శిలవాక్యజ్జళో వేణుమ్;
తాళకోశజ్జళిలిత్తై. ఆగ్నేయాల్ పురాణానుసారేణ వాక్యజ్జళై కేర్తుక్కొణ్ణిదు
సద్ధిక్కువుమ్.

20

MELKOTE-574401
KARNATAKA STATE

నెన్గిఱ వెమ్మెరుమాన్ యత్తోదిగళాలే యారాధిక్కప్పడుమ్.
 * సహస్రశిఖరకుముదాన్తరత్తిలే పళ్ళాశద్యోజనవిస్త్రతమాయ్,
 ఇమత్తేపోచ్చనూన మధుస్రవఫలోపశోభితమానవనం † చన్ద్ర
 ను క్కాశ్రమమాయరుక్కుమ్.

మేరువుక్కువడక్కే కేసరపర్వతజ్జళాన శజ్జ కూట నిషధజ్జళు
 క్కునడువే ‡ పురుస్థలమెన్ఱు పేరైయుడై తాయ్, అనేకయోజనవిస్త్ర
 తమాయ్, అత్తు యచ్చాయవృక్షమణ్డజ్జళై యుడై తాయ్, మదో
 ద్రిక్తగజ్జళై యుడై తాయరుక్కుమ్.

కపిఱ్జలనాగళై లయోరన్తరే శతయోజనవిస్తీర్ణమాయ్ ద్విశ
 తయోజనాయతమాయ్, స్వాదుఫలసమ్ముప్త ద్రాక్షో ఖర్జూర
 వనమాయరుక్కుమ్.

పుష్కరమేఘుళై లయోరన్తరే శతయోజనాయతమాయ్, ప
 ప్తియోజనవిస్త్రతమాయ్, తరుగుల్లలతాహీనమాయ్, పాణిత
 లప్రఖ్యమాన శిలాతలమాయరుక్కుమ్. అదినుడై య నాలుపా

శ్రీమాన్ పూర్ణ చన్ద్రనిభాసనః | సహస్రపదనోదేవో నీలవాసాస్సురారిహ|| పద్మ
 మాల్యధరస్థల్యామృహాభాగోఽపరాజితః| ఇజ్యతేయత్సగన్ధర్వైర్విద్యాధరగజై
 స్తథా | తస్మిన్నాయతనే సాక్షాత్ అనాదినిధనోహరిః | పద్మోపహరైర్వివిధై
 రిజ్యతే సిద్ధచారణైః” ఇతి (పూ-౩౮-౫౫-౫౮.)

* ‘పళ్ళాశద్యోజనాయామం వింశద్యోజనవిస్త్రతం | ఇమత్తేపోచ్చ
 శిఖరం’ ఇతివారాహే (౮౦). ‘తథాసహస్రశిఖరకుముదన్తాన్తరేణచ | పళ్ళా
 శద్యోజనాయామం త్రింశద్యోజనవిస్త్రతం | ఇమత్తేపోచ్చశిఖరం’ ఇతివాయు
 పు. (పూ-౩౮-౬౦.)

† ‘చన్ద్రస్య మహానాశ్రమః’ ఇతివారాహ(౮౦)పా.వాయు- (పూ-
 ౩౮-౬౦.) ‘శుక్రస్య’ ఇతిపా.

‡ ‘పురుషస్థలీ’ ఇతి వారాహే ‘పరూషస్థలీ’ ఇతివాయు.

ర్వత్తిలుం మహావిస్తృతమాన నాలుసరస్సుం నాలువనము
పూయిరుక్కుమ్.

కేసరమర్యాద వర్ష పర్వతజ్జళితే అష్టవిధ దేవజాతిగళు
క్కుం పడై వీడుగళాయిరుక్కుమ్.

ఇంద్రభారతమైశ్రిందయెట్టువర్ష ముం భౌమమాన స్వర్గజళేన్న
లొమ్పడి భోగభూమియాయ్, పాపకారిగళుక్కు ప్రవేశయోగ్య
మిన్నిక్కే అతిశయితసుఖకరజ్జళాయ్, అనుభవితాక్కళాన పురుష
ర్గళో పతినాయిరం పన్నీరాయిరం వయస్సుక్కళిరున్దు అనుభ
విక్కలామ్పడి మృత్యుభయమగ్న గిరుక్కుమ్.

ఇవ్వర్షజ్జళో తనిత్తనియే సప్తకులపర్వతజ్జళుం, నదిగళుం,
దేశవిభాగజ్జళు ముణ్డాయిరుక్కుమ్.

అప్పడియన్త్రి యున్దభారతవర్షం కర్తృభూమియాయ్, స్వర్గ
మోక్షఫలజ్జళుక్కు సాధనానుష్ఠానంపణ్ణగైక్కు స్థలముమాయ్,
నిషిద్ధానుష్ఠానజ్జళాలే నరకప్రవేశత్తుక్కుం తిర్యగ్యోనిజాతిగళు
క్కుం హేతువాయ్, అతిశయితపుణ్యార్జితత్తుక్కుం హేతువాన
స్థలమాగై యాలే, దేవాదిగళు మౌళైప్పడుమ్పడి నిరతిశయ
వైలక్షణ్యై యుడైత్తా యిరుక్కుమ్. “ఆత్రజన్మసహస్రా
ణాం సహస్రైరపిసత్తమ | కదాచిల్లభతే జన్తుర్జానుష్యంపుణ్య
సంప్రయాత్”¹ ఎన్దు ఆయిరంకోటిజన్మం పుణ్యైత్తై తిరటినాలిన్ద
దేశ త్రిలే యిరుక్కాల్ మనుష్యనాయపిఱక్కప్పెరుమెన్నుమ్పడి
యాయుం, “గాయన్తిదేవాః కిలగీతకాని ధన్యాస్తు యే భారత
భూమిభాగైఃస్వర్గాపవర్గాస్పదమార్గభూతే భవన్తి భూయఃపురు
షాఃసురత్వాత్ | కర్త్యానంజ్జుల్పితతత్ఫలానిసంన్యస్యవిష్ణౌపరమా

త్వరూపే । అవాప్యతాం కర్తృమహీమనస్తే తస్మిల్లయం యే త్వ
 మలాః ప్రయాన్తిజానీమనై తత్త్వవయంవిలీనే స్వర్గప్రదేశర్కణిదే
 హబద్ధమ్ ప్రాప్స్యమధన్యాః ఖలు తే మనుష్యా యే భారతేనేన్ద్రి
 యవిప్రహీనాః” ² ఎన్దు స్వర్గవాసిగళాన దేవర్గళమ్ - స్వర్గమో
 క్షజ్గళిటణ్డైయు మ్మడైకై క్కు మార్గభూతమాన భారతభూభాగ
 త్తిలే దేవత్వ తైవిట్టుప్పోయ్ పిటక్కిటవర్ గళో ధన్యరెన్దుం, అన్ద
 భారతమాగిట కర్తృభూమియైప్పెల్లొలు ఫలసంక్కుల్పజ్గళై యొల్లై
 న్దకర్తజ్గళై పరమాత్మావాన విష్ణువికృపక్కలిలే సమర్పిత్తు నిర్మల
 నాయ్, అపరిచ్ఛిన్ననానవకృపక్కలిలే యావర్ శిలర్ ఏకీభావత్తై
 యడై గిటార్ గళో అవర్ గళో ధన్యరెన్దుం, ఇన్ద స్వర్గప్రదమాన కర్తం
 లయిత్తు అవ్వళవిలే అవ్విడ త్తిలే దేహసమ్బన్ధత్తై నామడై గిటో
 మెన్దు యిరుక్కిలోమే, భారతవర్షత్తిలే జితేన్ద్రియరాయ్కోణ్డై
 యిరుక్కిటార్ గళో యావర్ శిలర్ అన్ద మనుష్యర్ ధన్యరితే
 యెన్దు మవర్ గళో అజ్గిరున్దు పాడుమ్బడియాయుమితే యిదైశ
 త్తిల్ వై భవమిరుప్పదు.

ఇన్ద భారతవర్షం-నవభేదమాయురుక్కుమ్. అవై యావన-
 (౧) ఇన్ద్రదీప్వం, (౨) కశేరుః, (౩) తామ్రపర్ణం, (౪) గభస్తి
 మా, (౫) నాగదీప్వం, (౬) సౌమ్యం, (౭) గన్ధర్వం, (౮)
 వారుణం, (౯) భారతజ్గళో.

ఇవల్లొల్ భారతమొల్లొన్దవెట్టుం కడలు క్కుల్లొయాయ్,
 తెన్వడలాయరమాయరం యోజనమాగ భారతంకూట్టి సాగ
 రాన్తరితజ్గళాన దీప్వజ్గళొన్పదాయురుక్కుమ్.

ఇన్ద భారతవర్షం - “మహేన్ద్రో మలయస్సహ్యాః శుక్తి

మా సృక్షపర్వతః । విద్యశ్చ పారియాత్రశ్చ సప్తాత్రకులపర్వతాః” ¹ఎఱ్ఱ మహేంద్రముదలాన వేఱుకులపర్వతత్తై యుడై త్తాయినుక్కుమ్.

అవై గళిల్-గణ్ణా సిన్ధు సరస్వతీ శతద్రూ చన్ద్రభాగై ముదలానవాఱుగళి హిమవత్పర్వత త్తిలే పిఱన్దన. వేదస్మృతి వేదవతి ముదలానవాఱుగళి పారియాత్ర త్తిలేపిఱన్దన. *నర్మదై నురసై ముదలానవై ఋక్షపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. తాపీపయోష్ణీ ముదలానవాఱుగళి విద్యపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. గోదావరీ భీమరతీ ముదలాననదిగళి సహ్యాపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. కృతమాలై తామ్రపర్ణి తుడక్కుమానవాఱుగళి మలయపర్వత త్తిలేపిఱన్దన. త్రిసామై ఋషి కూల్యై ముదలానవాఱుగళి మహేంద్రపర్వతత్తిలే పిఱన్దన. † ఋషీకా కుమారై ముదలాననదిగళి శ్రీశుక్తిమత్పర్వత త్తిలేపిఱన్దన.

ఇన్ద భారతవర్ష త్తిలే- (౧) కృత (౨) త్రేతా (౩) ద్వాపర (౪) కలియుగజ్జళాగిఱ యుగభేదత్తాల్పణ్ణాన వేఱుపాడుల్లదు. భోగభూమియ్యై యాలే అల్లాద యెట్టువర్ష జ్జళుక్కివై యిలై.

నూతాయరం యోజనమాయామ విస్తారజ్జళై యుడై యిన్ద జమ్బూద్వీపత్తై - నూతాయరంయోజనం పఱవై యుడై త్తాయవలయాకారమాన లవణసముద్రమావరి త్తిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి † “జమ్బూద్వీప శ్శాల్మలిశ్చ కుశక్రాశ్చాతథైవచ ।

1 (వి-పు-౨-౩-౩.)

* ‘సర్వదాసురసాద్యాశ్చ సద్యో విద్య వినిర్గతాః । తాపీపయోష్ణీ నిర్విధ్యా ప్రముఖాఋక్షసమ్భవాః’ ఎఱ్ఱ శ్రీ విష్ణుపురాణత్తిలి (౨-౩-౧౦.) రుక్మైయాలే అప్పడియేఇవిడ త్తిలుం పాఠక్షోశ్శేణుమ్. † ‘ఋషికుల్యా’ ఇతి వి. పు. (౨-౩-౧౪) పా. ‡ (గా-పూర్వఖం-౪౫-అధ్యాయ-౪.)

శాశ్వపుష్కరశ్చేతి సప్తద్వీపాః ప్రకీర్తితాః¹ ఎన్ఱ గారుడపురాణ త్రిలుం, 'జమ్బూవన్తూహ్వయాద్వీపాశాల్పలిశ్చాపరోద్వీజః కుశస్తథా క్రౌంచశాఖః పుష్కరశ్చైవసప్తమః'² ఎన్ఱ, శ్రీవిష్ణుపురాణ త్రిలుం శొల్లపస్తన పద్వీపజ్గళే యుం, "ఏతేద్వీపాస్సముద్రైస్తుసప్తసప్తభిరావృతాః | లవణేక్షుసురాసర్పిర్దధిదుగ్ధజలైస్సమమ్"³ ఎన్ఱ శొల్లుగిఱపడియే ద్వీపసమజ్గళాన లవణాది సముద్రజళమ్ సప్తద్వీపజ్గళే యు మావరిత్తిరుక్కుమ్. అదిల్ జమ్బూద్వీపావరణ మానలవణసముద్రతై యిరణ్ణనూతాయరం యోజనంపరవై యుడై తాన ప్లక్షద్వీపమావరిత్తిరుక్కుమ్.

అన్దప్లక్షద్వీపముమ్ నిర్వాహక రాజభేదతాలే (౧) *శాన్తాభయమెన్ఱమ్ (౨) శశిరమెన్ఱమ్ (౩) | సుఖదమెన్ఱమ్ (౪) ఆనన్దమెన్ఱమ్ (౫) శివమెన్ఱమ్ (౬) క్షేమకమెన్ఱమ్ (౭) ధ్రువమెన్ఱమ్ ఏఱువర్న మాయరుక్కుమ్. ఇవన్ శ్రీల్ (౧) గోమేదమెన్ఱం (౨) చన్ద్రమెన్ఱం (౩) నారదమెన్ఱం (౪) దున్దభియెన్ఱం (౫) సోమకమెన్ఱం (౬) ‡ సునావమెన్ఱం (౭) నైభ్రాజమెన్ఱం ఏఱువర్న పర్వతమాయరుక్కుమ్. ఇప్పర్వతజ్గళీలే పిఱన్ద సముద్రగామిని గళాన నదిగళ్ (౧) అనుతవైయెన్ఱం, (౨) శిఖియెన్ఱం, (౩) విపావైయెన్ఱం, (౪) త్రిదివైయెన్ఱం, (౫) క్లమైయెన్ఱం, (౬) అమృతైయెన్ఱం, (౭) సుకృతైయెన్ఱం, పాపహరై గళానవివై గళేఱుమిరుక్కుమ్.

1 (వి-పు-౨-౨-౫). 2 (వి-పు-౨-౨-౬).

* 'శాన్తహయ' ఇతి వి. పు. (౨-౪-౩.) పా.

† 'సుముఖోదయ' ఇతి వి. పు. పా. (౨-౪-౪.)

‡ 'సుమనా' ఇతి వి-పు (౨-౪-౫) పా.

ఇవ్వేయవర్ష త్తిలుం యుగభేదవ్యవస్థైగళితైః సర్వకాలముం
 త్రేతాయుగసమానమాయరుక్మమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-
 వైశ్య-శూద్ర గళుక్కు-ఆర్య గళీ, కురర్ గళీ, విదేశ్యర్ గళీ (వి
 దంశత్తుక్కుళీ). భావిక శెన్ఱు పేరాయరుక్మమ్. ఇవర్ గళుక్కు యు
 గభేదజ్ఞతాలే వరుం ప్రహసవృద్ధ్యవస్థైగళుమితై. ఇన్ద్రక్షదీప్తిపంతు
 డగ్గిశాకదీప్తిపమితాగవైన్ద్రదీప్తి త్తిలుం మనుష్యర్ నోయన్ యు
 ఐయాంయిరంవయస్సపుగురువర్ గళీ. వర్ణాశ్రమానురూపమా
 నధర్మజ్ఞతా మవికలమాగనడక్మమ్. జమ్బూదీప్తి త్తిల్ జమ్బు
 పూపాదిప్రమాణతైయుడై త్తాయరున్ద ప్లక్షదీప్తి త్తినుడై యపే
 రుక్కు నిర్వాహకమాన ప్లక్షమాగిజవృక్షము మన్దదీప్తి త్తిను
 డై య మధ్య త్తిలేనిర్కుమ్. ఇన్దదీప్తి త్తిల్ సోమరూపియాన
 సర్వేశ్వర నన్ద బ్రాహ్మణాదిగళాలే యారాధిక్ష్పణానిర్కుమ్.
 ఇన్ద ప్లక్షదీప్తి త్తి యిజ్ఞానూతాయరంయోజనం పరస్పై యు
 డై త్తాన యిక్షురసాత్మకమానసముద్రమావరి త్తిరుక్మమ్.

ఇన్దయిక్షురసాత్మకమానసముద్రతై యిదిలిజ్ఞానాలునూ
 తాయరం పరస్పై యుడై త్తానశాల్మలిదీప్తిపమావరి త్తిరుక్మమ్.
 అదువుం నిర్వాహకరాజభేదత్తాలే యేయవర్ష మాయరుక్మమ్.
 అవై యావన- (౧) శ్వేతం, (౨) హరితం, (౩) జీమూతం,
 (౪) రోహితం, (౫) వైద్యుతం, (౬) మానసం, (౭) సుప్రభ
 మెన్ఱు పేరై యుడై యవై యాయరుక్మమ్. ఇవై త్తిల్ వర్ష పర్వ
 తజ్ఞతా రత్నోత్పత్తిస్థానమాయ్కొణ్డం, (౧) కుముదం, (౨)
 ఉన్నరం, (౩) బలాహకం, (౪) మహాషాన్ధిస్థానమానద్రోణం,
 (౫) కంకం, (౬) మహిషం, (౭) కకుద్భా యెన్ద్రాయరుక్మమ్.

ఇవై త్తిలాలుగళుం- (౧) యోని, (౨) తోయే, (౩) విత్తుష్టై,
(౪) చంద్రై, (౫) శుక్లై, (౬) విమోచని, (౭) నివృత్తి యెన్జేత్తా.
యిరుక్కుమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-వైశ్య-శూద్రర్ గళ్ -కపిల
రెన్టుం, అరుణరెన్టుం, పీతరెన్టుం, కృష్ణరెన్టుం పేరాయ్ వాయుశ
రీరియాన భగవానై యక్లేయారాధిప్పర్ గళ్. ఇన్ద శాల్కలి
దీప్వమెన్జిఱ పేరుక్కు పేతువాన శాల్కలమాగిఱ వృక్షం
మున్బుళొన్న జమ్బు ప్లక్షుజ్జళోపాది దీప్వనిర్వాకమా యిరు
క్కుమ్. ఇన్ద శాల్కలిదీప్వమితోడొ త్తప్పరప్పైయుడై త్తాన మధు
రసాత్మకమాననముద్రత్తాలే యావృతమాయిరుక్కుమ్.

ఇన్దక్కడలితిలిరట్టియాన యెట్టునూతాయిరం యోజనం
పరప్పై యుడై త్తాన కుకదీప్వత్తాలేయావృతమా యిరుక్కుమ్.
ఇదువుం- నిర్వాహకరాజభేదత్తాలే యేఱువర్ష మాయిరుక్కుమ్.
అవై యావన- (౧) ఉద్భిదమెన్టుం, (౨) వేణుమానెన్టుం, (౩) సైన్వీ
రథమెన్టుం, (౪) లమ్బనమెన్టుం, (౫) ధృతియెన్టుం, (౬) ప్రభాకర
మెన్టుం, (౭) కపిలమెన్టుం పేరాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ వర్షాచలజ్జళ్ -
(౧) విద్యుమమెన్టుం, (౨) హేమశైలమెన్టుం, (౩) ద్యుతిమానెన్టుం,
(౪) పుష్పవానెన్టుం, (౫) కుశేశయమెన్టుం, (౬) హరియెన్టుం,
(౭) మన్ధరమెన్టుమేత్తాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ పిఱన్ద వాఱుగళుం- (౧)
ధూతపాపైయెన్టుం, (౨) శివైయెన్టుం, (౩) పవిత్రైయెన్టుం,
(౪) సుమతియెన్టుం, (౫) విద్యుశైయెన్టుం, (౬) అమ్బైయెన్టుం,
(౭) మహీయెన్టు మేత్తాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ బ్రాహ్మణ-క్షత్రియ-
వైశ్య-శూద్రర్ గళ్ -దమినరెన్టుం, శుష్కిణరెన్టుం, సైహరెన్టుం,
మన్దేహరెన్టుం, పేరాయ్ బ్రహ్మరూపియాన సర్వేశ్వరనై యన్ద.
దీప్వత్తిలే తన్తాముడై యకర్కవిధిపారతన్త్రురూపమానవధికార

రక్షార్థమాగ వారాధియానిర్పర్గళే. ఇంద్రకుశద్వీప త్రినుడై య పే.
రుక్కు నిర్వాహకమాన కుశస్తమ్భమందద్వీపమద్భ్యత్తిలేనిర్ముమ్.
ఇంద్రకుశద్వీపం-అత్తోపాదిపరవై ప్పయుడై త్తాన నెయకడలా లే యా.
వృతమాయరుక్కుమ్.

ఇంద్ర నెయకడల్ - ఇతి లిరట్టియాన పతినాటునూతా
యిరం పరవై ప్పయుడై త్తాన క్రొళ్ళుద్వీపత్తాలే యావృతమా
యరుక్కుమ్. ఇదువుం మున్నుపోలే యేఱువర్షమా యిరు
క్కుమ్. అవై యావన (౧)కుశలమెన్టుమ్ (౨)మనుగమెన్టుమ్ (౩)
ఉష్ణమెన్టుమ్ (౪)సీవరమెన్టుమ్ (౫) అన్ధకారమెన్టుమ్ (౬) ముని
యెన్టుమ్ (౭) దున్దుభియెన్టుం పేరాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ వర్ష పర్వత
జ్జల్ - (౧) క్రొళ్ళు మెన్టుమ్ (౨) వామనమెన్టుమ్ (౩) అర్ధకారక
మెన్టుమ్ (౪) ప్రకాశకరమాన రత్నశైలమెన్టుమ్ (౫) దివావృ.
త్తెన్టుమ్ (౬) పుణ్డరీకవా నెన్టుమ్ (౭) దున్దుభియెన్టు మేఠాయరు
క్కుమ్. ఇవై త్తిలాటుగళుమ్ (౧) గారియెన్టుమ్ (౨) కుముద్వతి
యెన్టుమ్ (౩) సన్ధ్యయెన్టుమ్ (౪)రాత్రియెన్టుమ్ (౫) మనోజవై
యెన్టుమ్ (౬) ఖ్యాతియెన్టుమ్ (౭) పుణ్డరీకై యెన్టు మేఠాయరు
క్కుమ్. ఇదిల్ బ్రహ్మణ-క్షత్రియ-వైశ్య-శూద్రగళే-పుష్కర
రెన్టుమ్, పుష్కలరెన్టుమ్, ధన్యరెన్టుమ్, తిష్యరెన్టుమ్పేరాయ
రుద్రరూపియాన సర్వేశ్వరనై యాగాదికర్తజ్జళాలే యారాధియా
నిర్పర్గళే. ఇంద్ర క్రొళ్ళుద్వీపమెన్నిట పేరుక్కు నిర్వాహ మిదిల్
ప్రథమమాన వర్ష పర్వతమాయుల్ల క్రొళ్ళుపర్వతంతానే యా
యరుక్కుమ్. ఇంద్రక్రొళ్ళుద్వీపమితోడొత్త ప్పరవై ప్పయుడై త్తాన
తయిర్కడలా లే యావృతమాయరుక్కుమ్.

ఇంద్రతయిర్కడలితిలిరట్టి త్త ముప్పత్తిరణ్ణ నూతాయిరంయో

జనం పరస్పై యుక్తైతాన శాకద్వీపతా లే యావృతమాయీరు
 క్కుమ్. ఇదువుమేలువర్ష మాయీరుక్కుమ్. అవై యావన-(౧) జల
 దమెన్దుమ్ (౨) కుమారమెన్దుమ్ (౩) సుకుమారమెన్దుమ్ (౪) మ
 రీ చకమెన్దుమ్ (౫) కుసుమోదమెన్దుమ్ (౬) సంమోదమెన్దుమ్ (౭)
 మహాద్రుమమెన్దు మేత్తాయీరుక్కుమ్. ఇదిల్ వర్ష పర్వతజ్జల్ - కిర్
 కే (౧) ఉదయగిరియెన్దుమ్ (౨) జలధారగిరియెన్దుమ్ (౩) రై వ
 తకమెన్దుమ్ (౪) శ్యామమెన్దుమ్ (౫) అమ్బోగిరియాన వస్తగిరియె
 న్దుమ్ (౬) ఆమ్బికేయమెన్దుమ్ (౭) రమ్యమెన్దు మేత్తాయీరుక్కుమ్.
 ఇవై త్తిలాఱుగళ్ - (౧) సుకుమారియెన్దుమ్ (౨) కుమారియెన్దుమ్
 (౩) నళినియెన్దుమ్ (౪) వేణుకై యెన్దుమ్ (౫) ఇత్తుచుతియెన్దుమ్ (౬)
 ధేనుకై యెన్దుమ్ (౭) గభస్తియెన్దు మేత్తాయీరుక్కుమ్. ఇదిల్ బా
 వ్వాణ-క్షత్రియ-వైశ్య-శూద్రగళ్, వంగరెన్దుమ్, మాగధరెన్దుమ్
 మానసరెన్దుమ్, మన్దగరెన్దుం పేరాయ్, సూర్యరూపియాన సర్వే
 శ్వరనై తన్తాముడై య వర్ణానురూపకర జ్జళాలే యారాధియాని
 ర్పర్గళ్. ఇవర్షజ్జళాలే స్వర్గత్తిలుం పుణ్యవశతా లే పోన్దపురుష
 ర్గళ్ పరస్పరం రాగద్వేషాదిగళగ్లు యిన్దపుణ్యనదిగళినుడై
 య జల తై వినియోగజ్జొణ్ణ నిత్యసుఖగళాయ్ వ ర్తిప్పర్గళ్.
 ఇన్దశాకద్వీప త్తినుడై య పేరుక్కు నిర్వాహకమాన శాక స్తమ్బ
 మాగిఱ మహావృక్ష మన్దద్వీపమధ్యేనిర్కుమ్. ఇన్దద్వీపజ్జళాటిలు
 ముణ్డానవర్ష పర్వతజ్జల్, జమ్బూద్వీపంతుడజ్జి యొన్దుక్కొన్దుయిరట్టి
 యాన ద్వీపజ్జళోపాదిపర్వతజ్జళు మొన్దుక్కొన్దు యిరట్టి తనీళ తై
 యమ్ అగల తైయు ముయర్తియైయు ముడై తాయ్ యిరణ్ణనము
 ద్రజ్జళై యుం పర్గ్లియీరుక్కుమ్. అదావదు - ఇరణ్ణనముద్రత్తు
 క్కుళ్ నడువుజమ్బూద్వీపత్తుక్కు-ప్రధానజ్జళాయ్ కొణ్ణ నూతా

యిరంయోజనంకీర్తయేన నీశముం, యిరణ్డాయిరంయోజన ముయర్తి.
యైయు మవ్యశపువరప్పైయుముడై త్తాన నీలనిషధజ్జళిల్ కాట్టిల్
ప్లక్షదీప్వ త్తిల్ వర్ష పర్వతజ్జళి లవణేక్షునముద్రజ్జళిక్కు నడు
పు యిరణ్డనూతాయిరం యోజనాయామ తైయుడై త్తాయ్ యి
రణ్డకడలై యుంపన్ శ్రీ నాలాయిరం యోజనముయన్ శ్రీయైయు
మవ్యశపు విస్తార తైయు ముడై త్తాయిరుక్కుమ్. ఇప్పడి జమ్బూ
ప్లక్షశాల్మలి కుశక్యాశ్చ శాక పర్వస్తమాగ పుణ్డాన వర్ష పర్వ
తజ్జళి శోస్తుక్కోస్తు యిరట్టి తిరుక్కుమెన్ద దాయన్ శ్రీ. ఇన్ద శాక
దీప్వ తై యిత్రోడో త్తపరప్పైయుడై త్తాన * క్షీరాబ్ధియావ
రి త్తిరుక్కుమ్.

ఇన్ద క్షీరార్ణవ తై యితిలిరట్టిత్తు అఱుప త్తినాలునూతా
యిరం యోజనప్పరప్పై యుడై త్తాన పుష్కర దీప్వమావ
రిత్తిరుక్కుమ్. ఇన్దపుష్కరదీప్వం నిర్వాహక రాజభేదత్తాలే (౧)
మహాపీతమెన్దుమ్ (౨) ధాతకీసంజ్ఞ మెన్దు మిరణ్డవర్ష మా యి
రుక్కుమ్. ఇరణ్డక్కునడువే మానసోత్తరమెన్దు పేరాయ్ ఐన్సతినా
యిరం యోజనముయ ర్తియైయు మవ్యశపువరప్పైయుముడై త్తా
య్కోణ్డ మదిళిట్టాప్పోలే మణ్డలాకారమానదొరు వర్ష పర్వత
మాయిరుక్కుమ్. ఇదిల్ మహాపీతమలై ప్పఱిమ్మిల్ వలయమా

* ఇన్ద శాకదీప్వత్తుక్కుల్ అన్తర్భూతం శ్వేతదీప్వమ్. 'శాకదీప్వం
సమావృత్య క్షీరోదః సాగరస్థితః | శ్వేతదీప్వశ్చ తన్ద్రధ్వే నారాయణ
పరాయణాః' ఎన్దు తుడజ్జి కూర్మపురాణ త్తిల్ పూర్వభాగ త్తిల్ (౪౫)
వ దధ్యాయ త్తిల్ విస్తరణ శ్వేతదీప్వవర్ణనముం, తత్రస్థ పురుషగర్భుడైయ
రూపాది వర్ణనముం, అవిన్ద త్తిలెన్దున్దరళియిరుక్కుం శ్రియాసార్థం శ్రిహ
న్నారాయణుడైయ స్వరూపాదివర్ణనముం శొల్లప్పట్టచిత్తే.

యిరుక్కుమ్. ధాతకీయుల్లిల్ వలయమాయిరుక్కుమ్. ఇవై త్తిల్ వరిక్కిఱ పురువర్ గళ్ పతినాయిరంవయన్సు ప్పరురువర్ గళ్. అధివ్యాధిగళుమ్, రాగ ద్వేషాదిగళు ముగ్ధుగ్ధిరుప్పర్ గళ్. సర్వరుము త్కృష్టరాగై యాలే అధమోత్తమవిభాగమిల్లై. సత్యమొత్తమైన డవామైయాలే సత్యానృతవిభాగమిల్లై. అవిడ త్తిల్ పర్వతజళుమ్ నదిగళుమ పేక్షితజళిల్లై. అవిడ త్తిల్ మనుష్యర్ గళ్ దేవగళోడొత్త వడివై యుడై యవర్ గళా యిరుప్పర్ గళ్. భౌమమానస్వర్గమాయ్కోక్కుణ్ణ భోగభూమియాయిరుక్కైయాలే వర్ణాశ్రమాచారాపేక్షైయుం, ఫలసాధనధర్మార్జనాపేక్షైయుమగ్గుం ఉత్తమమాన దేశమాయిరుక్కుమ్. ఇంద్రపుష్కర త్తిలే బ్రహ్మపుక్కుస్థానమాయ్పుష్కరమెన్ఱు పేరాయిరుప్పదొరు ఆలయత్తిలే పతినాయి రందశమాయిరుప్పదొరు తామరై పూర్వికామేలే బ్రహ్మ దేవాసురరాలే యారాధితనాయిరుక్కుమ్. అంద్రపుష్కరం ఇంద్రద్వీపత్తినుడై యపేరుక్కు పేతువాయిరుక్కుమ్. ఇంద్రపుష్కరద్వీప త్తై యిత్తోడొత్తవరప్పై యుడై తాన తణ్ణిక్కడలావరి త్తిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి సప్తద్వీపప్రమాణమాన సప్తసముద్రజళు మొన్ఱు కొన్ఱు యిరట్టి త్తిరుక్కు మెన్ఱు దాయిత్తు. ఇంద్ర సముద్రజలజళుక్కు చంద్రోదయాస్తమితజళిల్ వృద్ధిక్షయజళళాయిరుక్కుమ్. ఇప్పడి సప్తద్వీపసముద్రసహితమాన భూమణ్డల మ్మేరుమధ్యమాగ యిరు పక్కము మైన్దుకోటి యెఱునూతాయిరయోజన మాయామవిస్తారజళై యుడై తాయిరుక్కుమ్. ఇదు మనుష్యాది జనజళుక్కు ఆవాసయోగ్యమాన భూమణ్డల పరిణామమ్. ఇదుక్కు ప్పఱిమ్మే మనుష్యాది సంచారయోగ్య మిన్ఱియిలే లోకాలోకపర్వత త్తళ పుమ్ కణ్ణాడిప్పఱిమ్మాలే నిర్మలమాయ్, స్వర్ణమయమాయ్,

మున్నుశోన్న భూమణ్డలత్తుక్కు యిరట్టియాయ్, పత్తుకోటి పతి నాలునూతాయిరమ్ యోజనం పరప్పెయుడైత్తాన స్థలివిశేష త్తాలేయావృతమాయరుక్కుమ్. ఇత్తై పతినాయిరంయోజన ము ర్తియైయు మవ్వళవు పరప్పెయుముడైత్తాన లోకాలోకపర్య తమావరి త్తిరుక్కుమ్. ఇదిల్ మహామేరువైత్తుడణ్ణి చక్రవాళాది ముడివాగ ప్పన్నిరణ్డరైక్కోటి పదినేఱు నూతాయిర త్తఱుపది నాయిర మళవావిరుక్కుమ్.

ఎజ్జనేయెన్నిల్-మున్ను లోకపరిమాణమాగచ్చొన్న వైన్దు శోటి యెఱునూతాయిరత్తిల్ మధ్యమాన మేరువుక్కు ఒరుపక్క మిరణ్డరైక్కోటి మూన్తునూతాయిర తైన్పదినాయిరం యోజన ముమ్, ఇదుక్కు పుఱిమ్బాన జనశూన్యదర్పణదేశం పత్తుకోటి పదినాలు నూతాయిరం యోజనముం, చక్రవాళాది పదినా యిరంయోజనముమాగ ప్పన్నిరణ్డరైక్కోటియోజనమాయ్, పది నేఱునూతాయిర త్తఱుపదినాయిరం యోజనముమా యిరుక్కు మెన్ద దాయిన్దు. ఇన్ద చక్రవాళాదిక్కిప్పల్ అణ్డకటాహపర్య స్తమాగ పదినేఱు నూతాయిర త్తఱుపదినాయిరం కుత్తెన్ద పన్ని రణ్డరైక్కోటి యోజనముమాయిరుక్కుమ్.

ఆగ మహామేరువుక్కు ఒరుపక్క మిరుపత్తైన్దుకోటియాయ్, మన్దుప్పక్కము మిప్పడియాగై చూలే ఆయామవిస్తారణ్ణి పళ్ళాశతోటియాయ్, భూపరిమణ్డల మిదిల్ ముప్పడణ్ణాన నూ ధ్దైన్పదుకోటి యోజనమాయామ విస్తారమా యిరుక్కుమ్. ఇత్తై వరాహపురాణ త్తిలే “భూమణ్డలన్తు శతకోటివిస్తారం సాణ్డ కటాహం” ఎన్దు మహామేరువైచ్చొన్దు పళ్ళాశతోటియాయ్, భూమణ్డల మ్మడైయ శతకోటి విస్తారమాగ చొల్లప్పట్టదు.

ఇప్పడియే స్కంద పురాణ త్రిత్ శివ రహస్య త్రిలుమ్ విస్తరేణ శొల్లప్పట్టదు “కోటిద్వయం త్రిపంచాశత్ లక్షాణిచ తతఃపరమ్ । పంచాశ చ్చసహస్రాణి సప్తద్వీవాస్ససాగరాః । తతోహి రణ్ణయీభూమిః దశకోట్యో వరాననే । దేవానాంక్రీడనార్థాయ లోకాలోక స్తతఃపరమ్ । పర్వతోపలయాకారో యోజనాయుత విస్తృతః తన్నాత్ బాహ్యంతమోఘోరం దుష్ప్రేక్షంజీవవర్జితమ్ । పంచత్రింశత్సృతాఃకోట్యో లక్షాణ్యోకోనవింశతిః । చత్వారింశత్సహస్రాణియోజనానాంవరాననే । సప్తసాగరమానస్తు గర్తో దస్తదనస్తరమ్ । కోటియోజనమానస్తు కటాహస్సంవ్యవస్థితః” ఎన్లు శొల్లగై యాలే మేరువుక్కొరుపక్క మైన్బదుకోటియాయ్, మన్మథప్పక్కము మప్పడియే యాగై యాలే, ఆగ శతకోటివిస్తార మాగ చ్చొల్లగిఱపక్షం - శాస్త్రీయమాన మానాఙ్గుళాదిగళై ప్పన్మ తాకికమానాఙ్గుళ మర్ధాంశమాగై యాలే (యుం) హస్తమాగిఱతచ్చ ముత్తత్తిల్ (అ) విత స్తియాగిఱ తాకికహస్త మర్ధాంశమాయ్ అదిలిరట్టిప్పాలే శొల్లిత్తామి త్తనై * పంచాశత్ తోటయే సర్వత్రావిరుద్ధమాగక్కడవదు ఇదిల్ చక్రవాళా ద్రిక్కవ్వరుకు తామసభూతజ్వల్వ ర్తిక్కుం దేశమాయ్, ఘోరాన్ధ కారముమాయ్, గర్తోదముమాయిరుక్కుమ్ అదుక్కవ్వరుకు మహాపురుషస్థానమాయ్ అణ్ణకటాహత్తుక్కునడువే యెఙ్గుమొ క్కక్కియ్ మేలెఙ్గుం శూయ్ద వైకుణ్ఠాఖ్య మహాలోకజ్గళాయిరు క్కుమ్.

‘శాస్త్రీయాఙ్గుళస్థితై ర్యోజనైః పంచాశత్ కోట్యవప, తాకి కాఙ్గుళసిద్ధయోజనైశ్చతకోట్యస్సృతైః’ ఇతి-శ్రీ విష్ణుచిత్తీయాసుసారేణావిరోధేననేతవ్య ఇత్యభిప్రాయః

ఇప్పడి * శ్రీభాగవత్తిలుం, †హరివంశ మూన్మశోక త్తిలుం వైదికపుత్రానయన ప్రస్తావ త్తిలే ఇంద భగవల్లోకజ్ఞో వర్ణిక్కుప్పట్టన.

‘కోటియోజనమానస్తు కటాహః సంవ్యవస్థితః’ ఎన్ను అణ్డకటాహ మొరుకోటియోజన మడిప్పత్తై యుడై తదాక చ్చొల్లప్పట్టదు.

ఇప్పడి యణ్డకటాహత్తుక్కు నడువుల్లభూవిస్తారం పఞ్చాశత్త్రో టీయాన వ్రావాది ఊర్ధ్వాధఃకటాహజ్జుకుక్కు నడువుల్ల వుయర్తియుం పఞ్చాశత్తో టీయాయరుక్కుమ్. యోజనమాపదు - ‘జాలకాస్త్రప్రవిష్టేఽర్కరశ్చై దృశ్యాదృశాశనైః । ఏతేఽణవఞ్చటిభ్యాతాస్తవపరమాణవః ॥ తేభ్యఃపరతరంనాస్తి పరమాణుకథంజ్ఞన । ఏషామప్టగుణోరేణుః రేణుభిశ్చాష్టభిఃపరైః ॥ రోమాగ్ర ఇతినిర్దిష్టం లిఖ్యలో మభిరష్టభిః । లిఖ్యప్టగుణితా యాకా యాకాప్టగుణితాయవాః ॥ యవాప్టగుణితంయత్తన్తానాజ్ఞశ ముదాహృతమ్ । స్వస్యదక్షిణ హస్తస్య మధ్యమాజ్ఞశి పర్వణా ॥ మధ్యమేన మితంయత్తన్తాత్రాజ్ఞశ మితిన్మృతమ్ । హస్తాజ్ఞశివింశత్యా చతురశ్చితయా చతుష్కరోదణ్డః ॥ దణ్డానాంపఞ్చశతంకోశంజ్ఞ ద్విగుణమర్ధగచ్ఛాతమ్ । తద్విగుణంగచ్ఛా

* (భా-౧౦-౨-౯.) వైదిక పుత్రానయనవృత్తాంత మ్పర్కవుమ్.

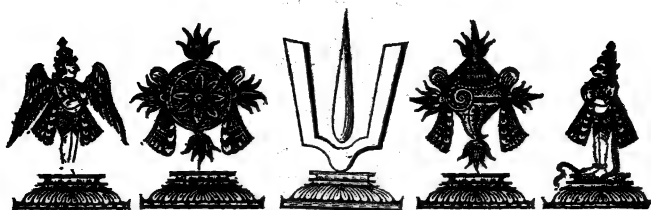
† హరివంశే విష్ణుపర్వణి. ౧౧౫-అ. ౧౧-౧౨-౧౩ - ‘బ్రహ్మతేజోమయందివ్య మాశ్చర్యం దృష్టవాససి । అహంసభరతశ్రేష్ఠ మత్రేజస్తత్సనాతనం॥ సప్రకృతిస్సామమపరా వ్యక్తావ్యక్తాచ భారత । తాంప్రవిశ్య భవన్తీహ మక్తాభరతన త్రమ్ ॥ సాసాఙ్ఖ్యానాం గతిఃపార్థ యోగి నాంచ తపస్వీనాం । తత్పరం పరమంబ్రహ్మ సర్వంవిభజతే జగత్ ॥

తంద్విగుణం యోజనంవిద్యాత్ ॥” ఎన్ను శొల్లుగిటపడియే జాలక
 రద్ధ)త్తిల్ ఆదిత్యకిరణజ్జళితే తోల్లొగిట త్రసరేణుక్కళుక్కు
 అణువెన్నుపేరాయ్, అన్ద పరమాణుక్క శెట్టుక్కొణ్డదు - రేణు
 వాయ్, రేణు యెట్టుక్కొణ్డదు- మయిర్ నుణియాయ్, రోమా
 గ్రమెట్టుక్కొణ్డదు ఈరాయ్, ఈరెట్టుక్కొణ్డదు- పేనాయ్,
 పేనెట్టుక్కొణ్డదు - నెల్లాయ్, నెల్లెట్టుక్కొణ్డదు - మానాజ్గు
 శమాయ్, మానాజ్గుశమిరుపత్తినాలుక్కొణ్డదు - హస్త మెన్ను
 శొల్లప్పట్ట తచ్చముళుమాయ్, హస్తంనాలుక్కొణ్డదు - కోలాయ్,
 కోలైన్దునూటుక్కొణ్డదు- కోశమాయ్, కోశమిణ్డుక్కొణ్డదు- అర్ధ
 గవ్యూతియాయ్, అదిటట్టిత్తదు-గవ్యూతియాయ్, గవ్యూతియిట
 ట్టిత్తదు- యోజనమెన్గిటమానాజ్గుశ మర్యాదై యాలుం, పురు
 షనుడై యదక్షిణహస్తత్తిల్ మధ్యమాజ్గుళి మధ్యమపర్వతాలే
 పరిమితమానమాత్రాజ్గుశ మర్యాదై యాలుం,హస్తవిత్తస్తిభేదతాలే
 యొన్నుక్కొన్ను అర్ధాంశమాయిరుక్కైయాలుం పచ్చాశతోట్టి
 విస్తీర్ణైరెయాన భూమియై శతకోటిప్రమాణై యెన్గిట వారాహాది
 వచనజ్జళుక్కు విరోధమేయిలై.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే సాధారణభూమణ్డల నిరూపణంనామ

తృతీయోఽధికారః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చతుర్థో ౭ ధికారః.

ఇప్పడి పుణ్యపాపార్జనాదిగళుక్కు యోగ్యమాన భూమణ్డల నిరూపణంపణ్ణిత్తాయ్, అనన్తరమివన్త్రీనుడై య ఫలభోగస్థానం నిరూపిక్కుప్పడుగిటదు. అదు భోక్తావాన చేతననుక్కు వైరా గ్యపేతువ్వాగై యాలే ముదల్ పాపఫలరూపమాన నరకజ్గళ్ ని రూపిక్కుప్పడుగిటన.

ఇన్ద నరకజ్గళుక్కు స్థానం “అన్తరాళ ఏవత్రిజగత్యాశ్చ దిశిద ఓణస్యామథస్థాత్ భూమేయపరిష్టా చ్చాన్ద్రజలశయస్య”¹ ఎన్త్తు శ్రీభాగవత త్రిలేయుం “తతస్తు నరకా విప్రా భువ్రాధస్సలీలస్యచ! పాపినోయేషు పచ్యన్తే తాన్ శ్రుణుష్వ మహామునే”² ఎన్త్తు శ్రీవిష్ణు పురాణ త్రిలుం కీర్తీ అణ్డకటాహ త్రిన్మేలాన గర్భోదకరూపమాన జలశయ త్రిన్మేలాన పాతాళ త్రిలే నరకస్థానజ్గళాయరుక్కుం.

అవై యావన-“రారవ స్సూకరో రోధ స్తాలో విశనన స్తథామ హాజ్యాల స్తప్తకుమ్భో లవణోదథ విలోహితః॥౨॥ రుధిరామ్భో వై తరణిః క్రిమిశః క్రిమిభోజనః । అసిప్తవనం కృష్ణో లాలాభక్ష శ్చ దారుణః॥౩॥ తథాపూధవహః పాపో వహ్ని జ్వాలోవ్యధశ్శిరాః॥ నన్దంశః కృష్ణసూత్రశ్చ తమశ్చా వీచిరేవచ॥౪॥ శ్వభోజనశ్చాప్ర

తిష్ఠో హ్యవీదిశ్చ తథాపరః । ఇత్యేవమాదయశ్చాన్యే సరకాభృశ్
 దారుణాః॥౫॥ యమస్యవిషయే ఘోరా శ్శస్త్రాగ్నిభయదాయినః
 పతన్తి యేషు పురుషాః వాపకర్తృతా స్తుయే॥౬॥” ¹ఎన్ఱు శ్రీవిష్ణుపు
 రాణ త్రిలుం, “భూమేరధఃస్థితో ఘోర ఉష్ణాత్కారారమౌహాః ।
 సుదారణస్తుశీతాత్తా తస్యాధన్వత్తమస్త్వనితః ॥ నికృస్తనఃకృష్ణ
 శూత్రో మోహశ్చాప్యతిదారుణః । అఘోరస్తు వధః ప్రోక్తో
 నవస్థానోప్రతిష్ఠితః । ఏకీభూతశరీరశ్చ వివేచ్యోఽవీచిరేవచ । సుఘో
 రోదారుణోరోధః మహారౌరవపవచ” ²ఎన్ఱు వాయవ్యత్రిలుం
 శొల్లుగిఱపడియే *నరకజ్గళ సజ్జాతజ్గళాఱురుక్కుమ్.

ఇవై త్రిల్ చారవమెన్ఱు పేరాయ్ పరితాపరూపమాననరక త్రి
 లే సాక్షియజ్గిన్ఱు శొల్లాదిరుక్కుమవనుం, అన్యథావాగచ్చొల్లు
 మవనుం, కూత్తై సాక్షియుం, ధర్మాధికృతనాయ్ వైత్తు అనన్య
 గ్భావణంపణ్ణమవనుం, పక్షపాతియుం, అసత్యవాదియుం ప్రవే
 శిప్పర్ గళో †

ఇన్ఱ చారవనూకరజ్గళాగిఱనగకజ్గళో రురుపుం సూకరముమా
 గిఱ మాన్ పన్ఱిగళై క్కొల్లుం ప్రకార త్రిలే వీడిక్కై ³ఎన్ఱు శ్రీభాగ
 వత త్రిలే శొల్లప్పట్టదు.

1 (వి. పు-౨-౬) 2 (వాయుపు-ఉ-ఖ-౩౯-అ-౧౭౫-౧౭౬ శ్లో)

* భాగవ-౫-౨౬-౭ ‘తత్రహైకే నరకానేకవింశతింగణయన్తి’

ఎన్ఱుతుడంగి అష్టావింశతి నరకనామాదిగళై విస్తరమాగక్కాణపుమ్

† ‘కూటసాక్షీతథాసమ్యక్ పక్షపాతేనయోవదేత్ । యశ్చాన్యదన్య
 తవక్తి సవరోయాతిరౌరవం’ (వి-పు-౨-౬-౭) ఇత్యాది శ్లోకంగళై పర్తి
 యే మేలిల్ వాక్యంగళైన్ఱు కండుకొళ్ళ

3 (భాగ-౫-౨౬-౧౧)

భూణహాపుం, పురహంతాపుం, గోఘ్నసుం, ఉచ్చాప్సననిరోధకనుం, కుశ్ఠియైక్లల్లిప్పదైక్లయాగిఱ రోధమెన్లిఱ క్రూరసరక తైయడై వర్ గళ¹.

ఇదిల్ భూణహావాగితా-గర్భవాసంపణ్ణినవనాదల్, విశిష్టబ్రాహ్మణహంతావాదల్. అదావదు-“ఉపనీతమాత్రోబ్రహ్మచారి । వేదానాంకిఞ్చిత్ అధీత్యబ్రాహ్మణః । ఏకాంశాఖా మధీత్యశ్రోత్రియః । అక్షాధ్యాయీహ్యనూచానః । కల్పాధ్యాయీ ఋషికల్పః । సూత్రప్రపచనాధ్యాయీ భూణః । చతుర్వేదధరోఋషిః । అతః ఊర్ధ్వం దేవాః” ఎన్ఱు బోధాయనభగవాన్ శొన్నపడియే భూణనాగితా - సూత్రప్రపచనాధ్యాయాయాన విశిష్టబ్రాహ్మణ-.

సురాపనుం, బ్రహ్మహంతాపుం, న్నువర్ణతై షోడశమాష త్తళపు అపహరి త్తవనుం, (గురుతల్పకనుం) ఇవర్ గళోడొక్క ఘెరుసం వత్సరంవసి త్తవనుం, సూకరసరక త్తిలే విఱువర్ గళ².

రాజావైయుం వైశ్యర్ గళైయుం కొన్ఱవనుం, గురుతల్పకనుం తాలమాగిఱసరక త్తిలే విఱువర్ గళ. అదావదు - మహాప్రమాణమాన పనై మఱి త్తిలే యేఱివిట్టు త్తళ్యగై.³ సాధ్వయాన స్త్రీయైవి త్తవనుం, శరై క్కూరు శెయ్యుమవనుం, కుదిరై విర్క్కుమవనుం, భక్తపరిత్యాగియుం, స్వసాగామియుం, రాజభటహంతాపుం త్తవకుమ్మ త్తిలేవిఱువర్ గళ. అదావదు-కాఞ్చయైణ్ణెక్కుడ త్తిలే పుగట్టరిక్కై.⁴ గురుక్కులై అవమతిపణ్ణినవనుం, వేదతైదూషి త్తవనుం, వేద తైక్కులిక్కువి త్తవనుం, మాతులస్త్రీగమసరివ

1 (వి-పు-౨-౬-౮). 2 (వి-పు-౨-౬-౯). 3 (వి-పు-౨-౬-౧౦). 4 (వి-పు ౨-౬-౧౧).

ణ్ణినవనుం, అవణమెన్నిటనరక త్తిలేవియవర్ గళ్. అదావదు - అగ్ని
మయమాగ నెటిగిటవుప్పమణ్ణిలే పురట్టిచ్చుడుగై ¹

సదాచారజ్ఞళాలే సిద్ధమానమర్యాదాదూషకనుం, దేవబ్రా
హ్మణ గురు పితృక్కళ్ పక్కలిలే ద్వేషంపణ్ణినవనుం, క్రిమిభక్ష్య
త్తిలేవియవర్ గళ్ అదావదు - సుతీక్షణదంష్ట్రాన్యజళూ కాదిక్రిమి
కీటంకడిత్తు అన్ధతామిసకూప త్తిలేశుడై త్తితల్లుగై ² పితృవేదసుర
రై ప్పటిమిబ్బట్ట పచ్చమహాయజ్ఞపరాజ్ఞుఖనాయ్, ముదలిలే తన
క్కెన్టాక్కియుగ్గిటవణ్ లాలాభక్ష త్తిలేవియవర్ గళ్ అదావదు -
కాటియుమిత్తొన్దయెచ్చలై భక్షిక్కై ³ శిలుక్కోలానవమ్బుముద్ద
రజ్జళ్ పణ్ణుమవనుం, వాళ్ శొట్టెత్తుడక్కమాన వాయుధగ్గళ్ పణ్ణు
మవనుం విశసన త్తిలేవియవర్ గళ్ అదావదు - యెరియైకాయ్
న్దు త్తురప్రజ్ఞళాన ఆయుధకూప త్తిలేవియగై ⁴

అసత్తానపదార్థజ్ఞళై పరిగ్రహి త్తవర్ గళ్ అధోముఖ త్తిలేవియ
వర్ గళ్. అదావదు - త ప్తశృజ్జలయాబద్ధరాయ్, అధోముఖోర్ధ్వ
పాదరాయ్ జ్వాలానురూపకూప త్తిలేనలివుపడుగై ⁵ సాహసియుం,
తనిత్తు మృష్టాన్నయజనంపణ్ణుమవనుం, అరక్కు మాంసక్షీరమ
ధ్వాదిరసద్రవ్యజ్ఞళై యుం, ఎళ్ళప్పువిర్క్కుమవనుం ప్రయవహ త్తి
లేవియవర్ గళ్ అదావదు - ఘోరదుర్గన్ధావహమాన శియాలు ⁶
అల్లుప్పొటివిత్తు యధేష్టమాగప్పొనై యోడేయుణ్ణుమవనుం, విష
త్తెయిడుమవనుం, రాజగామియాంపడి కోళ్ళ శొల్లుమవనుం,
స్త్రీముఖత్తాలేజీవి త్తల్ పర్వమన్త్రియిరుక్క అపర్వ త్తిలే కార్యంశె

1 (వి-పు-౨-౬-౧౨-౧౩). 2 (వి-పు-౨-౬-౧౪) 3 (వి-పు-౨-౬-౧౬).

4 (వి-పు-౨-౬-౧౭). 5 (వి-పు-౨-౬-౧౮) 6 (వి-పు-౨-౬-౨౦).

యుష్మవనుం, పర్వత్తిలే నిషిద్ధమాన తైలస్త్రీమాంసాదిసేవైప
ణ్ణుమవనుం, అగంగళై నెరుప్పవైత్తుచ్చుడుమవనుం, మిత్రవఞ్చ
కనుం, పక్షినిమి త్తంశొల్లుమవనుం, పక్షిపిడిత్తు విత్తు జీవిక్కుమ
వనుం శ్రమయాజక నానషడగ్గియుమివర్గళి రుథిరామ్మత్తిలే వి
య్ఱువర్గళి. అదావదు-పూయశోణితసమ్పూర్ణాగ్ని జ్వాలారూప
కూపం.¹

తేఁగూణ్డై క్కలక్కుమవనుం, గ్రామత్తుక్కు క్కేడుశె
యుష్మవనుం, వైతరణియై యడైవర్గళి. అదావదు - అగ్ని
మయమాననెయ్యఱు.² ధనత్తాలుం యావనత్తాలుం మత్తరా
య గ్రామసీమాదిగళై భేదిత్తవర్గళుం, అశుద్ధరుం, ఇందిరజా
లాదిగళికాట్టి జీవిత్తల్, శరరాయజీవిత్తల్ శెయ్యుమవర్గళుం,
(ఊ) కృష్ణమెన్గిటనరత్తిలేవియ్ఱువర్గళి. అదావదు-అగ్ని మయమా
నకఱుత్త ఇరుమ్బుముళైగళాలే శెరిన్దతతైయిలేనడక్కై.³

కిడాయవళర్ప్పారుం, మృగంపిడిప్పారుం, వృక్ష చ్చేదకరుం,
బ్రహ్మచారియాయురున్దు పగలుఱిగ్గి స్వప్నేన్ద్రియపతనం పిటన్దవ
నుం శ్వభోజన త్తిలే వియ్ఱువర్గళి. అదావదు- నాయాలే యియ్ఱు
వ్పణ్ణు కడియుణ్డైశ్శెక్కై.⁴

పరస్త్రీగమనంపణ్ణువారుం, అగమ్యాగమనంపణ్ణువారుం యె
ఱియెయ్ఱుగిన్ద శెమ్మినాలే యియన్ద పావైయైక్కట్టి యాలిజ్జనంపణ్ణు
వర్గళి. ఇప్పడి యభక్ష్యభక్షణం, అభోజ్యభోజనం, అపేయ
పానం, అయాజ్యయాజనం, అసత్పరిగ్రహం, పరదారాభిగమనం,
నీచపాపిష్ఠసేవై, పరద్రవ్యాపహారం, ప్రాణిహింసైముదలానవై

1(వి-పు-౨-౬-౨౨). 2(వి-పు-౨-౬-౨౪). 3(వి-పు-౨-౬-౨౫).

4(వి-పు-౨-౬-౨౯).

ఎన్ఱు¹ కాయకమాగచ్చొల్లుగిటవైయుం, పారువ్యమనృతం వై శున్యం అనమ్బద్ధప్రలాపం వివాదం శ్రుతివిక్రయం పరాపవాదం ముదలానవై² యెన్ఱు వాచకమాగచ్చొల్లుగిటవైయుం, పరోపతాపనం పరాభిద్రోహం క్రోధం కామం లోభం మోహం మదమ్మాత్సర్యమహజ్కారం వితతాభినివేశం ఎన్ఱు³ మానసమాగచ్చొల్లుగిటవైయుం తొడక్కమాన త్రివిధకరణ దోషజుళై యారాయ్ద, *యాదృశశరీరే యదనస్తావస్థితనాయ శెయ్గి⁴ తా, తాదృశశరీరతదవస్థారూపమాయ్ దవానచ్చేదనభేదనాది కళిలుం నిడాదే యామ్యయాతనైగళై యనుభవిక్కై క్కుడలాగ సుదృఢమాయిరుప్పదొగుశరీర తై ప్పరిగ్రహిప్పిత్తునరకయాతనై ప్పడుత్తుమ్.

ఇన్ద్రోషజగినుడై య యాతనై యెజ్జనేయెన్నిల్ - ఇవనై ఈరి వాళాలేయఱుత్తు ఉవడితైయిలే పుఱట్టి, జమ్బీర రసమయవా పీయిలేయఱుత్తి, అగ్ని మయమాన తైలద్రోణియిలే పొగట్టుఎఱిత్తుం, తీక్షణశరశునినాలే సన్నిబనజగిలే ఛేదిక్కప్పట్టు కాశోలూక కఙ్కుగృధజఘక్కుం పేయ్క్కుం నాయ్క్కుం శతైపరియుణ్డై క్లేషిప్పిత్తుం, అదుక్కుమేలే అసివత్రవనమాగిట వజ్రమయశితా గ్రధారాయుక్త యిలైక్కళిక్కాట్టిలే పట్టవిడమెఱ్ఱుం కణ్డిక్కుంపడి విట్టెరిన్దు, కవణిలేవై తైరిన్దుం, అత్తుచ్చాయపర్వతశిఖరత్తిలుం సర్వావయవజఘం చూర్ణితమాంపడి తలైక్కితాగ

1 (మను ౧౨-౭ ఇవిడ్ త్తిర్క్కనుగుణమాన పచనజ్జళో మనుస్మృతి యిల్ కాణ్ణ) 2 (మను. ౧౨-౬) 3 (మను ౧౨-౫).

* మను — యాదృశేన తుభావేన యద్యత్కర్తృనిషేవతే । తాదృశేన శరీరేణ తత్తత్ఫలముపాశ్నుతే (౧౨-౮౧)

తల్మియుం కాళ్ళుకాటాలుంవరత్తమణలిలు మిట్టుప్పటట్టువదు, సస్త ప్తకుమ్మ త్తిలే యటుత్తుణ్ణుమూడి మహాజ్ఞాతాగ్నియాలే పవి ప్పదు, ఇప్పడిక్కట్టుమదు పెట్టుమదు నెరుక్కుణ్ణుదు తళ్ళుణ్ణు దాన నానావిధనరకజ్గళిలే యాతనై ప్పడువర్ గళి. ఇన్నరకజ్గళి “తేపాంసజ్ఞానవిద్యతే” ఎన్నిటపడియే అసజ్ఞాతజ్గళాయిరుక్కుం. ఇని మహాపాతకజ్గళై ప్పణ్ణిన పురుషర్ గళై ఇజ్జుచ్చొన్నవై ముద లాగొక్కణ్ణు యల్లాదవై త్తిలుం పర్యాయేణప్రవేశేత్తు యాతనై ప్పడువర్ గళి.

ఇప్పడి వాజ్ఞనఃకాయజ్గళాలే వర్ణాశ్రమవిరుద్ధమాన దుష్క ర్మజ్గళై ప్పణ్ణి నరక త్తిలేనిన్దు యాతనై ప్పడువర్ గళి. స్వర్గ త్తిలే యిరుక్కుందేవర్గళై యన్నిలైయిలేకణ్ణుకణ్ణు. తజ్గళి దుఃఖిత్తుక్కు మిగవుం క్షేశియానిర్పర్ గళి. అన్దదేవర్గళుం అధోముఖరాయ్ క్షేశిక్కిట నరకజ్గళై క్కణ్ణు ‘నాముం పుణ్యక్షయ త్తిలే యిన్నరకజ్గళిలే విత్రిల్ శెయ్వుడే’ ఎన్దు “స్వర్గోపిపాతభీతస్య క్షయిష్టోర్నా స్మినిర్వృతిః”¹ “అసన్తోషశ్చభవతి దృష్ట్యాదీ ప్తంపరశ్చియమ్” ఎన్ని టపడియే యిగ్గిరున్దుపణ్ణుగిట సుఖానుభవముం నెజ్జిలే పడాదేయు ణ్ణదురుక్కాట్టాదే క్షేశియానిట్పర్ గళి. “బహూన్ వర్షశతాన్ ఘోరాన్ నరకాన్ ప్రాప్యతత్ క్షయాత్ | సంసారాన్ ప్రతిపద్యన్తే మహాపాతకిన స్త్విమాన్”² ఎన్నిటపడియే ఒవ్వారు క్షణజ్గళిలే పణ్ణినపాపజ్గళుక్కుఫలమాగ వనేకమాయిటం సంవత్సరజ్గళి అతి ఘోరమాన నరకజ్గళిలే అయ్యో! వెన్నారమిన్దుయిలే తనియేకి డన్దుయున్దు యిన్నరకజ్గళిలే భుక్త శేషమాన కర్మజ్గళై యనుభ వ్విక్కైక్కాగ అగ్నే అప్రాయోనివిశేషజ్గళిలేవన్దు పిటక్కుంప

డియుం, ఇప్పడి పిఱక్కుమ్మాదు “వాచికైః పక్షిమృగతాం
మానసైరన్త్యజాతితాం । శరీరజైః కర్తదోషై ర్భృతిస్థావరతాం
నరః”¹ ఎన్ఱు వాచికాపరాధత్తుక్కు పక్షి మృగత్వజ్ఞతై యుం,
మానసా పరాధత్తుక్కు చణ్డాలమాతజ్ఞనాయుం, కాయకత్తు
క్కు వృక్షగుల్మలతాదిగళాయుం పిఱక్కుంపడియుమ్, ఎన్దకరణం
కొణ్ణు వపరాధంపణ్ణినాన్ అన్దకరణతై కుణ్ణితమాక్కివిడుం అ
దిల్ బ్రహ్మహత్వాఫలమాగ “శ్వసూకరఖరోష్ట్రాణాం గోజావి
మృగపక్షిణాం చణ్డశవుల్కసానాంతు బ్రహ్మహ యోనిమృచ్ఛ
తి”² ఎన్ఱు నాయ్పన్తికయై యొట్టగంపశుకడు శెమ్మిలిమాన్
పక్షి చణ్డశర్తుడక్కమాన యోనిగళితే “క్రమశోయాన్తి లో
కేన్స్తిన్”³ ఎన్ఱు అడవేపిఱక్కుంపడియాయుమ్, “క్రిమికీట పత
జ్ఞానాం విడుబ్బజాంచైవపక్షిణాం । హింసానాంచైవ సత్వానాం
సురాప్రోబాహ్మణోవజేత్”⁴ ఎన్ఱు సురావానఫలమాగ క్రిమికీట
పతజ్ఞామేధ్యభుక్కానపక్షిగళే మ్మర్దుం హింసాశీలమాన పదా
ర్థజళేతుడక్కమాన యోనిగళితే యొరు తడవైప్పిటక్కైయన్తి
క్కే మడిత్తుమడిత్తు ప్పిఱక్కుంపడియుం, “లూతాహినరటానాం
చ తిరశ్చాఞ్చమ్బుచారిణాం । హింసాణాం చ పిశాచానాం స్తే
యోవిప్రస్సహస్రశః”⁵ ఎన్ఱు పరద్రవ్యాపహారత్తుక్కు ఫలమాగ
శిలన్దువామ్బుహింసాశీలజన్తు జలచరజన్తుక్కుల్ పరబాధకమా
న వేయగళేతుడక్కమాన యోనిగళితే నాలుపత్తుపర్యాయం
పిఱక్కుమళవిన్తియితే నాలాయిఱంపర్యాయం మడిత్తుమడిత్తు
ప్పిఱక్కుంపడియుం, “తృణగుల్మలతానాంచ క్రవ్యాదాం

1 (మను ౧౨-౯) 2 (మను. ౧౨-౫౫) 3 (మను - ౧౨-౫౩)-

4 (మను-౧౨-౫౬). 5 (మను-౧౨-౫౭)

దంష్ట్రీణామపి । కూరకర్తృతానాంచ శతశోగురుతల్పకః”¹ ఎఱ్ఱ
గురుతల్పకమాన పాపత్తుక్కు ఫలమాగ పుల్లు తూఱు కొడిగ
ళాయుం మాంసాశిగళాన శ్వానాదియోనిగళిలుం కూరకర్తృత
మాన మనుష్యయోనిగళిలుం పిఱిన్దు శతసహస్రవారం క్లేశి
క్కుంపడియాయుం, “ సంయోగంపతితైర్గత్వా పరస్యైవచయో
షితాం । అపవృత్యాపివిప్రస్వం భవన్తిబ్రహ్మరాక్షసాః ”² ఎఱ్ఱ
పతితసంసర్గదోషత్తాలే బ్రహ్మరాక్షసయోనియిలే మడిత్తుమడిత్తు
పిఱిక్కుంపడియాయుం, ఇప్పడి “ఇన్ద్రియాణాంప్రసంగేన ధర్మ
స్యాసేవసేవచ । పాపాస్సంయాన్తిసంసారా నవిద్వాంసోనరాధ-
మాః”³ “స్వేభ్యఃస్వేభ్యస్తుకర్తృభ్య శ్చ్యుతవర్ణాహ్యనాపదిపాపా
స్సరస్తుత్యసంసారాత్ ప్రేతతాంయాన్తిదమ్యమ”⁴ “యద్వాత-
ద్వాపరద్రవ్య మపవృత్యబలాన్నరః । అపశ్యంయాతితిర్యక్త్వం
జద్ధ్వాచైవానుతంహవిః ”⁵ ఎఱ్ఱ విషయాదిప్రసజ్గతాలుం, ధర్మా
నుష్ఠాన త్రిలుపేక్షేయాలుం, ఆపత్తన్త్రియిలే యిరుక్క స్వధర్మా
నుష్ఠానప్రచ్యుతియాలుం, అన్ద పాపానురూపమాగ ప్రాయశ్చిత్త
జ్గళిల్ పరాఙ్ముఖినాగైయాలుం, పాపయోనిగళిలేపిఱిన్దు, అన
న్తరం పేయగళాయ్పిఱిన్దు పిన్నెయుం చోరర్గళాయ్ పిఱిప్పర్
గళి. “స్త్రీయోవ్యేతేనకృత్యేన చోరయిత్యాప్రకుర్వతే । ఏతే
పాపేవజన్మానాం భార్యాస్తమపయాన్తితాః ”⁶ ఎఱ్ఱ స్త్రీగ
ళాయ్ చోర్యాదిపాపతైవ్పణ్ణినవర్గళి శ్వసూకరాదియోనిగళిలే
పిఱిన్దవర్గళిక్కు భార్యగళాయ్పిఱిక్కుంపడిగళైయుం ఆరా
య్న్దు పిఱిన్దపిఱిన్ద జన్మజల్తోఱుం ప్రియవన్తువియోగతాలుం,

1 (మను-౧౨-౫౪). 2 (మను ౧౨-౬౦). 3 (మను-౧౨-౫౨)..

4 (మను -౧౨-౭౦). 5 (మను-౧౨-౬౮). 6 (మను-౧౨-౬౯).

అప్రియవస్తుసజ్జతాలుం, జరావీడ్డే యాలుం, వ్యాధివీడ్డే యాలుం క్లేశిక్కుంపశియుం, దోషత్రయోద్రేకతాలుం, వయిగ్రీణివికారమాన సోగసహస్రతాలుం యమకింకరనుడ్డేయ వీడ్డే యాలుం, పుత్రాదిపరిత్యాగహేతువాన బుద్ధి కేశజ్జళాలుం, నిరవధిక దుఃఖజ్జలై యనుభవిత్తు క్లేశిష్పర్గళో

ఇప్పడి జగత్తిలే చేతనర్ కర్త తారతమ్యమడియాగ “స్థావరాక్రిమియోజ్జాశ్చ పక్షిణఃపశవౌనరాః । ధార్మికాస్త్రిదశాస్తద్వత్ మోక్షీణశ్చయథాక్రమం ॥ సహస్రభాగప్రథమా ద్వితీయానుక్రమాస్తథా । సర్వేష్యేతేమహాభాగ యావన్ముక్తింసమాశ్రయాః॥” ¹ ఎప్టుమ్ “భూతానాం ప్రాణినః శ్రేష్ఠాః ప్రాణినాం బుద్ధిజీవినః । బుద్ధిమత్సునరాః శ్రేష్ఠా న రేషు బ్రాహ్మణాస్తస్మై తాః ॥ బ్రాహ్మణేషు చవిద్వాంసో విద్యత్సుకృతబుద్ధయాః । కృతబుదిషుకర్తారః కర్తృషు బ్రహ్మవాదినః ॥ బ్రహ్మవిద్యుఃపరంభూతం నకింశ్చిదిహవిద్యతే” ² ఎప్టు ఒన్టుకొన్టు సుకృతతారతమ్యత్తాలే పూర్వపూర్వజన్మజ్జుక్కు ఉత్తరోత్తరజన్మలాభం దుర్లభమాగై యాలుం, అన్ద జన్మత్తుక్కు పూర్వజన్మసహస్రైకదేశత్తిలే యెన్నలాంపడి నజ్జోచిత్తు పోరుగై యాలే ముముక్షుత్వమత్వస్తం దుర్లభమాయురుక్కుమ్ ఇప్పడి యిరుక్కిటవాత్కళో అనజ్ఞ్యా తరాగై యాలే స్వర్గత్తోడు నరకత్తోడు వాశియిలై, భోక్తాక్కళాన వాత్కళుడై య వానన్యత్తుక్కు ఆగై యితే “యావన్తో జన్తవస్స్వర్గే తావన్తోనరకాకసః” ³ ఎప్టు శొల్లిల్లియ

ఇన్ద పాపమడియాన నరకప్రవేశం ప్రాయశ్చిత్తం పణ్ణాదవిముఖనుక్కితే ప్రాయశ్చిత్తంపణ్ణినవనుక్కు నరకత్తిలే ప్రవేశి

క్కవేణువదిలై. అప్పడియే పాపజ్ఞు తారతమ్యతై నిరూపిత్తు
తాదాత్మికప్రాయశ్చిత్తవిశేషజ్ఞులై యుం, మన్వాదిగళ్ విధితార్
గళితే. “పాపేగురుణిగురుణి స్వల్పాన్యల్పే చ తద్విదః । ప్రాయ
శ్చిత్తానిమైత్రేయ జగుస్సాన్వయమ్భువాదయః”¹ ఎన్ఱు గురువా
నపాపనివయమాగ గురుప్రాయశ్చిత్తజ్ఞులై యుం, అల్పపాపత్తుక్కు
అల్పప్రాయశ్చిత్తజ్ఞులై యుం, మన్వాదిగళ్ విధితార్ గళ్. అదావదు
బుద్ధిపూర్వకమాగ మహాపాతకాదిగళై పులకాలమాయ వర్తి
త్తగురుపాతకత్తిలే అవ్యవహితకర్తావినుడై య ప్రాణాన్తికాది
యాన ప్రాయశ్చిత్తజ్ఞు విధిక్కప్పట్టదు. అల్పపాపమావదు-సకృ
త్కృతమాదల్, అజ్ఞానకృతమాదల్, ప్రకాశితమాదల్, అను
మతిమాత్రమాదల్, తుడక్కమానవై. తద్విషయమానవల్ప
ప్రాయశ్చిత్తమావదు - రహస్యప్రాయశ్చిత్తం. అవ్విడత్తిలే అ
జ్ఞానకృతమాన బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతకత్తిల్ ప్రాయశ్చిత్తం
ద్వాదశవార్షికం, బుద్ధిపూర్వకత్తిలిరట్టి, అత్యంతాప్తయిల్ యిది
లిరట్టి. ఇదు సాక్షాత్కర్తావుక్కు, ఆనుగ్రాహకనుక్కు మిది లొ
న్ఱుముక్కాల్, ప్రయోజకనుక్కు ప్పాది, అనుమంతావుక్కు
క్కాలేయరైక్కాల్, ప్రోత్సాహనుక్కు క్కాల్, బుద్ధిపూర్వక
మహాపాతకత్తుక్కు చ్చెన్న ద్వాదశవార్షికం కర్తావినుడై యశు
ద్ధ్యత్తం. అదావదు-కర్తయోగ్యత్వ సంవ్యవహారయోగ్యత్వకారణ
మల్లదు నిరయనివృత్తకమన్ఱు. బుద్ధిపూర్వకత్తజ్ఞుక్కు స్మృతి
యిల్ శొన్న ప్రాణాన్తికప్రాయశ్చిత్తం వ్యవహారయోగ్యతైయై
యుణ్డాక్కి సరకత్తైయుం కఠిప్పిక్కుం. బుద్ధిపూర్వకత్తిలిరట్టిత్త
ద్వాదశవార్షికముం వ్యవహార్యకరత్వమిత్తనై, సరకనివర్తకమ

స్తు “యస్యకృత్సంకుర్యాత్ హియతేతత్తపోఽపరమ్” ఎస్తు శ్రుతిశాస్త్రపరిమేయాప్రవృత్తినజాతీయపాపాన్తరప్రవృత్తియిలుం మూట్టుంపడియాయదుక్కుమ్ అదావదు —కర్మత్తుక్కు వినజాతీయకర్మయోగ్యతాకరత్వముం, సజాతీయకర్మప్రవర్తకత్వముం, తదనురూపఫలప్రవృత్తకత్వముమెస్తు శక్తిత్రయత్వముముణ్ణు అదిల్పాపత్తుక్కు వినజాతీయమాన పుణ్యకరణత్తుక్కు అయోగ్యనాక్కుగై యుం, అనిష్టఫలప్రదత్వముం, సజాతీయపాపాన్తరప్రవృత్తిప్రవృత్తిప్రీక్తేయుం, స్వభావమాగై యాలే ప్రాయశ్చిత్తజ్ఞో ఇవై మూన్తుశక్తియైయుం కఢిక్కుమాట్టాదు అదిల్ శిలవైవిజాతీయమాన పుణ్యకరణ యోగ్యతైయైప్పిటప్పిత్తు శుద్ధనాక్కుమ్, ప్రాణాన్తకాదిగళాన శిలప్రాయశ్చిత్తం పుణ్యకరణయోగ్యతైయై యణ్ణాక్కి నరకతైయుం కఢిప్పిక్కుమ్. పాపాన్తరరుచిజనకమాన వాసనారూప శక్తివిశేషతై పోక్కువల్లదారు ప్రాయశ్చిత్తమిలైయితే అదుళ్ళదు - కృష్ణవిషయమొన్తుక్కుమ్ యితే. ఎజ్జనేయన్నిల్ - “శుద్ధిర్భవతినంస్కృత్య స్సాతోభవతిదర్శనాత్ । ప్రణిపాతేన శుద్ధాత్తా త్రయఃకృష్ణో మహాగుణాః ” ఎన్తి తే మహర్షిగళన్సరిత్తదు అదావదు-స్మరణమాత్రత్తాలే పుణ్యకర్మయోగ్యతారూపైయాన శుద్ధిపిటక్కుమ్, కణిట్టు విగ్రహతైక్కుణ్ణవళనే పరలోభం పిటవాద స్థానముణ్ణామ్, తిరువడిగళిల్ ప్రణామత్తాలే పాపవాసనానాశం పిటక్కుంపడి అన్తకడణ శుద్ధియుణ్ణామెస్తు భగవద్విగ్రహత్తుక్కు యిన్దమహామూన్తుగుణముం శొల్లప్పట్టదు. ఆగైయాలే “ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి తపః కర్మాత్మకానివై । యానితేషా మశేషాణాం కృష్ణానుస్మరణం

పరమ్¹ ఎన్దు శ్రీపరాశరభగవానుం గురులఘుభూతసమస్తప్రాయ
శ్చిత్తజ్ఞఘం ఒరుతట్టుం తత్ప్రతినిధియాన కృష్ణానుస్థరణత్తై యుత్
కృష్ణమాగవుంశొల్లి² య. ఇవ్విడ త్తిలనుస్థరణమావదు. అనుర్ని
హీనా³ థో⁴ ఎన్దు శేషత్వానురూపమాన వనుస్థరణం. “అత్తదాస్యం
హరేస్సామ్యం స్వభావంచనదాస్థర” ఎన్దు దాస్యత్తై స్థర
వ్యమాగవిధిత్తదితే. ఇవ్విడ త్తిల్ కృష్ణశబ్దమ్ “కృషిర్భావావ
కశ్చబ్దో ణశ్చనిర్వృతివాచకః । విష్ణుస్తద్భావయోగశ్చ కృష్ణఐత్య
భివిశ్రుతః”⁵ ఎన్దునస్థరూపత్తుక్కు వాచకమాగ నిర్వచిక్కుప్ప
డుగై యాలే నిరతిశయానస్థరూపనానకృష్ణనై చ్చొల్లుగిటదు.
“సకృత్ స్మృతోపిగోవిన్దో నృణాంజన్మశతార్జితమ్ । పాపరాశీంఘ
మాత్యాశు తూలరాశిమివానలః” ఎన్దు ఒరుక్కాల్ స్థరత్తమా
త్రత్తిలే యనేజన్మార్జితపాపరాశిప్పజ్జుప్పారిప్పేలేశుడుమ్. “య
థేషీకాతూలమగ్నో ప్రోతంప్రదూయేతఏవంహస్యసర్వేపాప్తనః
ప్రదూయంతే”⁶ ఎన్దు నెఱుప్పిలిట్టపజ్జుంపోలే భగవద్ధ్యానపరను
డైయ సర్వపాపజ్ఞఘం వెన్దుపోమెన్దిటప్రకారత్తై శ్రుతియుం శొ
ల్లి⁷ యితే. ఇప్పడి యతిమహత్తాయుం అల్పజ్ఞళాయముళ్ళ సమ
స్తపాపజ్ఞఘక్కు అజ్ఞే అనుతప్తనాయ్ తన్నివర్తకప్రాయశ్చిత్తజ్ఞ
ళిలే అభిముఖనానవనుక్కు పాపానామాన స్త్యత్తాలే ప్రాయశ్చి
త్తజ్ఞఘం అసజ్ఞాతజ్ఞళాగై యాల్ జన్మశతసమాసజ్ఞళో కూడినా
లుం ప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానత్తాలే పాపనివర్తన మశక్యమాగై యా
లేయిన్దసమస్తపాపజ్ఞళై యుం(అ)నకృదను ఘేయమాయురుప్పదొ
రుప్రాయశ్చిత్తత్తాలే పోక్కిక్కిళ్ళప్పోగుతోమో⁸ ఎన్దుంపడిపా
కంఠిజన్దవనుక్కు విహితమానదితే - కృష్ణవిషయమాన సకృత్

1 (వి.పు. ౨-౬-౩౯). 2 (భారత-ఉద్యోగ). 3 (భా.ఉప.౫-౨౪-౩).

స్మరణం. ఎజ్జనేయెన్నిల్. “కృతేపాపేన తాపోవై యస్యపుం. సఃప్రజాయతే । ప్రాయశ్చిత్తంతు తస్యైకం హరిసంస్మరణంవ రమ్”¹ ఎన్టు పాపభయత్తోల్పిఱన్ద వనుతాప తై యనువర్తిత్తు భ గవత్ స్మరణ తైయుం విధిక్కిఱవళవిల్ ఏక’ మెన్టు సకృత్స్మరణ తైయుం, ‘స్మరణ’మెన్టు ‘సమి త్యేకీభావే’ ఎన్నిఱపడియే శరీరాత్మ నిబద్ధనమాన వపుళగ్భవస్మరణ తైయుం విధి త్తదితే. ఇన్దసకృత్ స్మరణం కేవలం పాపక్షయార్థమేయన్టు, స్వాభిలషితసమస్తపురు షార్థప్రదమాయరుక్కుమ్. ఆగై యితే శ్రీప్రహ్లాదనుం “ ఆయా సఃస్మరణేకోస్య స్మృత్యోచ్చతిశోభనమ్ । పాపక్షయశ్చభవతి స్మరతాన్తమహర్నిశమ్ ”² ఎన్టుపదేశి త్తదు. అదావదు- స్మర ణానన్తరం శోభనమానపురుషార్థతై సర్వకాలముం కూడాని ట్కుమ్, ప్రతిబద్ధక మానశాపం స్మరణత్తినుడై య ఆవర్తనమాత్ర త్తిలే ఆదిత్యసన్నిధియిలే అన్ధకారంనశిక్కుమాప్పోలే స్వయమే వ సశియానిట్కుమ్, ఇదుక్కు- దేశకాలాధికారినియతియుమిలై ఎన్టపడి. ఆగై యితే - “ప్రాతర్నిశితథా సన్ధ్యా మధ్యాహ్నాదిషు సంస్మరణా । నారాయణమవాప్నోతి సద్యఃపాపక్షయాన్నరః ”³ ఎన్టు శ్రీపరాశరభగవానుం శొన్నారితే. ఇన్దస్మరణం సర్వఫ లప్రదమేయాగిలుం ముముక్షువుక్కు మోక్ష తైక్కిడుక్కుమళ విల్ స్వర్గప్రాప్తియుం ప్రాప్యప్రతిబద్ధక మాంపడిన్వయమేవరసియా నిర్కుమ్. “విష్ణుసంస్మరణాత్క్షీణ సమస్తక్లేశసచ్చయః । ముక్తింప్ర యాతి స్వర్గాప్తి స్తస్యవిఘ్నానుమీయతే । వాసుదేవేమనో యస్య జపహోమార్చనాదిషు । తస్యాస్త్రాయమైతేయ దేవే

1 (వి-పు-౨-౬-౪౦). 2 (వి-పు-౧-౧౭-౭౦). 3 (వి-పు-పు-౨-౬-౪౦).

దేవేంద్రత్వాదికంఫలమ్”¹ ఎఱు స్మర్తవ్యవిషయస్వారస్య ప్రీతి నిబంధనమాన జపార్చనాదికై జ్ఞుర్యవిశేషజ్ఞలిల్ అత్యర్థప్రియత్వ త్తాలే ఐంద్రాధిపత్యముం అన్తరాయమెఱు శోల్లపపట్టదు. ఇన్ద స్మరణం అనిష్టనివృత్తిపూర్వకేష్ట ప్రాప్తియైప్పణ్ణిక్కుడుక్కు మళవిల్ అనిచ్చయాకృతమాగిలుం వస్తుసామర్థ్యత్తాలే అవ్యభి చరితమాయురుక్కుం. “హరిర్వరణిపాపాని దుష్టచిత్తైరసిన్ద్రు తః|అనిచ్చయాపిసంస్పృష్టో దహత్యేవహిపాపకః”² ఎన్దిచ్చె ఛయి ణ్డియే స్పర్శిత్తాలు మగ్ని శుడుమాప్సేలే †ప్రద్యిష్టమాననెఱ్ఱాలే నిన్దైత్త శిశుపాలనుక్కు ఫలిక్కుక్కణ్ణాదితే. ఇన్దస్మరణం కీర్తన త్తుక్కు ముపలక్షణం. “అవశేనాపియన్నామ్ని కీర్తితేనర్వపాత కైః| పుమాన్విముచ్యతేనద్య సింహాత్ర సైర్కృతైరివ”³ “క్వ నాకపృష్ఠగమనం పునరావృత్తిలక్షణం | క్వజపోవాసుదేవేతి ము క్తిబీజమచుత్తమం”⁴ సాక్షేత్యంపారిహాస్యంవా స్తోభంహేలన మేవవా | వైకుణ్ఠనామగ్రహణమశేషాఘహరంవిదుః”⁵ హ త్యాయుతంపాన సహస్రముగ్రం గుర్వజ్ఞనాకోటినిషేవణంచ | స్తేయాశ్వసజ్ఞానిహరేఃప్రియేణ గోవిన్దనామ్నానిహతానినద్యః” “చక్రాయుధస్యనామాని సదాసర్వత్రకీర్తయేత్ | నాశౌచంకీ ర్తనేతస్య సపవిత్రకరోయతః”⁶ బద్ధఃపరికరస్తేన మోక్షాయగ మనంప్రతి | సకృదుచ్చరితంయేన హరిరిత్యక్షరద్వయమ్”⁷ నా రాయణేతిశబ్దోస్తి వాగస్తివశవర్తిసి | తథాపినరకేఘోరే పత

1 (వి. పు. ౨-౬-౪౨-౪౩). 2 (బృహన్నారదీయపు ౧౧-౯౯).

† ఇవిష్టత్తిల్ శిలవాక్యజ్ఞి నష్టమానదాగ కాన్ణిజన. అవైకోశాన్త రత్తిల్ కాన్ణ. 3 (వి. పు. ౬-౮-౧౯). 4 (వి. పు. ౨-౬-౪౪).

5 (భాగవ. ౬-౨-౧౩). 6 (పాద్మాశ్తర). 7 (గారుడపు-పూర్వ- ౧౧౪-౩).

స్త్రీహాకిమద్భుతమ్¹ ఆర్తావిషణ్ణా శ్శిథిలాశ్చభీతాః ఘోరేషుచ
వ్యాధిషువర్తమానాః । సజ్జీర్ణనారాయణశబ్దమాత్రం వి
ముక్తదుఃఖాస్సుఖినోభవంతి” “ఏతావతాలమఘనిర్వరణాయ
పుంసాం సంకీర్తనంభగవతోగుణకర్తనామ్నామ్ । ఆక్రుశ్యపుత్ర
మఘవాక్యదజామిలోపి నారాయణేతి మ్రియమాణఉపైతిమ
క్తిమ్. † గతవాన్ పరమంపదం తత్”² ఎన్న మిదుముదలానప్ర
మాణశతజ్గళాలే భగవన్నానుసజ్జీర్ణనముం సకలానిష్టశాంతిపూ
ర్వకమాగ సర్వాతిశయితపురుషార్థప్రదమాగ చొల్ల పట్టదితే.

ఇప్పడి కృతప్రాయశ్చిత్తనాగై యాలే క్షీణపాపనానవను
క్కు స్వానుస్థితపుణ్య తారతమ్యానురూపమాగ అనుభావ్యజ్ఞ
ళాయితే ఊర్ధ్వలోకజ్గళిరుప్పదు.

‡ ఇదిల్ కీర్తి క్తమాన భూమణ్డలత్తుక్కుమేలే యాదిత్యవ
దత్తశవుం నూతాయరంయోజన ముయర్తియాయ్ సిద్ధగన్ధర్వా
దిగళ్ సచ్చరిక్కుందేశమాన అన్తరిక్షలోకమాయిరుక్కుం.
“యావత్ప్రమాణాపృథివీ విస్తారపరిమణ్డలాత్ । నభస్తావత్ప్రమా
ణంవై వ్యాసమణ్డలతోద్విజ”³ ఎన్న అన్తరిక్షలోకముం, భూమి
యోపాతివిస్తార తైయుంశుగ్ర్ముడమైయు ముడైతాయురుక్కుమ్.

అన్త ఆదిత్యమణ్డలత్తుక్కుమేలే నూతాయరం యోజన
త్తశవిలే చన్ద్రపదమాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే నూతాయి
రంయోజన త్తశవిలే నక్షత్రపదమాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే

1 (గారుడపు-పూర్వ-౨౨౦-౯). † గతవాన్ పరమంపదంయత్. ఎన్నమ్, ‘ఇయాయ ముక్తిమ్’ ఎన్న మ్భూతమ్. 2 (భాగవ ౬-౩-౨౪).
‡ ఇవిడంతోడజ్గి మేల్ వాక్యజ్గళు క్కునుగుణమాగ శ్రీవిష్ణుపురాణ(౨-౭)
వచనజ్గళై క్కుణ్డకొళ్వదు. 3 (వి-పు. ౨-౯-౪).

యిరునూతాయిరం యోజన త్తళవిలే బుధన్ముడై య పదమాయి
రుక్కుం. అదుక్కుమేలే యిరునూతాయిరంయోజన త్తళవిలే
శుక్రపదమాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే యిరునూతాయిరం
యోజన త్తళవిలే అక్లారకపదమాయిరుక్కుమ్. అదుక్కుమేలేయి
రునూతాయిరంయోజన త్తళవిలే బృహస్పతిపదమాయిరుక్కుం.
అదుక్కుమేలే యిరునూతాయిరంయోజన త్తళవిలే శనిపదమా
యిరుక్కుమ్. అదుక్కుమేలే నూతాయిరంయోజన త్తళవిలే సప్త
ర్షి మణ్డలమాయిరుక్కుమ్. అదుక్కుమేలే నూతాయిరంయోజన
త్తళవిలే జ్యోతిశ్చక్ర కూటస్థమాన ధ్రువపదమాయిరుక్కుమ్. ఆ
గభూమ్యంతరిక్షస్వర్గజ్ఞో మూన్త్రినుడై య వుయర్తి శొల్లప్పట్ట
దు. అదిల్ పాదచారిగళ్ వర్తిక్కుందేశం భూలోకం. భూమి
క్కు మాదిత్యనుక్కుమ్ నడువు భువర్లోకం. ఆదిత్యనుక్కుమేల్
ధ్రువపద మీతాగ పదినాలునూతాయిరం యోజనముయ ర్షియై
యుడై త్తాయ్ సాధికారర్ గళాన గ్రహనక్షత్రాదిగళ్ వర్తిక్కుం
దేశమానస్వర్గలోక మాయిరుక్కుమ్. † ఇదుక్కుమేలే యెరుకోటి
యోజన ముయర్షియైయుడై త్తాయ్ “వినివృత్తాధికారాన్తు మహ
ర్లోకనివాసినః”¹ ఎన్తు నివృత్తాధికారరాయ్, అధికారాపేక్షైయై
యుడై యరాయ్, కల్పాన్తస్థాయిగళాన విన్ద్రాదిగళ్ వర్తిక్కుం
దేశమాయుళ్ళ మహర్లోక మాయిరుక్కుం. అదుక్కుమేలే యిర
ణ్డుకోటియోజన ముయర్షియాయ్ బ్రహ్మపుత్రర్ గళాగిఱ సనకా
ది పరమయోగిగళ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన జనర్లోక మాయిరు
క్కుమ్. అదుక్కుమేలే యదిల్ నాలుమడక్లాంపడి ఎట్టుకోటి

† ఇదుక్కుమేలే - ధ్రువపదత్తుక్కుమేలే.

1 (శైవపు-).

యోజనముయ ర్తియాన † తపోలోకం ఓంకారాదిపరమర్షిగళో
 వ ర్తిక్కుం దేశమాయురుక్కుం. అదుక్కుమేలే యదిలాటుమడ
 జ్ఞాయ్ నాన్పుతైట్టు కోటి యుయ ర్తియుడైయ సత్యలోకమా
 యిరుక్కుమ్. ఇప్పడి స్వర్గపర్యంతమాగవకకోటియుమాయ్ కీర్త
 మేల్ మహర్లోకం తుడజ్జి ఐమ్మత్తోన్బదుకోటియుమాయ్ అటు
 పదుకోటియుచ్చాయమెన్బారుం, ఊర్ధ్వాధికటాహజ్జుక్కు
 నడుపు అణ్ణోచ్చాయ మెమ్బదుకోటియాయ్, “సూర్యణ్ణగోల
 యోర్త ధ్యో కోట్యస్సువైఃపఞ్చవింశతిః”¹ ఎన్తెయాలే సూర్యమణ్ణ
 లత్తుక్కు కీర్తిరుప తైన్దుకోటియుం, మేలిరుప తైన్దుకోటియు
 మాగ ఐమ్మనుకోటియాయురుక్కు మెన్బారుమా యిరుక్కుమ్.
 అప్పోదు సూర్యపదత్తుక్కుమేల్ ధ్రువపదమీతాక పదినాటు
 నూతాయుముం మహర్లోకం ఒరుకోటియుం జనర్లోకం ఇరణ్ణ
 కోటియుం తపోలోకం జనోలోకత్తుక్కు నాలుమడజ్ఞా యెట్టు
 కోటియుం సత్యలోకం జనర్లోకత్తుక్కు నాలుమడజ్ఞాయ్ పనిరణ్ణ
 కోటియుం ఇన్ద సత్యలోకత్తుక్కు మేల్పడ నాలునూతాయురం
 కుతైన్ద ఇరణ్ణకోటి అణ్ణకటాహోర్ధ్వత్తళవాగ యిరుక్కుమ్.

ఇని సూర్యనుక్కుకీర్తీ అణ్ణాధికటాహత్తళవుం అన్త
 రిక్షలోకం భూలోకం సప్తపాతాళజ్గళో అనన్తస్థానం గర్భోదక

† ‘ఉయ ర్తియైయుడైతాయ్, వైరాజాఖ్యరాన ప్రజాపతిగళ్వర్తిక్కు
 నేశమాన తపోలోకమాయురుక్కు’ మెన్టు తత్త్వత్రయ వ్యాఖ్యానానురోధేన
 పాఠ మిరున్దూల్ నలమ్. ఇదు విష్ణుపురాణశ్లోకత్తుక్కుం (౨-౭-౧౪) శేరుమ్.

‡ ఇప్పడి-ఇత్యాది వాక్యానుగుణం- శ్రీవిష్ణుచిత్రియత్రిత్ (౨-౭-౧౪)
 కాణ్ణ.

1 (తైవపు-).

మళవాగచ్చిన్న సజ్జ్యగతై నీక్కిడల్ మానమెస్తు అవిరోధేన కొ శ్చక్కడవదు.

* ఇప్పడి ఉత్సేధతైయుడైత్తాన చతుర్దశభువన త్తిలుం ఊర్ధ్వలోకమాన సత్యలోక త్తిలే “తేమామేమాం కేచనబ్రహ్మలో కాః రుద్రస్యాన్యేస నితతైవలోకాః । విష్ణోరన్యేస నిలోకా విశాలాస్తాంస్తా లోకాంస్తాను పాస్యవజన్తి” ఎన్టు అంశభేదత్తాలే శిలబ్రహ్మలోకజ్జళాయ్, శిలశివలోకజ్జళాయ్, శిలవిష్ణులోకజ్జళాయ్, అవ్యవరై ఉపాసి త్తవర్ గళుక్కు ప్రాప్యజ్జళాయరుక్కుం. ఇన్ద సత్యలోకవ ర్తిగళి † “వేదాన్తవిజ్ఞాననునిశ్చితార్థా స్సంన్యాసయో గాద్యతయశ్చుద్ధసత్త్వాః । జేబ్రహ్మలోకే తుపరాన్తకాలే పరా మృతాత్పరిముచ్యన్తిసర్వే” ఎన్టు ‡ “బ్రహ్మణాసమాతేనర్వేసంప్రా ప్తేప్రతిసంజ్ఞరే । పరస్యాన్తే కృతాత్తానః ప్రవిశన్తిపరమ్పదం” ఎన్టుమ్ శ్రుతిస్మృతిగళిలేశొల్లుగిటపడియే పరమానసంహారకాలం వన్దవారే బ్రహ్మవ్రాడేకూడిమోక్షతైప్రాపిప్పర్ గళి ¶ “ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాఃపునరావ ర్తినోఽర్జున” ఎన్టుబ్రహ్మలోక త్తిలే పో నవర్ గళుడైయ ఆవృత్తివచనం § “బ్రహ్మానంన్యాసి నాం స్మృత మ్” ఇత్యాదిగళిల్ శొల్లుగిటపడియే వర్ణాశ్రమాది ధర్మచరైవ యాలే బ్రహ్మలోకప్రాప్తిపణ్ణిన అవిద్వద్విషయం, యోగాతిశయ త్తాలే ప్రాపి త్తవిద్వద్విషయమన్తెన్టు కొశ్చవేణమ్.

¶ ఇన్దలోకజ్జళిల్ జన స్తపసత్యమెన్టుశొల్లపట్ట ఊర్ధ్వలోకజ్జళి

* ఇవిడ త్తిల్ కనుగుణమాగ (౨-౯-15) విష్ణుచిత్తీయత్తిల్ కాణ్ణ.

† (తైత్తి-౬-౧౦-౨౨). ‡ (కూర్క-పూర్వభా - ౧౨-౨౬౯).

¶ గీత-8-16. § (వి-పు-౧-౬-3౭) ¶ ఇదుక్కును గుణం (వి-పు. 2-2-౧౯-౨౧)ల్ కాణ్ణ.

మూర్ఛమ్ అదిసృష్టితుడణ్ణి బ్రహ్మవినుడైయ ఆయురవసాన త్తళ
వుమ్ నిర్మైయాలే నడువు అత్తీవు వస్తుసృష్టిక్క వేణ్డమైయాలే
లే “అకృతక” మెన్ఱుపేరాయిరుక్కుమ్.

కీర్తభూమ్యస్తరిక్ష స్వర్గరూపమానత్రైలోక్యముమ్ బ్రహ్మవి
నుడైయ అహరవసాన త్తిలే సంహృతమాయమ్, కల్పాదిగళిలే
సృష్టిక్కప్పట్టమ్, ఇప్పడిబ్రహ్మవినుడైయ దినేదినే సృష్టిసంహార
జ్జుళుణ్డైయాలే ‘కృతక’ మెన్ఱుపేరాయిరుక్కుమ్.

నడువిల్ మహర్లోకమానదు త్రైలోక్యపంహార త్తిల్ “యాన్తి
తాపార్తామహర్లోకనివాసిః”† ఎన్నిటపడియే తాపాదిగళి పారుక్కు
మాట్టాదేమహర్లోకత్తార్ కుడివాణ్ణిజనర్లోక త్తే కుడిప్పగురుగై
యాలే లోకంశూన్యమాయ్ కల్పాదిగళి దోరుంకుడివుగురుగై
యాలే కృతకాకృతకజ్జుళుక్కునడువు ఎన్నిట్టు ‘కృతకాకృతకం’
ఎన్ఱు పేరాయిరుక్కుమ్.

ఇన్ద్ర త్రైలోక్యమిజ్జ్యారూపమానకర్తానుష్ఠానస్థానము
మాయ్, ఇజ్జ్యాఫలభోగ స్థానముమాయిరుక్కుమ్. అల్లాడలోక
జ్జుళి యోగజనితపుణ్యాతికయ త్తినుడైయ ఫలభోగత్తుక్కు స్థాన
జ్జుళియిరుక్కుమ్.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే భోగభూమినిరూపణమ్నామ

చతుర్థోఽధికారః.

† పాతానరం కోకానరజ్జలిల్ కాణ్ణ. ‘త్రైలోక్యం దహ్య మానా
యాం కష్టస్య సుకర్షణాగ్నివా | యాస్త్యుష్ణణా మహర్లోకా జ్వనం భృగ్వ
దయోద్ధితాః’ ఎన్నిట శుకపవన త్తి లివ్వర్ణజ్జాణ్ణ.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

పఞ్చమాధికారః.

† సంహారమిరుక్కుంబడిఎఱ్ఱనేయెన్నిల్:- (1) నిత్యమెఱ్ఱుం, (2) నైమిత్తికమెఱ్ఱుం, (3) ప్రాకృతమెఱ్ఱుం, (4) ఆత్మన్తికమెఱ్ఱుం, నాలువగై పుట్టిరుక్కుమ్.

(1) అదిల్ నిత్యమావదు-ఉత్పన్నచేతనర్కు యమాదిగళాల్ వరుగిఱ శరీరవియోగమ్.

(2) నైమిత్తికమావదు-బ్రహ్మవినుడైయ రాత్రిగళోడు ముణ్డాగిఱతైలోక్యవినాశమ్.

(3) ప్రాకృతమావదు:- బ్రహ్మవినుడైయ వాయురవసానత్తిలే ప్రకృతిపర్యంతమాగపుణ్డాగుం వినాశమ్.

(4) ఆత్మన్తికమావదు:- ఉత్పన్నమాన వవిద్యాదిగళోడేకూడ పునరుత్పత్తివారాదపడియుణ్డాం శరీరవినాశమ్.

ఇదిల్ ప్రకృతినాశపర్యంతమాన సంహారం ప్రాకృతసంహార మ్మగైయాల్, అదుక్కిళ్ చొన్న ఉత్పత్తికమత్తుక్కుడలాగై యాలే యరియవేణమ్. అప్యయపూర్వికై యాయితే సృష్టి యిరుప్పదు. ఇదిల్ ముదల్ నైమిత్తిక సంహారక్రమత్తిలే నూఱు వర్షమ్ అనావృష్టియాయ్ క్కిడక్కుమ్. అనన్తరం రుద్రరూపి

† సంహారప్రకారం (వి-పు ౬-౩-౪), పదధ్యాయజ్ఞలిల్ కాణ్ణి.

యాన సర్వేశ్వరన్ “సుషుమ్నాహరికేశశ్చ విశ్వకర్తృతదైవచ ।
 విశ్వవ్యచాస్వధానంయ ద్వసురర్వాగ్వసుస్తథా”¹ ఎన్నుకొల్లుగిరి
 సుషుమ్నాదిగళాన ఆదిత్యకిరణజ్జలేత్రిలుమ్ ప్రవేశితునిన్త్తు భూమి
 యిలుమ్ ప్రాణిగళుడైయ శరీరజ్జళిలుముణ్డాన నీర్ పశైయైయఱు
 క్కుమ్. ఇప్పడిలోక త్రిలే తువట్టిత్తనీర్ కనత్తాలే అతిశయిత్త
 తేజస్సె యుడైత్తాన యిందవేత్తాదిత్యకిరణజ్జళిలుమ్, (1) † ఆరో
 గన్, (2) భ్రాజన్, (3) పటరక్, (4) పతజ్జన్, (5) స్వర్ణన్,
 (6) జ్యోతిష్మాన్, (7) విభాసన్, ఎన్నిజవెర్గళై యుడైత్తాయ్
 కొణ్ణు ఏత్తాదిత్యర్గళాయ్ పరిణమిక్కుమ్. అవ్వేయ్మివ్వేయ్
 లోకజ్జగళై యుజ్కాఱుకాలిల్ పొజ్జికూఱుపట్టదు పడుత్తిత్తీయ
 ప్పణ్ణుమ్. ఇప్పడితీయగై యాలేలోకత్రిలుణ్డాన మలెగళుం శుణ్ణాం
 బుకల్లుపోలే వెన్దు నీరామ్మక్కగుల్తాదిగళుం వెన్దు శామ్బలాయ్
 భూమణ్డలమడైయ ఒరుతురుమ్బు కాణవైణ్ణాదపడితమైముదుగు
 పోలే కిడక్కుమ్. ఇప్పడిఇవ్వాదిత్యర్గళాలే ఇందలోక త్రిల్ నెయ్
 ప్పు నీర్ పశై యుమల్లవళవిలే, ఈశ్వరన్ కాలాగ్నిరుద్రరూపత్తై
 ధరిత్తుకొణ్ణు పాతాళగతనానవనన్త్తన్ ముఖత్తిలుం కుదిత్తువై
 కొల్ పోర్పై యడియేతుడజ్జి చ్చుట్టుకొణ్ణు యేఱుమాప్పోలే
 పాతాళం తుడజ్జి లోకజ్జళై యడైవిలే శుట్టుకొణ్ణైఱిత్త వనన్తరం
 ముఖనిశ్వాసత్తాలే పుష్కలావర్తజ్జళాన మేఘజ్జళై సృష్టిక్కుమ్.
 అమ్మేఘజ్జళై ఆకాశమడైయ యిడమడైయంబడి మిన్నలు మిడి
 యుమాయ్ నూఱువర్షం వర్షిక్కుమ్. అవ్వర్షజలత్తాలే యెరిగిరినె
 రుప్ప మనిన్దు లోకమడైయ వెళ్ళుకోక్కుమ్. అనన్తర మిప్పడి

1 (కూర్మ-పూర్వ. ౪-౨-౩). † ‘ఆరోగోభ్రాజః పటరః పతంగః
 స్వర్ణః జ్యోతిషీమాన్ విభాసః’ ఇతి నప్తనూర్యాః, ఇతి శ్రుతేః.

వర్షిక్కిటమేఘజ్ఞశఙ్ఖయ ప్పరిప్పరన్దుపోంబడి భగవన్ముఖనిశ్వా
సమాగిటకాల్మయ నూలువర్షం బ్రహ్మాణ్డమన్డయక్కులుఙ్గుంబడి
యడిక్కుమ్. ఆనపిన్బు నిరమ్మినిట్కిట జలతత్త్వమన్డాన్దర్వర్షియా
నభూమియిన్దు య భూమిత్యవ్యవస్థాపకమాన గన్ధగుణతై గ్రసి
క్కుమ్. అగ్గనైయానభూమి జలతత్త్వమాయేవిడుమ్. అన్దజలత్తి
న్దు య రసాత్కమాన గుణతై తేజస్సు గ్రసిక్కుమ్. అన్దరస
మాన జలం తేజస్సాయేవిడుమ్. అన్ద తేజస్సిన్దు య రూపగుణ
తై వాయు గ్రసిక్కుమ్. పిన్బు అన్దతేజస్సు వాయువాయేవిడుమ్.
వాయుగుణమాన స్పర్శతై ఆకాశం గ్రసిక్కుమ్. పిన్దై యన్ద
వాయు ఆకాశమాయేవిడుమ్. ఆకాశగుణమానశబ్దతై భూతా
ది గ్రసిక్కుమ్. పిన్బు మాకాశము మిన్ద్రియజ్ఞుం బరుక్కాలే
అహజ్కారత్తిలే లయిక్కుమ్. అహజ్కారం మహానిలే లయి
క్కుమ్ “ఉర్వీమహంశ్చ జగతః ప్రాన్తే ౭ స్తర్భావ్యత స్తథా”¹
ఎన్దన్దత్తుక్కుల్ వాయోడు పుటవాయోడు వాళియట వైరుప్రా
న్దత్తిలే పృథివియుం బరుప్రాన్దత్తిలే మహానుమెన్దు †శొల్లుగై
యాలే ఉల్ వాయిల్ ప్రథమకోటియాన పృథివితుడన్ది చరమ
కోటియాన మహానశవుం శెల్లయివ్వణ్డమాన కార్య మిప్పడి
యశ్రీన్దు ఆవరణజలమే శేషిత్తు నిఱుక్కుమ్. ఇజ్జలం తుడక్కమాన
వాతావరణముం ఒన్దిలే ఒన్దులయిత్తు ప్రకృతియే శేషిక్కుమ్.
అన్దప్రకృతి తానుం పురుషసమస్త్యాత్కమాన వక్షరావస్థయై భ
జిత్తు తదవస్థమానప్రకృతియుం పురుషనుం “ఆసీదిదన్తమోభూత

1 (వి-పు-౬-౪-౨౯). † ఇదిగ్గ క్కమగుణమాగ (౬-౪-౨౯)
విష్టచిత్తియత్తిల్ కాణ్డ.

మనస్సజ్ఞాతమలక్షణమ్ । అప్రతర్క్యమవిజ్ఞేయం ప్రసుప్తమివ స
 ర్వతః”¹ ఎన్నిఱపడియే అనిర్ధారణీయమాగ చొచ్చిల్లప్పడుగిఱ ఒరు
 అవస్థయై యడైన్దు “ప్రకృతిర్యామయాఖ్యాతా వ్యక్తావ్యక్త
 స్వరూపిణీ । పురుషశ్చపున్యభావేతౌ లీయే శే పరమాత్మని”²
 ఎన్నిఱపడియే తమోవస్థరాన ప్రధానపురుషగ్ గళిరువరుం పరమా
 త్మావికాపక్కలిలే విభాగానర్వదశాస త్తిలక్షణలయ తై యడైన్దు
 కిడప్పర్ గళి. ఇప్పడి పరమాత్మావేయేయడైన్దు ప్రకృతిపురుషాది
 సకలవికల్పశూన్యమాయ్ కొడ్డు పరాధికాలంకిడక్కుమ్. ఇదు
 ప్రాకృతసంహారప్రకారమ్.

ఇప్పడి భగవదాత్మకనాన బ్రహ్మవాలే సృష్టమానలొకజ్గళిల్
 కర్తృఫలభేదస్థానమాగ నానావిధశరీరపరిగ్రహంపణ్ణి ఉత్పన్న
 రాన బద్ధాత్మాక్కళుడైయ † సృష్టిప్రకారం నిరూపిక్కుప్పడుగిఱ
 దు. అదిల్ సృష్టియిలే ఉపక్రమి త్తిబ్రహ్మపుక్కు ‡ అబుద్ధిపూర్వక
 తిమః ప్రచురమాయ్ గుల్తాదియాన సర్గంమున్దర పున్దాయిల్లయి.
 ఇదుదాన్ ‘తమస్సు, మోహం, మహామోహం, తామిస్రం, అన్ధ
 తామిస్రం’ ఎన్దుపళ్ళప్రకారమాన అవిద్యారూపమాయరుక్కు
 మ్. పృథ్విదిగళుక్కు శబ్దాదిబాహ్యప్రకాశముం సుఖదుఃఖాద్య
 స్తఃప్రకాశముమాగిఱ ప్రకృష్టవిజ్ఞానమిన్ద్రియే జలాద్యాదానం,
 క్షుతభిజ్గసంహోహణం, దోహదాదినంపర్కజ్గళుక్కు వేణ్ణుమదువే
 యాబడియరుక్కుం. మహీరుహదిగళుక్కు కిళ్ళిల్ జ్ఞాతృత్వమి
 తేయుళ్ళదు. ఆగైయితే “అన్తస్సంజ్ఞాభవ స్త్యేతే సుఖదుఃఖసమ
 నివృతాః” ఎన్దుశొల్లప్పట్టదు. ఇదల్లకుచ్చెన్న పళ్ళప్రకారత్వ

1 (మను-౧-౫). 2 (వి-పు-౬-౪-౩౯) † సృష్టిప్రకారం (వి-పు.
 ౧-౫.) ల్ కాణ్ణ. ‡ అబుద్ధిపూర్వక - విశేషధ్యానరహిత.

మావదు- వృక్షం, గుల్మం, లతై, వీరుత్, తృణమే న్నజ్జువగై
యామిరుక్కుమ్. వృక్షమావదు- ఉల్లే కాళ్ళుణ్ణానమరజ్జుల్ ? గు
ల్మమావదు-తూణుగళ్. లతై యావదు-కొడిగళ్. వీరుత్తావదు-
పల్లీమానపూణ్ణుగళ్. తృణమావదు - ఉల్లేరమిల్లాదవై గళ్.
ఇంద్రవృక్షాదిసర్గం తిర్యక్ సృష్ట్యాదిగళుక్కు మున్నాగై యాలే 'ము
ఖ్యసర్గ'మెన్దుశొల్లప్పడుమ్. అబుద్ధిపూర్వకమెన్దుగ శొల్లప్పడుగై
యాలే బ్రహ్మవినుడై య స్రస్త్వత్వం భగవత్సజ్జుల్పాధీనమెన్దుం,
ఇంద్రసర్గత్తినుడై య తమకిరాచుర్యత్తుక్కు ఇదువే హేతువెన్దుం
తోన్దుగిటదు. ఇంద్రతమోమోహాదిగళ్ అజ్ఞానభేదమాయ్ బద్ధచే
తనరెల్లార్కు ముణ్ణాయురుక్కుం. ఎజ్జనేయెన్నిల్ ప్రకృతినుహత్
అహజ్జామాత్రాపఞ్చకాత్మకమాన వష్టభేదగర్భమాయురున్దు
ళ్ళ అనాత్మావిల్ ఆత్మబుద్ధితమన్ను. 1. అణిమావైశ్వర్యదళాభత్తి
ల్ మమత్వం- మోహం. 2. దివ్యమానుషభేదత్తాలే దశభాభిన్న
మానశబ్దాదిగళిల్ రాగం-మహామోహం. 3. ఇంద్రఅష్టైశ్వర్యదశవి
షయజ్గళుక్కుపరరాల్ విరోధంవన్దుల్ పిఱక్కుంక్రోధం - తామి
సం. 4. ఇవై త్తినుడైయ భోగ త్తిల్ నడువే వినాశం నరుగిఱదోవె
న్దిటభయం-అన్ధతామిసం. 5. ఇవై యథార్థజ్ఞానవిరోధిగళ్. ఇవై
యైన్దయుంఅవిద్యై-అస్మితై -రాగం-ద్వేషం-అభినివేశమెన్దు శొల్ల
ప్పట్లకేళపఞ్చకమాగవుం శొల్లువర్ గళ్. ఇంద్రపఞ్చపర్వైయాన
అవిద్యైయిల్ తమన్నయెట్టువగై యుం, మోహమెట్టువగై యుం
మహామోహం పత్తువగై యుం, తామిసం పదినెట్టువగై యుం,

† యోగనూత్రకారర్థో శొల్లువర్గశైస్తపడి అవిద్యాస్థితా రాగద్వేషాభి
నివేశాః పంచక్షేపాః ఇతి నూత్రమ్.

అన్ధతామిన్రం పది నెట్టువగై యుం ఆగ ఐంబ త్తిరణ్ణు ప్రకారత్తై
 యుడై తాయ్దుక్కుమెన్ఱు సాన్బన్ఱి త్తిలే శొల్ల ప్పట్టదు. అణిమా
 ద్యప్తైవ్యరమావన "అణిమా మహిమాచైవ గరిమా లఘిమాత
 థా ఈశత్వంచ వశిత్వంచ ప్రాప్తిః ప్రాకామ్య మేవచ"† ఎన్ఱిటపడి
 యే యోగ ఫలమాయ్కోణ్ణు ముసుముత్తువుక్కు మోక్షప్రతిబద్ధ
 కమాయవదుం ఐశ్వర్యవిశేషజ్ఞళి. 1. ఇదిల్ అణిమావావదు:- అ
 త్యస్తమణువాన పదాన్దజ్ఞళుక్కుళ్ళే యుళ్ళేయడజ్ఞవల్ల నాంబడి
 తేశరీరత్తై చ్చిఱుక్కుగై. 2. మహిమావావదు- చతుర్దశ
 భువనజ్ఞళై యుం వ్యాపిక్కుంబడితేశరీరత్తై ప్పెరుక్కుగై. 3. గరి
 మావావదు - భువనోద్ధరణక్షమమా నవతిశయశక్తిగళాఱుంచలి
 క్కపైన్ఱాదకనత్తై యుడై యనాగై. 4. లఘిమావావదు- నిలావె
 య్విల్తోడక్కమాన స్వచ్ఛపదాన్దజ్ఞళుం తన్నై ధరిక్కుం
 బడి కనశరీరత్తై నొయ్తాక్కుగై. 5. ఈశత్వమావదు- అప్ర
 తిహతమాన స్వచ్ఛన్ద ప్రవృత్తియైయుడై యనాగై. 6. వశిత్వ
 మావదు - జనన మరణాదిగళుం స్వాధీనమాగై. 7. ప్రాప్తి
 యావదు - అతీతానాగతదూరస్థమాన విషయజ్ఞళై యుం ప్రత్య
 క్షీత్తు ప్రాప్తిక్కై. 8. ప్రాకామ్య మావదు యత్రకామా
 వసాయిత్వమాగై యాలే తన్నభిమత విషయజ్ఞళి దుర్లభజ్ఞళేయా
 గిలుం తాన్ నిన్ఱై త్తపడియే పరకాయప్రవేశత్తాలే యాదల్,
 ఛాయానుప్రవేశత్తాలే యాదల్ తన్నుడైయ సజ్జుల్పమాత్ర
 త్తాలే అధిష్ఠిత్తు అనుభవిక్కై. ఇన్దతమోమోహాది భేదపఞ్చకం
 నగన్దత్తిల్వన్దాల్ వృక్షాదియాన వస్తుభేదత్తుక్కు సూచక

† (లైంగపు-పూ-౧౦౦-౯.) (అమర - స్వర్గపంచ) ‡ నగః - స్థావరః.

§ (లైంగే-పూ-౧౦౦-౧౦).

నూయిరుక్కుమ్. ఇంద్ర సగసర్గం కర్తాధికార త్రైయుడై తల్లామై
యా లే సంసారప్రవృత్తిక్కు యోగ్యమల్ల వెన్తు నిన్దైత్తు, పిన్దై ఎ
యుం సర్గాస్తర త్తిల్ వందాల్, ఉపక్రమి త్త్రస్తప్తావానవన్ ధ్యానం
పణ్ణినవళవిలే పశ్వాదియాన తిర్యక్ సోతస్సానదు ఉత్పన్నమా
యిన్ద్రీయ. తిర్యక్కాగ సచ్చరిక్కైయా లే తిర్యక్ సోతస్సెన్తు
పేరాగిఱదు. అంద్ర పశ్వాదిగళ్ తమఃప్రచురజ్జళాయ్, అత్తా లే
సమ్యగనుభవజ్ఞానమిన్ద్రీయి లే యిరుక్కుచ్చెయ్ దే, సమ్యక్ జ్ఞాన
మానిగళాయ్, అవివేకిగళాయ్, శాస్త్రవశ్యమల్లామైయా లే మాత్మ
గమనాది దుర్తార్గప్రవృత్తజ్జళాయ్, * సుఖదుఃఖాద్యనుభవత్తా లే
అస్తగిప్రకాశయు క్తజ్జళాయ్, “అహంకృతా అహంమానాః” ఎన్తు
గర్వితజ్జళుమాయ్, దేహత్వాభిమానిగళుమాయ్, స్వపరస్వభావ
జ్ఞాన మిల్లాదపడియావృతచి త్తజ్జళుమాయ్, అష్టావింశద్వధ త్రై
యుడై యన్దై యాయిరుక్కుమ్. | అష్టావింశద్వధమావదు-“ఏకా
దశేన్ద్రియవధా నవధాంభాదయస్తథా | అష్టౌచ తారకాద్యాశ్చ
తేషాంశక్తివధామతాః” ‡ ఎన్తు వాయుపురాణ త్తిల్ శొల్లుగిఱ
పడియే ఇన్ద్రియవై కల్యంపదినొన్తుమ్, అమాభదితుష్టిగళొన్బదుమ్,
తారకాదిసిద్ధిగళ్ ఎట్టుమ్ ఆగ అష్టావింశద్వధమెన్తు శొల్లప్ప
డుమ్. ఇవై త్తిలిన్ద్రియవై కల్యమావదు - బధిరత్వముమ్, త్వి
గ్దోషముం, ఆన్ద్యముం, వైరస్యముం, నాసాధ్వంసముం, జ్ఞానే
న్ద్రియవై కల్యమ్, మూకత్వముం, కుణితత్వముం, పజ్జుత్వముం,
క్షోబత్వముం, ఉదావర్తత్వముం, కర్తేన్ద్రియవై కల్యం; జడత్వం
మనోవై కల్యం. అమాభదినవతుష్టిగళుక్కుం, తారకాద్యప్రసిద్ధిగ

* (వి-పు. ౧-౫-౧౧). † ఇంద్రపక్షిక్కుసుగుణమాగ-శ్రీవిష్ణుచిత్తీ
యత్తిల్ (౧-౫-౧౧) కాణ్ణ. ‡ (పూర్వ-౬-౪౨).

భుక్కుం నైకల్యం. బుద్ధివధమెన్దు పేరాయ్ పదినేఱుపడియా యిరుక్కుమ్. ఇదు తిర్యక్కుగ భుక్కుం, మనుష్యాదిగ భుక్కుం, ప్రాయేణ ప్రచురమాయరుక్కుమ్. ఇదిల్ నవతుష్టిగళావదు-అమ్మై, సలిలై, ఆవై, పుష్టి, సుతారై, సుపారై, సునేత్రై, మారీచికై, ఉత్తమామ్మై ఎన్దు పేరా యిరుక్కుమ్. అదిలప్తవిధప్రకృతిపరిణామవిశేషత్తాలేచి త్తలయత్తిల్ నిన్దుం ముక్తనాగ నిన్జేన్ ధ్యానత్తాలే ఎన్నప్రయోజన'మెన్ది తుష్టిక్కు-అమ్మై యెన్దు పేర్. సంన్యాసవేషాపాదానమాత్రత్తాలే కృతార్థనాగానిన్జేన్' ఎన్ది తుష్టిక్కు సలిలై ఎన్దు పేర్. 'కాలాన్తరత్తిలే సిద్ధిక్కిఱదు' ఎన్ది తుష్టిక్కు ఆవై యెన్దు పేర్. 'భాగ్యవశత్తాలే సిద్ధిక్కిఱదు' ఎన్ది తుష్టిక్కు పుష్టి ఎన్దు పేర్. ఇవై నాలు మాధ్యాత్మికజ్ఞానాన్కొన్డు ప్రకృతి, ఉపాదానం, కాలం, భాగ్యమెన్ది కామ్యాన్తరజ్ఞై యుడై యవై యాయిరుక్కుమ్. అర్థత్తినుడై య ఆర్జనత్తిలుం, రక్షణత్తిలుం, క్షయత్తిలుం, క్షేపదర్శనత్తాలే మీణ్ణిరుక్కిఱ తుష్టిగ భుక్కు సుతారై, సుపారై, సునేత్రై ఎన్దు పేర్ గళాయరుక్కుం. శబ్దాదివిషయభాగత్తిల్ తృప్తిపిఱవాదేదోషత్తైక్కన్డు మీణ్ణ తుష్టిక్కు మారీచికై ఎన్దు పేర్. విషయభాగత్తిల్ తృప్తికల్లియాదొల్లిన్దాల్ పాపాదిదోషత్తైక్కన్డు మీణ్ణ తుష్టిక్కు ఉత్తమామ్మై ఎన్దు పేరాయరుక్కుం. అప్తసిద్ధిగళిల్ అనుపదిప్తమానవర్థతైప్పల్లి బుద్ధియాలుణ్ణాన ఊహంసారాభ్యాయానసిద్ధి. ప్రాసజ్జికమాన శబ్దశ్రవణత్తాలే యాదల్, లోకీయాత్రాదర్శనత్తాలే యాదల్, అర్థజ్ఞానంపిఱక్కై సుతారాభ్యాయానసిద్ధి. గురూపదేశత్తాలే యెదిలు మధికమానవర్థజ్ఞానంపిఱక్కై తారాయన్త్యాభ్యాయానసిద్ధి. ఆధ్యాత్మికా ౨౨ధిభాతికా ౨౨ధిదై వికరూప తాపత్రయజయలాభత్తాలే

మూస్తువగై ప్పట్టమోద-ప్రముదిత-మోదమానాభ్యైగళాన సిద్ధి
గళ్. ఇవిష్టత్తి లాభ్యాత్తికతాపత్తుక్కు ఆయుర్వేదత్తాలే జ
యం; ఆదిభౌతికత్తుక్కు లౌకికజ్ఞళాన త త్తదనురూపాచాయ విష
యజ్ఞళాలేజయం; †ఆధిదైవికమానశీతోష్ణవాతాదిగళుక్కు ప్రతి
శ్రయాచ్ఛాదన శయ్యాకాతుక మజ్ఞళాచరణాదిగళాలే జయం.
నిత్రయోగవశత్తాలే యర్థసిద్ధియుక్తాగై అధిగమాభ్యైయాన
సిద్ధి విద్వత్తిపస్విజన శుశ్రూషేయా లే లభ్యైయానవర్గసిద్ధి- సదా
ప్రముదితాభ్యైయానసిద్ధి. ఆగతారాభ్యై, సుతారాభ్యై, తార
యన్త్యాభ్యై, మోదాభ్యై, ప్రముదితాభ్యై, మోదమానాభ్యై,
అధిగమాభ్యై, సదాప్రముదితాభ్యైయాన సిద్ధిగళెట్టుమ్, అ
మృదినవతుష్టియుమ్, బుద్ధివిపర్యాస జనితజ్ఞళాయ్కోక్త్యా బుద్ధి
వధాత్తికజ్ఞళాన యివై పది నేయమ్, ఇన్ద్రియాశక్తిగళ్ పదినా
స్తుమ్, మోక్షాన్తరాయజ్ఞళాగ సాజ్ఞ్యత్తిలే శొల్లప్పట్టదు. “ఏకా
దశేన్ద్రియవధా స్సహబుద్ధి వధైర శక్తిరుద్దిష్టాః । సప్తదశధాతు
బుద్ధేర్విపర్యయాత్తుష్టి సిద్ధీనామ్ । ఆచార్యాత్తికాశ్చతస్రః ప్రకృత్యు
పాదానకాలభాగ్యాభ్యాః । బాహ్య విషయో పరమాః పశ్చి
నతుష్టయోఽభిహితాః । ఊహశ్శబ్దోఽధ్యయనందుఃఖ విఘాతా
స్త్రయస్సహృత్ప్రాప్తిః । దానశ్చ సిద్ధయోఽప్తే సిద్ధేః పూర్వో
జ్ఞుశ స్త్రివిధః.” (ఎన్తు). ఇప్పుడి అష్టావింశద్వధాత్మకమాన తిర్య
క్స్వంగం సృష్ట్యాది జగత్ప్రవృత్తి హేతువల్లామైయా లే పిన్నైయుం

† ‘ఆధిదైవికస్య - ప్రతిశ్రయాచ్ఛాదన ప్రతిష్ఠాదాన శయ్యా కాతుక
మంగళాచరణాదీనాజయః’ ఇతిహి (౧-౫-౧౧) విష్ణుచిత్తీయవాక్యమ్.

‡ సిద్ధేః - మోక్షస్య - అంకుశః - అన్తరాయః - త్రివిధః - విపర్యయః -
శక్తిః - తుష్టిరితి.

సృష్ట్యన్ముఖనాన బ్రహ్మవినుక్షైయ ధ్యానరూపసంకల్పత్వాలే ఊర్ధ్వస్రోతశ్శబ్దవాచ్యమానదేవసర్గముక్తాయామిమషదృక్కుగళాయ్ ఊర్ధ్వసంకల్పరయ క్తరాగైయా లే ఊర్ధ్వస్రోతనుస్కళైన్లెఱుదు. అన్ద దేవర్గళాగితార్ - సత్త్వోద్రీక్ష క్తరాయ్, సుఖప్రీతి బహుళరాయ్, ఉత్సృఘ పుటమోహువాశియట జ్ఞానతిరోధాన మిన్దయే సర్వదానన్దుప్తచిత్తరా యిరుప్పార్గళి. అవర్గళుంజగ త్ప్రవృత్తి నిరపేక్షరాయరుక్తైయా లే కీర్తీ చ్చొన్నముఖ్యమాన నగసర్గం, తీర్థకర్ణజ్జళోడువాశియట అసాధకమాగనినైత్తు గుణ త్రయ విశిష్టరాగైయా లే ప్రకాశప్రవృత్త్యాదిశీలరాన మనుష్యర్గళై సృష్టిత్వా. ఇన్దమనుష్యసర్గం - దేవసర్గత్తుక్కు క్కీర్తాయరుక్తైయా లే అర్వాక్రోసిత సెన్ద్రు పేరాయరుక్కుమ్. ఇప్పడి స్థానరాదిగళాన నాలు సృష్టిగళుం అన్వితజ్జళాయ్కోణ్డై కీర్తీచ్చొన్న శక్తివధాదిగళాన ననుగ్రహసృష్టిగళోడే కూడియరుక్కుమ్. మహదాదిసృష్టియుం, తన్మాత్రాదిభూతసృష్టియుం, ఇన్ద్ర యసృష్టియుమెన్దు ప్రాకృతసృష్టిమూన్తాయ్, స్థావరాదిగళాన నాలాయరున్ద వనుగ్రహజ్ఞుడి యెట్టుసృష్టిగళాయరుక్కుమ్. ఇదు దాన్ “అప్తమోనుగ్రహస్సర్గః సచతుర్థావ్యవస్థితః । విపర్యయేణా శక్త్యాచ సిద్ధ్యాతుప్త్యా తథైవచ । స్థావరేషు విపర్యాసా త్తిర్యగ్యోనివ్యవస్థితః । సిద్ధ్యాత్కనా మనుష్యేషు తుప్త్యాదేవేషు కృత్స్నశః” ఎన్దు వాయవ్యత్తిలే శొల్లుగిటపడియే స్థావరజాతియి లిన్ద విన్ద్రియాదిగళుడైయ స్వరూపవిపర్యాసత్తాలుం, తీర్థజ్ఞాతియిల్ శక్తివికుణ్ణనత్తాలుం, మనుష్యజాతియిల్ సిద్ధిరూపత్తాలుం, దేవతాజాతియిల్ తుప్తిరూపత్తాలుం, తత్త్వస్వభావానుగ్రహ రూప మెన్దు దాయున్దు. ఊర్ధ్వస్రోతనుస్కళాన దేవర్గళాగి

తార్. సనకాదిపరమయోగిగళుం నవబ్రహ్మకళుం ముదలానా
రుం, ఇన్నముం, ఊర్ధ్వలోః వాసిగళాన దేవవర్గజళుం, ముప్పత్తు
ముక్తోటి దేవర్ గళాగితార్ - 'ఏకాదశరుద్రర్ గళుం, ద్వాదశా
దిత్యర్ గళుం, అష్టవసుకళుం, అశ్వినీదేవతైగళుమేస్తు + శొల్ల
ప్పట్టిరుక్మిర త్రయస్త్రింశతోక్తోట నిర్వాహకమాన దేవతా
వర్గజ్జే.

ఇవర్ గళిత్ ద్వాదశాదిత్యర్ గళాగితార్ - “ధాతార్య మాచ
మిత్రశ్చ వరుణశ్చేంద్ర ఏవచ । విషస్వాం స్త్యథపూషాచ పర్జన్య
శ్చాంశ ఏవచ । భగ స్త్యష్టాచవిష్ణుశ్చ ఆదిత్యాద్వాదశస్త్పతాః”¹
ఎస్తు శొల్లప్పట్టవర్ గళి.

“సరథోఽధిష్ఠితోదేవై రాదిత్యై ఋషిభిస్తథా । గన్ధర్వై
రప్పరోభిశ్చ గ్రామణీ సర్వరాక్షసైః॥”² ఎన్నిజపడియే తన్దామై
యనుచ ర్తిప్పార్ ఆదిత్యర్ గళి, సప్తర్షిగళి గన్ధర్వర్ గళి, అప్ప
రస్సుకళి, యక్షగళి, సర్పజ్జళి, రాక్షసర్ గళాగితయేఋషర్గ
త్తోడేకూషి యమ్మణ్డలత్తుక్కు వాసస్థానమాన రథత్తిలే యిరు
ప్పర్ గళి. ఇవర్ గళిత్ “పులస్త్యః పులహశ్చాత్రి ర్వసిష్ఠోథాం
గిరా భృగుః । గౌతమశ్చ భరద్వాజః కాశ్యపః కృతురేవచ ।
జమదగ్నిః కౌశికశ్చ మునయో బ్రహ్మవాదినః । స్తువన్తి దేవం
వివిధై శ్చన్ద్రోభిస్తే యథాక్రమం॥”³ ఎస్తు పన్నిరణ్డ ఋషిగ

+ “ఏతేత్రయస్త్రింశద్దేవా ఇతి । కతమేతే త్రయస్త్రింశదిత్యష్టేవన
పః ఏకాదశరుద్రా ద్వాదశాదిత్యా స్తఏకత్రింశత్ ఇన్ద్రోత్తైవ ప్రజాఫతిశ్చ
త్రయస్త్రింశావీతి” ఇతి బృహదారణ్యక (౫-౯-౨) శ్రుతిః.

1 (విపు-౧-౧౫-౧౩౧) సర్వ పురాణజ్ఞలిలుం పాఠవ్యత్యాసంకాక్షిణదు.
2 (వి-పు. ౨-౧౦-౨). 3 (కూర్మపు. పూర్వ. ౪౧-౫).

ళుం, వేదాధ్యయనపరరాయ్కొండ్లు స్తుతిప్పర్ గళ్. “తుమ్బురు
ర్నారదో హాహా హూహూ ర్విశ్వావసుస్తథా | ఉగ్రసేనో వసురుచి
ర్విశ్వా వసురథాపరః | చిత్రసేన స్తథోర్ణాయు ర్భృతరాష్ట్రోద్విజో
త్తమాః | సూర్యవర్చాద్వాదశై తే గన్ధర్వాగాయతాంవరాః ||”¹
ఎన్టు పన్నిరణ్ణు గన్ధర్వర్ గళుంగానవరరాయరుప్పర్ గళ్ “కృ
తస్థలాస్సరోవర్యా తథాన్యా పుంజకస్థలా | మేనకా సహజన్యాచ
ప్రహ్లాచాపి ద్విజో త్తమాః | అనుష్టాచ ఘృతాచీచ విశ్వాచీ
చోర్వశీ తథా | అన్యాచపూర్వ చిత్తిస్సాన్యత్ అన్యాచై వతిలో
త్తమా ||”² ఎన్టు శొల్లప్పట్ట పన్నిరణ్ణుపరన్నుక్కళుం నృత
పరరా యిరుప్పర్ గళ్

“రథజిచ్చ రథౌజాశ్చ గ్రామశీశ్చరథస్వనః | చిత్రస్సాన్యతాః
పూరణశ్చ సుషేణసేనజిత్తథా | తాక్ష్యశ్చార్జిప్తనేమిశ్చ
ఋతజిత్ సత్యజిత్తథా”³ ఎన్నిట పన్నిరణ్ణుయత్తుర్ గళుం, కుది
రై పిడిత్తుసేవిప్పర్ గళ్. “వాసుకిః కచ్చవీరశ్చ తక్షకః సర్ప
పుంగవః | ఏలాపత్రశ్శంఖపాలః తథైరావతిసంజ్ఞకః | ధ
నంజయోమహాపద్మ స్తథాకారోటకోద్విజ | కమ్చులోశ్వ
తరశ్చైవ వహ స్త్రేనంయథాక్రమమ్”⁴ ఎన్టు పన్నిరణ్ణునా
గజ్గళుం తేరై నడత్తువర్ గళ్. “అథహేతిః ప్రహేతిశ్చ పౌరు
షేయోవధ స్తథా | సర్వోవ్యాఘ్ర స్తథా పశ్చువాతోవిద్యు
త్ దివాకరః | బ్రహ్మోపేతశ్చ విప్రేన్ద్ర యజ్ఞోపేతశ్చరాక్ష
సాః”⁵ ఎన్నిట పన్నిరణ్ణురాక్షసర్ గళు మనుచరరాయరుప్పర్ గళ్.

1 (కూర్మపు. పూర్వ. ౪౦-౧౨-౧౩). 2 (కూర్మపు. పూర్వ.
౪౦-౧౪-౧౫) 3 (కూర్మపు పూ ౪౦-౬) 4 (కూర్మపు పూర్వ.
౪౦-౧౦-౧౧) 5 (కూర్మపు. పూ ౪౦-౮)

ఇప్పడి యాదిత్యాదిసప్తగణజ్ఞుం, చైత్రాదియాన పన్నిరణ్ణు
మాసజ్ఞోదోఽం మాటిమాటిపర్యాయేణ నిర్వహిత్తుష్పరువ
గ్గల్ అదిల్ “ ధాతాకృతస్థలాచైవ పులస్త్యవాసుకిస్త
ధా । రథభృత్ గ్రామణీర్హేతి స్తుమ్బురుశ్చైవ సప్తమః । ఏ
తేవసన్తివైచైత్రే మధుమాసేనదైవహి”¹ ఎన్నిఱపడియే ధాతా
వెన్నిఱవాదిత్యనుం, కృతస్థలై ఎన్నిఱవపురస్సుం, పులస్త్యనెన్నిఱ
ఋషియుం, వాసుకిఎన్నిఱ సర్పయుం, రథభృత్ ఎన్నిఱ యక్షనుం,
హేతిఎన్నిఱ రాక్షసనుం, తుమ్బురువెన్నిఱ గన్ధర్వనుమాగిఱ వె
య్యవరుం చైత్రమాగిఱ మధుమాసత్తి లెహ్పదుం వసిష్ఠగ్గల్
“ అర్యమాపులహశ్చైవ రథాజాఃపుంజిస్థలా । ప్రహే
తిః కచ్చవీరశ్చ నారదశ్చరథేరవే । మాధవేనివసన్త్యేతే”² ఎన్ని
ఱపడియే అర్యమావెన్నిఱఆదిత్యనుం, పులహనెన్నిఱ ఋషియుం,
రథాజాఎన్నిఱ యక్షనుం, పుంజిస్థలై ఎన్నిఱ వపురస్సుం, ప్రహేతి
ఎన్నిఱ రాక్షసనుం, కచ్చవీరనెన్నిఱ సర్పయుం, నారదనెన్నిఱ గ
న్ధర్వనుమాగిఱ వెయ్యవరుం వైయ్యాశిమాసమాగిఱ మాధవ
మాసత్తిలే వసిష్ఠగ్గల్ “ మిత్రోఽత్రిస్తక్షకోరక్షః పారు
షేయోఽధమేనకా । హాహాధన్వనశ్చైవ మైత్రేయైతే
వసన్తివై”³ ఎన్నిఱపడియే మిత్రనెన్నిఱ వాదిత్యనుం, అత్రియెన్నిఱ

1 (వి.పు. ౨-౧౦-3).

§ ‘మధుశ్చ మాధవశ్చ వాసన్తికావృతా । శుక్రశ్చ శుచిశ్చగ్రోస్తా
వృతా । నభశ్చ నభస్యశ్చ వార్షికావృతా । ఇష శ్చోర్జశ్చ శారదావృతా ।
సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమంతికావృతా । తపశ్చ తపస్యశ్చ శైశిరావృతా’
ఎన్నిఱ శ్రుతియై (యజు. ౪-౪-౧౦-౨౯) ఉల్కొణ్ణు ‘మధుమాస మి’
త్యాది

2 (వి.పు. ౨-౧౦-౪)

3 (వి.పు. ౨-౧౦-౫).

ఋషియుం, తక్షక నెన్నిట సర్పముం, పౌరుషేయనెన్నిట రాక్షస
 నుం, మేనకై యెన్నిట వప్సరస్సుం, హాహావెన్నిట గన్ధర్వనుం, రథ
 స్వననెన్నిట యక్షనుమాగిట వెఱువరుం, ఆని ఎన్నిట శుచిమాస
 త్తిలే వసిప్పర్గళి. “వరుణోవసిష్ఠోరమ్భాచ సహజన్యాహు
 హూపథః । రథచిత్రస్తథాశ్వాచో వసన్త్యాపాథనంజ్ఞకే ”¹
 ఎన్నిటపడియే వరుణనెన్నిట వాదిత్యనుం, వసిష్ఠనెన్నిట ఋషియుం,
 సహజన్యైఎన్నిట (రంభై యాగిట) వప్సరస్సుం, హూహూవెన్నిట
 గన్ధర్వనుం, వధనెన్నిట రాక్షసనుం అశ్వాచనెన్నిట సర్పముమా
 గిట వెఱువరుం ఆడియాగిట శుక్రమాసత్తిలే వసిప్పర్గళి. “ఇ
 న్ద్రో విశ్వావసు స్సోతా ఏలాపుత్రస్తథాంగిరాః । ప్రమ్లెచా
 చనభస్యేతే సర్పశ్చార్కేవన నివై ”² ఎన్నిటపడియే ఇన్ద్రనెన్నిట
 వాదిత్యనుం, విశ్వావసువెన్నిట గన్ధర్వనుం, ప్రోతావెన్నిటయక్ష
 నుం, ఏలాపుత్రనెన్నిట సర్పముం, అగ్నిరాఎన్నిట ఋషియుం, ప్ర
 మ్లెచైఎన్నిట వప్సరస్సుం, సర్పనెన్నిట రాక్షసనుమాగిట వెఱువరుం
 ఆవణియాగిట నభోమాసత్తిలే వసిప్పర్గళి. “వివస్వానుగ్రసేన
 శ్చ భృగురాపూరణస్తథా । అనుష్ఠాచాశంఖపాలోవ్యాఘ్రా
 భాద్రపదేతథా”³ ఎన్నిటపడియే వివస్వానెన్నిట వాదిత్యనుం, ఉగ్ర
 సేననెన్నిట గన్ధర్వనుం, భృగువెన్నిట ఋషియుం, ఆపూరణనెన్నిట
 యక్షనుం, అనుష్ఠాచైఎన్నిట వప్సరస్సుం, శఙ్ఖపాలనెన్నిట సర్ప
 ముం, వ్యాఘ్రనెన్నిట రాక్షసనుమాగిట వెఱువరుం పుటట్టాశి
 యాగిట నభస్యమాసత్తిలే వసిప్పర్గళి. “పూషావసురుచిర్వాతో
 గౌతమోఽథధనంజయః । సుషేణశ్చఘృతాచీచ వసన్త్యాశ్వయు
 జేరథే”⁴ ఎన్నిటపడియే, పూషావెన్నిటవాదిత్యనుం, వసురుచిఎన్నిట

1 (వి-పు. ౨-౧౦-౮). 2, 3, 4 (వి-పు. ౨-౧౦- ౯, ౧౦, ౧౧).

M. O. S. Dyugan

పల్లె మోక్షాధికారము.

౧౦౧

గర్భస్థము, వాత నెన్నిటి రాక్షసము, గౌతమ నెన్నిటి ఋషియుం, ధ
నంజయ నెన్నిటి సర్పముం, సుషేణ నెన్నిటి యక్షునుం, ఘృతాచియెన్ని
టి వప్సరస్సుమాగిటి వెల్లువరుం ఐష్వరీమాసమాగిటి ఇషమాస
త్తిలే వసిష్ఠగర్భ. “విశ్వావసుర్భరద్వాజః పర్జన్యైరావతౌత
థా । విశ్వాచీసేనజిచ్చాపః కార్తికేచాధికారిణః”¹ ఎన్ను విశ్వా
వసువెన్నిటి వాదిత్యనుం, భరద్వాజ నెన్నిటి ఋషియుం, పర్జన్య నెన్ని
టి గర్భస్థముం, ఐరావత మెన్నిటి సర్పముం, విశ్వాచియెన్నిటి వప్సర
స్సుం, సేనజిత ఎన్నిటి యక్షునుం, ఆప నెన్నిటి రాక్షసనుమాగిటి
వెల్లువరుం కార్తికైయాగిటి పూర్ణత్తిలే వసిష్ఠగర్భ. “అంశ
కాశ్యపతామ్రాస్తు మహాపద్మస్తథోర్వశీ । చిత్రసేనస్తథావిక్రు
న్ద్రాశ్చీర్షాధికారిణః”² ఎన్నిటిపడియే అంశ నెన్నిటివాదిత్యనుం, కాశ్య
పనెన్నిటి ఋషియుం, తామ్ర నెన్నిటియక్షునుం, మహాపద్మ నెన్నిటి
సర్పముం, ఊర్వశియెన్నిటి వప్సరస్సుం, చిత్రసేన నెన్నిటి గర్భస్థముం,
విద్యుత్ ఎన్నిటి రాక్షసనుమాగిటి వెల్లువరుం, మార్ద్రమీమాస
మాగిటి సహామాస త్తిలే వసిష్ఠగర్భ. “క్రతుర్భగస్తథోర్ణాయు
స్సూర్యః కార్కోటకస్తథా । అరిష్టనేమిశ్చైవాన్య పూర్వచిత్తి
ర్వరాప్సరాః । పౌష్యమాసేవనస్త్యేతే సప్తభాస్కరమణ్డలే”³
ఎన్నిటిపడియే భగ నెన్నిటివాదిత్యనుం, క్రతువెన్నిటి ఋషియుం,
ఊర్ణాయువెన్నిటి గర్భస్థముం, సూర్య నెన్నిటి రాక్షసనుం, కార్కో
టక నెన్నిటి సర్పముం, అరిష్టనేమియెన్నిటి యక్షునుం, పూర్వచిత్తి
యెన్నిటి వప్సరస్సుమాగిటి వెల్లువరుం తైయాగిటి కృష్యామా
స త్తిలే వసిష్ఠగర్భ. “త్వష్టాభజమదగ్నిశ్చ కంబలశ్చతిలోత్త

1, (వి-పు. ౨-౧౦-౧౨). 2, 3, (వి-పు. ౨-౧౦-౧౩, ౧౪).

§ సహస్రమాసత్తిలే - ఇతిచ పా.

మా । బ్రహ్మోపేతోధరధజి ధృతిరాష్ట్రశ్చ సప్తమః! మాఘమా
 సేవసన్త్యేతేనప్తమైత్రేయభాస్కరే”¹ ఎన్నిటపడియే త్వష్టావె
 న్నిటవాదిత్యనుం, జమదగ్నియెన్నిటఋషియుం, కంబళనెన్నిట సర్ప
 ముం, తిలోత్తమైయెన్నిట వస్పరన్సుం, బ్రహ్మోపేతనెన్నిట రాక్ష
 సనుం, ధృతిరాష్ట్రనెన్నిట గన్ధర్వనుమాగిట వెలువరుం మాశి
 యాగిట తపోమాసత్తిలే వసిష్ఠగళ్ “విష్ణురశ్వతరొరంభా
 సూర్యవర్చాశ్చ సత్విజితే । విశ్వామిత్రస్తధారక్షోయజ్ఞోపేతోమ
 హామునే”² ఎన్నిటపడియే విష్ణువెన్నిటవాదిత్యనుం, అశ్వతర నెన్నిట
 సర్పముం, రంభైయెన్నిట వస్పరన్సుం, సూర్యవర్చనెన్నిట గన్ధర్వ
 నుం, సత్యజితే ఎన్నిట యక్షనుం, విశ్వామిత్రనెన్నిట ఋషియుం,
 యజ్ఞోపేతనెన్నిట రాక్షసనుమాగిట వెలువరుం పఙ్కునిమాస
 మాగిట తపస్యమాసత్తిలే వసిష్ఠగళ్ “మాసేష్వేతేషు
 మైత్రేయ వసన్త్యేతేత్రినప్తకాః । సవితుర్జ్ఞాతేబ్రహ్మన్ విష్ణు
 శక్తువృపబృంహితాః”³ ఎన్నిటపడియేయిమ్మాసంగళ్ దోఱుంకవా
 దిత్యాది సప్తగణంగళుం, భగవచ్చక్తియా లే ఉపబృంహితరాయ్
 కొండ్లు త్రయీమయమాయ్, భగవచ్చక్తిమయమాయుళ్ల
 ఆదిత్యమణ్డలత్తై యాశ్రయిత్తిరుప్పగళ్ అదిల్ ఆదిత్యన్
 మణ్డలాధిపతియాయ్ కొండ్లు ప్రదాననాయరుప్పన్, అల్లాదారివ
 నై యచువ ర్తిత్తిరుప్పగళ్ అవ్యాదిత్యనుడై య హృదయత్తిలే
 ఉపాస్యనాయ్ కొండ్లు “విద్యాసహాయవస్తమా మాదిత్యస్థంస
 నాతనమ్ । కపిలంప్రామానరాచార్యా స్సాంభ్యయోగిచక్షణాః”⁴
 ఎన్టు, శైయ్యాళాన విద్యాశబ్దవాచై యాన లక్ష్మీయోడేకూడి హి

1, 2, (వి-పు ౨-౧౦ - ౧౬, ౧౭,) 3 (వి-పు. ౨-౧౦-౧౯)

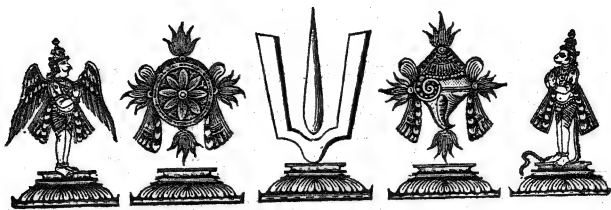
4 (భారతీ-శా-మోక్షధ 3౪౭-౬౯, 3౫౨ చ-3౦).

రణ్యయవిగ్రహ విశిష్టనాయ్ మధ్యస్థనీలతోయద విద్యుల్లేఖాభా
స్వరకాన్తియాలుం, అత్తైయుం ముట్టాక్కిఱుగిఱ లోహితవర్ణ
సుదర్శనకాన్తియాలుం, కాపిలచ్చాయమాయిరుక్మైయాలే
'కపిలన్' ఎన్ఱు శొల్లప్పట్ట వేనై ఎ ఆదిత్యమణ్డల మధ్యస్థనాగ
సాఙ్గయోగ విత్తమర్గళ్ శొల్లువర్గళ్, ఎన్ఱు భగవద్వచన
ముణ్డైయాలే సూర్యాన్తరాత్కవాయ్ శ్రియశిపతి యెఱున్దరుళి
యిరుక్కుమ్.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే దేవాది నిరూపణంనామ

పచ్చమోఽధికారః.

క్రీమ తేరామానుజాయనమః.

అథ ప మ్మః.

ఏవం భూతనాన వాదిత్యనుడై య మణ్డలవ్యాప్తమాన రథాం శం ఒన్నదినాయిరం యోజనమాయ్, గన్ధర్వాదిపరివారాధిష్ఠిత మానవంశ మాయిరంయోజనమాయ్ ఆయామవిస్తారజ్ఞో పది నాయిరంయోజనంనీళ తైయు మవ్వళపుపర ప్నైయు ముడైత్తాయి రుక్కుమెన్ఱు పురాణజ్ఞళిలే “యోజనానాంసహస్రాణి భాస్కర న్యరథోసవ ” ¹ ఎన్ఱు, “దశయోజనసాహస్రవిస్తారాయామ తోరథః” ² ఎన్ఱుం శొల్లప్పట్టదిన్ఱే.

ఇ త్తేరినుడై య ఈషాదణ్డమానపారానదు “ఈషాదణ్డ స్తథై వాస్య ద్విగుణో మునిస త్తమ” ³ ఎన్ఱిదిలిరట్టిప్పాయిరుపదినాయి రం యోజనమాయిరుక్కుమో ఇన్ఱెల్లాం తేజోమయమూగై యాలే దూర త్తిలే మణ్డలాకారమాయ్త్తోన్ఱుమ్. ¶ ఇ త్తేరిను డై యవచ్చు, ఒన్ఱరైక్కొడి యెఱునూతాయిర త్తెన్ఱదినాయి రంయోజనమాయ్, మేరుతోడన్ఱి మానసోత్తర త్తళవుం నీళ త్తైయుడైత్తాయ్, మహాక్ష మెన్ఱు పేరాయ్, భూమిక్కుమేలెన్బొత్తు నాళాయిరమ్యోజనమాన మహామేరువుక్కుమేలే పదినాయిరం

1 (వి.పు. ౨-౮-౨). 2 (వాయుపు.పూ. ౫౧-౫౬).

¶ (వి.పు. ౨-౮-3) లో ఇన్ఱిడ త్తిమ్మనుగుణమాగ క్కాన్ఱి.

యోజన త్తశచిలే యొరుతలై ప్పం, మన్ద్రై తలై ప్పపుమ్మరదీప
మధ్యత్తిలే యొమ్బదినాయరంయోజన ముయ ర్రియెయ్డై త్తా
నమానసో త్తరై లత్తుక్కుమేలే యొమ్బదినాయరం యోజన త్తశ
చిలేయాయ్, అత్తలై యిలే కాలచక్రమయమాన వేగచక్రం
కోర్పుణ్ణు యిరణ్ణుతలై యుం వాయుపాశబద్ధమాయ్, మేల్ద్రు
వన్ పక్కలిలేతువక్కుణ్ణిరుక్కుమ్. ఇదినుడై యహస్వాక్షమం,
యుగముం తని త్తనియే నార్పత్తై న్దైతై యాయరంయోజనం నీశ
త్తై య్డై త్తాయ్, ధ్రువగతమానవాయుపాశబద్ధళిలే యిరణ్ణు
తలై యుం బద్ధజ్జళుమాయరుక్కుమ్. ఇవాదిత్యనుక్కిడమా
నయుగత్తిలే— ‘గాయత్రి, బృహతి, ఉష్ణిక్, జగతి, త్రి
ష్టుప్, అనుష్టుప్, పచ్చి’ ఎన్నిట నప్తచ్చన్దస్సుక్కుళుం, పచ్చె
క్కుదిరై గళేత్తాయ్కోణ్ణు రథత్తై వహిక్కుమ్. “నప్తయుజ్జన్తి
రథమేచక్రం” ఎన్నక్కడవదిటే. ఆగిల్, “ఏకోఅశ్వోవహతిసప్త
నామ” ఎన్నిట శ్రుతియోడు విరోధియాదోవెన్నిల్, వేదరూప
మాన హరి (ర) దత్తం నప్తచ్చన్దోమయమాన యేయరూపత్తై
యుం, రూపానుగుణమాన యేయపేరై య్డై త్తాయ్ రథత్తై
వహిక్కుమెన్టు వస్వైవ్యత్తైచ్చొల్లిల్ శ్రీజ్జు; “నప్తయుజ్జన్తి”
ఎన్నిట శ్రుతివ్యక్తిభిన్నతైయెచ్చొల్లిల్ శ్రీ. ఆగై యాల్ విరో
ధమేయిటై. ఇన్ద మహాక్షత్తిలే యాదిత్యనుడై య దక్షిణో
త్తరాయణగతిక్కుటుప్పగ నూన్ద్రైన్ద్రత్తుమ్మాన్తురేఖైయాయ్,
అదుక్కుమేలే హ్రస్వాక్షబద్ధమాన రథమాయ్, అదు వాయు

1 (యజుషి, ఆరణం, 3-ప్రశ్న. ౧౧ అను; ఋగ్వేదేన, ౨-3-౧౪-౧-౨౨-౧౬౪-౨).

2 (అధర్వవేదే. ౧3-కాం. 3-అను. ౧౨-పం).

పాశబద్ధమాయ్కొణ్ణుధ్రువగతమాగై యాలే మేరువుక్కాసన్న
మాంబడి ధ్రువనాకర్నిక్కుమ్, దక్షిణాయనత్తిల్ విప్రకృష్టమాం
బడి పాశజై నెగియిడుమ్. అదిల్ తైమాసం ప్రథమదినం
తోడజ్జి మాశి పజ్జుని నూన్ఱుమాసముం నిత్యమొరు వీధి
యాగ వడక్కేపోయ్, చిత్తిరై మాసం ప్రథమదినసత్తిలే నైఱు
వతీయాగిఱ వీధియిలేశెన్ఱు, మేలుం నిత్యమొరువీధియాగ చిత్తి
రై, నైయ్యాశి, ఆనియళవుం వడక్కేపోయ్, ఆడిముడలాగ దక్షి
ణాయనత్తిలుం, ఆడి, ఆనణి, పుఱట్టాశియళవుంనడన్ఱు ఐప్పశియి
లుం విఱువాగిఱ మధ్యవీధియిలేవన్ఱు, మార్గళిమాసం ముడి
వాగ దక్షిణకాష్టైయిలే నడక్కుమ్ ఇప్పడి మహామేరువై
ప్రదక్షిణం వరుమళవి లుత్తిరాయణత్తిల్ ప్రథమదినసం
మన్దమాయిఱుక్కుమ్ దక్షిణాయనత్తిల్ దూరత్వానురూప
మాగ శీఘ్రగతియాయరుక్కుమ్ ఇప్పడి వరుగిఱవాదిత్యనుక్కు
దేశభేదేనవరుగిఱ దర్శనాగర్భనంగళోయ్ ఉదయాస్తమయం
గళోరుక్కాలుమిలై. అదావదు - మేరువుక్కుక్కియ్కే మధ్యా
హ్నమామళవిల్ తెర్క్కుత్తైక్కుడయమాం, తెర్క్కుత్తైక్కు
మధ్యాహ్నమామళవిల్ క్కియ్కత్తైక్కువస్తమనమాం, మేర్క్కు
త్తైక్కుడయమాయ్, తెర్క్కుత్తైక్కు అస్తమయమామళవిల్ క్కి
య్కత్తైక్కు అర్ధరాత్రియామ్ మేర్క్కుత్తైక్కు మధ్యాహ్న
మామ్ ఇప్పడి దిక్కుగళిలెల్లావల్ శ్రీలుం కణ్ణుకొళ్వదు. ఇన్దరధ
త్తిల్ మహాక్షత్తిల్ కోర్పుణ్ణ ఏకచక్రం కాలచక్రమానపడి
యెన్నెన్నిల్ — “త్రినాభిమతిసఞ్చారే షణ్ణేమిన్యక్షయాత్క్కే ।
సంతస్సరమయే కృతస్సం కాలచక్రే ప్రతిష్ఠితమ్” ¹ ఏన్ఱిఱ

1 (వి-పు-౨-౮-౪)

పడియే | చాతుర్మాస్యత్రయాత్కమాన నాభియైయుక్తైత్తాయ్,
సంవత్సరం, పరివత్సరం, ఇడావత్సరం, అనువత్సరం, ఇద్వ
త్సరం, ఎన్దు శొల్లప్పట్ట వైన్దువత్సరైత్తైయు మరజ్జళాగవుడై
త్తాయ్, వసన్త, గ్రీష్మ, వర్ష, శరత్, హేమన్త, శిశిరజ్జ
ళాగిని పడ్యతుక్కలైయు మాఱునేమియాగ వుడైత్తాయ్,
ప్రవాహపరివృత్తియాలే అక్షయరూపమాయరుక్మిని కాలచ
క్రత్తిలేనర్వముంప్రతిష్ఠితిమాగై యాలే యిన్ద చక్రాత్తావుముపా
స్యమెన్దు పడి ఇన్ద పంచవిధమానవత్సరజ్జళావస—“యదామా
ఘస్యశుక్లస్య ప్రతిపచ్ఛైతిరాయణమ్ | సహోదయంశ్రవిష్ఠాభి
నోమాంకాప్రతిపద్యతః || ప్రథమసోఽగ్నిదైవత్యో నామ్నా
సంవత్సరైస్త్వతః”¹ ఎన్దు యాదొరుపోదు మాఘమాసత్తిల్
శుక్లపక్షత్తిల్ ప్రథమై శ్రవిష్ఠానక్షత్రజ్జళోడే కూడివిఱ్ఱుమ్,
చంద్రాదిత్యసమవాయ ముణ్డాగిఱదు, అదుముడలాస వన్ని
దైవత్యమాన సంవత్సర మెన్దు పేరాయిరుక్మమ్, “యదామా
ఘస్యశుక్లస్య త్రయోదశ్యాముదగ్రవిః | యుక్తేచన్ద్రమాసాంప్రదే
వానచంప్రతిపద్యతే | | ద్వితీయసోఽర్కదైవత్యః | పోచ్యతే
పరివత్సరః”¹ ఎన్దు యాదొరుపోదు మాఘమాసత్తిల్ త్రయోద
శియిలే తిరువాదిరై చన్ద్రమాపైడే కూడిననశవిలే ఆదిత్యనవ్వి
డైత్తైయుడైయుమ్, అదు ఆదిత్యదైవమాన ద్వితీయమాన పరివత్స
రమెన్దు పేరాయిరుక్మమ్, ¶ “శుక్లేమాఘన్యదశమిం వాసవా

† ఇంగుత్తైక్కు తిరుదిమాన వర్ణజ్జలై (౨-౮-౪) శ్రీవిష్ణుచిత్తీయ
తిల్కాణ్ణ

‡ ‘ద్వితీయః సోమదైవత్యః’ ఇతి విష్ణుచిత్తీయే (౨-౮-౭౨)
పాఠోద్యత్యతే.

1 పృథగర్హస్పతౌ ¶ ‘కృష్ణే’ ఇతిచ పా.

దాదివాకరేచన్ద్రాత్రితీయంసంప్రాహు రిదావత్సరకంబుధాః”¹
 మాఘమాసత్తిల్ శుక్లపక్షత్తిల్ దశమియిలేయాదిత్యన్, అవ్వి
 డత్తిలేయామ్. అదుకూడుజ్కాల్ చన్ద్రదైవత్యమాయ్ త్రితీయ
 మాస ఇదావత్సరమాగ చ్చొల్లానిన్టార్గళి; “సప్తమిమాఘ
 శుక్లస్య వాసవాదాదివాకరే చతుర్థమిన్ద్రదైవత్యం తమాహు
 రనువత్సరమ్”¹ మాఘమాసత్తిల్ శుక్లపక్షత్తిల్ సప్తమియిలే
 ఆదిత్యన్ - అవ్విడం ముదలాసదిలేకూడి యుళ్లవిజత్తి లిన్ద్రదైవ
 త్యమాయ్ చతుర్థమాసవనువత్సరమెన్టు శొల్లానిన్టార్గళి;
 “యద్యుత్తరాయణం కృష్ణే చతుర్థ్యాం శ్రవసోభవేత్ । ఇద్వ
 త్సరస్సవిజ్ఞేయః పశ్చిమౌమృత్యుదైవతః”¹ మాఘమాసత్తిల్
 కృష్ణపక్షత్తిల్ చతుర్థియి లాదిత్యన్ - శ్రవిష్ఠాదినక్షత్రజ్జళితే ని
 ట్టుతాన్. అదు మృత్యుదైవత్యమాయ్ పశ్చిమమాసఇద్వ
 త్సరమాగ వజ్జియప్పడుమ్. ఇప్పడి పశ్చివిధమాన వివ్వత్సరజ్జ
 ల్ - చాన్ద్రమెన్టుం, సావనమెన్టుం, సారమెన్టుం, నాక్షత్ర
 మెన్టుం చతుర్విధమాయరుక్కుమ్. “దర్శాద్దర్శశ్చాన్ద్రస్త్రింశద్దివ
 సన్తు సావనోమాసః । సారోర్కరాశిభోగా న్నాక్షత్రశ్చేన్దుమ
 ణ్ణలాద్గదితః” ఎన్లిటపడియే అమావాస్యైతుడన్గి మేలమావా
 స్యైయళవుం శెల్ల చాన్ద్రమాసమ్; ముప్పదునాళ్ - సావన
 మాసమ్; ఆదిత్యసుడై యరాశిభోగం - సారమాసమ్; అశ్విన్యా
 దిరేవత్యస్తమాన చన్ద్రపరివృత్తి - నాక్షత్రమానమాసమ్. ఏ
 వంవిధమాసపరిగణితజ్జళితే పరిగణితజ్జళితాన వత్సరమజ్జుపడి
 యాగచ్చెన్టా లేకకాలత్తిలే ఏకోద్యోగత్తిలే ముడియుంకాల

త్తుక్కు యుగవిభాగమెన్ఱు పేరాయిరుక్కుమ్. †సోమనుడై యర
థం - మూన్ఱుచక్రయుక్తమాయ్, కుదిరై గళి వేళుత్తుక్కున్దాభ
జ్జళాయ్, వారిగర్భసముద్భవజ్జళాయ్, పత్తాయ్, యిరణ్ణభు
గుం పూణ్ణ ధ్రువనై ఆధారమాగవుడైయవైయా యు
క్కుమ్. ఇన్దచన్ద్రునుక్కు త్తయవృద్ధిగళిల్ వన్దాల్, పూర్వపక్ష
త్తిల్ ప్రథమై తుడక్కి చతుర్దశియళవు మాదిత్యనాలే సంగృహీ
తమాయ్, అమృతమయమాన పదినాలుకలైయుం, దేవర్ గ
ళి, “ప్రథమాం పిబతే వహ్ని ర్ద్వితీయాం పిబతే రవిః” ¹ఎన్ఱి
అడైవిలే భుజిప్పర్ గళి. అగై యాలే దేవర్ గళి సుధాహారర్
గళి ఎన్ఱు శొల్లప్పడువర్ గళి. పదినైన్దాజ్జులైయై పళ్ళదశియ
సన్ఱు అపరాహ్ణత్తిలే పితృక్కళి భుజిప్పర్ గళి. అవశిష్టమాన
యేకకలైయోడే ఆదిత్యనైక్కిట్టి అమై ఎన్ఱిఱరళ్ళియిలే వస్తిక్కై
యాలే అమావాస్యైయెన్ఱు పేరాగిఱదు. అమావాస్యైయిల్
అహోరాత్రత్తిలే చన్ద్రన్ పూర్వమప్పిలే ప్రవేశిత్తు, అనన్త
శు వీరుత్పముఖమాన వృక్షాదిగళిల్ ప్రవేశిత్తు, పిన్ఱైయాది
త్యనైక్కిట్టుగై యాలే, అమావాస్యైయిల్ వృక్షాదిగళుడైయ
చేదనాదెగళి పణ్ణమిడత్తిల్ బ్రహ్మహత్యాసమమెన్ఱు శొల్లప్ప
ట్టదు. బుధనుడైయతేర్ - వాయ్వగ్నిసంభూతమాయ్, పోర్
క్కున్ఱునిత్తైయుడైయ యెట్టుక్కుదిరైయోడేకూడి యిరుక్కు
మ్. శుక్రనుడైయతేర్ - భూసమ్భవజ్జళాయిరుక్కిన్ఱు వేళుత్త
నిత్తైయుడైయ వెట్టుక్కుదిరై గళిడే కూడియిరుక్కుమ్. శె
వాయ్వినుడైయతేర్ - అగ్నిసమ్భవజ్జళాయ్, శివన్దకుదిరై గళిట్టు

† (వి.పు. ౨-౧౨) ల్ ఇవిడత్తిర్కనుగుణమాగక్కాణ్ణ.

1 ()

గళోడే కూషియరుక్కుమ్. కాశ్చనమయమాన వెళుప్పనియై
యుడై తానయెట్టుక్కుదిరై గళై యుడై తానతేరిలే బ్రహ్మస్వతియి
రుక్కుమ్ ఆకాశసమ్మనజ్జళాయ్, కృష్ణవర్ణజళాన యెట్టుక్కుది
రై గళోడే కూషినతేరిలే శనై శ్చరన్ మెళున్డవానిఱుమ్. రా
హువినుడై యతేర్ - కరుత్తకుదిరై యెట్టుపూణ్ణ నడవానిఱుమ్.
కేశువినుడై యతేర్ - చిత్తవర్ణజళాన యెట్టుకుదిరై గళోడే
కూషియరుక్కుమ్. గ్రహణకాలత్తిలే రాహువానవన్ తాన్
నిఱ్ఱిఱ తృతీయస్థానత్తిలుం కీడేహన్దు ప్రతిపత్ప్వసన్నియిలే ధూ
సరమాన చంద్రాదిత్యర్గళై భూచ్ఛాయైయాగిఱ తనున్నానే
ఉపబృంహితనాయ్ తిరోధానంపణ్ణమ్. ఇదు కేతువుక్కుమొ
క్కుమిదై. ఇవర్ గళిలే యాదిత్యనుం, బుధనుం, శుక్రనుం మే
ర్కేరాశియై యొరుమానత్తిలే సళ్ళరిప్పర్ గళి. చంద్రనిఱణ్డే
కాల్ నాళిలే సళ్ళరిక్కుమ్. శైవ్వాయ్ ఒన్టరై మానత్తిలే చరి
క్కుమ్. బృహస్పతి ఒరువత్సరత్తిలే చరిక్కుమ్. శనై శ్చర నిఱ
ణ్డరై వత్సరత్తిల్ చరిక్కుమ్. రాహు ఒన్టరై వత్సరత్తిల్ చరి
క్కుమ్. కేతు ఇరుపదుమాదత్తిలే చరిక్కుమ్. ఇవర్ గళిరువరు
మొరువర్క్కొరువర్ సప్తమరాశియిలే యిరుప్పర్ గళి. ఇన్ద్రగ్ర
హణ్ణళైల్లాం ప్రత్యక్షుఖమాయ్క్కొణ్ణ మేరువై ప్రదక్షిణ
మాయ్ వరచ్చెయ్దే రాశిభోగత్తిల్ ప్రాజ్ఞుఖరాయ్క్కొణ్ణ
పిఱ్కాలిత్తు భుజియానిర్పర్ గళి. ఆగై యాల్ నక్షత్రమణ్డలత్తు
క్కు ప్రత్యగ్గతియొత్తీయ ప్రాగ్గతియొరుక్కాలుమిలై. ఇప్పడి స
చంద్రార్కనక్షత్రమాన జ్యోతిర్గణ్డల మెల్లాం తని త్తనియే వా
యువాళ బద్ధగళాయ్క్కొణ్ణ శింశుమార ప్రజాపతి పుచ్చస్థి
తనాన ధ్రువనై ఆధారమాగవుడైతాయ్, పరిభ్రమియాని

అక్కుమ్ అన్దశింశుమార ప్రజాపతిక్కాధారిమ్. “ద్యాస్సచ
 న్దార్కా నక్షత్రాఖండిశోభూర్తహోదధిః! వాసుదేవస్య వీర్యేణ
 విభృతాని మహాత్తనః,” ఎన్తు ‘వాసుదేవస్య వీర్యేణ’ ఎన్తెయాలే
 సంకల్పరూపజ్ఞాన పిశిష్టనాన తదన్తర్యామియాన నారాయణనే
 యాయరుక్కుమ్ ఇన్దవాయుపాశజ్గల్ - మేఘజ్గళుం, అర్క
 నుం, ఇన్ద్రనుం, నక్షత్రజ్గళుం, గ్రహజ్గళుం, సప్తర్షిగ
 లుం, ధ్రువనమగితి వేదాశ్రయతైయుంసద్ధి, “ఆవహః
 ప్రవహశ్చైచ్చ తద్ధై వానువహఃపరః। సంవహోవివహశ్చైచ్చ త
 దూర్ధ్వంస్యాత్పరోవహః। తథాపరివహశ్చోర్ధ్వం వాయోర్వై
 సప్తనేమయః” ౧ ఎన్గితిపడియే, ఆవహమెన్తుం, ప్రవహమెన్తుం,
 అనువహమెన్తుం, సంవహమెన్తుం, వివహమెన్తుం, పరోవహ
 మెన్తుం, పరివహమెన్తుం వాయునేమిగల్ ఏఱువగై యాయరు
 క్కుమ్ ఇన్తె తన్నాలే బద్ధజళానన్తపదార్థజ్గళుక్కు మాధా
 రభూతినాన ద్రువనుక్కు మాధారమాన శింశుమారనుక్కు
 మాధారభూతన్, నారజ్గళుక్కెల్లా మయనమాన నారాయణ
 నేయెన్తదాయిద్ధు ఏవంభూతరాన దేవర్గళై యారాధిత్తు
 వర్షాదిసిద్ధియాలే సస్యసమృద్ధియై ప్పెద్ధు యజ్ఞాదికర్తజ్గళై
 ప్పణ్ణుగై క్కుఱుప్పగ “సహాయజ్ఞైః ప్రజా స్సృష్ట్యా పురోవాచ
 ప్రజాపతిః। అనేనప్రసవిష్యద్వ మేషప్రాస్తిప్తకామధుక్ ॥ ౧౦॥
 దేవాన్ భావయతానేన తే దేవా భావయన్తువః। పరస్వరంభా
 వయన్తః శ్రేయఃపరమవాప్స్యధ ॥ ౧౧॥” ౧ ఎన్తుమ్, “అగ్నిప్రా

† (భార-ఆను. ౧౪౯-౧౨౧).

§ (కార్తవీర్యపు-పూర్వభాగం- ౪౦-అధ్యాయ-౬-శ్లో)

¶ (గీతా - ౩ - ౨)

స్తామతి సమ్య గాదిత్యముపతిష్ఠతే । ఆదిత్యా జ్ఞాయతేనృప్తి
 ర్వృష్టేరన్నంతః ప్రజాః” ¹ ఎను శొల్లుగిటపడియే యజ్ఞాద్యా
 రాధితరాన వాదిత్యాదిదేవర్గళాలే వృష్టిసస్య ప్రజానృద్ధిగ
 లానవై ప్రతిపాదిక్కుప్పడానిష్టదితే అగై యాలే, ‘చాతుర్వి
 ర్ణ్యం మయాసృష్టం గుణకర్తవిభాగశః” ² ఎన్నిటపడియే యజ్ఞా
 ద్యసృష్టాన నిష్పత్తిపిటకైక్కాగ చాతుర్వర్ణ్యమానదు సర్వ
 సృష్టావాన సర్వేశ్వరనాలే, ముఖ బాహూరు పాదజాతి
 రాన బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రవిభాగతాలే సృష్టి
 క్కుప్పట్టదు బ్రాహ్మణరాగితార్ - అధ్యయనం - అధ్యాసనం -
 యజనం - యాజనం - దానం - ప్రతిగ్రహమెన్నిట పట్కుర్తు
 క్కుం కడవరాయ్, “తపోదమశ్శమశ్శేచం తౌన్తిరార్జవమేవచ ।
 జ్ఞానవిజ్ఞానమాస్తికన్యం బ్రాహ్మంకర్త స్వభావజమ్” ³ ఎన్నిట స్వ
 భావజకర్తనిరతరా యిరుప్పర్గళ్ క్షత్రియరాగితార్ - అధ్య
 యన - యజన - దానశ్శాగిట త్రికర్తత్తుక్కుం కడవరాయ్,
 ప్రజావాలన తత్పరిరాయ్, “శౌర్యంతేజో ధృతిర్దాక్షిణ్యంయద్దే
 చాప్యపలాయనమ్ । దానమిశ్వరభావశ్చత్రం కర్తస్వభావ
 జమ్.” ³ ఎన్నిట స్వభావజకర్తనిరతర్గళా యిరుప్పర్గళ్ వైశ్య
 రాగితార్ — అధ్యయనాది కర్తత్రయత్తుక్కు మధికారిగళాయ్,
 *కృషిగోరక్షవాణిజ్యశ్శాగిట స్వభావజకర్త నిరతరా యిరుప్ప
 ర్గళ్. శూద్రరాగితార్ - ఇంద్రవర్ణత్రయ శూశూపై పణ్యగై
 యే స్వాభావిక కర్తమాగ వృడైయరా యిరుప్పర్గళ్ ఇవర్
 గళ్ వర్ణాశ్రమానురూపమాన కర్తజ్జలై యనుష్ఠిక్కు మిడ

1 (బ్రహ్మపు- ౨౯-౪) 2 (గీతా-౪-౧౩)

3 (గీతా-౧౨-౪౨, ౪౩)

త్రిత్, “కాలేహ్ని కర్తృచోచ్యతే” ఎన్నిటపడియే కర్తానుష్ఠానం
కాలాధీనమాగైయా లే కాలస్వరూపం నిరూపణీయమ్ కాల
మావదు- “అనాదిర్భగవాన్ కాలో నాంతోస్యద్విజవిద్యతే! అవి
చ్ఛిన్నాస్తతస్తేవేతే సర్గస్థిత్యస్తసంయమాః”¹ ఎన్నిటపడియే స
ర్వేశ్వరనుజ్ఞయ స్పష్ట్యాది లీలైక్కు పరికరభూతమాయ్, ఉ
త్పత్తివినాశ రహితమాగైయా లే, నిత్యమాయ్, “కలాముహూ
ర్తాః కాష్టాశ్చ అహోరాత్రాశ్చ సర్వశః”² ఇత్యాది శ్రుతిమర్యా
దైయా లే కలాముహూర్తాదిమయమాన వవయవవిభాగ తైయు
జ్ఞైత్యాయురుప్పదారు అచిద్విశేషమాయురుక్కుమ్ అదిత్, “కా
ష్టావచ్ఛదశాఖ్యాతా నిమేషామునిసత్తమ! కాష్టాత్రింశత్ కలా
త్రింశత్ కలామాహూర్తికోవిధిః॥ ౮॥ తావత్సంఖ్యై రహోరా
త్రం ముహూర్తైర్కానుషం స్మృతమ్! అహోరాత్రాణి తావన్తి
మాసః పక్షద్వయాత్తకః॥ ౯॥ తైష్ఠద్భిరయనంవర్షం ద్వేయనే
దక్షిణోత్తరే । అయనం దక్షిణం రాత్రిర్దేవానాముత్తరంది
నమ్॥ ౧౦॥ దివైర్వర్ష సహస్రైస్తు కృతత్రేతాదిసంజ్ఞకమ్ । చ
తుర్యగం ద్వాదశభిస్తద్విభాగం నిబోధమే॥ ౧౧॥ చత్వారిత్రీణి
ద్వేచైకంకృతాదిషు యథాక్రమమ్ । దివ్యాబ్దానాం సహస్రాణి
యుగేష్వాహుః పురావిదః॥ ౧౨॥ తత్రప్రమాణైశ్చతైస్సన్ధ్యా పూ
ర్వాతత్రాభీధీయతే । సంధ్యాంశశ్చాపిత్రుల్యో యుగస్యా
నస్తరోహిసః॥ ౧౩॥ సన్ధ్యాసన్ధ్యాంశయోరస్తర్యః కాలోముని
సత్తమ । యుగాఖ్యస్సతు విజ్ఞేయః కృతత్రేతాదిసంజ్ఞతః॥ ౧౪॥
కృతంత్రేతా ద్వాపరశ్చకలిశ్చేతి చతుర్యగమ్ । ప్రోచ్యతేతస్మ
హస్రంచ బ్రహ్మణోదివసంమునే॥ ౧౫॥ బ్రహ్మణోదివసే బ్రహ్మన్

I (తైత్తిరీ-సారా-౬-౧-౮) 2 (వి-పు-౧-౨-౨౬).

మననస్తుచతుర్దశః । భవంతి పరిణామంచ తేషాంకాలకృతంశ్చ
 ణు॥౧౬॥ సప్తర్షయస్సురాశ్చక్రో మనుస్తత్సానపూసృపాః । ఏక
 కాలేహిసృజ్యంతే సంహియంతేచ పూర్వవత్ ॥ ౧౭॥ చతుర్మ్య
 గాణాం సంఖ్యాతా సాధికాహ్యేకసప్తతిః । మన్వస్తరంమనోః
 కాలః సురాదీనాంచ సత్తమ॥౧౮॥ అష్టేశతసహస్రాణి దివ్య
 యాసంఖ్యయా స్మృతమ్ । ద్విపఞ్చాశ్చ త్తథాన్యాని సహస్రాణ్య
 ధికానితు॥ ౧౯॥ త్రింశతోక్త్యస్తు సంపూర్ణాసంఖ్యాతాస్సం
 ఖ్యయాద్విజా సప్తషష్ఠిస్తథాన్యాని నియుతానిమహామునే॥ ౨౦॥
 వింశతిశ్చ సహస్రాణి కాలోయమధికంవినా । మన్వస్తరస్యసంఖ్యే
 యం మానుషైర్వత్సరైర్ద్విజా॥ ౨౧॥ చతుర్దశగుణోహ్యేష కా
 లోబ్రహ్మమహాః స్మృతమ్ । బ్రహ్మోనైమిత్తికోనామతన్యాస్తే
 ప్రతినంచరః॥ ౨౨॥ తదాహిదహ్యతే సర్వంత్రైలోక్యం భూర్భు
 వాదికమ్ । జనంప్రయాన్తితాపార్తా మహర్లోకనివాసినః॥ ౨౩॥
 ఏకాగ్రవేతు త్రైలోక్యే బ్రహ్మనారాయణాత్మకః । భోగిశయా
 గతశ్చేతే త్రైలోక్యగ్రాసబృంహితః॥ ౨౪॥ జన్మస్థైర్యోగిభిరేవశ్చ

స్త్యమానోజనంభవః । తత్ప్రమాణాంహితాం రాత్రింతదస్తేస్మ
 జతేపునః॥ ౨౫॥ ఏవంచబ్రహ్మణోవర్ష మేవంవర్ష శతస్తుతత్ । శ
 తంహితస్యవర్షాణాం పరమాయుర్నహాత్మనః॥ ౨౬॥¹ ఏన్ద్రిత్యా
 డిగళిల్ చొల్లుగిటపడియే, పదినైన్దు నిమేవంకొణ్డదు క్కాపై
 యాయ్, క్కాపైముప్పదుకొణ్డదు కలైయాయ్, కలైముప్పదు
 కొణ్డదు ముహూర్తమాయ్, ముహూర్తం ముప్పదుకొణ్డదు
 మ్మోనుషమాన వహోరాత్రమాయ్, అహోరాత్రం ముప్పదు

1' (వి-పు-౧-అంశం-౩-అధ్యాయం).

కొణ్ణదు పక్షద్వయాత్ కమాన మాసమాయ్, మాసమాఱు
 కొణ్ణదు అయనమాయ్, దక్షిణోత్తరమాసవయన మిరణ్ణుకొణ్ణ
 దు వర్షమాయ్, ఇన్ద దక్షిణాయనం దేవర్గళుక్కు రాత్రి
 యాయ్, ఉత్తరాయణం పగలాయ్, సంవత్సరం దేవర్గళుక్కు
 నాళాయరుక్కుమ్. ఇప్పడి మున్నూత్తఱుబడుకొణ్ణదు దేవర్గ
 లుక్కురు వత్సరమాయ్, దేవవత్సరం పన్నీరాయరంకొణ్ణదు
 కృత, త్రేతా, ద్వాపర, కలియుగమెట్టు శోల్లప్పట్ట చతు
 ర్యుగమాయరుక్కుమ్ ఇదిల్ నాలాయరం దేవవత్సరం కృతయు
 గమాయరుక్కుమ్; మూవాయరం దేవ వత్సరం త్రేతాయుగ
 మాయరుక్కుమ్, ఇరణ్ణాయరం దేవవత్సరం ద్వాపర యుగమా
 యరుక్కుమ్; ఆయరం దేవ వత్సరం కలియుగమాయరుక్కుమ్.
 నిఱ్ఱిఱ యిరణ్ణాయరం దేవ వత్సరముం కృతత్రేతాదికణ్ణిలే
 సన్ధ్యాయుం, సన్ధ్యాంశముమాయుం పిరియుమ్ ఇదిల్ కృత
 యుగ త్తిలే పూర్వోత్తరంగళిలే సన్ధ్యాయుంసన్ధ్యాంశముమా
 య్, దేవవత్సరం నానూఱు నానూఱుకశ్చీయుమ్ త్రేతై
 యిల్ పూర్వోత్తరజ్జిల్ మున్నూఱు మూన్నూఱు కశ్చీయుమ్.
 ద్వాపరత్తిల్ పూర్వోత్తరంగళిల్ యిరునూఱు యిరునూఱు
 కశ్చీయుమ్. కలియుగత్తిల్ పూర్వోత్తరంగళిల్ నూఱు నూఱు
 కశ్చీయుమ్ ఇప్పడి విభక్తమాన చతుర్యుగం గళాయరమ్ బ్రహ్మ
 వినుడైయ పైరుపగలాయరుక్కుమ్. ఇన్దపైరుపగలిలే పదినాలు
 మన్వంతరమాయ్, మన్వంతరన్దోఱుం సప్తర్షిగళ్, అష్టవసు
 క్కళ్, ఏకాదశరుద్రగళ్, ద్వాదశాదిత్యగళ్, అశ్వినదేవ
 తైగళ్' ఎన్దిఱ త్రయస్త్రింశముం, చతుర్దశమనుక్కుళ్, చతుర్ద

శేష్వాది దిక్పాలకరుం, కల్పాదియితే సృష్టరుమాయ్ కల్పాస్తే సంహృతరుమాయ్కొట్టు పోరువర్గళి. ఇవర్గళిల్ సప్తర్షి గళాగితార్.- * అత్రిః, భృగుః, వసిష్ఠః, అగస్త్యః, ఆంగిరసః, గౌతమః, భరద్వాజః ఎన్ఱు శొల్లప్పట్టవర్గళి అష్టవసుక్కుళాగితార్.-ఆపో ధ్రువన్ సోమన్ ధరన్ అనిలన్ అనలన్ ప్రత్యూషన్ ప్రభాసన్ ఎన్ఱు శొల్లప్పట్టవర్గళి. ఏకాదశ రుద్రర్గళాగితార్ - †హరన్, బహురూపన్, త్ర్యమ్బకన్, అపరాజితన్, వృషాకపిః, శమ్భుః, కపర్దీ, రైవతన్, మృగవ్యాధన్, శర్వన్, కపాలీ ఎన్ఱు శొల్లప్పట్టవర్గళి ద్వాదశాదిత్యర్గళి కీర్తేశొల్లప్పట్టదు ‡ ఇని ఏదినాలుమనుక్కుళాగితార్ -స్వయమ్భువన్, స్వా

* 'ఓవ్వొరు మన్వన్తరత్తిల్ సప్తకళి భేదిష్పర్గళి' ఎన్ఱుటియవుమ్. ఇవై (వి.పు-౩-౧) ల్ కాణలామ్.

† 'హరశ్చ బహురూపశ్చ త్ర్యమ్బకశ్చాపరాజితః ।

వృషాకపిశ్చ శంభుశ్చ కపర్దీ రైవతస్తథా ॥ ౧౨౨ ॥

మృగవ్యాధశ్చ శర్వశ్చ కపాలీచమహామునే ।

ఏకాదశైతే కథితా రుద్రాస్త్రీ భువనేశ్వరాః ॥ ౧౨౩ ॥' ఇతి శ్రీ విష్ణుపురాణ పాఠః. 'వృషాకపిశ్శంకరశ్చే' తి ప్రమాణ త్తిరట్టిల్ (౧-౫-౩) పా. పురాణాన్తరద్దళిల్ నామభేదం కాఙ్గిటన. మాత్స్యేత్తిల్ (౫-౭)

(అజైకపాదపి ర్బుధ్యన్) విరూపాక్షోఽథరైవతః ।

హరశ్చ బహురూపశ్చ త్ర్యంబకశ్చ సురేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥

సావిత్రశ్చ జయన్తశ్చ పినాకీచాపరాజితః ।

ఏతేరుద్రా స్సమాఖ్యాతా ఏకాదశ గజేశ్వరాః ॥ ౪౦ ॥' ఎన్ఱు. కాఙ్గిటన. కల్పభేదేన నామభేదపరద్దళాగ ఇవై కళై క్కణ్ణుక్కొళ్వదు.

(వి.పు-౩-౧) ల్ కాణ్ణ.

రోచిషన్, ఉత్తమన్, *తాపసన్, రైవతన్, చాతుషన్, వైవస్వ
తన్, సావర్ణికన్, దక్షసావర్ణికన్, బ్రహ్మసావర్ణికన్, ధర్మసావర్ణి-
కన్, రుద్రసావర్ణికన్, రోచమానన్, భౌమన్ ఎన్తు శొల్లప్పట్టవ
ర్గళ్. చతుర్దశేంద్రరాగితార్-శచీపతిః, వివశ్చిత్, సుశాన్తిః, శి-
బిః, విభుః, మనోజవః, పురందరః, విరోచనసుతిబలిః, మహాస్యోః,
శాన్తిః, వైపుషా, ఋతుధామా, దివస్పతిః, శుచిః ఎన్తు శొల్లప్ప
ట్టవర్గళ్. † దిక్పాలర్గళ్ ప్రసిద్ధమిశ్రే. ఒరుమన్వస్తర మెఱుబ
త్తోన్తే శిలవాన చతుర్యగమాయరుక్మమ్ అదు దేవసంవత్సరం
ఎట్టునూతాయితైవ్యస్తీరాయితమాయరుక్మమ్. ఇదు మా-
నుషవత్సరత్తిల్ ముప్పదుకోడియే యఱుబ త్తేఱాయితముం, ఇరు
బదినాయితముం, అధికాంశ మిరుబదినాయితమాగ ముప్పదుకోడి
యుం లక్షత్తేఱాయితమాయరుక్మమ్ ఇమవారు మన్వస్తర
మాయరుక్మమ్. ఇప్పడి పర్యాయమాన మన్వస్తరం పది
నాలు బ్రహ్మపుక్కిరుపగలాయ్, అవ్వహరవసానత్తిలే 'భూ-
ర్భువస్స్వ' ఎన్దిఱ త్రిజగత్ప్రళయమాయరుక్మమ్. పిన్నై
చతుర్యగ సహస్రావృత్తికాలమళవాగ రాత్రియాయ్, తదన్తే
సృష్టియాయరుక్మమ్. ఇప్పడియాన వహారాత్రత్తాలే బ్రహ్మపు-
క్కు పరమాయుస్సు వర్షశతమాయరుక్మమ్ ఇఱుచ్చిన్న చతు-
ర్యగజ్జిల్ వైత్తుకొణ్ణుకృతయుగత్తిలే "కృతేతు మిథునోత్పత్తి
సిద్ధిశ్చాపి రసోల్లసా । సకృత్ సృష్టి మయీచాన్యాయ గ్రహపు
క్షాత్తికాపరా । పశ్చాత్ సృజ్జుల్పసిద్ధిశ్చ కల్పపుక్షాత్తికాప

* 'తామసన్' ఎన్తు పురాణత్తిల్ షా.

† 'ఇంద్రోః, అగ్నిః, యమః, నైఋతః, వరుణః, వాయుః, శుభేరః,
ఈశానః' ఎన్తు శొల్లప్పట్టవర్గళ్ - దిక్పాలకర్గళ్ - ఎన్తు తియవుమ్.

రా । ప్రకామవృష్టిశ్చాకృష్ట పచ్యసిద్ధిస్తథాప్తమిహ ” ¹ ఎన్నిటి వడియే † రసోల్లాసాదియాన వప్తసిద్ధియం స్వతవవసమ్భవియాని ట్కుమ్. అదిల్ రసోల్లాసైయావదు యోగాభ్యాసత్తాలే తన్ను డైయ మూర్ఖావిల్ చన్ద్రమణ్డల మురుగియొత్తీగిన వమృతత్తాలే తృప్తిపిటన్దు దాహాదిగళల్ యిరుక్కై. మిథునోత్పత్తియావ దు-స్త్రీనిరపేక్షమాగ సుఖంపిటక్కై. సకృద్వృష్టిమయియావ దు-బిరుక్కాల్ వరిక్క సవ్యజ్గళుణ్డాగై. గ్రహవృత్తాత్తికై యా వదు - తన్నుడైయ యిచ్చెచ్చయాలే గ్రహత్తిలే వృక్షజ్గళు ణ్డాగై. సజ్గుల్పసిద్ధియావదు - తాన్ నినై తపోదే అభిమతం సిద్ధిక్కై. కల్పవృత్తాత్తికై యావదు - భరదాస్ జనై పోలే నినై త్తదెల్లాముణ్డాగై. ప్రకామవృష్టియావదు - వేణుమళవిలే కనక్క వరిక్కై. అకృష్టపచ్యసిద్ధియావదు - కృషిపణ్ణామల్ విలైగై. ఇప్పడి అయత్నలభ్యజ్గళాన యిందసిద్ధిగళే యుగాస్తరజ్గళిల్ స్వయ త్నత్తాలే సాధిత్తుక్కొళ్ళప్పడుమ్. ఇదిల్, “ధ్యాయన్ కృతేయ జన్యజ్జై స్త్రీతామూంద్యాప రేర్చయన్ । యదాప్నోతితదా ప్రోతి కలౌసంక్షీర్ణకేశవమ్” ² ఎన్దు యుగాస్తరజ్గళిల్ యాగాదిగళాలే లభిక్కుంఫలత్తై కలియుగత్తిల్ సంక్షీర్ణసమాత్రత్తాలే లభి క్కుమ్. ఇప్పడి నిజమానమానత్తాలే పరిగణితమాన ద్విపరార్థ

1 లైంగే-పూ - 3౯-అ-౧౪-౧౫. కార్తేచ-పూ - ౨౦-అ-౨౧-౨౨.
(ముదితపురాణకోశేతు - కించిత్ - అవ్యథా పర్యేతే).

† ఎల్లాకోశజ్గళిలు, ‘రసోల్లాసాది’ ఎన్దై తుడక్కి కాజ్గిటదు, శ్లోకపా తానుగుణమాగక్కాణవిలై.

‡ శ్రీరామాయణత్తిల్ - అయోధ్యాకాణ్డత్తిల్ కాణ్డ.
2 (వి-పు-౬-౨-౧౭).

కాలవర్తియాన చతుర్ముఖనై శరీరమాగక్ష్మిన్మృష్టియై ప్రవర్తి
ప్లిత్తుం, స్వేనరూపేణ రక్షణతైష్వణ్ణియుం, రుద్రరూపియాన్ సం
హరిత్తుం, సకలజగత్తైయుం సర్వేశ్వరన్ తానే లీలై కప్రయోజన
నాయక్ష్మిన్మృనిర్వహిక్కుమెన్నుమిడమ్ “అప్రమేయోఽనియో
జ్యశ్చ యత్రకామగమోవశీ । మోదతేభగవాన్సృభ్యతై ర్బాలః
కీడనకై రివ” * “సృష్టిస్థిత్యంతరణీం బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మికామ్ ।
సంజ్ఞాయాతిభగవాన్ ఏకఏవజనార్దనః” † ఎన్నిత్యాదియాలే
శొల్లప్పట్టదిణ్ణే. ఆనాల్ సృష్టిస్థితిసంహారజ్ఞుక్కు దత్తాదిగళై
క్కర్తాక్కళాగ చ్చొల్లువానెన్నెన్నిల్ - “బ్రహ్మదత్తాదయఃకాల
స్తథై వాఖిలజన్తవః । విభూతయోహరేరేతా జగతస్సృష్టిహేత
వః ॥ ౩౧ ॥ విష్ణుర్త్వాదయఃకాలః సర్వభూతానిచద్విజ । స్థితే
ర్ద్విమిత్రభూతస్య విష్ణోరేతావిభూతయః ॥ ౩౨ ॥ రుద్రకాలాస్త
కాద్యాశ్చ సమస్తాశ్చైవజన్తవః । చతుర్థాప్రళయాయైతా జనా

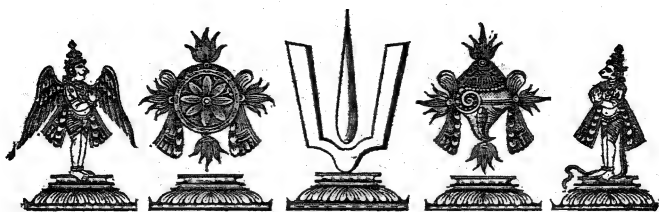
* (భారత-సభా-౨౧-౧౧). ‘అప్రమేయత్వం - పరిపూర్ణత్వం - అని
యోజ్యత్వం - అనితరచేతనప్రేర్యత్వం. ‘యత్రకామగమ’ ఇత్యనేన - వా
యాదకాది ప్రేరణాధీనాఽబుద్ధిపూర్వకస్పదాది చేష్టావ్యాప్తుః, స్వేచ్ఛా
కృత ప్రవృత్తి విఘాతవృద్ధాసావా. స్వాధీన లీలాపకరణత్వం వశ శబ్దార్థః.
విశ్వం - షణ్ - యస్యసవశీ - ఇంద్రియపరాధీనచేష్టావ్యాప్తుత్వార్థోవాచశ శబ్దః.
బాలకదృష్టానై లీలాయాః ప్రయోజనాన్తరైరేతాత్మ్య మభిప్రేతమ్. అనేన
రాజ్ఞాం పణబన్ధపూర్వక ద్యూతాదివ్యాప్తుః. కార్యవర్గాపేక్షయా భగవన్
హిమో విపులతరత్వం ‘కీడనకైః’ ఇత్యనేన ఫలితం’ ఇత్యన్యర్థోకస్యా
స్థోపదితః శ్రుతప్రకాశికాయాం మంగళశ్లోకవ్యాఖ్యానావసరే.

† (వి-పు-౧-౨-౨౨). అన్య శ్లోకస్యార్థభావ్యకారేణ వేదార్థసం
గ్రహేపదితః, తత్ర ద్రవ్యవ్యుత్పత్తిః.

ర్దనవిభూతయః॥ 33॥ ”¹ ఎన్నిటపడియే భగవద్విభూతి త్వేన సృష్ట్యా
 ద్యస్వయ మాగక్ష్మడవదు. ఇవిడ త్తిల్ విష్ణుత్వమావదు-“రామ
 శ్శస్త్ర భృతామహం”² ఎన్నిటవిడ త్తిల్ పోలే అవతారరూపేణ
 విభూతియాగ వివక్షితమ్.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే వర్ణనిరూపణం వామ
 వష్టోఽధికారః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

అథ సప్తమాఽధికారః.

ఏవంభూతమాన చేతనాఽచేతన ప్రపచ్చిత్తుక్కు నియన్తా
వాగ, —

“క్షరంప్రధానమమృతాక్షరంహరః

క్షరాక్షానావీశ తేదేవఏకః”¹

“ప్రధానక్షేత్రజ్ఞ పరిర్లుణేశః”²

ఎన్దు వేదా న్దజ్జలిలే ప్రతిపాదిక్కప్పట్టు “పతింవిశ్వస్య”³ ఎన్దు

1 శ్వేతా. (౧-౧౦). హరః-జీవః. ‘అమృతాక్షరం హరః’ ఇతి భోక్తాని
ద్విశ్యతే, ‘ప్రధానమాత్మనో భోగ్యత్వేన హరతీతి హరః’ ఇతి శ్రీభాష్యం
(౧-౧-౧). దేవఏకః - అద్వితీయోనారాయణః. ‘దివ్యోదేవ ఏకోనారాయ
ణః’ ఇతి సాబాలిక శ్రుతేః.

2 (శ్వేతా. ౬-౧౬). గుణేశః-గుణాః-సత్త్వరజస్తమాంసి, తేషామీ
శః - నియన్తేత్సర్గః.

3 (తైత్తి. నారా. ౬-౧౧-3). పతిత్వం-కేషిత్వం. ‘కేషిత్వం -
పతిత్వమితి గీతాభాష్యం (3-3౦). ‘హరక్షణ’ ఇతి ధాతోర్నిష్పన్న
త్వాత్ పతికబ్ధోరక్షావాచీ, నతు కేషివాచీ-ఇతి నవాచ్యమ్, కేషిణిరూఢత్వా
త్. అన్యథా ‘గమేర్దా’ ఇతి డోప్రత్యయా న్తగమిధాతోర్నిష్పన్నత్వాత్
గోళబ్దస్య మానుష్యాదివాచకత్వ ప్రసంగః. గతిమత్సుసర్వేషుప్రయోగాభావా
త్. అతః పతికబ్ధః కేషిణిరూఢ ఇతి.

విశ్వత్తుక్కువతియాగవుం, “ఆత్మేశ్వరం”¹ ఎన్ఱు తనక్కుత్తానే యీశ్వరనాగవుం, “సతస్యే శేకశ్చన”² ఎన్ఱు అవనుక్కు నియన్ఱా క్కుళాయిరుప్పొరువరుమిలైయాగవుం, “సతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చ దృశ్యతే”³ ఎన్ఱు వనుక్కు ఒత్తారుమిలై మిక్కారుమిలైయాగవుం, “సకారణం కరణాధిపాధిపో నచాస్యకశ్చిజ్జనితానచాధిపః”⁴ ఎన్ఱు సమస్తవస్తుక్కుళినుడై యవుత్సత్తిక్కు కారణముమాగవుం, కరణాధిపశ్చబ్దవాచ్యనాన క్షేత్రజ్ఞనుక్కు అధిపనాగవుం, తనక్కు జనకరుమధికరు మిలైయాగవుం, “తమీశ్వరాణాం పరమంమ హేశ్వరం తందేవతానాం పరమంచదైవతమ్ | పతింపతీనాం పరమంపరస్తాత్ విదామదేవం భువనేశమీధ్యమ్”⁵ ఎన్ఱు నియన్ఱా క్కుళుక్కెల్లాం పరమోపాస్యనాగవుం, శేషిగళుక్కెల్లాం పరమ శేషియాగవుం, ఉపనిషత్తుక్కుళిలే యోదప్పట్టు సర్వలోకనియన్ఱావాన సర్వేశ్వరనొరువనుశన్.

అవనివ్వచిత్ సంస్కృప్తరాన బద్ధచేతనర్కు బద్ధనివృత్త్యర్థమాగ జ్ఞాతవ్యనాగై యాలే యవనుడైయ యాథాత్మ్యముం నిరూపణీయమ్.

ఏవం భూతనా యిరుప్పొనొరు యీశ్వరనై క్కొల్లాదపోదు ఇన్ఱక్షేత్రజ్ఞనానవ నిప్పడి సుఖదుఃఖానుభవం పణ్ణక్కుడాదు.

ఎజ్జనేయెన్నిల్,—“నితోన్యనిత్యానాం చేతనశ్చేతనానామే

1 (తై-నా-౬-౧౧-3). 2 (తై. ౬-౧-౧౦). 3 (శ్వేతా. ౬-౮).

4 (శ్వేతా. ౬-౯). కరణానాం-శ్రోత్రాదీనాం - అధిపాః-జీవాః-తేషామధిపః - సర్వోపాస్యత్వ సర్వశేషిత్వ మహేశ్వర శబ్దవాచ్యత్వ విశిష్టః నారాయణః ఇత్యర్థః. 5 (శ్వేతా. ౬-2). మహేశ్వరశబ్దవాచ్యత్వం నారాయణస్యైవేతి వత్స్యతే.

కోబహూనాంయో విదధాతికామాన్”¹ ఎన్ఱు నిత్యరాయ్ చైతన్యగుణకరాయ్, అసంఖ్యాతరాన వాత్సాక్కుళుక్కు, నిత్యనాయ్ చైతన్యగుణకనాయ్ అద్వితీయనా యిరుప్పానోరువన్ అభీమతజ్ఞులై కొండానిఱ్ఱుమెన్ఱు శొల్లుగైయాలుం, దుఃఖాద్యనుభవత్తిల్ వన్దాల్ అవైత్తుక్కు హేతువాన అవిద్యాకర్త దేహదిగళచేతనజ్ఞులై యాలే చేతనాధిష్ఠానమిల్లాదపోదు పురుషానధిష్ఠితమాన వాస్యాదికరణజ్ఞుల్ రథనిర్మాణత్తుక్కు త్తమమిల్లాదమ్రాపాతి యనుభవిప్పిక్కుమాట్టాదు. అనుభవిక్కిఱు చేతనన్ దాన్ సుఖానుభవశ్రద్ధై యుణ్డాగిలుం తన్మూలమాన హేతుక్కులై యఱిన్ఱు యధిష్ఠిక్కు వేణుమ్. (అదుక్కు)యోగ్యతైయై యుడై యనా యిరాన్. చేతనర్ గళ తన్దాముడై యకర్తాదిగళై యుం అఱియాదిరుక్కుప్పిఱుదై యకర్తాదిగళై యఱిన్ఱు అధిష్ఠిక్కుక్కు యోగ్యరల్లర్. ఆగై యాలే ఇవర్ గళుడై యకర్తాదిగళై యు మఱిగైక్కు సర్వజ్ఞనుమాయ్, అఱిన్ఱపడియే యధిష్ఠిప్పిత్తు యనుభవిప్పిక్కుక్కు సర్వశక్తనుమాయ్, ఇచ్చేతననుడై యవిధినిషేధానువర్తనాఽతి వర్తనజ్ఞుల్ అనుగ్రహనిగ్రహజ్ఞులై పృష్ఠంబడి నియన్త్రాపుమాయ్, తత్తదాకారపుణ్య పాపకర్మజ్ఞుక్కు ఫలమాన సుఖదుఃఖజ్ఞులై కొండుక్కుక్కు క్కీళ్ చొప్పన్ఱ వచేతనజాతీ. యను మిన్ఱియే యుభయవిలక్షణనా యిరుప్పానోరు యీశ్వరనుడైన్ఱు కొళ్లవేణుమ్.

ఆగై యితే, “భోక్తాభోగ్యం ప్రేరితారంచమత్వా సర్వంప్రోక్తం త్రివిధంసర్వమేతత్”² ఎన్ఱు భోక్తృభోగ్యప్రేరయితృరూపమాన చిదచిదీశ్వర తత్త్వత్రయాత్మకమాగ జగతై యుపనిషద్భా

1 (శ్వేతా. ౬-౧౩. కఠోప. ౪౨-౫-౧౩). 2 (శ్వేతా. ౧-౧౨).

గత్తిలేటదప్పట్టదు. ఇంద్రియ స్తృత్వవిశిష్టమానబ్రహ్మతై “కారణ
స్తుధ్యేయః”¹ ఎన్ఱు జగత్కారణతయా జిజ్ఞాస్యమాగ ఉపనిష
త్తిలే యోదుగై యాలే కారణవాక్యజ్ఞలిల్ “సద్బ్రహ్మత్వా”²ది శబ్ద
జ్ఞళాలే శొల్లప్పట్టవ స్తువిదువిత్తే, ఎన్ఱునిశ్చయిక్కుప్పడుమ్.

ఎజ్జనేయెన్నిల్, ఛాందోగ్యత్తిలే “సదేవసామ్యేదమగ్ర ఆసీత్
ఏకమేవాద్వితీయం”³ ఎన్ఱు బృహద బృహత్సాధారణమాన
సచ్చబ్దత్తాలే శొల్లప్పట్ట కారణవస్తువానదు. వాజసనేయకత్తిలే
“బ్రహ్మవాఇదమేవాద్గ్ర ఆసీత్”⁴ ఎన్ఱు బృహత్త్వైకాంతమాన
బ్రహ్మశబ్దత్తాలే శొల్లప్పట్టదు. అవిడ్ త్తిలే † సర్వకాఖాప్రత్యయ
న్యాయత్తాలే కారణవాక్యజ్ఞ శైల్లావత్తు మేకవిష
యత్వం వేణ్డైగై యాలే “పశుమాలభేత”⁵ ఎన్ఱు సామాన్యమాన
పశుశబ్దం “ఛాగోవామస్త్రవర్ణాత్” ఎన్ఱిట సూత్రత్తిల్
విశేషోపస్థాపకమాన ఛాగపశువిలే పర్యవసిక్కుమావ్పలే, యి
జ్ఞుంసామాన్యమానసచ్చబ్దవాచ్యమాన కారణవస్తువానదు. విశే
షోపస్థాపకమాన బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమెన్ఱు నిశ్చయిక్కుప్పడుగిటదు.

1 (అథర్వశిఖోపని). 2 (ఛాం. ౬-౨-౧). 3 (బృహ - ఉప-
కి-౮-౯).

† ‘ఏకంవాసం యోగరూప చోదనాఖ్యావిశేషాత్’ ఎన్ఱు పూ
ర్వమీమాంసైయిల్ (౨-౮-౯) శొన్నకాఖాన్తరాధికరణన్యాయత్తాలే ఎన్ఱు
పడి. ప్రతీయతే - యత్ - తత్త్వోత్త్యయం - ప్రతీయమానమిత్యర్థః. సర్వకాఖా
సుప్రత్యయం - సర్వకాఖాప్రత్యయం, తత్రదృష్టోన్యాయః, సర్వకాఖాప్రత్య
యన్యాయః, ఎన్ఱు విగ్రహజ్ఞానకొశ్వదు.

4 (శతపథబ్రాం-౬-౧-౨-౮-౧౩).

5 (పూర్వ. మా. ౬-౮-౩౧).

ఇన్ద్రబ్రహ్మశబ్దందాన్ “మమయోనిర్ద్వ్యమ్”¹ ఎన్టుం, “తజ్జ్ఞానం బ్రహ్మసంజ్ఞితం”² ఎన్టుం, చిదచిత్యాధారణమౌగై యాలే’ ఐతరేయ త్రిలే “ఆత్మావాఇదమేకవవాగ్రహీతే”³ నాన్యత్ కిచ్చనమివత్”⁴ ఎన్టు చేతనై కాఽసాధారణమాన వాత్మశబ్దత్తాలే విశేషిత్తదు ఇన్ద్రవాత్కృత్ జగత్కారణభూతరారెన్టు విశేషా కాజ్ఞేయిలే యన్ద్రవిశేషమావదు “సర్వన్దన్ద్య? తేవశే”⁵ “విశ్వస్యాదిన్ద్రక్ష త్తరః” ఇత్యాదిగళాలే సర్వోత్తరనాగ చ్చొల్లప్పడుగిఱవిన్ద్రనో? “తమగ్నేద్రేవృషభస్సతామసిత్వం విష్ణురురుగాయోనమస్యః త్వం బ్రహ్మరయివిద్భ్రహ్మణస్సతే త్వం విధత్తాస్సచసేపురన్ధ్రియ” “త్వమగ్నేరుద్రోఅనుగోమహాదివః”⁶ ఇత్యాదిగళిలే సర్వాత్మకనాగ చ్చొల్లప్పడుగిఱవగ్నియో? “తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి”⁷ “చిత్రన్దేవానాముదగాదనీక ఇచ్ఛుర్మిత్రస్యవరుణస్యాగ్నే ఆప్రాద్యావాపుధివీ అన్తరిక్షంసూర్య ఆత్మాజగతక్షస్తువశ్చ” “హంసశ్శుచిషత్”⁸ ఇత్యాదిగళిలే పుషాన్యనాగ ఘోదప్పడుగిఱ ఆదిత్యనో?, “సోమఃపవతేజనితా మతీనాన్జానితా దివౌ జనితాపుధిన్యాః జనితాగ్నేర్జనితాసూర్యస్య జనితేన్ద్రస్య జనితోతవిష్ణః”⁹ ఏవమాదిగళిలే సర్వోత్పాదగనాగ చ్చొల్లప్పడుగిఱచన్ద్రనో!, “రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే నమోవయం వైశ్రవణాయకుర్తహే । సమేకామాన్ కామకామాయమహ్యం

1 (గీతా. ౧౪-3). 2 (వి. పు ౬-2-౫3) 3 (ఐత-ఉప-౧-౧-౧) 4 (సామవే. ౨-౧-౪-౨). 5 (యజుషి. కారకే ౨ ప్రశ్నం ౨ అను) 6 (యజుః-౧-కాం-౫-ప్ర౨౪-పం). 7 (యజు. ౧ కా ౪ ప్ర. ౪3పం) 8 (యజుః-కాం-౪-౨-౧-౫). 9 (సామవే. ౬-౧-౪-౫)

కామేశ్వరోవైశ్రవణోదధాతు”¹ ఇత్యాదిగళితే సర్వఫలప్రదనాగ
 చ్చొల్లప్పడుగిట నైశ్రవణనో!, “యోఽస్యకృత్యజగతః పార్థివస్య
 ఏకఇద్వశీయమంభంగ్యశ్రమౌగాయ రాజానపరోద్ధ్యోయమంగా
 యభంగ్యశ్రమౌ యోరాజానపరోద్ధ్యో”² ఇత్యాదిగళితే ఉత్కృ
 ప్తనాగ ఘోదప్పడుగిట యమనో!, “ఇమమైవరుణశ్రు ధీహీవమ
 ద్యాచ మృడయత్వామవస్య రాచ కేతత్వాయామి బ్రహ్మణావన్ద
 మాన స్తదాశాస్తే యజమానోహవిర్భిః అహేడమానోవరుణే
 హబోధ్యురుశంసమాన ఆయుఃప్రమోషీ”³ ఇత్యాదిగళితే యారా
 ధ్యనాగ చ్చొల్లప్పడుగిట వరుణనో!, ఇన్నముం ప్రదేశాన్త
 రజ్గళితే యుత్కృష్టరాగ ఘోదప్పడుగిట వాయుముదలాన దేవతా
 విశేషజ్గళోవెన్నిల్-

అవర్గళాగమాట్టార్గళి. ఎజ్జనేయెన్నిల్, బ్రహ్మేవినుడైయ
 పక్కలిలే మన్వస్తరన్దోఱుం పదినాలుపర్యాయం పదంగళిట్టుమా
 ఱుంబడియా యప్వోకాలజ్గళితే సృష్టిసంహారజ్గళుక్కు కర్తీభవి
 ప్పారుమాయ్, “భీషాస్తాత్ వాతఃపవతేభీషోదేతినూర్యః | భీషాస్తా
 దగ్ని శ్చేన్ద్రశ్చ | మృత్యుర్ధావతిపచ్చమః”⁴ ఎన్తుతజ్గళై యోఽభీందానారు
 యీశ్వరనుడై య వాజ్జైక్కజ్జివ ర్తిప్పారుమాయ్, అవనై యారా
 ధిత్తు పదంవెన్ద్రాారుమాయ్, శాన్త్రత్తినుడై య వనువర్తనత్తి
 లుం పుణ్యపాపజ్గళైప్పెన్ద్రాతత్త త్ఫలమాన సుఖదుఃఖజ్గళై యను
 భవిప్పారుమాయ్, పరిచ్చిన్న విభూతికరాగ చ్చొల్లిప్పారుగై యాలే,
 ఇప్పడి అన్తదాదిగళోపాది సర్వసాధారణమాన స్వభావజ్గళై యు

1 (యజ. ఆరణ. ౧-౨౧.) 2 (యజ.). 3 (యజ.). 4 (తై. త్త. ఆనన్దవ. ౨-౧).
 ౨ కా. ౧ ప్ర. ౧౧-అను-౬౫-పం).

దైయ ఇన్ద్ర, యమ, వరుణ, కుబేరాదిగళి, ఈశ్వరత్వశక్తి క్కుజ్ఞాడ వర్సర్లర్.

—◆◆◆ రుద్రజగత్కారణత్వ వాదారంభః. ◆◆◆—

ఇప్పడి శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తిలే, “యదాతమ స్తన్న దివాన రాత్రిర్న సన్నచాసత్ శివపవకేవలః । తదక్షరస్తత్ సవితుర్వ రేణ్యం ప్రజ్ఞాచ తస్మా త్ప్రసృతా పురాణీ”¹ ఎన్నిటవిత్రాలే అన్ద కారణవిశేషం †శివనెన్దుబుద్ధిపణ్ణప్పడానిష్టదు. అజ్ఞనన్దియే, “ఏకో హవై నారాయణఽసీత్”² ఎన్దుమహోపనిషత్తిలే శొల్లప్పట్ట నారాయణన్ అన్దవిశేషమానాలో వెన్నిల్, ఇప్పవనిషద్వాక్యం “హవై” ఎన్నిటప్రసిద్ధవ న్నిర్రేశత్తాలే అనువాదరూపమా యిరు క్కైయాలే స్వయం విశేషోపసాపనం పణ్ణమాట్టాదు. ఎజ్ఞనేయె న్నిల్, ఛాన్దోగ్యత్తిల్ “సర్వాణి మావాఇమానిభూతా న్యాకా శా దేవసముత్పద్యంతే”³ “సర్వాణిహవా ఇమానిభూతాని ప్రాణ మేవాభి సంవిశన్తి ప్రాణమభ్యుజ్జహతే”⁴ ఎన్ని వ్యాకృత్యభిరన్దు క్కుం “హవై” ఎన్నిట ప్రసిద్ధవ న్నిర్రేశత్తాలే యాదొరుపడి య నువాదత్వ †ముణ్డాయిత్రు; అప్పడియే యిజ్ఞంప్రసిద్ధవ న్నిర్రేశ

1 (శ్వే-ఉప.౪-౧౮).

† సద్భిప్రత్యాది సామాన్య శబ్దజుక్కు విశేష శబ్దసాపేక్షత్వ ముణ్డాయాలే సర్వనిషేధ పూర్వకావధారణఘటిత శివశబ్దత్తిలే అవైగళి పర్యవసీక్కిన్దవ ఇతి తేషామభిప్రాయః.

2 (మహోపని. ౧-౧-౧). 3(ఛా-ఉప.౧-౯-౧). 4(ఛా-ఉప.౧-౧౧-౫).

‡ ‘ఆకాశ స్తల్లింగాత్, ఆతపప్రపాణః’ (౧-౨-౨౩-౨౪) ఎన్నిట వధి కరణజ్ఞలి, ‘సర్వాణిహవా, ఎన్నిట వాక్యతుక్కు అనువాదత్వం సాపేక్షప్ప ట్టదాయాలే, అనువాదత్వముణ్డాయిత్రు, ఇత్యుక్తమ్.

త్రాలే యనువాదమాగై యాలే ఆకాశ ప్రాణశబ్దజులోపాది నా
 రాయణశబ్దముం, అనువాద లింగరహితమాన ఏవకారాద్యుపా
 దాన లింగవిశిష్టమాయుశ్శ శివపరమాగ ప్రాప్తమ్; ఆగై యాలే
 రుద్రనేజగత్కారణమెన్దునిశ్చయిక్కప్పడుగిటదు:—ఆగై యాలే
 మోక్షప్రదత్వముం అవనుక్కేయై స్తరసిద్ధమ్; ఎజ్జనేయెన్నిల్,
 “యతోవాఇమాని భూతాని”¹ ఇత్యాదియాలే జగత్కారణ
 భూత నుం ముముక్షూపాస్యనుం మోక్షప్రదనుమెన్దు శొల్ల
 ప్పడుగై యాలే; ఇన్నముం రుద్రనుక్కు నారాయణా త్వరత్వ
 యుం, మోక్షప్రదత్వముం శ్వేతాశ్వతరోప నిషత్తిలే నేరేశొల్ల
 ప్పడానిన్దు; “వేదాహమేతం పురుషమ్మహాస్తమాదిత్య వర్ణస్త
 మసః పరస్తాత్ । తమేవ విదిత్వాతి మృత్యుమేతి నాన్యః పథావి
 ద్యతేఽయనాయ॥ ౮॥ యస్తాత్పరం నాపరమ స్తికిచ్చిత్ యస్తా
 న్నాణీయోనజ్యాయో స్తి కిచ్చిత్ । వృక్ష ఇవ స్తబ్ధోదివి తిష్ఠ త్యేక
 స్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్॥ ౯॥ తతోయదు తర తర
 స్తదరూపమ నామయమ్ । యఏతద్విదుర మృతాస్తేభవన్తి అ
 థేతరే దుఃఖమేవానుయన్తి॥ ౧౦॥ సర్వాననశిరోగ్రీవః సర్వభూత
 గుహళయః । సర్వవ్యాపీచ భగవాన్ తస్మాత్సర్వగతశ్శివః॥ ౧౧॥
² ఎన్దు వ్యాపకనాన పరమపురుషనిల్ కాట్టి లు తరమాయరుప్ప
 దొరు తత్త్వతైచ్చొల్లి, అదనుడై య జ్ఞానాజ్ఞానజ్ఞానాళాలే మో
 క్షసంసారజ్ఞానాళాళు ఇజ్జొల్లి, అత్తత్వం సర్వవ్యాపియాన శివనె
 న్దుగమి త్తదు.

అప్పడియే ఛాన్దోగ్యద హరవిద్యైరులుం, “అథ
 యదిదమస్మిన్ బ్రహ్మపురేదహరం పుణ్డరీకంవేశ్మదహరోస్మిన్నస్తర

1 (తైత్తి. శ్క. ౧-౧). (2 శ్వే 3 అధ్య.)

ఆకాశస్తస్మిన్యదస్తస్త దస్తేష్టవ్యస్తద్వావవిజ్ఞానితవ్యమ్”¹ ఎన్ని
త్రాలే హృదయపుణ్డరీక మధ్య వర్తియాన వాకాశ శబ్దవాచ్యమాగ
చైరువస్తువై నిర్దేశిత్తు, అదుక్కు శ్చేయిరుక్కిటవస్తు,ముముక్షుక్కు
శుక్కుస్తేష్టవ్య మెస్తు శోల్లప్పడానిస్తుదు.—ఇవిడ త్తి లాకాశ
శబ్దం-తత్ప్రకరణోప సంహార త్తిలే “ఆకాశోహవై నామరూప
యోర్నిర్వహితాతే యదస్తరాతద్భ్రష్టమ్”² ఎస్తు నామరూపనిర్వో
ధృత్వశ్రుతియా లే,— పురుషసూక్త త్తిలే “సర్వాణి రూపాణి
విచిత్ర్య ధీరః నామానికృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే”³ ఎస్తు నామ
రూపనిర్వాహక నాగ చ్చోల్లప్పట్ట పరమపురుషనుక్కు వాచక
మాగై యాలే అన్దవాకాశశబ్దవాచ్యనాన పరమపురుషనుక్కుఅ
స్తర్వర్తియా యిరుప్పదొరు వస్తు ముముక్షుక్కుశుక్కు పాస్య
మెస్తు యివాక్యకర్త త్తిలే తోన్తానిస్తుదు.

తైత్తిరీయ దహరవిద్యైయిలే “దప్రహం విపాప్తం వరవేత్త
భూతం యత్పుణ్డరీకం పురమధ్యసంస్థమ్ । తత్రాపి దప్రహం గగనం
విశోక స్తస్మిన్యదస్త స్తదుపాసితవ్యమ్॥ ౨౩॥ యద్వేదాదాస్వరః
ప్రోక్తోవేదాస్తేచ ప్రతిష్ఠితః । తస్యప్రకృతిలీనస్య యః పరస్స
మహేశ్వరః॥ ౨౪ ॥”⁴ ఎస్తు ఛాన్దోగ్య వాక్యత్తిల్ పోలే హృద
యా స్తర్వర్తియాగవుం ఉపాస్యాధారమాగవుం, ఆకాశశబ్దప
రాయమాన గగనశబ్దత్తాలే పరమపురుషనై నిర్దేశిత్తు తదాధే
యమాయిరుప్పదొరువస్తువై యుపాస్యమాగచ్ఛొల్లి, అన్ద విష
యం ‘యః పరస్స మహేశ్వరః’ ఎస్తు మహేశ్వరనాగ నిష్కర్షి
క్కుప్పడా నిస్తుదు.

1 (ఛా-౨-౧-౧). 2 (ఛా-౨-౧౪-౧). 3 (యజ. ఆరణ. 3-
ప్ర-౧౨-అను-౧౩). 4 (తై-నారా-౬-౧౦).

అప్పడియే బృహదారణ్యక త్తిలే, “య ఏషో నర్హదయ ఆ కాశ స్త్తి థే సర్వస్య సశీ సర్వస్యే శానః”¹ ఎన్తు హృదయమధ్య స్థమాగ వాకాశశబ్దత్తాలే ఛాన్దోగ్యత్తిల్ పోలే పరమపురుష నై చ్చొల్లితద నర్హర్తియాగ ఈశానన్ ప్రతిపాదిక్కుప్పడా నిన్తాన్:-

అప్పడియే అథర్వశిఖై యిలే “కారణన్తు ధ్యేయః సర్వైశ్వర్య సంపన్న స్సర్వేశ్వరః శమ్భురాకాశమధ్యే ధ్యేయః” ఎన్తు హృదయమధ్యస్థమాన వాకాశవర్తియాయ్కోణ్ణు పుపాస్యమానవస్తు వై శమ్భుశబ్దత్తాలే విశేషిత్తు, “శివఏకో ధ్యేయః శివంకర సర్వమ న్యత్ పరిత్యజ్య”² ఎన్తు శమ్భువై శివశబ్దత్తాలే నిగమియానిన్తదు.

అప్పడియే తె త్తిరియ త్తిలుం “సత్యంజ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ । యోవేదనిహితం గుహాయాం పరమే ప్యైమన్ సోఽశ్నుతేన ర్వాన్ కామాన్ సహాబ్రహ్మణా విపశ్చితేతి”³ ఎన్తు గుహాశబ్దనిర్ది స్థమాన హృదయా నర్హర్తియాయ్, ఉపాస్యమాన బ్రహ్మత్తు క్కు ఆధారముమాగ ప్రసిద్ధాకాశవ్యావర్తకమాన పరశబ్ద విశేషితమాయరుక్కిట ప్యైమశబ్దత్తాలే పురుషోత్తమనై చ్చొల్లి, అవన్ పక్కలిలే యిరుక్కిట బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమాన పుపాస్య వస్తు మున్బుళొన్న వనేకశ్రుతిగళోడుణ్డానవై † కార్థ్యత్తాలే శివ నేయెన్తు అఱుదియిడప్పడానిన్తదు.

ఆగై యాలే నారాయణమక్కుపరనాయ్, తద నర్హర్తి యాన పుపాస్యన్ శివనేయెన్నుమిడం సర్వశ్రుతిగళిలుం ప్రతిపాదిక్కుప్ప డుగిట దెన్నుమిడం నిశ్చయిక్కుప్పడుగిటదు.

1 (బృ. ఉప. ౩-౪-౨౨). 2 (తై. ఆనన్ద. ౧-౧, ౨).

† కామద్యధికరణ త్తిల్ సర్వవేదాన్తపఠితదహరవిద్యైకభుక్తైక్యం శొల్లి యిరుక్కైయాలే సర్వశ్రుతికభుక్తైకార్థ్యం సిద్ధమెన్తు కరుత్తు.

ఇప్పడియే అథర్వశిరస్సిల్ ప్రథమఖణ్డత్తిలే, “దేవాహవై స్వర్గం లోకమగమన్ । తేదేవారుద్రమపుచ్చన్ । కోభవానితి సోఽబ్రవీత్ । అహమేకః ప్రథమమాసం వర్తామిచభవిష్యామిచ । నాన్యఃకశ్చిన్నతో వ్యతిరిక్తః” ఎన్టుముదలాన వాక్యత్తాలే దేవర్గళాలే పుష్టనానరుద్రన్ తన్నుడై య సర్వైశ్వర్యతై పరకృచ్చిన్నాన్.-అనన్తరం దేవర్గళ తైయెడుత్తురుద్రనై స్త్రోతంపణ్ణి నార్గళే, *ఎన్టుతోడగ్గి ద్వితీయఖణ్డత్తిలే † “యోవై రుద్రస్స భగవాన్ యశ్చ బ్రహ్మతస్సైవై నమోనమః । యోవై రుద్రస్స భగవాన్ యశ్చ విష్ణుస్సైవై నమోనమః । యోవై రుద్రస్స భగవాన్ యశ్చ మహేశ్వరస్సైవై నమోనమః.” ఎన్టుముదలాన వాక్యత్తాలే రుద్రనుడై య సర్వైశ్వర్యమానదు నువ్యక్తమాగ చొల్లెప్పట్టదు- ‡ తృతీయ, చతుర్థఖణ్డల్లిలే “నఏకోరుద్ర స్స ఈశానః స

* ‘తతోదేవారుద్రం నాపశ్యన్ । తేదేవారుద్రం ధ్యాయన్తి । తతోదేవా ఊర్ధ్వబాహవస్తున్వన్తి’ ఎన్టి శ్రుత్యర్థానువాదమ్.

† ‘యోహవై రుద్రస్స భగవాన్ యశ్చ బ్రహ్మభూభువస్సువస్తస్సైవై నమోనమః’ ఇతి పా.

‡ తృతీయేతి, ఇవిడత్తిల్ అథర్వశిరస్సి ఐన్టుఖణ్డమాగ వే తిరువుళ్ళ మ్మత్తి యిరుక్కిఱదాగ త్తొమ్మిగుఱదు. తత్వశేఖరశ్రుతప్రకాశికాథర్వశిఖా విలాసాదిగళిల్ ఆఱుఖణ్డమాగ త్తిరువుళ్ళమ్మమ్మి వ్యాఖ్యానమ్మణ్ణి యిరుక్కిఱార్దల్. అనేక తత్వనిరూపణకోశజ్ఞలిల్ (x) ఖణ్డమాగ వే తొమ్మిగుఱయార్ పరిష్కరిక్కినామర్థముడైయో మాగిఱిమ్. ‘దేవాహవై’ తోడగ్గి ‘సేనలేజసా’ పర్యన్తం (౧) ఖణ్డమ్.- ‘తతోదేవాః’ ఆరభ్య ‘యచ్చన త్యస్తస్సైవమోనమః’ ఇత్యన్తం (౨) ఖ.- ‘ఓమాదామధ్యే’ తుడగ్గి ‘షాదో యఉత్తరః’ పర్యన్తం (౩) ఖ.- ‘నఓంకారః’ తుడగ్గి ‘మహాదేవః’ పర్యన్తం (౪) ఖ.- ‘అథ కస్తాదుచ్యతే’ తుడగ్గి ‘తస్తాదుచ్యతే మహాదేవః’ పర్యన్తం

భగవాన్ సమహేశ్వరః సమహాదేవః” ఇతి తదసాధారణానేక
నామనిర్దేశ తస్మిన్వచనముఖత్వాలే రుద్రనుడై య విశ్వర్యం ప్రతి
పాదికృష్టఘడియే. అప్పడియే పంచమఖణ్డత్తిలే, “తదేతద్రు
ద్రచరితం । ఏషోహాదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉ
గర్భేఅన్తః। నవవజాతస్సజనివ్యమాణః ప్రత్యంజనా స్తిష్ఠతి విశ్వ
తోముఖః। తదేతదుపాసితవ్యం” ఎన్ఱుతోడజ్జి “వాల్మగ్ర
మాత్రం హృదయస్యమధ్యే విశ్వన్దేవంజాతవేదం వరేణ్యం । త
మాత్తస్థం యేనుపశ్యన్తి ధీరాస్తేషాంశాన్తిశ్చాశ్వతీనేతరేషా
మ్” ఎన్ఱు హృదయమధ్యవర్తియాన రుద్రనుడై య పుపాసనత్తై
మోక్షఫలమాగచ్ఛల్లి, “వ్రతమేతత్పాశుపతమే” న్ఱుతోడజ్జి,
“అగ్నిరిత్యాదినాభన్తం గృహీత్వా విమృజ్యాంగాని సంస్పృశే
త్ । తస్మాత్ వ్రతమేతత్ పాశుపతం । పశుపాశవిమోక్షాయః”
ఎన్ఱుదుక్కులజ్జమాగ సమస్తకమాన సర్వాజ్ఞభన్త స్పర్శలక్ష
ణమాన పాశుపతవ్రతముం శొల్లప్పట్టదితే.-

శ్రీరుద్రాదిగళుం రుద్రవై భవపరజ్ఞళాగ ప్రసిద్ధజ్ఞితే. ఆగై
యాలే జగత్కారణభూతినాగవుం, మోక్షప్రదనాగవుం, సర్వ
వేదాన్తవేద్యనానభగవాన్ పశుపతిఎన్ఱుమిడం సిద్ధం. ఇప్పడి రుద్ర
నుడై య సర్వస్థాత్పరత్వం, ప్రత్యక్షశ్రుతిశతప్రసిద్ధమాయుశ్లవిడ
త్తిత్ పౌరుషేయవచస్సుకళాన పురాణాదిగళో తదనుగుణమాగ
నయిప్పిక్కవేడ్డై యాలే, అన్ద్రశ్రుతిగళోడు అనుగుణజ్ఞళాన ఇతిహా
సపురాణాదిగళో ప్రమాణజ్ఞళాయ్, అత్తైడపబ్బంపింక్కిటనవాగక్క

(౧) ఖ.- ‘తదేతద్రుద్రచరితం’ తుడజ్జి ‘సత్యమిత్యుపనివత్’ ఇత్యన్తం
(౨) ఖ. ఇవ్వర్థం సర్వవ్యాఖ్యానాధికరణ (౧-౪-౨౯) శ్రుతప్రకాశికైయిత్
స్పష్టమ్. అన్దదీయ తత్త్వశేఖరటిప్పణియిల్ విశదమాగక్కాణ్ణ.

డవన. - అల్లాద ప్రాజాపత్యాది స్మృతిగళం, విష్ణుపురాణాది పురాణజ్ఞం, ప్రత్యక్షశ్రుతివిరోధతాలే “విరోధేత్వ సపేక్షంస్యాత్”¹ ఎన్నిటన్యాయతాలే అనాదరణీయజ్ఞభాగక్కడవన. మనువుం “యావేదబాహ్యస్మన్మతయః యాశ్చకాశ్చకుదృష్టయః । తా స్సర్వానిష్ఫలాఃప్రత్యే తమోనిష్ఠా హితాస్త్వతాః”² ఎన్ఱు వేద విరుద్ధస్మృత్యాదిగళ త్యాజ్యమాగ చ్చిన్నానితే. ఆగై యాలే శివ నే సర్వస్థాత్పరన్ ఎన్ఱు సోపబృంహణశ్రుతిశతసిద్ధమెన్ఱ దాయిన్ఱు.

—◆— చతుర్ముఖకారణత్వవాదారమ్భః. —◆—

ఇవిడత్తిలే చతుర్ముఖనాన హిరణ్యగర్భనే సర్వస్థాత్పరనెన్ఱ శిలర్ ప్రత్యవస్థానం పణ్ణినార్ గళ. ఎజ్జనేయెన్ఱిల్, కారణవా క్యగతజ్ఞాన ‘సత్-బ్రహ్మ-త్’ శబ్దజ్ఞో సాధారణశబ్దజ్ఞాగై యాలే చేతనవిశేషపర్యవసానతై యపేక్షిత్యా “హిరణ్యగర్భస్స మవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేకఆసీత్”³ ఎన్ఱుతుల్యప్రకరణస్థమాన హిరణ్యగర్భశబ్దతాలే శొల్లప్పట్ట చతుర్ముఖనాగిట విశేషత్తిలే పర్యవసాయనిన్ఱదు.

1 (పూర్వమి-నూ-౧-౩-౩). ‘విరోధేత్వ సపేక్షం స్వాదసతివ్యాసుమా నమ్.’ ప్రత్యక్షశ్రుతివిరుద్ధం స్మృతిపచనమనపేక్ష్యం-అనాదరణీయమ్. స్మృతే రపి శ్రుతిమూలత్వాసుమానాదాదరణీయత్వ మిత్యత్రాహ- అసతివ్యాసు మానమితి. అసతి - ప్రత్యక్షశ్రుతివిరోధేహి స్మృతిమూలశ్రుత్యసుమానమిత్య ర్థః’ ఇతి శ్రుతప్రకాశికాయా (౨, ౧, ౧). మస్యార్థక్తః.

2 (మను-౧౨-౯౫). 3 (ఋగ్వేద-౮-అష్టక-౩-ఆధ్యాయ-౫-పర్వ-౧౦ - మణ్డలం - ౧౦- అను - ౧౨౧ - సూత్ర-౧-వాక్యం).

అప్పడియే “అమృతస్యాపారే” ¹ ఎన్నిటవనువాకత్తిలే “యస్మిన్మదం సశ్చవిచైతినర్వం యతః ప్రసూతాజగతః ప్రసూతీ సతస్యేశేశశ్చన తస్యనామ మహాద్యతః । ననద్వితీయతి రూపమస్యనచక్షుషాపశ్యతి కశ్చనై నం । హృదామనీషామనసాభిజ్ఞప్తాయ ఏనంవిదుర మృతాస్తేభవన్తి” ² ఎన్ఱ జగత్కారణమాగవుం, మోక్షప్రదనాగవుం ఒరువురుషనై చ్చిల్లి, పిమ్మ “అద్భ్యస్సమ్భూతో హిరణ్యగర్భః” ³ ఎన్ఱ మున్ముఖోన్నవాక్యతోడే ఏకవాక్యమాగ ‘అద్భ్యస్సమ్భూతః’ యెన్నిటవనువాకత్తైయుం, ‘హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే’ ఎన్నిట ఎట్టుముక్కైయు ముదాహరిత్తు కూట్టుగై యాలే జగత్కారణభూతనాయ్, అనన్యేశ్వరనాయ్, మోక్షప్రదనాగ మున్ముఖోల్లపప్టపురుషన్ హిరణ్యగర్భనెన్ఱ స్పష్టమాయీర్దు. ఆగిల్ ‘అద్భ్యస్సమ్భూతః’ ఎన్నిట వనువాకముం, పూర్వోక్తోడేకవాక్యమాగై యాలే “ప్రీత్యే లక్ష్మీశ్చపత్నీ” ⁴ ఎన్నిట శ్రియఃపతిత్వలింగం మున్ముఖోన్నపురుషన్ నారాయణన్ ఎన్ఱ కాట్టాదోవెన్నిల్-లిజ్జత్తిల్ కాట్టిల్ శ్రుతిప్రబలై యాగై యాలే శ్రియఃపతిత్వలిజ్జత్తిల్ కాట్టిల్ హిరణ్యగర్భశబ్దరూఢై యాన శ్రుతిదానే విశేషత్తై నిరపేక్షమాగ కాట్టవర్దు. ‘ఏకపదసామర్థ్యం - శ్రుతిః-వస్తుసామర్థ్యం-లింగం’ ఎన్ఱై మిమాంసకర్ నిష్కర్షిత్తుదు. “సూర్యాచంద్రమసాధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్” ⁵ ఎన్ఱ జగత్సృష్టావై హిరణ్యగర్భవర్యాయమాన ధాతృశబ్దత్తాలే శొలిర్దు.

1 (తైత్తి - నారా-౬-౧-౧). 2 (తై-౬-౧-౨-౪-౧౦-౧౧).

3 (తై-౬-౧-౧౨). 4 (తై-౬-౧).

“ప్రజాపతిః ప్రజాఅస్యజత”¹ ఎన్ఱ ముదలాన కారణవిషయ శ్రుతిగళుం ప్రజాపతియైయే కారణమాగచ్ఛిల్లానిష్ఠన.

“ప్రజాపతే స్సభావేత్తప్రపద్యే”² ఎన్ఱ ఛాన్దోగ్యదహర విద్యైయిలే ప్రజాపత్యస్థానతై ముక్తప్రాప్యమాగచ్ఛిల్లి ధ్రిధ్రి.

‘సత్ - బ్రహ్మ - త్త’ శబ్దజల్ శివ - శమ్భు - మహేశ్వరాది శబ్దవాచ్యమానవస్తువిశేష త్తిలే పర్యవసిక్కుమెన్ఱ మున్నే శొల్ల ప్పట్టదన్ఱొవెన్ఱిల్, - అదు శొన్నాలుం విషయమాగమాట్టాదు; ఎజ్జనేయెన్ఱిల్ - ‘సత్ బ్రహ్మత్త’ శబ్దజల్ పాతి శివాదిశబ్దజళుం సాధారణజళాగై యాలే. అప్పడి హిరణ్యగర్భశబ్దముం సాధారణ మల్ల. శివాదిశబ్దం సాధారణమానపడి యెన్ఱెన్ఱిల్ - “శివమన్ఱు సర్వజగతాం” ఎన్ఱుం, “శివానస్సన్ఱుపన్ఱానః” ఎన్ఱుం, “శివం కర్తాన్ఱు” ఎన్ఱుం, “శివాఋతవస్సన్ఱు” ఎన్ఱుం, “శివానశ్శన్ఱ మాభవ”³ ఎన్ఱుం “శివశ్శివానామ శివ్రాశివానాం”⁴ ఎన్ఱుం, “యోవశ్శివతమోరనః”⁵ ఎన్ఱుం, లోకవేదజళిలే శుద్ధిమాజ్ఞశ్య గుణ యోగత్తాలే అనేకవస్తుకళిలే శివశబ్దప్రయోగిక్కుక్కాణప్పడానిష్ఠదు. ఇప్పడి శమ్భుశబ్దముం - “శమ్భుస్సన్ఱయమ్భార్ఱు హిణః” ఎన్ఱు బ్రహ్మవిషయమాగవుం కాణప్పడానిష్ఠదు. మహేశ్వరశబ్దముం - ‘మహానీశ్వరః’ ఎన్ఱి అవయవశక్తియాలే రాజాదిగళిలేయుం ప్రయోగిక్కుప్పడానిష్ఠదు. ఇని రుద్రశబ్దముం - “రుద్రోవాపవయదగ్నిః”⁶ “పీరాన్ఱానోరుద్రభామితోవధీహవిష్ఠ

1 (తై-బ్రాహ్మణ-౧-౪-౨). 2 (ఛా-ఉప-౨-౧౪-౧). 3 (అథర్వ వేదే. 2, కా. ౧౭, ప్రపా. ౬, అను. ౬౨). 4 (భార. ఉద్యో. ౪౨, ౬). 5 (తై. నా. ౬). 6 (యజు. ౨, ఆష్టే. 3, అ).

న్తోనమసావిధేమతే”¹ ఎన్ఱు క్రొర్యాదిగుణయోగత్తాలే అన్యో
దిగళిలుం ప్రయోగం కాణప్పడానిన్ఱదు. ఇప్పడి హిరణ్య
గర్భశబ్దత్తుక్క చతుర్ముఖనైయ్యుత్తియ వేరొరువరిడత్తిల్ కాణ
ప్పట్టదిలై. అప్పోదితే శివాదిశబ్దజ్ఞోపాతి సాధారణమెన్నులావదు.
“ఏకోహవై నారాయణ ఆనీత్”² ఇత్యాదివాక్యజ్ఞో ప్రసిద్ధవ
న్నిదేశత్తాలే అనువాదమాగైయాలే విశేషోపసాపకమన్ఱు
మున్నే శొల్లప్పట్టదు.

ఆగైయాలే “భ్రకుటికుటిలాత్తస్య లలాటాత్కోగ్రధదీపి
తాత్” । సముత్పన్నస్తదారుద్రః మధ్యాహ్నార్కసమప్రభః ।
అర్ధనారీధరపపుః ప్రచణ్డోతిశరీరవాన్”³ ఎన్ఱిటపడియే అర్ధనా
రీధరశరీరియాన రుద్రనుక్కు ముత్పాదకనాన హిరణ్యగర్భనే
ముముత్తూపాస్యమాన పరబ్రహ్మమెన్ఱు వేదాన్ఱజ్ఞో ప్రతిపాది
క్కిటనవెన్నుమిడం సిద్ధం. పురాణజ్ఞుం బ్రహ్మపరత్వ ప్రతిపాద
కశ్రుతిగళై యుపబృంహిక్కిటవైయే ప్రమాణజ్ఞో, అల్లాద
వై శ్రుతివిరోధత్తాలే యుపేక్షణీయజ్ఞో. ఆగైయితేమనువుం,
“తతఃస్వయమ్భుర్భగవాన్”⁴ ఎన్ఱు స్వయమ్భుశబ్దత్తాలే జగ
త్కారణత్తైచ్చొల్లిల్లు. స్వయమ్భుశబ్దం - చతుర్ముఖనుక్కు
పర్యాయపదమెన్ఱు మిడంప్రసిద్ధం. ఆగైయాలే చతుర్ముఖనే పర
బ్రహ్మమాగ సోపబృంహణమాన వేదాన్ఱత్తిలే ప్రతిపాదిక్కుప్ప
డుగితానెన్నుమిడం ప్రసిద్ధమెన్ఱు దాయిల్లు.

1 (యజు. ౪-కాణ్డం. ౫-ప్ర. ౧౦-అను. ౨౩-పం). 2 (మహా
ప, ౧, ౧, ౧) 3 (వి-పు, ౧-౭-౧౨). 4 (మను, ౧-౬).

—◆◆◆ అథ సిద్ధాంతారమ్భః. ◆◆◆—

ఇవిష్టడ త్రిల్ పరిహారమానసిద్ధాంతం నారాయణశబ్దవాచ్యమా నవస్తువే పరబ్రహ్మమాగక్మడవదు. - కారణవాక్యజ్ఞలి లివనై యే కారణమాగ చ్చిల్లుగై యాలుం, మోక్షప్రకరణజ్ఞలి లివనై యే మోక్షప్రదనాగవుం, ముక్తప్రాప్యనాగవుం శొల్లుగై యాలుం.

ఎజ్జనేయెన్నిల్ - కారణవాక్యజ్ఞలిల్ సాధారణమాన సద్బ్రహ్మ త్వాదిశబ్దజ్ఞో విశేషపర్యవసానా కాజ్ క్షజ్ఞళాయ్కోణ్డు. “ఏకో వావై నారాయణపీఠీ నబ్రహ్మనేశానో నేమేద్యావాపుథివీ ననక్షత్రాణి నాపోనాగ్నిర్నసోమోనసూర్యః సపకాశీనరమేత తస్యధ్యానాస్తస్థస్య ఏకాకన్యాదశేన్ద్రియాణి... జాయస్తే”¹ ఇత్యారభ్య “అథపునరేవ నారాయణసోన్యం కామం మనసా ధ్యాయీత | తస్యధ్యానాస్తస్థస్య లలాటాత్ స్వేదోపతత్ | తా ఇమాఽపస్త్రేజోహిరణ్మయమణ్డమభవత్ | తత్రబ్రహ్మచతుర్ముఖో జాయతే”² “అథపునరేవ నారాయణఃసోన్యం కామంమనసాధ్యాయీత | తస్యధ్యానాస్తస్థస్య లలాటాత్ స్వేదోపతత్ | స్వేదాత్ బుద్బుదమభవత్ | బుద్బుదాత్ త్ర్యక్షః శూలపాణిః పురుషోజాయతే”³ ఏస్తు ముదలాన మహోపనిషత్తాలే కాట్టప్పట్ట నారాయణనాగిఱ విశేష త్రిలే పర్యవసియానిష్టన. ఇన్ద్ర వాక్య మనువాదరూప మెన్దు మున్నే శొల్లప్పట్టదన్తో వెన్నిల్ - అప్పడియన్దు. పిన్నై యెజ్జనేయెన్నిల్, - శాస్త్రమానదు - అప్రాప్తప్రాపకమాయరుక్కుం. అదావదు - ఇవిష్టడ త్రిల్ నారా

* ‘కన్యా- మనః. ప్రకాశకత్వాత్. ‘కన - దీప్తా’ వితిధాతుః. ఇతి శ్రుతప్రకాశికా. (౪, ౪.౧౭).

1 (మహో ౧,౧,౧). 2 (మహో ౧,౨,౧). 3 (మహో ౧,౩,౧).

యణనుడై య జగత్కారణత్వం ప్రమాణాంతరజ్ఞశాల్ ప్రాప్త మస్తు; ఆకాశప్రాణాదిగళోపాతి ప్రసిద్ధవన్నిరేశం అనువాదసూచ కమన్తోవెన్నిల్ - “సర్వాణిహవా ఇమాని భూతాని ఆకాశాదేవ సముత్పద్యంతే”¹ ఎన్నిటవిడ త్తిల్ ‘హవా’ ఎన్నిట ప్రసిద్ధవన్నిరేశమా త్ర మనువాదసూచకమస్తు; “యదాగ్నే యోష్టాకపాలః”² “ఉప రిహిదేవేభ్యోధారయతి” ఎస్తు ముదలానవాక్యజ్ఞళిలుం, అప్పోదు అనువాదత్వం ప్రపక్షిక్కుం. అవ్విడ త్తి లనువాదత్వ మిలైయెన్ను మిడం, “వచనానిత్వపూర్వత్వాత్”³ ఎస్తుం, “విధిస్తుధారణేఽ పూర్వత్వాత్”⁴ ఎస్తుం పూర్వమిమాంసాసూత్రజ్ఞశాలే విధి త్వం సమర్థిక్కెయాలే సిద్ధం. “సర్వాణిహవా” ఇత్యాదివాక్యజ్ఞ శాల్ ఆకాశప్రాణజ్ఞళుక్కు ప్రమాణాంతరజ్ఞశాలే కార్యత్వ హే యత్వజ్ఞళో సమ్ప్రతిపన్నజ్ఞశాగై యాలే ఇవర్థుక్కు పరమకా రణత్వం, ప్రాప్యత్వం, తదనుగుణకల్యాణగుణయోగత్వం, ఇవర్థు నుడై య ప్రతిపాదనంకూడామైయాలే, ఉపక్రమ త్తిలే లోకగతి యాగ ప్రతీతమానపరత్వమే ఆకాశప్రాణజ్ఞశాగ పరత్వవిశిష్టలిజ్ఞ జ్ఞశాగై యాలే తత్తచ్చబద్ధవాచ్యజ్ఞశాగ †శారీరకమిమాంసాసూ త్రజ్ఞశాలే అనువాదమాగ ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టదాయిర్థు; ప్ర సిద్ధవన్నిరేశత్వ మనువాదత్తుక్కు హేతువాగ చొల్లప్పట్టదెన్త దాయిర్థు.

“ఏకోహవై నారాయణఆసీత్”⁵ ఎన్నిటమహోపనిష త్తిల్ నా రాయణనై యే పరమకారణనాగ చొల్లి, తద్వ్యతిరక్తరాన బ్ర

1 (ఛా-ఉప-౧-౯-౧). 2 (యజు-౨-కా-౫-ప్రశ్న-౨-అను).

3 (పూర్వమి-మూ-౩-౫-౨౧). 4 (పూ-మూ-౩-౪, ౧౫).

† (బ్రహ్మసూ, ౧, ౧, ౨౨, ౨౩).

5 (మహో, ౧, ౧, ౧).

హరుదాదిగళై సమృతిపన్నజ్జళాన కార్యాస్తరజ్జళోపాతి నారాయణనాలే సృజ్యరాగవుం, సంహర్యరాగవుం శొల్లుగైయాలే వేరొరువస్తు కారణమాగ విధిక్కుప్పడుగిట దెస్సిట ప్రసజ్జమేయితై.

“బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రాస్తే సర్వేసంప్రసూయస్తే”¹ ఎన్నిటవిడత్తిల్ విష్ణూత్పత్తి కార్యత్వాపదకమస్తు, ఉపేంద్ర రామకృష్ణాద్యవతారజ్జళోపాతిజగద్రక్షణార్థమాగ బ్రహ్మేశ మధ్యగతమాన వవతారవిశేషమాగ ప్రమాణసిద్ధం.

ఆగై యా లివాక్యత్తుక్కు అప్రమాణత్వమిలైయెస్తు యింద్రవాక్యత్తిల్ చొల్లుగిట విశేషమాన నారాయణాపక్కులిలే, సదాదిశబ్దజ్జళుక్కు పర్యవసానం యుక్తం.

ఇంద్రవాక్య మనువాదమానాలుం, అనువాదలిజ్జరహితమాగ నారాయణత్వతై చొల్లుగిట శ్రుత్యర్థతై యనువదిక్కుక్కుతై యిలై.

అదిల్ నుబాలోపనిషత్తిలే “కిం తదాసీత్ నై వేహ కిచ్ఛనా గ్రహసీత్ అమూలమనాధారా ఇమాః ప్రజాః ప్రజాయస్తే దిప్యోదేవ ఏకోనారాయణః”² ఎన్దుం, పురుషసూక్తతిలుం “తస్మాత్ విరాడజాయత విరాజోధిపురుషః”³ ఎన్దు మిత్యాదియాలే నారాయణకారణత్వతై చొల్లి, కరవల్ల్యాదిగళుం అవనుడైయ మోక్షప్రదత్వతైయుం శొల్లుగైయాలే జగత్కారణత్వము మఠాత్సిద్ధమాయరుక్కుం.

“యతోనా ఇమాని భూతాని జాయస్తే”⁴ “అసద్వాఇదమ గ్రహసీత్ | తతోవై సదిజాయత | తదాత్మానం స్వయమకురుత | త

1 (అథర్వశిఖా), 2 (మృత్యుఖండం). 3 (ఋగ్వేదే, ౮, ౪, ౧౭, ౧౦, ౭, ౯౦౦). 4 (తైత్తిరీ, భృగు, ౧, ౧).

స్తాత్త్వ సుకృతముచ్యత ఇతి । యద్వైతత్సుకృతం । రసోవై సః ।
రసం హ్యేవాచారం లభ్యైః సద్భవతి”¹ ఇత్యాదివాక్యజ్ఞశిలేజగ
త్కారణమేయితే మోక్షప్రదమాగవుం, ముక్తప్రాప్యమాగ
వుం ప్రతిపాదిక్కుప్పడుగిడు.

ఆగై యాలే మహోపనిషద్వాక్య మనువాదమామిడ త్తిలుం,
దేవతా స్తరకారణత్వతై యనువదిక్కిఁటప్రసజ్జమేయితై. ప్రసిద్ధ
వన్నిరేళముణ్ణానాలుం అపూర్వాత్వతై ప్రతిపాదిక్కుమిడ త్తిల్
అనువాదత్వమితై యెన్నుమిడం కీర్తే శొల్లప్పట్టదు.

ఇప్పడి నారాయణోపనిషత్తిలుం “అథ పురుషోహవై నారా
యణోఽకామయతప్రజాస్సజేయ మితి । అథాపః ససర్జ ... నా
రాయణాత్ బ్రహ్మజాయతే । నారాయణాద్బ్రహ్మజాయతే । నా
రాయణాద్విష్ణోజాయతే । నారాయణాత్సృజాః ప్రజాయంతే । నా
రాయణాత్ ద్వాదశాదిత్యారుద్రావసవః పృథ్విజాపతయశ్చ సర్వే
దేవాస్సముత్పద్యంతే । సర్వేలోకాస్సర్వాణిచభూతాని నారాయ
ణాదేవసముత్పద్యంతే । నారాయణేప్రళీయంతే” ఎఱ్ఱ నారాయ
ణనైయే సర్వకారణమాగచ్చిల్లిల్లు.

మహోపనిషత్తిలుం, “సర్వస్యాయతనంహరిం” ఎఱ్ఱ తొడజ్జి
“యన్నాభివద్దాదభవన్తహంతా ప్రజాపతిర్విశ్వసర్విశ్వరూపః । త
మేవిదిత్వాఽత్రిమృత్యుమేతినాన్యః పస్థావిద్యతేయనాయః”
ఎఱ్ఱ సకలజగత్సృష్టావాన బ్రహ్మపుక్కుం కారణమాగ నారా
యణ పర్యాయపదమాన హరిశబ్దతాలే నారాయణనై చ్చిల్లి
గై యాలే కారణవాక్యజ్ఞశ్చెల్లావల్లిలుం నారాయణనే పరనా
గ ప్రతిపాదిక్కుప్పడుగిరానెన్ట దాయిల్లు.

1 (తైత్తిరీ, ఆనంద, 2, ఆను, ౧, వా).

ఆగై యాలే “నసన్నచానచ్చివపవకేవలః” ¹ ఎన్నిటవిడ త్తిల్ శి
వశబ్దమర్వాచీనశివనుక్కు వాచక మన్ని యిలే, శుద్ధమాజ్ఞశ్యగు
ణయు క్తమాన వనేకార్థజ్ఞళిలుం ప్రయోగం కాణ్డెయాలే, పవి
త్రాణాం పవిత్రనాయ్, మజ్జళానాం మజ్జళనాన “శాశ్వతం శివ
మచ్యుతం” ² ఎన్తు నారాయణానువాక త్తిలే శొన్న శాశ్వతశి
వనాన నారాయణనుక్కే వాచకమామి త్తనై .

ఇప్పడి నారాయణశబ్దత్తుక్కు వ్యక్త్యస్తర త్తిల్ ప్రయోగం
కణ్డెదిలెయిణ్డె.

ఇప్పడి బహూపనిష త్తిలుం బహుశోఽభ్యస్యమాననారాయ
ణశబ్దవాచ్యనే పరమకారణతయానిర్ణీతనాగై యాలే క్వాచిత్క
మాయ్ వ్యక్త్యస్తరప్రయోగత్తాలే సావకాశమానశివశబ్దం నా
రాయణవాచకమాగై (యి) యాలే యుక్తమెన్మ దాయిద్దు.

ఇన్నముం ఆకాశప్రాణాదిగళోపాతి “సబ్రహ్మనేశానః” ³ “నా
రాయణాత్ బ్రహ్మజాయతే । నారాయణాత్ రుద్రోజాయతే”
⁴ “త్ర్యక్షః శూలపాణిః పురుషోజాయతే” ⁵ “యతోజజ్జ ఉగ్రస్తే
వనృష్ణః” ఇత్యాదిగళిలే సృష్టిసంహారకర్తృభావత్తై యుం, “అన్య
దేవస్య మీధుషోవయోవిష్టోరేషస్య అవభృథేహవిర్భిః విదేహీ
రుద్రోరుద్రియం మహత్త్వం” ఎన్తు బహ్మౌచశ్రుతియిలే రుద్రను
క్కు భగవత్సమారాధనత్తాలే స్వమహిమప్రాప్తియైయుం శొ
ల్లుగై యాలే, అర్వాచీనశివనుక్కు పరమకారణత్వ మనుపపన్న
మెన్మ దాయిద్దు.

1 (శ్వేతా, ౪, ౧౨). 2 (తైత్తి, నారా, ౬, ౧౧, 3). 3 (మహా
పనిషత్, ౧, ౧). 4 (నారాయణోప, ౧). 5 (మహాోప, ౧, 3).

ఇప్పడియే కారణవాక్యగతమాన హిరణ్యగర్భశబ్దముం చతుర్ముఖునై పరమకారణమాగ ప్రతిపాదిక్కుమాట్లాడు. ఎజ్జనేయెన్నిల్-కార్యతయా సమ్ప్రతివన్ననాన హిరణ్యగర్భనుక్కు పరమకారణత్వం కూడామైయాలే.

“తాత్తమా ఆపస్తత్తేజో హిరణ్మయమణ్డమభవత్ | తత్రబ్రహ్మచతుర్ముఖోజాయత్”¹ “అపవన ససర్జాదా తాసునీర్యమపాస్పజత్ || తదణ్డమభవత్ హైమం సహస్రాంశుసమపభ్రం | తస్మిన్ జజ్ఞేస్వయం బ్రహ్మ సర్వలోకపితామహః”² ఎన్దు శ్రుతిస్మృతిగళిలే శొల్లుగిటపడియే “హిరణ్యమన్యగర్భోభూత్”³ ఎన్దిట వ్యుత్పత్తిప్రకాశతాలే హిరణ్మయమానవణ్డ మివనుక్కు ఉత్పత్తిసానమెన్దు తోన్దుగె యాలే యివనుడైయ కార్యత్వంసిద్ధమెన్దు దాయిల్లు.

“సప్రజాపతిరేకః పుష్కరపర్ణేనమభవత్”⁴ “విరాజోఽధిపురుషః”⁵ “బ్రహ్మణమస్పృజత్ప్రభుః” “మాంత్యంపూర్వమజ్జేజనః”⁶ “తద్విస్పృష్టస్సపురుషః లోకేబ్రహ్మేతికీర్త్యతే”⁷ ఎన్దు ముదలాన ప్రమాణజ్ఞుం చతుర్ముఖునడైయ కార్యత్వ ప్రతిపాదకజ్ఞు యిరుక్కుం.

ఆగెయాలే “హిరణ్యగర్భ సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేకఆనీత్”⁸ ఎన్దిట వాక్యత్తుక్కు ప్పారుల్ - హిర

1 (మహాశ-౧-౨). 2 (మను-౧-౨౪). 3 (లైక్ష్మీ-పూర్వాధ్యక్ష-౨౦-అధ్యాయ-౧౦౩-శ్లో-వాయుపురాణేచ- పూర్వఖ-౫-౪౨). 4 (నృసింహతాపనీయాపని - పూర్వతాప-౧-౧-బృహజ్ఞానాబ్యుప-చ-౧-౧). 5 (ఋగ్వేద-౪-౪-౧౨-౧౦-౨). 6 (ఉత్తరరామా - ౧౦౪-౪). 7 (మను-౧-౧౧). 8 (యజు-౪-కా-౨-ప్ర-౩౪-పం).

ణ్యగర్భా స్వకార్యమాన సృష్టిక్కు పూర్వభావియాయ్ స్వ
సృష్టజ్ఞాన భూతజ్ఞుక్కు పతియుమా యిరుక్కు మెస్టదా
యిత్తు. “జాతః పతిరాసీత్” ఎన్నె యాలే, ఇవనుడై యపతి
త్వం ప్రథమజత్వరూప నిబద్ధనమాగై యాలే బేపాధిక మెస్ట
తోత్తుగిడు.

అగై యాలే యిందహిరణ్యగర్భశబ్దం-పరమ కారణవిషయమా
నపోదు ‘హితరమణీయగర్భత్వాత్ హిరణ్యగర్భః’ ఎస్టుపాయో
పేయమాన స్వరూపత్తైయుడై యవక్ ఎన్నిట అవయవశక్తియాలే
యాదల్, హిరణ్యగర్భశరీరియాన పరమాత్మావిన్ పక్కల్ పర్య
వసానవృత్తియాలే యాదల్, సర్వకారణభూతనాన నారాయణ
నుక్కే వాచకమాగక్కడవదు.

“అమృతస్యపారే”¹ ఎన్నిట వనువాకత్తిల్ “యమస్తస్యము
ద్రదేకవయోవయన్తి”² “సర్వేనిమేషాజ్ఞానేవిద్యుతః పురుషాద
ధి”³ ఎస్టు సముద్రశాయిత్య విద్యుద్వర్ణ పురుషత్వజ్ఞాగిట లిజ్జ
ళాలే నారాయణ శబ్దవాచ్యనాన పరమపురుషునైచ్చొల్లి, “నత
స్యే శేకశ్చన తస్యనామమహాద్యశః... యఏనం విదురమృతాస్తే
భవన్తి”⁴ ఎన్నివనుక్కే అనన్యేశ్వరత్వత్తైయుం, మోక్షప్రపత్వ
త్తైయుం శొల్లి, “అద్యుస్సమ్భూతో హిరణ్యగర్భః”⁵
ఎస్టు పూర్వోక్తతోడేకవాక్యమాగ ‘హిరణ్యగర్భ’ ఇత్యాది
ఋగప్తకత్తైయు ముదాహరిత్తు చొల్లుగిట వాక్యమానదు ఇంద
హిరణ్యగర్భశబ్దత్తుక్కు నారాయణపరత్వత్తై యడై విప్పియా
నిస్తదు.

1 (తైత్తి-౬-౧-౧). 2 (తైత్తి-౬-౧-౩). 3 (తైత్తి-౬-౧-౮).

4 (తైత్తి-౬-౧-౧౦-౧౧). 5 (తైత్తి-౬-౧-౧౨).

ఇన్నము మింద హిరణ్యగర్భవాక్యత్తోడే 'అద్భ్యుస్సమ్భూతః' ఎన్నిట వనువాకత్తుక్కుం ఏకవాక్యత్వముణ్డాగై యాలే "ప్రీశ్చ తేలక్ష్మీశ్చపత్నో" ఎన్జుశొల్లుగిట శ్రియఃపతిత్వత్తాలుం, పురుష సూక్తప్రకరణత్వత్తాలుం నారాయణవిషయత్వం నిశ్చితమాగై యాలింద హిరణ్యగర్భశబ్దం నారాయణపరమే స్థితీయప్పడుం.

శ్రౌతమాన హిరణ్యగర్భశబ్దం, లింగమానశ్రియఃపతిత్వత్తిల్ కాట్టిల్ ప్రబలమాయ్కొండ్ల చతుర్ముఖ వాచకమెన్నిటవిడ మను పపన్నం; కారణవిషయ హిరణ్యగర్భశబ్దత్తుక్కు కార్యభూత చతుర్ముఖపరత్వం కూడామెయాలే, శ్రుతి అసిద్ధియాగై యాలుం, ఏక పద సామర్థ్యరూపమాన ప్రామాణ్యం 'అగ్ని నాసిచ్ఛేత్' ఇత్యాదివాక్యజుగ్గిల్లోలే అనుపపన్నార్థజుగ్గిల్ సమ్యవియామెయాలుం, శ్రుతిక్కు ప్రాబల్యం శొల్ల వైణ్ణాదు.

పురుషసూక్తం-నారాయణపరమెన్ముమిడం పురుషసూక్తత్తిల్ శొల్లప్పట్ట సహస్రశీర్ష విశ్వాక్షపురుషేత్యాదిలక్షణమాన †పురుషసూక్తాదిలక్షితమాన ప్రత్యభిజ్ఞానత్తాలే సిద్ధమెన్ము "లింగభూయస్త్యాత్"¹ ఎన్నిట వేదాంతాధికరణత్తిలే ప్రసిద్ధమితే.

అథర్వణవేదత్తిల్ అష్టాదశమహాశాన్తిప్రకరణత్తిలే "వైష్ణవ్యాంపురుషసూక్తమిదం" ఎన్ము వైష్ణవియాన మహాశాన్తియిలే పురుషసూక్తై వినియోగిక్కెయాలే, యిదినుడై య విష్ణువిషయత్వం ప్రతీతమాయిల్లు.

1. (శారీరకనూ-3-3-౪౪).

† నారాయణానువాకాది - ఎన్ము పాఠమాగిల్ నలమ్. తాళకోశజుగ్గిల్ "పురుషసూక్తాది" ఎన్నే కాణ్ణిటదు.

ఇంద్రవాక్యత్తుక్కు ఉత్తరనారాయణానువాకత్తిలే శొల్లపపట్ట
లక్ష్మీపతిత్వలిజ్జతాలు, “పురుషస్యహాకేనూక్తం” ఎన్నిట స్మృతి
వచనతాలు, కల్పసూత్రజ్జలిలుం “పురుషన్నారాయణం, *ఎన్దు
యిరణ్ణనువాకత్తైయుం శొల్లుగైయాలుం, నారాయణపరమెన్ను
మిడం నిశ్చయం.

ఉక్తన్యాయత్తాలే “ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్”¹ ఎన్ని
ఱవిడత్తిల్ ధాతృశబ్దం పరమకారణత్వత్తిల్ భగవద్విషయమా
యుం, అవాస్తరకారణత్వత్తిల్ చతుర్ముఖవిషయమాయమిరు
క్కుం. ప్రజాపతిశబ్దముం-అప్పడియే.

“ప్రజాపతేస్సభాంవేశ్చ ప్రపద్యే”² ఎన్దు ముక్తప్రాప్యత్వం
శొల్లుగిఱవిడం చతుర్ముఖపరమన్దు; కథవల్లి-నారాయణానువాకం
తొడక్కమాన వనేకోపనిషత్తుక్కుళిలే నారాయణనైయే ము
క్తప్రాప్యనాగ చొల్లుగైయాలుం, భగవత్పరతయా నిర్ణీతవ్య
మాన దహరవిద్యాగతమాన యింద్రవాక్యత్తుక్కు తత్పరత్తైయు
క్తనూగైయాలుం, “నచకార్యేప్రత్యభినన్ధిః”³ ఎన్దు చతుర్ము
ఖనుడైయ ముక్తప్రాప్యత్వం వేదాస్తవిరుద్ధమాగైయాలుం ఇంద్ర
ప్రజాపతిశబ్ద మవయవశక్తియాలే సర్వశేషియాన నారాయ
ణనైయే శొల్లుగిఱదాగక్కడవదు.

“తతః స్వయమ్భూర్భగవాన్”⁴ ఎన్నిఱవిడత్తిల్ స్వయమ్ము

* ‘పురుష ఇత్యుపహితాం పురుషేణ నారాయణేన యజమాన ఉపతి
వృతే’ ‘సహస్రశీర్షా పురుష ఇతి పురుషేణ నారాయణేన పరాంచోఽనుశం
సన్తి’ ఇతి బోధాయనావస్తమ్భకల్పసూత్రే.

1 (తైత్తి-౬-౧). 2 (ఛా-ఉప-౧-౧౪-౧). 3 (బ్రహ్మసూ-౪-౩-౧౪).

4 (మను-౧-౬).

శబ్దం నారాయణపరమాగక్కడవదు. అనన్తరత్తిల్ “తా యదన్యాయనం పూర్వం తేన నారాయణస్త్వనృతః”¹ ఎన్ఱుఅవనై నారాయణనాగచ్చొల్లి, “తద్విస్మృప్తస్సపురుషో లోకేబ్రహ్మైతికీర్త్యతే”² ఎన్ఱు అవనాలే సృష్టనాగ బ్రహ్మవై చొల్లుగెయాలే, నారాయణనే పరమకారణభూతః, చతుర్ముఖనల్ల వెన్ఱు దాయిల్లు.

నారాయణానువాకమానదు . “సహస్రశీర్షందేవం”³ ఎన్ఱు తొడక్కి “స(బ్రహ్మ సశివస్సేన్ద్ర) సోఽక్షరః పరమస్వరాట్”⁴ ఎన్ఱు ముడివాగ సర్వశాఖైగళిలుం పరత్వప్రతిపాదకమాగ ప్రసిద్ధమాన దేవ శమ్భు అక్షర ప్రభు పతి శివాఽచ్యుత హిరణ్యగర్భ ధాతుప్రజాపతి స్వయమ్భు విశ్వాత్త పరంబ్రహ్మ పరత్త్వ పరంజ్యోతిః పరమాత్మప్రభృతిగళాన శబ్దజ్ఞశాలే న్యాయనిరపేక్షమాగ నారాయణసామానాధికరణ్యత్తాలే కణ్ఠోక్తిపణ్ణి, పరత్వేన శక్కునీయరాన బ్రహ్మశివర్గళుక్కు తద్విభూతిత్వత్వైయుం శొల్లినిగమిత్తదు. ఇప్పడి సర్వవేదాన్తనిగమనభూమియాన యిన్దవనువాకం ఉపాసనవిశేషవిధిపరమాత్రముమన్ఱు; ప్రకృతమాన దహరవిద్యోపాన్యవిశేషనిర్ణయపరమాత్రముమన్ఱు; సర్వపరవిద్యోపాన్యవిశేషనిర్ణయపరమెన్ఱు వేదాన్తత్తిలే⁵ నిర్ణయిక్కప్పట్టదు.

“నారాయణపరంబ్రహ్మ... నారాయణపరోజ్యోతిః”⁶ ఎన్ఱిటి విడత్తిల్ పచ్చమీసమాసశక్తైయాలే నారాయణాత్పరమాయిరుప్పదొరువన్ఱు వెన్ఱు శొల్లుగిటవిడం అయుక్తం; “తత్త్వంనా

1 (మను-౧-౧౦). 2 (మను-౧-౧౧). 3 (తైత్తి-నా-౬-౧౧-౧).

4 (తైత్తి-౬-౧౧-౧౩). 5 (బ్రహ్మసూ - 3-3-౪౪. శారీరకమిహంసాయాం లింగభూయస్తాధికరణైయమర్థ సమర్థితః). 6 (తై-నా-౬-౧౧-౪-౩).

రాయణఃపరః ... ఆత్మనారాయణఃపరః”¹ ఇత్యాదిగళిలే వ్యస్తమానప్రయోగం కాణ్డాయాలుం, “అస్తర్భహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః ... సబ్రహ్మసశివఃసేన్ద్రః”² ఇత్యాదిగళిలే నారాయణనే సర్వస్తాత్పరకా- అల్లాదార్ అవనుక్కు విభూతిభూతరెన్ఱుతోబ్రుగై యాలుం; ఇవిడ్ త్తిల్ ప్రథమావిభక్తి “సుపాంసుబుక్”³ ఇత్యాదిసూత్రతాలే బ్రువైయెన్ఱిట విభాగనిర్దేశతాలే యిన్దసంశయతై నివర్తిప్పిత్తు సమాసత్తిలుం అప్పడియా య్కిడ్కిటదాగక్కడవదు. బ్రువైయాయ్కిడ్కిటదాగక్కడవదు.

మహోపనిషత్తిలుం “నారాయణఃపరంబ్రహ్మ తత్త్వన్నారాయణఃపరః| నారాయణఃపరోజ్యోతి రాత్తానారాయణఃపరః”⁴ ఎన్ఱు వ్యక్తమాయ్కిడ్కిటదు. *నిషాదస్థపతిన్యాయతాలే వచ్చిమీ సమాసత్తిబ్రొక్కాట్టిల్ సామానాధికరణ్యసమాసం యుక్తం. ఆగై యాలే యిన్ద అనువాకత్తిల్ సర్వవేదాన్తజ్ఞళిలుం ముముక్షూపాస్యమాగవుం, ముక్తప్రాప్యమాగవుం, జగత్కారణమాగవుం,

1 (తై-నా-౬-౧౧-౪). 2 (తై-నా-౬-౧౧-౬-౧౩). 3 (పాణిసీ యనూ-౭-౧-౩౯).

* నిషాదస్థపతీతి. ‘స్థపతిర్నిషాపస్సాన్యత్ శబ్దసామర్థ్యాత్’ ఇతి సూత్రం పూర్వమీమాంసా వ్యస్తాధ్యాయ (౬-౧-౫౧) గతం. ‘ఏతయానిషాదస్థపతింయాజయేత్’ ఇతి శ్రుతిః - తస్యవిషయః. తత్ర - నిషాదానాంస్థపతి రితి విగ్రహేణ నిషాదసమ్బన్ధిస్థపతిః ప్రతీయతేవా, నిషాదశ్చాసాన్ధపతిశ్చేతి విగ్రహేణ నిషాదాభిన్నస్థపతిః ప్రతీయతేవా ఇతి సంశయః. వష్టితత్పరుషా శ్రయణేస్థపతే స్సమర్థత్వాత్, విద్యత్వాత్, అగ్నిమత్వాచ్చ యజ్ఞాద్యసమ్పాదం యుజ్యత ఇతి పూర్వః పక్షః. సిద్ధానస్తుతథానతి శ్రుతిగతనిషాదపదస్య అక్షజాపత్యైకర్తృధారయపక్ష ఏవ ఆశ్రయణీయ ఇతి - తాదృశ న్యాయేనేత్యర్థః.

జగదస్తరాత్మావాగవుం ప్రసిద్ధమాయ్, సప్రభృత్తాదినామాన్యశబ్ద
తా లే నిర్దిష్టమానవస్తువై తత్ప్రత్యభిజ్ఞాపకమానవప్రొశబ్దజ్ఞా
లే యనువదిత్తు, అన్దవస్తువుక్కు నారాయణత్వం విధిక్కుప్పడుగి
ఱదెన్దదాయిల్లు.

“జుహ్వజుహ్వతి” ఎన్దు హోమసాధనతయా విహితమాన
జుహూవుక్కు “యశ్యపర్ణ మయీజుహూర్భవతి” ఎన్దు జుహూశబ్ద
తా లే యనువదిత్తు పర్ణమయత్వవిధానం పశ్యేనాప్యేలే.

ఇప్పడి మైత్రతాయణీయోపనిషత్తిలుం, “తత్సవితుర్వరేణ్యం
ధ్రువమచలమమృతం విష్ణునంజ్ఞం సర్వాధారంధామ” ఎన్దు
ధ్రువత్వాఽచలత్వాఽమృతత్వ సర్వాధారత్వ విశిష్టమాగ స
ర్వవేదాన్త వేద్యమాన పరబ్రహ్మం విష్ణునంజ్ఞమాగ విశేషిక్కు
ప్పట్టను.

కథవల్ల్యాదియలుం, “సర్వేవేదాయత్పదమామనన్తి” ఎన్దు
తుడణ్ణి “తత్తేపదం సజ్గ్రహేణబ్రవీమి” ¹ ఎన్దు శొల్లి “సోధ్యనః
పారమాప్యోతి తద్విష్ణోఃపరమంపదం” ² ఎన్దు సర్వవేదాన్తపతి
పాద్యమాయ్ ముక్తప్రపాద్యమానవస్తు వైష్ణవమానపదమెన్దు
స్పష్టమాగచొచ్చెల్లప్పట్టదు.

ఆగైయాల్ నారాయణనే మోక్షప్రదనుం, ముక్తప్రపాద్య
నుం, పరతత్త్వముమెన్దు సర్వవేదాన్తసిద్ధమెన్దదాయిల్లు.

ఇని శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తిలే “తతోయదుత్తరతరం” ³ ఎన్దు
తుడణ్ణి రుద్రనుక్కు నారాయణాత్సరత్వం శొల్లుగిఱదెన్దిఱవిడం

1 (కథ-౧-౨-౧౫). 2 (కథ-౧-౩-౯). 3 (శ్వే-౩-౧౦).

అనుపపన్నమ్; ఉపక్రమత్తోడు శేరామైయాలే. ఉపక్రమత్తిల్
 “వేదాహమేతం పురుషంమహాంతం” ¹ ఎన్ఱు మహాపురుషునై చ్చొ
 ల్లి, “తమేవ విదిత్వాఽతిమృత్యుమేతి నాన్యఃపథావిద్యతేఽయ
 నాయ” ¹ ఎన్ఱు ‘తద్వేదవమే మోక్షహేతు వేటొన్ఱన్ఱు’ ఎన్ఱిట
 వర్ణత్తినుడై య ప్రతిజ్ఞేపణప్పట్టదు. అనన్తరమత్తై యుపసాది
 క్కైక్కాగ * “యస్మాత్పరం నాపరమ స్తికిశ్చిత్ యస్మాన్నాణీ
 యోనజ్యాయో స్తి కశ్చిత్ | వృక్షథవ స్తభో దివి తిష్ఠ త్యేకః తేనేదం
 పూర్ణం పురుషేణ సర్వం” ² ఎన్ఱు ‘యావనొరువనిన్ఱ్ కాట్టిల్ వే
 టుపరమాయరుప్పదొరువన్ఱువిలై, మహత్తరమాయరుప్పదొరు
 వన్ఱువిలై, నిన్తరజ్గల్లఱైపమనాన పరమపదనిలయనాలే యిన్ఱ
 విశ్వం వ్యాప్తమాయరుక్కుం’ ఎన్ఱు కొన్ఱు సర్వస్మాత్పరనాన పర
 మపురుషునై చ్చొల్లి, ‘తతోయదు త్తరతరం’ ఎన్ఱు ‘అవనిన్ఱ్ కాట్టిలు
 త్కృప్తమాయరుప్పదొరువన్ఱువున్ఱు’ ఎన్ఱై యుపక్రమత్తోడు శే
 రాదు.

1 (శ్వే-3-౨).

* సేమం శ్రుతిః పరమాత్మ పరతయాభార్గవస్సృత్యాదిషు మహర్షిభిర
 పబృహి తా. తథాహి

“యస్మాత్పరతన్నా స్తి పురుషా త్పరమేష్ఠినః |

నజ్యాయో ఽస్తి నచాణీయః సతు నారాయణో హరిః |

యేనేద మఖిలం పూర్ణం పురుషేణ మహాజనా |

సతు నారాయణో దేవః ఇతీయం వైదికీశ్రుతిః ||” ఇతి. అత్రి వక్త

వ్యం సర్వమపి తత్త్వశేఖర టిప్పణ్యామ్ప్ర)పంచితం, తత్ర ద్రవ్యవ్య మితి.

2 (శ్వే-3-౪).

‘ఉపక్రమానుగుణమాగ వుపసంహరి’ మొస్తు శోలుగై *ఉప
క్రమాధికరణసిద్ధం. ఉపక్రమాధికరణ త్రిల్ ఉపసంహరి త్రిల్
కాట్టి లుపక్రమం ప్రబలమాగచ్చొల్లప్పట్టదితే. ఎజ్జనేయెన్నిల్-

* ఉపక్రమాధికరణ మితి. పూర్వ మిమాంసా తృతీయాధ్యాయ
(3-3-౧) ప్రథమాధికరణమ్. కైశ్చిత్ - వేదధర్మతాధికరణ మిత్యపి పత్యతే.
తదధికరణేహి ‘ప్రజాపతిర్వా ఇదమగ్రాసీత్ | సతపోతప్యత | తస్మాత్తపస్తే
పానాత్ త్రయోవేదా అజాయంత | అగ్నిర్వాయురాదిత్యస్తే తపోతప్యంత |
తేభ్యస్తేపానేభ్యస్త్రయోవేదా అజాయంత | అగ్నే ఋగ్వేదో వాయోర్యజు
ర్వేద ఆదిత్యాశ్చమవేదః’ ఇత్యుపక్రమ్యశ్రూయతే—‘తస్మాదుచ్చైయు
చాక్రియతే ఉపాంతయజుషా ఉచ్చైస్సామ్నా’ ఇతి. అత్రసంశయః - త
త్ర కిముచ్చైష్ట్యేదయఃకుగాది ధర్మాః, ఉతవేదధర్మా ఇతి. ఉపక్రమేవేదశబ్ద
శ్రవణాత్, ఉపసంహారేచ ఋగాది శబ్దశ్రవణాత్. వేదశబ్దస్య హిమస్త్రాబ్రా
హ్మణ సముదాయత్వా వచ్చిన్నేత్తిః, నత్వేకైకస్త్రి మస్త్రావాక్యే, బ్రాహ్మ
ణవాక్యేవా, తథాసతి మస్త్రాదిరూపైక ద్విత్రివాక్యాధ్యయనేపి ‘వేదాన
ధీత్యవేదోవా వేదంవాపి యథాక్రమం’ ఇతి కాస్త్రాసుష్టానప్రసంగాత్.
పాదవ్యవస్థావత్ మస్త్రాత్వావచ్చిన్నే ఋక్ ఛబ్దస్య, మస్త్రాత్వ సమానాధి
కరణగీతిత్వావచ్చిన్నే సామశబ్దస్య, ఋక్సామభిన్నమస్త్రాత్వావచ్చిన్నేచ
యజుశ్శబ్దస్య త్తిః. ‘తేషాంమృగ్యతార్థవశేన పాదవ్యవస్థా || 3౫ || గీతి
మసామాఖ్యా || 3౬ || శేషే యజుశ్శబ్దః || 3౭ || ఇత్యది (౨-౧) సూత్రత్ర
యేణ తథావ్యవస్థాపనాత్. అత్ర ఉపక్రమోపసంహారయోర్విరోధాత్ ద్వయోర
విరోధే వర్ణనీయే ఉపసంహారస్య విధిత్వేన ప్రబలత్వా తదమరోధేన ఉపక్ర
మస్థ వేదపదస్యాపి తదేకదేశఋగాది మస్త్రా పరత్వ మితి-పూర్వపక్షే-ఉ
పక్రమస్యానంజాతవిరోధిత్వేన ప్రబలత్వాత్ ఉపక్రమగతవేదపదాన సారే
ణోప సంహారస్థ ఋగాది పదానామేవ ఋగ్వేదాదాలక్షణేతి—సిద్ధాంతమ్.
ఏతదధికరణార్థం సంగ్రహేణ ప్రతిపాదయతి - (ఎజ్జనేయెన్నిలి) తి.

M. O. S. Srinivasulu

సప్తమోఽధికారః.

౧౫౧

“ఉచ్చైః ఋచాక్రియతే । ఉచ్చైః సామ్నా । ఉపాంశుయజమా”
 ఎన్ఱు ఉచ్చైః ప్రాప్త్యాదియానదు ఋగాదియాన మన్తమాత్రత్తు
 క్కు ధర్మమో; తత్తన్నన్తప్రాయమాన వేదధర్మమో; ఎన్ఱు
 సంశయత్తు, మన్తత్తుక్కు వాచకమాన ఋగాదిశబ్దస్వారస్యత్తా
 లే మన్తధర్మత్వత్తై న్నొచ్చిలి, ఉపక్రమవేదశబ్దం ‘వేదయతీతివేదః’
 ఎన్నిట వ్యుత్పత్తియాలే అనుష్ఠేయార్థప్రకాశకమాయ్కొన్ఱు
 మన్తపరమాగక్కుడవదు; వేదశబ్దస్వారస్యత్తాలే వేదధర్మమా
 గచ్చొచ్చిలిట్ ఋగాదిపదజ్గళుక్కు లాక్షణికత్వం ప్రసక్తిక్కుం; ఆ
 గై యాలే ఉచ్చైః ప్రాప్త్యాది మన్తమాత్రధర్మమెన్ఱు పూర్వపక్షమా
 గ, మన్తబ్రహ్మణసముదాయరూపమాన వేదధర్మత్వమే ఉచ్చైః
 ప్రాప్త్యాదిగళుక్కుప్రకమస్వారస్యత్తాలేయుక్తం. ఎజ్జనేయేన్ఱి-ఉప
 క్రమమానదు. అచుద్భూతవిరోధియాగై యాలే, చరమభావియా
 పుషనఁహరిత్తిల్ కాట్టిల్ బలవాన్, యాదొరుపడి అగ్నియినను
 వ్లత్పప్రతిపాదకమాన వనుమాన త్తిల్ కాట్టిల్, అగ్నియినుడై
 య వౌష్ణ్యగ్రాహియాన ప్రత్యక్షం బలవత్తు. యాదొరుపడి అను
 ద్భూతవిరోధియాన శ్రుత్వాదిగళిల్ పూర్వపూర్వజ్గల్, †ఉత్తిరో
 త్తరజ్గళిల్ కాట్టిల్ ప్రబలజ్గల్. అప్పడియే బలవానాన పుషక్రమ
 త్తినుడై య స్వారస్యనుగుణమాగ, దుర్బలమాన పుషనఁహరి
 త్తినుడై యభాక్తత్వం యుక్తమెన్ఱుకొన్ఱు ఉచ్చైః ప్రాప్త్యాదిగల్ వేద
 ధర్మజ్గళెన్ఱు సిద్ధాన్తిక్కుప్పట్టదు.

ఆగై యా లుపక్రమవిరోధమున్ఱాగై యాలే ‘తతోయదు త్త

† ‘శ్రుతి లింగవాక్య ప్రకరణస్థానసమాఖ్యానాం సమవాయే పార
 దౌర్బల్య మర్థ విప్రకర్షాత్’ ఇతి పూర్వ మీమాంసానూత్రే (3-3-౧౪) ఆ
 యమర్థో ద్రష్టవ్యః.

రళరమే'న్నిట పుపసంహారవాక్యమానదు- ఉపక్రమగతనాన పరమపురుషునై యోత్తీయ వస్త్యస్తరత్వై ప్రతిపాదిక్మామాట్టాదు.

గోబలివర్దన్యాయత్తాలే సామాన్యశబ్దత్తుక్కు విశేషసన్నిధియిల్ అర్థసజ్జోచముణ్డాగై యాలే, ఇవిష్టత్తిలుం “తతోయదు త్తరతరం ... తస్మాత్సర్వగతశ్శివః” ¹ ఎన్నిట విశేషసన్నిధియిలే “నాన్యఃపన్థావిద్యతేఽయనాయ || ౮ || యస్మాత్సరన్నాపరమ స్తికిజ్జితే” ² ఎన్ఱు సర్వవిషయమాగ త్తోఽఘ్రియిగిట సామాన్యత్తుక్కు అర్థసజ్జోచంపిఱన్ఱు పరమపురుషునై క్కాట్టిల్ వ్యతిరిక్తనై చ్చొన్నాలోవెన్నిల్. అదుకూడాదు; పదాస్తరత్తిన్ఱుత్తైయ వైయర్థ్యపరిహారార్థమాగ పదాస్తరత్తుక్కు అర్థసజ్జోచంకొళ్ళవేణ్డా. ‘తతోయదు త్తరతర’ మెన్నిటదుక్కు వైయర్థ్యప్రసజ్గముమిల్లె. కీర్తీప్రతిజ్ఞాతమానవర్థత్వై ‘తతః’ ఎన్ఱు సహేతుకమాగ నిగమిక్కైయాలే.

ఇన్నముం- ‘సర్వగతశివః’ ఎన్ఱు శొల్లి, “మహాస్వభురైవపురుష స్సత్త్వస్యైషప్రవర్తకః” ³ ఎన్ఱు మోక్షోపయోగియాన సత్త్వత్తుక్కు ప్రవర్తకమాన మహాపురుషునై ప్రత్యభిజ్ఞేపణ్ణివైక్కిఱదు.

ఇన్నముం - “అథయోహవైఖలువాస్యరాజసాంశస్సోసాబ్రహ్మచారిణోయోఽయంబ్రహ్మ | అథయోహవైఖలువాస్యసాత్త్వికాంశస్సోసా బ్రహ్మచారిణోయోయంవిష్ణుః | అథయోహవైఖలువాస్యతామసాంశస్సోసా బ్రహ్మచారిణోయోయంరుద్రః” ⁴ ఎన్ఱు మైత్రాయణీయోపనిషత్తిలుం “సత్త్వప్రవర్తకంవిష్ణుం సర్వభూత

1(శ్వే-3-౧౧). 2(శ్వే-3-౯). 3(శ్వే-3-౧౨). 4(౪-ప్రపాతకం-౫-ఖణ్డా).

గుహశయం” ఎఱ్ఱ స్మృతియిటుం విష్ణువుక్కు సత్త్వప్రప ర్తకత్వ మొదప్పడానిష్టదు.

ఇవిడ త్తిల్ “సర్వాననశిరోగ్రీవ స్సర్వభూతగుహశయః । స ర్వవ్యాపీచభగవాన్ తస్మాత్సర్వగతశ్శివః”¹ ఎన్లెఱ శబ్దజ్ఞో- పురుషసూక్తనారాయణానువాకజ్ఞలిల్ పరమపురుషనుక్కు అసాధారణమాన సమాసశీర్షత్వ సర్వాస్తరాత్మత్వ సర్వవ్యాపిత్య శాశ్వతశుద్ధిమాజ్ఞశ్యాదిగుణయోగజ్ఞలై ప్రత్యభిజ్ఞేపణానిష్టదు. ఆగ్నేయా లిప్తప్రకరణ త్రిటుం సర్వేశ్వరనే ప్రతిపాదిక్కుప్పడుగితానె స్తదాయిత్యు.

ఇన్నముం- ఛాన్దోగ్యుడహరవిద్యైయిలే “అథయదిదమస్మిన్ బ్రహ్మపురే”² ఇత్యాదియాలే నామయాపనిర్వోధ్యత్వవిశేషితమాన వాకాశశబ్దత్తాలే పరమపురుషనై చ్చొల్లి “తస్మిన్యదస్తః”³ ఎఱ్ఱ తదస్తర్వర్తియానదారు తత్త్వాస్తరత్తుక్కువాస్యత్వం శొల్లప్పడుగిట దెన్దదువుమ్ అశ్రోత్రియనుడైయ వాశామాత్రవిలసితమ్.

అస్త్రగుతితానే ఇతై ప్రశ్నపూర్వకమాగ పరిహరిక్కైయా లే. “దహరోస్మిన్నస్తర ఆకాశ స్తస్మిన్యదస్తస్తదస్తేష్టవ్యం తద్వావ విజిజ్ఞాసిత్వం”² ఎఱ్ఱశొల్లి, “కిం తదత్ర విద్యతే యదస్తేష్టవ్యం యద్వావవిజిజ్ఞాసిత్వం”³ ఎఱ్ఱ చోద్యంపణ్ణి, తత్పరిజిహ్మైయా లే “యావాన్వాయమాకాశస్తావానేషోస్తర్మృదయ ఆకాశ ఉభే అస్మిన్ద్యావాపృథివీ అస్తరేవసమాహితే । ఉభావగ్నిశ్చవా

1 (శ్వే-3-౧౧). 2 (ఛా-ఉప-౮-౧-౧). 3 (ఛా-ఉప-౮-౧-౨).

యుశ్చ సూర్యాచన్ద్రమసాపుభౌ । విద్యున్నక్షత్రాణి యచ్ఛాస్యే
హస్తి యచ్ఛనాస్తి సర్వంతదస్మిన్ సమాహితం ... నాన్యజరయై
తజ్జీర్ణతినవధే నాన్యహన్యతేవతత్సత్వం బ్రహ్మపురం”¹ ఎన్ఱు కొ
ణ్డ ప్రకృతమాన దహరాకాశత్తుక్కు అతిమహత్త్వసర్వాధార
త్వాదియైచ్చొల్లి, “అస్మిన్ కామాస్సమాహితాః”² ఎన్ఱు తదన్త
ర్వర్తిగళాయ్కొణ్డపాన్యజ్గళాగచ్చొల్లపట్టవై కామజ్గళెన్ఱు ప
రిహరిత్తదు. మేల్ “ఏవతత్తా అపహతపాప్తావిజరో విమృత్యుగ్వి
శోకో విజిఘ్నోఽపిపాసస్సత్యకామస్సత్యసంజ్కుల్పః”³ ఎన్ఱు దహ
రాకాశనిర్దిష్టపరమాత్మా, తదన్తర్వర్తియూయిరుక్కిఱదు. ‘కామ్య
స్తజ్జితకామాః’ ఎన్ఱు కల్యాణగుణజ్గళాయ్, అపహతపాప్త త్వాది
యాన గుణాష్టక మెన్ఱు శొల్లి, “యథహత్తానమనువిద్య వ్రజ స్తేన్ద్ర
తాంశ్చ సత్యాన్ కామాం స్తేషాం స ర్వేషులోకేషు కామచాగో
భవతి”⁴ ఎన్ఱు ఏతద్గుణాష్టకవిశిష్టనాన పరమాత్మావినుడై య పు
పాననముం, తత్ఫలముం శొల్లపట్టదు.

ఇదు వాక్యకారరాలేయుం ‘తస్మిన్యదన్తరితి కామవ్యపదే
శః’ ఎన్ఱు శొల్లపట్టదుకై యాలే ‘తస్మిన్యదన్తః’ ఎన్ఱు దు-కల్యాణగుణ
జాతమెన్ఱు దాయిల్లు.

తైత్తిరీయ త్రిల్ “ద్రహంవిపాప్తమ్”⁵ ‘ఇత్యాదియాలే పరమ
పురుషాన్తర్వర్తియూయిరుప్పదొరు తత్త్వాన్తరత్తుక్కుపాన్యత్వం
శొల్లి, అదినుడై య విశేషజిజ్ఞాసై యుణ్డాయ్, ఉశ్మళవిల్ “యఃప

1 (ఛా-ఉప-౮-౧-౩-౫). 2 (ఛా-ఉప-౮-౧-౫). 3 (ఛా-ఉప-
౮-౧-౫). 4 (ఛా-ఉప-౮-౧-౬). 5 (తై-౬-౧౦-౨౩).

రస్సమహేశ్వరః” ¹ ఎన్ఱ విశేషనిర్ణయం పణ్ణప్పడుగిట దెన్ఱదుమ్
* ఇత్తాలే ప్రత్యుక్తం.

“యద్వేదాదా స్వరప్రాక్తో వేదాన్తేచప్రతిష్ఠితః | తస్యప్రకృ-
తిలీనస్య యఃపరస్సమహేశ్వరః” ² ఎన్ఱదు వేదత్తుక్కు ముదలాగ
యాదోరుప్రణవరూపస్వరమానదు శొల్లప్పట్టదు, అదు వేదాన్త
త్తిలుం ఉద్గీఢప్రణవప్రకరణజ్ఞులీ శొల్లప్పట్టదు. అన్ద స్వరత్తిను
డైయముదలి లెల్లావాచకజ్ఞుకుం ప్రకృతిభూతమాన అకార
త్తుక్కు వాచ్యనానవక్ యావనొరువక్ అవక్ మహేశ్వరన్.
“అకారోవిష్ణువాచకః” “అఱితిబ్రహ్మ” ³ “అఱితి భగవతోనారా-
యణస్య ప్రథమాభిధానం” “అక్షరాణా మకారోఽస్తి” ⁴
ఎన్ఱ † అకారవాచ్యనాన నారాయణనే మహేశ్వరశబ్దవాచ్యనెన్ఱ

1 (తై-ఉప-౬-౧౦-౨౪).

* సర్వవేదాన్త పఠితదహరవిద్యాయాః ఐక్యం - శారీరక మీమాంసా-
యాం ‘కామూదీతరత్ర తత్ర చాయతనాదిభ్యః’ (3-3-3౮) ఇత్యస్మిన్నధి-
కరణే సమర్థితమ్. తదభిప్రేత్య-(ఇత్తాలే ప్రత్యుక్త మి) త్యుక్తమ్.

2 (తై-ఉప-౬-౧౦-౨౪). 3 (ఋగ్వేద-ఆరణ-౨). 4 (గీతా-౧౦).

† అస్యాః శ్రుతేః పాద్యోత్తరే (౨౨౬.౮) శ్రీమన్నారాయణ పర-
త్వేన ఉపబృంహితత్వాత్ తదభిప్రేత్య - (అకారవాచ్యనాన..... ఎన్ఱదా-
యిట్ అ) ఇత్యనుగృహీతమ్. తథాపి పార్వతీమ్మృతి సర్వజ్ఞోరుద్రః— .

‘యోవేదాదా.....సమహేశ్వరః ॥ 2౦ ॥

యోసావకారవాచ్యోవై విష్ణుర్నారాయణో హరిః |

సఏవ పురుషో నిత్యః పరమాత్మా మహేశ్వరః ॥ 2౧ ॥

తస్మాంశభూతమైశ్వర్యం యస్మిన్ కస్మిన్ హి ఐర్తతే |

తస్మిన్నీశ్వర శబ్దాదిః ప్రోచ్యతే మునిభిస్తథా ॥ 2౨ ॥

దాయిత్వం. మహేశ్వరశబ్దముం. అవయవవ్యుత్పత్తియాలే రాజాదికళిలుం ప్రసిద్ధమెట్లు మున్నే శొన్నోమ్.

అథర్వశిఖైయిలే “కారణంతుధ్యేయః” ఇత్యాదియాలే పరమపురుషాస్తర్వర్తియాయ్, శమ్భుశివాదినామకనాన రుద్రనుక్కుచాస్యత్వం తోస్తుగితి దెన్టదువుమ్ - ఉక్తరీతియాలే నిరస్తమ్. ఇన్దవాకాశశబ్దం హృదయాకాశవాదియాగైయాలే పరమపురుషపరమాగమాట్టామైయాలుం, తదస్తర్వర్తిక్కు కారణత్వాదియాన భగవదసాధారణగుణజ్ఞైక్కుల్లుగైయాలుం, శమ్భుశివాదిశబ్దజ్ఞభుక్కు రుద్రనైయైయైయపుం లోకవేదజ్ఞళిలే ప్రసిద్ధియుక్తాగైయాలుం, “విశ్వాత్తం విశ్వశమ్భవం... కాశ్వతం శివమచ్యుతం” ¹ ఎన్ట నారాయణావక్కులిలుం ప్రయోగం కాన్తైయాలుం, ఇవిడత్తిల్ నారాయణనే ధ్యేయనెన్ట దాయిత్వం.

ఇన్మముం-“బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేన్ద్రాస్తే సర్వేసంప్రసూయన్తే”² ఎన్టివిడముం “యోబ్రహ్మణం విదధాతిపూర్వం”³ “సప్రజాపతిరేకః పుష్కరపల్లెసమభవత్”⁴ “యన్నాభిపద్దాదభవన్మహాత్మా

నిరుపాధీశ్వరత్వస్తు వాసుదేవే ప్రతిష్ఠితమ్ ।

ఆత్రేశ్వర ఇతి ప్రోక్తో వేదవాదై స్సనాతనైః ॥ ౭౩ ॥

తస్మాన్మహేశ్వరత్వస్తు వాసుదేవే ప్రతిష్ఠితమ్ ।

అసాత్రిపా ద్విభూతేస్తు లీలాయా అపి చేశ్వరః ॥ ౭౪ ॥

విభూతిద్వయ మైశ్వర్యం తస్యైవ సకలాత్మనః ।

శ్రీ భూనీలాపతిగోప సౌ ఈశ్వరస్స ఉదాహృతః ॥ ౭౫ ॥

తస్మాన్మహేశ్వరత్వస్తు వాసుదేవే ప్రతిష్ఠితమితి.

1 (తై-నా-౬-౧౧-౧-౩). 2 (అథర్వశిఖా). 3 (శ్వేతా-౬-౧౨).

4 (సృసింహతాప-పూర్వ-౧-౧).

[ప్రజాపతిః] “తత్రబ్రహ్మచతుర్ముఖోఽజాయత”¹ “యతోజజ్ఞ ఉ
గ్రస్తేషపుష్ణః” “అథవా ఇదంశర్మిప్రజాపతౌ హర ఆసీత్”
“త్యక్షః శూలపాణిః పురుషోజాయతే”² “విరూపాక్షాయబ్ర
హ్మణః పుత్రాయ జ్యేష్ఠాయ శ్రేష్ఠాయ” ఎన్టుం, “తద్వి
సృష్టస్సపురుషః లోకేబ్రహ్మేతికీర్త్యతే...తస్మిజజ్ఞేర్వయంబ్రహ్మ
సర్వలోకపితామహః”³ “రుద్రసర్గంప్రపత్యౌమి”⁴ ఎన్టు తుడజ్జి
“ప్రాదురాసీత్ప్రభోరజ్జే కుమారోసీలలోహితః”⁵ “ఏతౌద్వా
విబుధశ్రేష్ఠౌ ప్రసాదక్రోధజౌహరేః। తదాదర్శితపథానౌ సృష్టి
సంహారకారకౌ”⁶ “కఇతిబ్రహ్మణోనామ ఈశోహం సర్వదేహి
నాం। ఆవాస్తవాజ్ఞేనమృతౌ తస్మాత్ కేశవనామవా”⁷ “ఆబ్ర
హ్మస్తమ్భపర్యంతా జగదస్తర్వ్యవస్థితాః। ప్రాణినః కర్మజచిత సంసార
వశవర్తినః”⁸ ఇత్యాదిగళాలే బ్రహ్మగుద్రగళుక్కు కర్మనిమిత్తసృజ్య
త్వ లక్షణైయాన పుత్రప్తి ప్రసిద్ధియాలుం, “సఉశ్రేయా
భవతిజాయమానః”⁹ “అజాయమానో బహుధావిజాయతే”¹⁰
“ఇచ్ఛాగృహీతాభి మతోరుదేహః”¹¹ “సమృద్ధివామి యుగేయు
గే । జన్మకర్మచమేదివ్య మేవం యోవేత్తి తత్త్వతః”¹² ఎన్టు
జగదుపకారార్థమాగ సరమపురుషమక్కు ఇచ్ఛాజన్మముణ్డై
యాలుం, “సాక్షాన్నారాయణోదేవః సర్వభూతేశ్వరేశ్వరః। ర
క్షౌర్థం సర్వలోకానాం విష్ణుత్వముపజ్గివాన్”¹³ ఎన్టై యాలుమ్

1 (మహాప-౧-౨). 2 (మహాపని-౧-౩). 3 (మను-౧-౧౧-౯).

4 (విష్ణుపు-౧-౧-౧). 5 (వి-పు-౧-౧-౨). 6 (భారత-శా-మో.౩౮౯-౧౨). 7 (హరివంశే-విష్ణుపర్వ-౧౩౧-౪౮). 8 (విష్ణుధర్మ-౧౦౪-౨౩).

9 (యజు-తైత్తి-బ్రాహ్మ-౩-౬-౧-౩). 10 (మద్గలోప-౩-౪). 11 (వి-పు-౬-౫-౧౪). 12 (గీతా-౪). 13 (ఉత్తరరామాయణే).

ఉపేంద్రరామకృష్ణాద్యవతారజ్ఞో పోలే బ్రహ్మరుద్రనుధ్యవర్తియాన విష్ణుత్వముణ్డాగై యాలుమ్ యుక్తం.

ఇవిడ త్రిల్ ధ్యేయత్వత్తుక్కు విరుద్ధమానవాక్యత్తిలే యిదు శొన్నదు, ధ్యేయత్వోపయోగిసాలభ్యప్రదర్శనార్థమాగై యాలే.

ఇన్నముం..నత్యం జ్ఞాన మనన్తంబ్రహ్మ యోవేదనిహితంగుహా యాం పరమేవ్యోమఁ”¹ ఎన్నిటివిడ త్రిల్ పరమవ్యోమశబ్దం పరమపదత్తై క్కాట్టుగిఱదన్తెన్నిటివిడముం అసారం. “రాజానావ నభిద్రుహాధ్రువేనదన్యత్తమే సహస్రస్థూణే ఆసాతే” ఎన్తుం, “సామాన్యాభియుక్తే దూరే అన్తేధ్రువే పదే తస్మత్తుః జాగరూ కే” ఎన్తుం, “తదక్షరేపరమేవ్యోమఁ”² “యో అస్యాధ్యక్షః పరమేవ్యోమఁ”³ “నాకస్యపుష్కేమహతోమహీయాఁ”⁴ “త ద్విష్ణోః పరమంపదం”⁵ ఎన్తుం, “హిరణ్మయే పరే లోకే విరజంబ్ర హ్మనిష్కలం తచ్చుక్రంజ్యోతిషాంజ్యోతి స్తద్యదాత్మ విదోవిదుః”⁶ ఎన్తుం, “అత్యర్కానలదీప్తంతత్ స్థానంవిష్ణోర్మహత్త్వనః స్వయై వప్రభయా రాజఁ దుష్ప్రేక్షం దేవదానవైః”⁷ ఎన్తుం, ఏకాన్తి నస్సదాబ్రహ్మధ్యాయినోయోగినో హియే । తేషాం తత్పరమం స్థానం యదైవపశ్యన్తిసూరయః”⁸ ఎన్తుం, “అణ్డకోశాత్పావ రణాత్ అముష్మాత్పరతఃప్రభో । స్థితో హం పరమేవ్యోమ్ని అప్రాకృతశరీరవాఁ” ఎన్తు మిప్పడి బహుశ్రుతిస్మృతితిహాస

1 (తై-ఉప-ఆనన్ద-౧-౧). 2 (తై నా-౬-౧-౨). 3 (యజుషి-౨- ఆష్ట-౨-ప్ర-౨-అను.) 4 (తై-నా-౬-౧-౧). 5 (ఋగ్వేద-౧-౨-౨- ౧-౫-౨౦). 6 (ముణ్డ-ఉప-౩౨-౯). 7 (భారత - ఆరణ్యక-౧౬౩-౧౯). 8 (వి-పు-౧-౬-౩౯).

పురాణ శతప్రమాణత్వాలే సిద్ధపరలోకత్వై చ్చౌలుగిటదాగై యాలే.

ఇన్నముం-అథర్వశిరస్సిలే ప్రథమఖణ్డత్తిలే రుద్రా తన్ను డైయ సర్వేశ్వర్యత్వై ఘోషి త్తదుం. “సోఽన్తరాదన్తరంప్రావి శత్”¹ ఎన్నిట వాక్యత్వాలే పరమాత్మానుప్రవేశత్వాలే యెష్టదా యిద్ర్ము. ఎజ్జనేయెన్నిల్-కాపీతకీబ్రాహ్మణత్తిల్ ప్రతర్దనవిద్యై యిలే “ప్రతర్దనోహవైదై పౌదాసిరిద్దస్య ప్రియన్ధామోపజ గామ”² ఎన్టుకొణ్డు “త్వమేవమేవరంవుణీష్వ యన్తస్విమచుష్యా యహితతమంచున్యసే”³ ఎన్టుమోక్షోపాయత్వైప్రశ్నంపణ్ణిన ప్రత ర్దననుక్కు “మామేవవిజానీహి...ప్రాణోఽస్మిప్రజ్ఞాత్తా తమ్మా మాయు రమృతమిత్యుపాస్వ”⁴ ఎన్టు ఇద్ద్రా తన్నన్తరాత్మావిను డైయ పుపాసనమ్ మోక్షసాధన మెన్టుపదేశితాన్.

ఇన్నముం-శ్రుత్యన్తరత్తిలే “తద్ధైతత్వశ్యన్మలషిర్వామదేవః ప్రతిపేదే అహం మనురభవం సూర్యశ్చ”⁵ “అహంకక్షీవాన్ బుషిరస్త్విప్రః”⁶ ఇత్యాదియాలే బ్రహ్మత్తుక్కు సర్వాన్తరాత్మత్వై మైయుం, సర్వశబ్దజుళుక్కుం తత్పర్యవసాయిత్వత్వైయుం శొల్లి, “యస్యాత్తాశరీరం...యస్యపృథివీశరీరం...ఏష సర్వభూత్వాన్త రాత్తా అపహతపాస్తాదిప్యాదేవఏకో నారాయణః”⁷ ఎన్టుం, “తదై త్తతబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి”⁸ ఎన్టుతోడజ్జి-“అనేనజీవేనాత్మ నాఽనుప్రవిశ్యనామరూపే వ్యాకరవాణీతి”⁹ ఎన్టుం, “సోకామ యతబహుస్యాం”¹⁰ ఎన్టుతోడజ్జి-“తదను ప్రవిశ్యసచ్చత్యచ్చభ

1 (అథర్వశిర.౧). 2 (కాపీ.౩-అధ్య.౧-ఖ). 3 (కాపీ.౩-౧-౧).

4 (కాపీ.౩-౧-౨).

వత్”¹ ఇత్యాది శ్రుతిసిద్ధమాన సమాధియా లే సాక్షాత్కరిత్ర వామదేవత్ ‘అహం’ శబ్దత్తా లే తనక్కన్తరాత్తావాన పరమాత్తావైచ్చిలి, తత్సామానాధికరణ్యత్తా లే మనుష్యాదిగళైయుం వ్యపదేశితానితే.

శ్రీ ప్రహ్లాదాత్వాసుం, “సర్వగత్వాదన న్తస్య సపవాహమవస్థితః | మత్తస్సర్వమహంసర్వం మయిసర్వంసనాతనే”² ఎన్టానితే.

ఇదెల్లాం “శాస్త్రదృష్ట్యా తూపదేశో వామదేవత్”³ ఎన్టా నూత్రకారరా లే నిర్ణయిక్కపట్టదితే.

శ్రీ మహాభారత త్రిలుం “విష్ణురాత్తాభగవతో భవస్యామితతేజసః | తస్మాద్ధనుర్జ్ఞానంస్పర్శం నవిషేహేమహేశ్వరః”⁴ ఎన్టం, పిన్ను మద్దమహాభారత త్రిలే బ్రహ్మరుద్రసంవాద త్రిలే “తవాన్తరాత్తామమచయే చాన్యేదేహిసంజ్ఞకాః | సర్వేషాంసాక్షిభూతో సానగ్రాహ్యః కేనచిక్వచ్ఛిత్”⁵ ఎన్టం శొల్లుగిఱ ప్రమాణజ్ఞకాలే విష్ణువుక్కు రుద్రాన్తరాత్తత్వం సుప్రసిద్ధమ్.

ఇని ద్వితీయఖణ్డత్తిల్. “యోవైరుద్రస్సభగవాన్” ఇత్యాది వచనముం రుద్రవాక్యానువాద మాగై యాలుం, “తత్రపూజ్యపదార్థోక్తి పరిభాషాసమన్వితః | శబ్దోఽయంనోపచారేణ హ్యన్యత్రహ్యుపచారతః”⁶ ఎన్ట పరమపురుషా సాధారణమాన భగవచ్ఛబ్దత్తాలుం, రుద్రైశ్వర్య పరమనైస్తు సిద్ధం.

మూన్టు-నాలాంఖణ్డజ్ఞిలుం “స ఓంకారాయ ఓంకారస్సప్రణామోయః ప్రణామః” ఎన్ట ఓంకారాది మహాదేవాన్తమాన

1 (బ్రంహోప-౩-౪-౧౦). 2 (వి-పు-౧-౧౯-౨౫). 3 (బ్రహ్మసూ-౧-౧-౩౦). 4 (భార-). 5 (భార-కా-మో-౩౫౨-౪). 6 (వి-పు-౬-౫-౨౨).

ప్రణవనామనిర్దేశ తన్నిర్వచనపరతైయాలుం, ఇవాక్యకృత్తిలుం భగవత్ శబ్దసామాన్యధికరణ్యతైలుం, భగవత్పరత్వమేయుక్తం.

పశ్చిమఖణ్డ త్రిల్, రుద్రోపాసన మ్మోక్షసాధనతయో సిద్ధమె న్నదు. ఉ క్తరీతియా లే “మోక్షమిచ్ఛేత్ జనార్దనాత్”¹ ఎన్తభ గవదుపాసనమెన్త వసేయం.

ఛాన్దోగ్య మధువిద్యై యి లే “అసౌవా ఆదిత్యోదేవమధు”² ఇత్యాదియా లే వస్వాదిదేవతై గళుక్కు భోగ్యనాన వాదిత్యను డైయ పుపాసనం మోక్షసాధనమెన్త విధిత్తదు. అన్తవాదిత్యను క్కన్తర్యామియాన పరమాత్మోపాసనపరమెన్త “మధ్వాదిష్వస మ్భవాత్”³ ఎన్నిట నధికరణ త్రిలే యాదొరువడి నిర్ణీతమాయి ధ్మిలు, ఇజ్జు మప్పడియేయాగ క్కుత్తైయిల్లె.

ఇన్నము మివ్విడ త్రిలే ఉపాసనాజ్ఞమాగచ్చెన్న భస్మస్పర్శ విధియుం, సర్వోపాసన విషయమన్త; పాశుపతవ్రతాజ్ఞమెన్త శొన్న పడి. సౌత్రామణీ శేషమాన సురాగ్రహతుక్కు సర్వక్రతు విష యత్వమిల్లాదాప్సేలే.

“అణోరణీయాన్”⁴ ఎన్నిట వనువాక త్రిలే † “యోవై దేవా నాం ప్రథమం పురస్తాత్ విశ్వాధికో రుద్రోమహర్షిః | హిరణ్య గర్భం పశ్యత జాయమానం స నోదేవః శుభయా స్త్వత్యా సం యునక్తు”⁵ ఎన్నదు—“ఈశ్వరాత్ జ్ఞానమన్విచ్ఛేత్”⁶ ఎన్తై యా లే భగవదుపాసనోపయోగియాన పుపకారకత్వం శొల్లిధ్మిలు. మహా భారతత్రిల్ ఉమామహేశ్వరసంవాదత్రిలే “ఉపాసోఽయం సదా

1 (మత్స్యపు-౬౭-౪౧). 2 (ఛా-ఉప-౩-౧-౧). 3 (బ్రహ్మసూ-౧-౩-౩౧). 4 (తై-నా-౬). 5 (తై-నా-౬).

† తత్వశేఖరటిప్పణియి లిన్ద శ్రుత్యర్థం విస్తరేణకాణ్డ.

విప్రా ఉపాయో స్తి హరేస్సన్మితో”¹ ఏనైయా లే. “హిరణ్యగర్భం
వశ్యతజాయమానం”² ఏన్నదువుఁ ఋషియాగై యాలేయోగ ప్ర
భావతాలే. హిరణ్యగర్భునుడై యజన్త(దర్శిత్యం)జ్ఞానగోచరమల్లదు,
చక్షుర్గోచరమన్తు. హిరణ్యగర్భాత్పృగవస్థితి ఇవనుక్కిలైయితే.

శ్రీరుద్రాదిగళుం- రుద్రైశ్వర్యపరమన్తు, జగత్కారణత్వమో
క్షప్రదత్వాదిగళాన సర్వేశ్వరనుడై య అసాధారణ ధర్మతాలుం,
అగ్నిచయనత్తిలే అర్థాస్తరపరమాగ వినియోగిక్కైయాలుం, పూ
ర్వోక్తమాన వసన్యపరజ్గళాన వనేకశ్రుతివిరోధంవరుగై యాలుం.

ఇత్యల్ - * పశ్చబ్రహ్మాదిమన్త్రజ్గళుక్కుం రుద్రవైభవపరత్వ

1 (హరిపంశ - విష్ణుపర్వ - ౧౩౩-౧౪). 2 (తై-నా-౬).

* పశ్చబ్రహ్మాఖ్య మన్త్రీమాపదు—‘సద్యోజాత మి’త్యారభ్య ‘సదా
శివోమే’ ఇత్యస్తమాన శ్రుతిగళో. నారాయణానువాక సమాఖ్యాన్తర్గతత్వత్తాలే
నారాయణపరత్వ మిదుక్కు సిద్ధమెన్తు విస్తరణ తత్త్వశేఖర టిప్పణియిల్
శొల్లప్పట్టదు. సాగ్నపురాణత్తిల్ స్వాణఖండత్తిల్ రామగీతైయిల్ ఇద్ద
శ్రుతియై పరమాత్మవిషయమాగవు ముప్పంహితార్గళో.

“ప్రపుత్తిశ్చ ప్రతిష్ఠాప విద్యా శాన్తి స్తోత్రమా ।
శాన్త్యతీతా పరానూత్త సమానాచోన్ననా తథా ॥
నీతా విలసితం సర్వం నానాకారేణ దృశ్యతే ।
తథాఽనుగ్రహ శక్తైర్వివత్సదైక్య మపి లభ్యతే ॥
సద్యోజాతః ప్రపుత్యేన్ద్ర మిష్టే నక్షత్ర రక్షకః ।
వామదేవః ప్రతిష్ఠాయ వాననాతరుమాశ్రితః ॥
విద్యానామప్య ఘోరన్ద్రం తేజసా నిధిరక్షయః ।
ప్రాణస్తత్పురుష శ్చాన్తైస్తతా సాం యత్రవాహకః ॥
ఈశాన శ్చాన్త్య తీతాయా వ్యాపకో వ్యోమ విగ్రహః ।
విష్ణుశ్చ సమనా యన్ద్ర మన్దనాయాం నిరంజనః ॥”

౬. ౨. “సర్వోవై రుద్రః”¹ ఎన్నడుం- “బ్రాహ్మణో వై సర్వాదేవ
తః”² ఎన్నుం, “ఆపోవాఇదంసర్వం”³ ఎన్ను మిత్యాదిపోలేయా
గః గడవదు.

“ఏక ఏవరుద్రోనద్వితీయాయతస్థః”⁴ ఎన్నడుం-యజ్ఞాంశభాక్త్వ
(ః త్వ)పరం, పరత్వపరమస్తు. “సబ్రహ్మసశేవస్సేంద్రఃసోక్షరః పరమ
సర్వరాట్”⁵ ఎన్నిటవిదం “యుగకోటిసహస్రాణివిష్ణుమారాధ్యపద్ధ
తః। పునస్తైలోకోక్యధాతృత్వం ప్రాప్తవానితిశుశ్రుమ”⁶ ఎన్నుం
హాదేవసర్వమేధేవహాత్మా హాత్వాత్మానం దేవదేవౌబ
వ”⁷ ఇత్యాదిగళాలే సృజ్యత్వ స్రవ్యత్వ అర్చకత్వార్చ్య
త్వాదిభేదం సమృత్తిపన్నమాగైయాలే, తదస్తర్వర్తిత్వనిబంధన
స్తదాయిత్రు.

ఏవంవిధజ్గళాన శ్రుత్యస్తరజ్గళుం ఉక్తరీతియాలే నిర్వాహ్య
జ్గళే. ఆగైయాలే- సకలవేదాస్తజ్గళుం, నారాయణనైయే సర్వ
స్తాత్పరసాగ ప్రతిపాదిక్కిస్తన, బ్రహ్మరుద్రగళైయనైస్తు సిద్ధం.

ఆగైయా లిప్పడి ప్రత్యక్షశ్రుతిశతజ్గళినాలే నారాయణను
క్కే పరత్వం తోర్థుగైయాలే, పారుషేయజ్గళాన పురాణేతి
హాసాదిగళుక్కుం తదనుగోధేన ప్రామాణ్యముణ్డాగైయాలే త
దుపబృంహణజ్గళాన శ్రీవిష్ణుపురాణాదిగళు ముపాదేయతమజ్గళే,
తదితరజ్గళే అనుపాదేయజ్గళితే.

కిచ్చి, నారాయణపరజ్గళాన పురాణేతిహాసాదిగళుక్కు సత్త్వ
లత్యాత్ప్రమాణ్యముణ్డు, తదన్యజ్గళాన పురాణవిశేషవచ

1 (తై-నా-౬-). 2 (యజు-). 3 (తై-నా-౬-).
(శ్వేతా-౩-౨). 5 (తై-నా-౬-౧౧-౧౩). 6 (ఇతిహాసనమచ్ఛయే-
౩-౨). 7 (భారత-శా-రాజధర్మ-౨౦-౧౨).

17120
తత్త్వనిరూపణమ్.

సజ్జకుక్కు రజస్తమస్సజ్జీర్ణతయాఽప్రామాణ్యం సిద్ధమితే.

“బ్రహ్మణం శీతికణ్ఠాచ్చ యాశ్చాన్య దేవతాస్సృతాః । ప్రతి
బుద్ధాన సేవస్తే *యస్తాత్పరిమితంఫలం”¹ ఎన్నిత్యాదిప్రమాణ
శతజ్ఞశైలం వేదార్థసజ్జహ పురుషనిర్ణయాదిప్రబంధజితే నువ్య.
క్తమాగ క్కణ్ఠకొశ్వదు.

ఆగైయాలే శ్రీమన్నారాయణనే జగత్కారణభూతా, సర్వ
స్తాత్పర, ముముక్షూపాస్య, మోక్షప్రద, ముక్తప్రాప్య
నెస్టు సిద్ధమాయనిష్ఠదు.

ఇతి తత్త్వనిరూపణే పరతత్త్వనిర్ణయోనామ
సప్తమోఽధికారః.

“సత్యంసత్యం పునస్సత్యముద్భృత్య భుజముచ్యతే ।
వేదశాస్త్రాత్పరంనాస్తి నదైవం కేశవాత్పరమ్”²

సమాప్తంచ తత్త్వనిరూపణమ్.

వాదికేసరి యత్రుయమణవాళజీయర్

తిరువడిగ శేషరణమ్.

THE ACADEMY OF SANSKRIT
DELHOTE
(KARNATAK - 33)

* ‘తప్తాది’ తిచపాఠోద్భవ్యతే.

1 (భారత-కా-మో-3X0-౨౬). 2 (నారసింహపు-౧౦-33).

